

ΚΥΡΙΑΚΟΥ ΚΟΣΜΑ - ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΥ

ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ
ΚΥΡΟΥ ΑΝΑΒΑΣΙΣ
ΕΛΛΗΝΙΚΑ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ - ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ 1975

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ ΑΝΑΒΑΣΙΣ
(ΕΚΛΟΓΑΙ)

ΔΩΡΕΑΝ

1975 ΓΟΝ

ΚΥΡΙΑΚΟΥ ΚΟΣΜΑ

ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ ΑΝΑΒΑΣΙΣ

(ΕΚΛΟΓΑΙ)

Β'. ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
ΑΘΗΝΑΙ 1975

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1. Βίος τοῦ Ξενοφῶντος.

Ὁ Ξενοφῶν, υἱὸς τοῦ Γρύλλου καὶ τῆς Διοδώρας, ἐγεννήθη ἐν Ἀθήναις τὸ 434 π.Χ. Κατήγετο ἐξ εὐγενοῦς καὶ εὐπόρου οικογενείας. Ὅτε ἦτο νέος, ὑπῆρξε πιστὸς μαθητὴς τοῦ φιλοσόφου Σωκράτους, ἐκ τῆς διδασκαλίας τοῦ ὁποίου πλεῖστον ὠφελήθη.

Τὸ 401 π.Χ. ἀφῆκε τὰς Ἀθήνας καὶ ἐπορεύθη κατὰ πρόσκλησιν τοῦ φίλου του Προξένου τοῦ Βοιωτοῦ εἰς τὰς Σάρδεις τῆς Λυδίας πρὸς τὸν νεώτερον Κύρον, ὅτε οὗτος παρεσκευάζετο νὰ ἐκστρατεύσῃ κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ του Ἀρταξέρξου, βασιλέως τότε τοῦ περσικοῦ κράτους. Τὴν ἐκστρατείαν ταύτην ἠκολούθησεν ὁ Ξενοφῶν ὡς ἰδιώτης. Μετὰ τὸν θάνατον ὅμως τοῦ Κύρου ἐν τῇ παρὰ τὰ Κούναζα μάχῃ καὶ τὴν δολοφονίαν τῶν Ἑλλήνων στρατηγῶν ἐξελέχθη στρατηγὸς καὶ κατώρθωσε μὲ μεγίστους κόπους καὶ κινδύνους νὰ ὀδηγήσῃ τὸν στρατὸν τῶν μυρίων Ἑλλήνων ἐκ τοῦ βόθρου τῆς Ἀσίας εἰς τὸν Εὐξείνιον Πόντον καὶ ἀπὸ ἐκεῖ εἰς τὴν Θράκην. Ἐν Θράκῃ ἐβοήθησε τὸν ἡγεμόνα αὐτῆς Σεύθην καὶ ἠτοιμάζετο νὰ ἐπκνέλθῃ εἰς τὰς Ἀθήνας. Ἄλλ' οἱ φίλοι του προσελθόντες τὸν ἐπεισαν νὰ προσέλθῃ μὲ τὸν στρατὸν του εἰς τὸν σπαρτιατικὸν στρατὸν, ὁ ὁποῖος τότε ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ Θίβρωνος ἐπολέμει ἐν Μ. Ἀσίᾳ πρὸς τοὺς Πέρσας. Ὅτε δὲ τὸ 396 π.Χ. ἦλθεν εἰς τὴν Ἀσίαν ἄλλος στρατηγός, ὁ βασιλεὺς τῆς Σπάρτης Ἀγησίλαος, διὰ νὰ ἐξακολουθήσῃ τὸν πόλεμον κατὰ τῶν Περσῶν, ὁ Ξενοφῶν ἐτάχθη εἰς τὸ ἐπιτελεῖόν του καὶ ἔγινε στενὸς τοῦ Ἀγησίλαου φίλος.

Ἀφοῦ ἐν τῇ Ἀσίᾳ ἐπολέμησε μετὰ τῶν Σπαρτιατῶν πρὸς ἀπελευθέρωσιν τῶν ἐλληνικῶν πόλεων, ἐπανῆλθεν εἰς τὴν Ἑλλάδα ἀκολουθῶν τὸν Ἀγησίλαον καὶ ἐπολέμησε μετ' αὐτοῦ ἐν Κορωνείᾳ (394 π.Χ.)

κατὰ τῶν συμπολιτῶν του, οἱ ὁποῖοι τότε ἦσαν σύμμαχοι τῶν Θηβαίων.

Ἐπειδὴ δὲ ὁ Ξενοφῶν συνεμάχησε μὲ τοὺς Σπαρτιάτας, τοὺς ἐχθροὺς τῆς πατρίδος του, οἱ μὲν Ἀθηναῖοι τὸν ἐξώρισαν, οἱ δὲ Σπαρτιάται τοῦ ἔδωκαν ὡς δῶρον ἓν κτῆμα παρὰ τὸν Σκιλλοῦντα τῆς Ἡλίδος, πλησίον τῆς Ὀλυμπίας. Ἐκεῖ ἔζησεν ὁ Ξενοφῶν ἐπὶ εἴκοσι καὶ πλέον ἔτη μὲ τὴν σύζυγόν του Φιλησίαν καὶ τοὺς δύο υἱοὺς του, τὸν Γρύλλον καὶ τὸν Διόδωρον, ἀσχολούμενος εἰς τὸ κυνήγιον, τὴν γεωργίαν καὶ τὴν συγγραφὴν.

Ἀλλὰ μετὰ τὴν ἐν Λεύκτροις μάχην, κατὰ τὴν ὁποίαν οἱ Λακεδαιμόνιοι ἐνίκηθησαν ὑπὸ τῶν Θηβαίων, ἐξεδιώχθη ἐκ τοῦ Σκιλλοῦντος (τὸ 370 π.Χ.) καὶ κατέφυγεν εἰς τὴν Κόρινθον. Ὅτε διέμενεν ἐν Κόρινθῳ, οἱ Ἀθηναῖοι τὸν ἀνεκάλεσαν ἐκ τῆς ἐξορίας, ἀλλ' ὁ Ξενοφῶν δὲν ἐπανῆλθεν εἰς τὰς Ἀθήνας. Ἀπέθανε δ' ἐν Κόρινθῳ τὸ 355 π.Χ. εἰς ἡλικίαν 80 περίπου ἐτῶν.

2. Ξενοφῶντος Κύρου Ἀνάβασις.

Ὁ Ξενοφῶν συνέγραψε πολλὰ συγγράμματα· ἐν ἐκ τούτων εἶναι ἡ **Κύρου Ἀνάβασις** διηρημένη εἰς 7 βιβλία. Ἐν τῷ συγγράμματι τούτῳ ἐξιστορεῖται ἡ ἐκστρατεία τοῦ Κύρου κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ του Ἀρταξέρξου καὶ κυρίως **ἡ κάθοδος** (ἡ ἐπιστροφή) **τῶν Μυρίων.**

ΜΕΡΟΣ Α΄

ΚΕΙΜΕΝΟΝ

ΒΙΒΛΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ

ΑΠΟ ΤΑΣ ΣΑΡΔΕΙΣ ΕΩΣ ΤΑ ΚΟΥΝΑΞΑ

(Μάρτιος - Σεπτέμβριος τοῦ 401 π. Χ.)

1. Αἰτία τῆς ἐκστρατείας τοῦ Κύρου κατὰ τοῦ Ἀρταξέρξου καὶ προπαρασκευαί δι' αὐτήν.

(1, 1 - 11)

Δαρείου καὶ Παρυσάτιδος γίνονται παῖδες δύο, πρεσβύ- § 1 - 2
τερος μὲν Ἀρταξέρξης, νεώτερος δὲ Κῦρος· ἐπεὶ δὲ ἡσθένει
Δαρεῖος καὶ ὑπόπτει τελευτῆν τοῦ βίου, ἐβούλετο τῷ παῖδε
ἀμφοτέρω παρεῖναι. Ὁ μὲν οὖν πρεσβύτερος παρὼν ἐτύγ-
χανε· Κῦρον δὲ μεταπέμπεται ἀπὸ τῆς ἀρχῆς, ἧς αὐτὸν σα-
τραπὴν ἐποίησε· καὶ στρατηγὸν δὲ αὐτὸν ἀπέδειξε πάντων,
ὅσοι εἰς Καστωλοῦ πεδίον ἀθροίζονται. Ἀναβαίνει οὖν ὁ Κῦ-
ρος λαβὼν Τισσαφέρην ὡς φίλον, καὶ τῶν Ἑλλήνων ἔχων
ὀπλίτας τριακοσίους, ἀρχοντα δὲ αὐτῶν Ξενίαν Παρράσιον.

Ἐπεὶ δὲ ἐτελεύτησε Δαρεῖος καὶ κατέστη εἰς τὴν βα- § 3
σιλείαν Ἀρταξέρξης, Τισσαφέρην διαβάλλει τὸν Κῦρον πρὸς
τὸν ἀδελφόν, ὡς ἐπιβουλεύει αὐτῷ. Ὁ δὲ πείθεται καὶ συλ-
λαμβάνει Κῦρον ὡς ἀποκτενῶν· ἡ δὲ μήτηρ ἐξαιτησαμένη
αὐτὸν ἀποπέμπει πάλιν εἰς τὴν ἀρχήν.

Ὁ δ' ὡς ἀπῆλθε κινδυνεύσας καὶ ἀτιμασθεὶς, βουλεύεται, § 4 - 5
ὅπως μήποτε ἔτι ἔσται ἐπὶ τῷ ἀδελφῷ, ἀλλὰ, ἦν δύνηται,
βασιλεύσει ἀντ' ἐκείνου. Παρύσατις μὲν δὴ ἡ μήτηρ ὑπῆρχε
τῷ Κύρῳ φιλοῦσα αὐτὸν μᾶλλον ἢ τὸν βασιλεύοντα Ἀρτα-
ξέρξην. Ὅστις δὲ τῶν παρὰ βασιλεῖ ἀφικνοῖτο πρὸς αὐτόν,

πάντας οὕτω διατιθεῖς ἀπεπέμπετο, ὥστε αὐτῷ μᾶλλον φίλους εἶναι ἢ βασιλεῖ. Καὶ τῶν παρ' ἑαυτῷ δὲ βαρβάρων ἐπεμελεῖτο, ὡς πολεμεῖν τε ἱκανοὶ εἶεν καὶ εὐνοϊκῶς ἔχουεν αὐτῷ.

§ 6-7

Τὴν δὲ Ἑλληνικὴν δύναμιν ἤθροιζεν ὡς μάλιστα ἐδύνατο ἐπικρυπτόμενος, ὅπως ὅτι ἀπαρασκευότατον λάβοι βασιλέα. Ὡδὲ οὖν ἐποιεῖτο τὴν συλλογὴν· ὅπως εἶχε φυλακὰς ἐν ταῖς πόλεσι, παρήγγειλε τοῖς φρουράρχοις ἐκάστοις λαμβάνειν ἄνδρας Πελοποννησίους ὅτι πλείστους καὶ βελτίστους, ὡς ἐπιβουλεύοντας Τισσαφέρνους ταῖς πόλεσι. Καὶ γὰρ ἦσαν αἱ Ἰωνικαὶ πόλεις Τισσαφέρνους τὸ ἀρχαῖον, ἐκ βασιλείως δεδομένα, τότε δὲ ἀφειστήκεσαν πρὸς Κῦρον πᾶσαι πλὴν Μιλήτου· ἐν Μιλήτῳ δὲ Τισσαφέρνης προαισθόμενος τὰ αὐτὰ ταῦτα βουλευομένους, τοὺς μὲν ἀπέκτεινε, τοὺς δ' ἐξέβαλεν. Ὁ δὲ Κῦρος ὑπολαβὼν τοὺς φεύγοντας συλλέξας στράτευμα ἐπολιόρκει Μίλητον καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν καὶ ἐπειράτο κατάγειν τοὺς ἐκπεπωκότας. Καὶ αὕτη αὖ ἄλλη πρόφασις ἦν αὐτῷ τοῦ ἀθροίζειν στράτευμα.

§ 8

Πρὸς δὲ βασιλέα πέμπων ἡξίου, ἀδελφὸς ὢν αὐτοῦ, δοθῆναι οἱ ταύτας τὰς πόλεις μᾶλλον ἢ Τισσαφέρνην ἄρχειν αὐτῶν, καὶ ἡ μήτηρ συνέπραττεν αὐτῷ ταῦτα· ὥστε βασιλεὺς τὴν μὲν πρὸς ἑαυτὸν ἐπιβουλήν οὐκ ἠσθάνετο, Τισσαφέρνει δὲ ἐνόμιζε πολεμοῦντα αὐτὸν ἀμφὶ τὰ στρατεύματα δαπανᾶν· ὥστε οὐδὲν ἤχθετο αὐτῶν πολεμούντων. Καὶ γὰρ ὁ Κῦρος ἀπέπεμπε τοὺς γιγνομένους δασμοὺς βασιλεῖ ἐκ τῶν πόλεων, ὢν Τισσαφέρνης ἐτύγχανεν ἔχων.

§ 9

Ἄλλο δὲ στράτευμα αὐτῷ συνελέγετο ἐν Χερρονήσῳ τῇ καταντιπέρῃς Ἀβύδου τόνδε τὸν τρόπον. Κλέαρχος Λακεδαιμόνιος φυγὰς ἦν· τούτῳ συγγενόμενος ὁ Κῦρος ἠγάσθη τε αὐτὸν καὶ δίδωσιν αὐτῷ μυρίους δαρεικούς. Ὁ δὲ λαβὼν τὸ χρυσίον στράτευμα συνέλεξεν ἀπὸ τούτων τῶν χρημάτων καὶ

ἐπολέμει, ἐκ Χερρονήσου ὀρμώμενος, τοῖς Θραξῶσι τοῖς ὑπὲρ Ἑλλησποντον οἰκοῦσι καὶ ὠφέλει τοὺς Ἕλληνας· ὥστε καὶ χρήματα συνεβάλλοντο αὐτῷ εἰς τὴν τροφήν τῶν στρατιωτῶν αἱ Ἑλλησποντιακαὶ πόλεις ἔκοῦσαι. Τοῦτο δ' αὖ οὕτω τρεφόμενον ἐλάνθανεν αὐτῷ τὸ στράτευμα.

Ἄριστιππος δὲ ὁ Θετταλὸς ξένος ὢν ἐτύγχανεν αὐτῷ, § 10
καὶ πιεζόμενος ὑπὸ τῶν οἰκοὶ ἀντιστασιωτῶν ἔρχεται πρὸς τὸν Κῦρον καὶ αἰτεῖ αὐτὸν εἰς δισχιλίους ξένους καὶ τριῶν μηνῶν μισθὸν νομίζων οὕτως ἂν περιγενέσθαι τῶν ἀντιστασιωτῶν. Ὁ δὲ Κῦρος δίδωσιν αὐτῷ εἰς τετρακισχιλίους καὶ ἕξ μηνῶν μισθὸν καὶ δεῖται αὐτοῦ μὴ πρόσθεν καταλῦσαι πρὸς τοὺς ἀντιστασιώτας, πρὶν ἂν αὐτῷ συμβουλευέσθαι. Οὕτω δὲ αὖ τὸ ἐν Θετταλίᾳ ἐλάνθανεν αὐτῷ τρεφόμενον στράτευμα.

Πρόξενον δὲ τὸν Βοιωτῖον ξένον ὄντα ἐκέλευσε λαβόν- § 11
τα ἄνδρας ὅτι πλείστους παραγενέσθαι, ὡς εἰς Πισίδας βουλόμενος στρατεύεσθαι, ὡς πράγματα παρεχόντων τῶν Πισιδῶν τῇ ἑαυτοῦ χώρᾳ. Σοφαίνετον δὲ τὸν Στυμφάλιον καὶ Σωκράτην τὸν Ἀχαιόν, ξένους ὄντας καὶ τούτους, ἐκέλευσεν ἄνδρας λαβόντας ἐλθεῖν ὅτι πλείστους, ὡς πολεμήσων Τισσαφέρνει σὺν τοῖς φυγάσι τοῖς Μιλησίων. Καὶ ἐποίουν οὕτως οὗτοι.

2. Συγκέντρωσις τῶν Ἑλλήνων μισθοφόρων εἰς τὰς Σάρδεις. Ἄναχώρησις τοῦ στρατεύματος ἐκ τῶν Σάρδεων καὶ πορεία αὐτοῦ διὰ τῆς Λυδίας καὶ Φρυγίας.

(2, 1 - 18)

Ἐπεὶ δ' ἐδόκει αὐτῷ ἤδη πορεύεσθαι ἄνω, τὴν μὲν πρό- § 1
φασιν ἐποίητο, ὡς Πισίδας βουλόμενος ἐκβαλεῖν παντάπασιν ἐκ τῆς χώρας· καὶ ἀθροίζει ὡς ἐπὶ τούτους τό τε βαρ-

βαρικόν καὶ τὸ Ἑλληνικόν. Καὶ παραγγέλλει τῷ τε Κλεάρχῳ λαβόντι ἦκειν ὅσον ἦν αὐτῷ στράτευμα, καὶ τῷ Ἀριστίππῳ συναλλαγέντι πρὸς τοὺς οἴκοι ἀποπέμψαι πρὸς ἑαυτὸν, ὃ εἶχε στράτευμα· καὶ Ξενία τῷ Ἀρκάδι, ὃς αὐτῷ προειστήκει τοῦ ἐν ταῖς πόλεσι ξενικοῦ, ἦκειν παραγγέλλει λαβόντα τοὺς ἄλλους, πλὴν ὅπόσοι ἱκανοὶ ἦσαν τὰς ἀκροπόλεις φυλάττειν.

§ 2 - 3 Ἐκάλεσε δὲ καὶ τοὺς Μίλητον πολιορκοῦντας καὶ τοὺς φυγάδας ἐκέλευσε σὺν αὐτῷ στρατεῦσθαι, ὑποσχόμενος αὐτοῖς, εἰ καλῶς καταπράξειεν, ἐφ' ἃ ἐστρατεύετο, μὴ πρόσθεν παύσεσθαι, πρὶν αὐτοὺς καταγάγοι οἴκαδε. Οἱ δὲ ἠδέως ἐπιέθοντο· ἐπίστευον γὰρ αὐτῷ· καὶ λαβόντες τὰ ὄπλα παρῆσαν εἰς Σάρδεις. Ξενίας μὲν δὴ τοὺς ἐν ταῖς πόλεσι λαβὼν παρεγένετο εἰς Σάρδεις ὀπλίτας εἰς τετρακισχιλίους, Πρόξενος δὲ παρῆν ἔχων ὀπλίτας μὲν εἰς πεντακοσίους καὶ χιλίους, γυμνήτας δὲ πεντακοσίους, Σοφαίνετος δὲ ὁ Στυμφάλιος ὀπλίτας ἔχων χιλίους, Σωκράτης δὲ ὁ Ἀχαιὸς ὀπλίτας ἔχων ὡς πεντακοσίους, Πασίων δὲ ὁ Μεγαρεὺς τριακοσίους μὲν ὀπλίτας, τριακοσίους δὲ πελταστάς ἔχων παρεγένετο· ἦν δὲ καὶ οὗτος καὶ ὁ Σωκράτης τῶν ἀμφὶ Μίλητον στρατευομένων. Οὗτοι μὲν εἰς Σάρδεις αὐτῷ ἀφίκοντο.

§ 4 Τισσαφέρνης δὲ κατανοήσας ταῦτα καὶ μείζονα ἠγησάμενος εἶναι ἢ ὡς ἐπὶ Πισίδας τὴν παρασκευὴν, πορεύεται ὡς βασιλέα, ἧ ἐδύνατο τάχιστα, ἰππέας ἔχων ὡς πεντακοσίους. Καὶ βασιλεὺς μὲν δὴ, ἐπεὶ ἤκουσε Τισσαφέρνους τὸν Κύρου στόλον, ἀντιπαρασκευάζετο.

§ 5 - 6 Κύρος δὲ ἔχων, οὓς εἶρηκα, ὠρμάτο ἀπὸ Σάρδεων καὶ ἐξελαύνει διὰ τῆς Λυδίας σταθμοὺς τρεῖς παρασάγγας εἴκοσι καὶ δύο ἐπὶ τὸν Μαϊάνδρον ποταμὸν. Τούτου τὸ εὖρος δύο πλέθρα· γέφυρα δὲ ἐπῆν ἐπτὰ ἐξευγμένη πλοίοις. Τοῦτον διαβάς ἐξελαύνει διὰ Φρυγίας σταθμὸν ἓνα παρασάγγας ὀκτὼ εἰς Κολοσσάς, πόλιν οἰκουμένην, εὐδαίμονα καὶ μεγάλην.

Ἐνταῦθα ἔμεινεν ἡμέρας ἑπτὰ· καὶ ἦκε Μένων ὁ Θετταλὸς ὀπλίτας ἔχων χιλίους καὶ πελταστὰς πεντακοσίους, Δόλοπας καὶ Αἰνιᾶνας καὶ Ὀλυνθίους.

Ἐντεῦθεν ἐξελαύνει σταθμοὺς τρεῖς παρασάγγας εἴκοσιν § 7-8
εἰς Κελαινάς τῆς Φρυγίας, πόλιν οἰκουμένην, μεγάλην καὶ εὐδαίμονα. Ἐνταῦθα Κύρω βασιλεία ἦν καὶ παράδεισος μέγας ἀγρίων θηρίων πλήρης, ἃ ἐκεῖνος ἐθήρευεν ἀπὸ ἵππου, ὅποτε γυμνάσαι βούλοιο ἑαυτὸν τε καὶ τοὺς ἵππους. Διὰ μέσου δὲ τοῦ παραδείσου ῥεῖ ὁ Μαίανδρος ποταμὸς· αἱ δὲ πηγαὶ αὐτοῦ εἰσιν ἐκ τῶν βασιλείων· ῥεῖ δὲ καὶ διὰ τῆς Κελαινῶν πόλεως. Ἔστι δὲ καὶ μεγάλου βασιλέως βασιλεία ἐν Κελαιναῖς ἐρυμνὰ ἐπὶ ταῖς πηγαῖς τοῦ Μαρσίου ποταμοῦ ὑπὸ τῆ ἀκροπόλει· ῥεῖ δὲ καὶ οὗτος διὰ τῆς πόλεως καὶ ἐμβάλλει εἰς τὸν Μαίανδρον· τοῦ δὲ Μαρσίου τὸ εὐρὸς ἐστὶν εἴκοσι καὶ πέντε ποδῶν.

Ἐνταῦθα ἔμεινε Κῦρος ἡμέρας τριάκοντα· καὶ ἦκε Κλέ- § 9-10
αρχος ἔχων ὀπλίτας χιλίους καὶ πελταστὰς Θραῶνας ὀκτακοσίους καὶ τοξότας Κρήτας διακοσίους. Ἄμα δὲ καὶ Σῶσις παρῆν ὁ Συρακόσιος ἔχων ὀπλίτας τριακοσίους, καὶ Ἀγίας ὁ Ἄρκας ἔχων ὀπλίτας χιλίους. Καὶ ἐνταῦθα Κῦρος ἐξέτασιν καὶ ἀριθμὸν τῶν Ἑλλήνων ἐποίησεν ἐν τῷ παραδείσῳ, καὶ ἐγένοντο οἱ σύμπαντες ὀπλίται μὲν μύριοι καὶ χίλιοι, πελτασταὶ δὲ ἀμφὶ τοὺς δισχιλίους. Ἐντεῦθεν ἐξελαύνει σταθμοὺς δύο παρασάγγας δέκα εἰς Πέλτας, πόλιν οἰκουμένην. Ἐνταῦθα ἔμεινεν ἡμέρας τρεῖς· ἐν αἷς Ξενίας ὁ Ἄρκας τὰ Λύκαια ἔθυσσε καὶ ἀγῶνα ἔθηκε· τὰ δὲ ἄθλα ἦσαν στλεγγίδες χρυσαῖ· ἐθεώρει δὲ τὸν ἀγῶνα καὶ Κῦρος. Ἐντεῦθεν ἐξελαύνει σταθμοὺς δύο παρασάγγας δώδεκα εἰς Κεράμων ἀγοράν, πόλιν οἰκουμένην, ἐσχάτην πρὸς τῇ Μυσίᾳ χώρα.

Ἐντεῦθεν ἐξελαύνει σταθμοὺς τρεῖς παρασάγγας τριά- § 11-
κοντα εἰς Καῦστρου πεδίον, πόλιν οἰκουμένην. Ἐνταῦθα ἔ-

μεινεν ἡμέρας πέντε καὶ τοῖς στρατιώταις ὠφείλετο μισθὸς πλέον ἢ τριῶν μηνῶν, καὶ πολλάκις ἰόντες ἐπὶ τὰς θύρας ἀπήτουν. Ὁ δὲ ἐλπίδας λέγων διῆγε καὶ δῆλος ἦν ἀνιώμενος· οὐ γὰρ ἦν πρὸς τοῦ Κύρου τρόπου ἔχοντα μὴ ἀποδιδόναι. Ἐνταῦθα ἀφικνεῖται Ἐπύαξα ἡ Σουενέσιος γυνὴ τοῦ Κίλικων βασιλέως παρὰ Κύρον· καὶ ἐλέγετο Κύρῳ δοῦναι χρήματα πολλά. Τῇ δ' οὖν στρατιᾷ τότε ἀπέδωκε Κύρος μισθὸν τεττάρων μηνῶν. Εἶχε δὲ ἡ Κίλισσα καὶ φυλακὴν περὶ αὐτὴν, Κίλικας καὶ Ἀσπενδίους. Ἐντεῦθεν ἐξελαύνει σταθμοὺς δύο παρασάγγας δέκα εἰς Θύμβριον, πόλιν οἰκουμένην. Ἐνταῦθα ἦν παρὰ τὴν ὁδὸν κρήνη ἡ Μίδου καλουμένη, τοῦ Φρυγῶν βασιλέως.

§ 14 - 16

Ἐντεῦθεν ἐξελαύνει σταθμοὺς δύο παρασάγγας δέκα εἰς Τυριάειον, πόλιν οἰκουμένην. Ἐνταῦθα ἔμεινεν ἡμέρας τρεῖς. Καὶ λέγεται δεηθῆναι ἡ Κίλισσα Κύρου ἐπιδειῖσαι τὸ στρατεύμα αὐτῇ· βουλόμενος οὖν ἐπιδειῖσαι ἐξέτασιν ποιεῖται ἐν τῷ πεδίῳ τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν βαρβάρων. Ἐκέλευσε δὲ τοὺς Ἕλληνας, ὡς νόμος αὐτοῖς εἰς μάχην, οὕτω ταχθῆναι καὶ στῆναι, συντάξαι δ' ἕκαστον τοὺς ἑαυτοῦ. Ἐτάχθησαν οὖν ἐπὶ τεττάρων· εἶχε δὲ τὸ μὲν δεξιὸν Μένων καὶ οἱ σὺν αὐτῷ, τὸ δὲ εὐώνυμον Κλέαρχος καὶ οἱ ἐκείνου, τὸ δὲ μέσον οἱ ἄλλοι στρατηγοί. Ἐθεώρει οὖν ὁ Κύρος πρῶτον μὲν τοὺς βαρβάρους· οἱ δὲ παρήλαυνον τεταγμένοι κατὰ ἴλας καὶ κατὰ τάξεις· εἶτα δὲ τοὺς Ἕλληνας, παρελαύνων ἐφ' ἄρματος καὶ ἡ Κίλισσα ἐφ' ἄρμαμάξης. Εἶχον δὲ πάντες κράνη χαλκᾶ καὶ χιτῶνας φοινικοῦς καὶ κνημῖδας καὶ τὰς ἀσπίδας ἐκκεκαλυμμένας.

§ 17 - 18

Ἐπειδὴ δὲ πάντας παρήλασε, στήσας τὸ ἄρμα πρὸ τῆς φάλαγγος μέσης, πέμψας Πίγρητα τὸν ἑρμηνέα παρὰ τοὺς στρατηγούς τῶν Ἑλλήνων ἐκέλευσε προβαλέσθαι τὰ ὅπλα καὶ ἐπιχωρῆσαι ὅλην τὴν φάλαγγα. Οἱ δὲ ταῦτα προεῖπον

τοῖς στρατιώταις· καὶ ἐπεὶ ἐσάλπιγξε, προβαλόμενοι τὰ ὄπλα ἐπῆσαν. Ἐκ δὲ τούτου, τῶν στρατιωτῶν θᾶττον προϊόντων σὺν κραυγῇ, ἀπὸ τοῦ αὐτομάτου δρόμος ἐγένετο αὐτοῖς ἐπὶ τὰς σκηνάς, τῶν δὲ βαρβάρων φόβος πολὺς, καὶ ἤ τε Κίλισσα ἔφυγεν ἐπὶ τῆς ἀρμαμάξης καὶ οἱ ἐν τῇ ἀγορᾷ καταλιπόντες τὰ ὄνια ἔφυγον. Οἱ δὲ Ἕλληνες σὺν γέλωτι ἐπὶ τὰς σκηνάς ἤλθον. Ἡ δὲ Κίλισσα ἰδοῦσα τὴν λαμπρότητα καὶ τὴν τάξιν τοῦ στρατεύματος ἐθαύμασε. Κῦρος δὲ ἤσθη τὸν ἐκ τῶν Ἑλλήνων εἰς τοὺς βαρβάρους φόβον ἰδών.

[Ἀπὸ τὸ Τυριάειον ὁ Κῦρος φθάνει εἰς τὸ Ἰκόνιον, τελευταίαν πόλιν τῆς Φρυγίας· ἀπὸ αὐτὴν προχωρεῖ διὰ μέσου τῆς Λυκαονίας, τὴν ὁποίαν ὡς ἐχθρὰν τῆς σατραπείας του ἐπιτρέπει εἰς τοὺς Ἕλληνας νὰ διαρπάσουν. Ἀπὸ τὴν Λυκαονίαν ὁ Κῦρος ἀποστέλλει μὲ τὸν στρατὸν τοῦ Μένωνος τὴν Ἐπύαξαν εἰς τὴν πατρίδα της, αὐτὸς δὲ μὲ τὸ ὑπόλοιπον στράτευμα προχωρεῖ διὰ μέσου τῆς Καππαδοκίας εἰς τοὺς Ταρσοὺς τὴν πρωτεύουσαν τῆς Κιλικίας.

Ὁ βασιλεὺς αὐτῆς Σνέννεσις ἀκούσας, ὅτι ὁ περσικὸς καὶ ναυτικὸς στρατὸς τοῦ Κύρου ἐπλησίαζεν, ἐγκαταλείπει τὴν πρωτεύουσάν του καὶ καταφεύγει εἰς μέρος ὄχρῶν ἐπάνω εἰς τὰ ὄρη. Ἀλλὰ μετ' ὀλίγον πεισθεὶς ἀπὸ τὴν σύζυγόν του Ἐπύαξαν προσέρχεται πρὸς τὸν Κῦρον, γίνεται φίλος του καὶ τοῦ δίδει χρήματα πολλὰ διὰ τὸ στράτευμα· εἰς ἀνταμοιβὴν δὲ ὁ Κῦρος τὸν τιμᾷ μὲ πολὺτιμα δῶρα.

Εἰς τὴν Κιλικίαν μένει ὁ Κῦρος εἴκοσιν ἡμέρας· διότι οἱ Ἕλληνες ἐπίπτεον πλέον, ὅτι βαδίζουσαν ἐναντίον τοῦ μεγάλου βασιλέως· διὰ τοῦτο καὶ ἀρνοῦνται νὰ ἐξακολουθήσουν τὴν πορείαν. Ὁ Κλέαρχος τότε καταφεύγει εἰς πανουργίαν. Προσκαλεῖ εἰς συνέλευσιν τοὺς στρατιώτας καὶ ἐκφράζει μὲ δάκρυα τὴν λύπην του, διότι, ἐνῶ εὐηργετήθη ὑπὸ τοῦ Κύρου διὰ πολλῶν χρημάτων, τὰ ὁποῖα ἐδαπανήθησαν εἰς τὸ στράτευμα, καὶ ἐνῶ ὑπεσχέθη νὰ τοῦ φανῇ χρήσιμος, ἀναγκάζεται τώρα νὰ φανῇ πρὸς αὐτὸν ἀχάριστος καὶ ψεύστης· διαβεβαιώνει ὁμως, ὅτι οὐδέποτε θὰ ἐγκαταλείψῃ τοὺς Ἕλληνας χάριν ξένου ἡγεμόνος, ἀλλὰ θ' ἀκολουθήσῃ αὐτοῦς, ὅπου καὶ ἂν πορευθοῦν.

Μετὰ ταῦτα προσκαλεῖ πάλιν τοὺς στρατιώτας εἰς συνέλευσιν καὶ

καταδεικνύει τὴν δύσκολον καὶ επικίνδυνον θέσιν τῶν Ἑλλήνων, ἀφοῦ φανερώς πλέον ἠρηθίσθησαν ἐν συμμορφωθῶν πρὸς τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ Κύρου. Ἀφοῦ εἶπον πολλοὶ τὰς γνώμας των, ἀποφασίζεται τέλος ἐν σταλῇ προσβεία πρὸς τὸν Κύρον, ἣ ὁποία ἐν ἐρωτήσῃ αὐτόν, εἰς τί σκέπτεται ἐν χρησιμοποίησιν τοῦ Ἑλλήνων. Ὁ Κύρος ἀποκρίνεται, ὅτι ἐπιθυμεῖ ἐν τιμωρήσῃ πλησίον τοῦ Ἐνφράτου ποταμοῦ τὸν ἐχθρόν του Ἀβροκόμαν, σατραπὴν τῆς Φοινίκης, καὶ ὑπόσχεται αὐξήσῃ μισθοῦ.

Οἱ στρατιῶται δέχονται ταῦτα καὶ ἀποφασίζουσιν ἢ ἀκολουθήσῃ τὸν Κύρον, ἂν καὶ ὑπόπτεον, ὅτι οὗτος σκοπεῖ ἐν τοῦς ὁδηγήσῃ κατὰ τοῦ μεγάλου βασιλέως.

Ἀπὸ τοῦς Ταρσοῦς ὁ Κύρος, ἀφοῦ διέβῃ τὴν πεδιάδα τῆς Κιλικίας καὶ τοῦς ποταμοῦς Ψάρον καὶ Πύραμον, φθάνει εἰς Ἴσσοῦς, τελευταίαν πόλιν τῆς Κιλικίας, ὅπου καταπλέει ὁ στόλος τοῦ Κύρου καὶ ὁ συμμαχικός των Λακεδαιμονίων καὶ μαζὶ μὲ αὐτοῦς ὁ Χειρίσοφος ὁ Λακεδαιμόνιος μὲ 700 ὀπλίτας. Ἀπὸ τοῦς Ἴσσοῦς, ἀφοῦ διήλθε τὰς πύλας τῆς Κιλικίας καὶ τῆς Συρίας, φθάνει εἰς Μυριάδον, πόλιν παραλίαν καὶ ἐμπορικὴν.

Μετὰ πορείαν δώδεκα ἡμερῶν φθάνουσιν εἰς τὴν Θάψακον, πόλιν κειμένην πλησίον τοῦ Ἐνφράτου. Ἐδῶ ὁ Κύρος φανερώσει εἰς τοῦς στρατηγούς των Ἑλλήνων τὸν ἀληθῆ σκοπὸν τῆς ἐκστρατείας καὶ προτρέπει αὐτοῦς ἐν πείσῃ τοῦς στρατιώτας μὲ κάθε τρόπον ἐν τὸν ἀκολουθήσῃ. Οἱ στρατιῶται δυσαρεστοῦνται κατὰ των στρατηγῶν, διότι ἐνόμιζον, ὅτι οὗτοι τοῦς ἀπέκρυπτον ἀπὸ πολλοῦ τὴν ἀλήθειαν ἀλλ' ἐπὶ τέλους δέχονται ἐν ἀκολουθήσῃ τὸν Κύρον, ὑπὸ των ὄρον ἐν αὐξήσῃ ὁ μισθός των. Ὁ Κύρος ὑπόσχεται αὐξήσῃ μισθοῦ καὶ μεγάλας ἀμοιβάς, ἐὰν εἰσέλθουν εἰς τὴν Βαβυλώνα. Καὶ οὕτω διαβαίνουσιν περὶ τὸν Ἐνφράτην καὶ ἐξακολουθοῦντες τὴν πορείαν διὰ τῆς Συρίας φθάνουσιν εἰς τὸν ποταμὸν Ἀράξην.

Ἀπὸ των Ἀράξην εἰσέρχονται εἰς τὴν Ἀραβίαν καὶ πορευθέντες διὰ μέσον μεγάλης, ὁμαλῆς καὶ ἐρήμου πεδιάδος φθάνουσιν εἰς τὸν Μάσκαν ποταμὸν καὶ τὴν πόλιν Κορσωτῆν, ὅπου μένουσιν ἡμέρας τρεῖς, διὰ ἐν προμνηθεῦσῃ τροφάς. Ἐπειτα δὲ πάλιν πορεύονται διὰ μέσον ἐρήμου πεδιάδος δεκατρεῖς ἡμέρας καὶ φθάνουσιν εἰς τὰς Βαβυλωνίας πύλας, ἀφοῦ ὑπέμειναν πολλὰς κακουχίας δι' ἔλλειψιν τροφίμων ταῦτα τέλος προμηθεύονται ἀπὸ τὴν Χαομάνδην, πόλιν κειμένην πέραν τοῦ Ἐνφράτου, διαβαίνοντες τὸν ποταμὸν μὲ σχεδίας δευματίας.

Μετὰ πορείαν τριῶν ἡμερῶν διὰ μέσου τῆς Βαβυλωνίας ὁ Κύρος, ἐπειδὴ ἤλπιζε μάχην, ἐπιθεωρεῖ περὶ τὸ μεσονύκτιον τὸν στρατὸν του. Κατὰ τὴν ἐπιθεώρησιν ἀριθμηθέντες εὐρίσκονται ὀπλίται μὲν Ἕλληνες 10.100 καὶ πελτασταὶ 2.500, βάρβαροι δὲ ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ Κύρου 100.000 καὶ ἄρματα δοεπανηφόρα 20. Ὁ δὲ στρατὸς τοῦ βασιλέως — κατὰ τὰς εἰδήσεις αὐτομόλων — ἀνήρχετο εἰς 1.200.000 ὑπὸ τέσσαρας στρατηγούς, τὸν Ἀβροκόμαν, τὸν Τισσαφέρην, τὸν Γωβρόαν καὶ τὸν Ἀοβάκην, εἰς δοεπανηφόρα ἄρματα 200 καὶ εἰς 6.000 ἵππους ὑπὸ τὸν Ἀρταγέρσην ἐκ τῶν στρατευμάτων τούτων τοῦ βασιλέως παρευρέθησαν εἰς τὴν μάχην 900.000 ἄνδρες καὶ δοεπανηφόρα ἄρματα 150.

Μετὰ τὴν ἐπιθεώρησιν τῶν στρατευμάτων κατὰ τὴν προίαν ὁ Κύρος συγκαλέσας τοὺς στρατηγούς καὶ λοχαγούς τῶν Ἑλλήνων ἐνθαρρύνει αὐτοὺς καὶ προτρέπει νὰ φανοῦν ἄνδρες ἄξιοι τῆς ἐλευθερίας, τὴν ὁποίαν ἔχουν· ἐξαίρουσ δὲ τὸ ἀγαθὸν αὐτῆς λέγει: « τὴν ἐλευθερίαν ἐλοίμην ἂν ἀντὶ ὧν ἔχω πάντων καὶ ἄλλων πολλαπλασίων ».

Τὴν ἐπομένην ἡμέραν πορεύεται ἔχων ὅλον τὸν στρατὸν του συνεταγμένον, διότι ἐνόμιζεν ἐπικειμένην τὴν ἐπίθεσιν τοῦ βασιλέως· ἀλλ' οὗτος ἀπεσύρθη νοτιώτερον ἀφήσας ἀφύλακτον μίαν μακρὰν καὶ εὐρείαν καὶ βαθεῖαν τάφρον, τὴν ὁποίαν εἶχε κατασκευάσει ἀντὶ ὀχυρώματος. Ὁ Κύρος, ἀφοῦ παρήλθε τὴν τάφρον αὐτήν, μάτην ἀναμένει τὸν ἀδελφόν· διὰ τοῦτο τὴν ἐπομένην, ἐπειδὴ ἐπίστευεν, ὅτι ὁ βασιλεὺς εἶχεν ἀποφασίσει νὰ μὴ πολεμήσῃ, ἐπορεύετο μὲ ἀταξίαν καὶ ὀλιγωτέραν προσοχήν.]

3. Ἡ παρὰ τὰ Κούναξα μάχη. Νίκη τῶν Ἑλλήνων καὶ θάνατος τοῦ Κύρου.

(8, 1 - 27)

Καὶ ἤδη τε ἦν ἀμφὶ ἀγορὰν πλήθουσαν καὶ πλησίον ἦν § 1-3
ὁ σταθμός, ἐνθα ἔμελλε καταλύειν, ἠνίκα Πατηγύας ἀνὴρ Πέρσης τῶν ἀμφὶ Κύρον πιστῶν προφαίνεται ἐλαύνων ἀνά κράτος ἰδροῦντι τῷ ἵππῳ, καὶ εὐθύς πᾶσιν, οἷς ἐνετύγχανεν, ἐβόα καὶ βαρβαρικῶς καὶ ἑλληνικῶς, ὅτι βασιλεὺς σὺν στρατεύματι πολλῷ προσέρχεται ὡς εἰς μάχην παρεσκευασμένος.

Ἐνθα δὴ πολὺς τάραχος ἐγένετο· αὐτίκα γὰρ ἐδόκουν οἱ Ἕλληγες καὶ οἱ ἄλλοι πάντες ἀτάκτοις σφίσιν ἐπιπεσεῖσθαι· Κῦρός τε καταπηδήσας ἀπὸ τοῦ ἄρματος τὸν θώρακα ἐνέδου καὶ ἀναβάς ἐπὶ τὸν ἵππον τὰ παλτὰ εἰς τὰς χεῖρας ἔλαβε, τοῖς τε ἄλλοις πᾶσι παρήγγελλεν ἐξοπλίζεσθαι καὶ καθίστασθαι εἰς τὴν ἑαυτοῦ τάξιν ἕκαστον.

§ 4 - 7 Ἐνθα δὴ σὺν πολλῇ σπουδῇ καθίσταντο, Κλέαρχος μὲν τὸ δεξιὸν κέρας ἔχων πρὸς τῷ Εὐφράτῃ ποταμῷ, Πρόξενος δὲ ἐχόμενος, οἱ δ' ἄλλοι μετὰ τοῦτον, Μένων δὲ τὸ εὐώνυμον κέρας ἔσχε τοῦ Ἑλληνικοῦ. Τοῦ δὲ βαρβαρικοῦ ἵππεῖς μὲν Παφλαγόνες εἰς χιλίους παρὰ Κλέαρχον ἔστησαν ἐν τῷ δεξιῷ καὶ τὸ Ἑλληνικὸν πελταστικόν, ἐν δὲ τῷ εὐωνύμῳ Ἀριαῖός τε ὁ Κύρου ὕπαρχος καὶ τὸ ἄλλο βαρβαρικόν, Κῦρος δὲ καὶ οἱ ἵππεῖς τούτου ὅσον ἐξακόσιοι κατὰ τὸ μέσον, ὠπλισμένοι θώραξι μὲν αὐτοὶ καὶ παραμηριδίοις καὶ κράνεσι πάντες πλὴν Κύρου· Κῦρος δὲ ψιλὴν ἔχων τὴν κεφαλὴν εἰς τὴν μάχην καθίστατο. Οἱ δ' ἵπποι πάντες εἶχον καὶ προμετωπίδια καὶ προστερνίδια· εἶχον δὲ καὶ μαχαίρας οἱ ἵππεῖς Ἑλληνικάς.

§ 8 - 11 Καὶ ἤδη τε ἦν μέσον ἡμέρας καὶ οὐπω καταφανεῖς ἦσαν οἱ πολέμιοι· ἠνίκα δὲ δείλη ἐγίγνετο, ἐφάνη κονιορτὸς ὥσπερ νεφέλη λευκή, χρόνῳ δὲ συχνῷ ὕστερον ὥσπερ μελανία τις ἐν τῷ πεδίῳ ἐπὶ πολὺ. Ὅτε δὲ ἐγγύτερον ἐγίγνοντο, τάχα δὴ καὶ χαλκός τις ἤστραπτε καὶ αἱ λόγχοι καὶ αἱ τάξεις καταφανεῖς ἐγίγνοντο. Καὶ ἦσαν ἵππεῖς μὲν λευκοθώρακες ἐπὶ τοῦ εὐωνύμου τῶν πολεμίων· Τισσαφέρνης ἐλέγετο τούτων ἄρχειν· ἐχόμενοι δὲ γερροφόροι, ἐχόμενοι δὲ ὀπλιῖται σὺν ποδήρεσι ξυλίναις ἀσπίσιν. Αἰγύπτιοι δ' οὗτοι ἐλέγοντο εἶναι· ἄλλοι δ' ἵππεῖς, ἄλλοι τοξόται. Πάντες δ' οὗτοι κατὰ ἔθνη ἐπορεύοντο, ἕκαστον δ' ἔθνος ἐν πλαισίῳ πλήρει ἀνθρώπων. Πρὸ δὲ αὐτῶν ἄρματα διαλείποντα συχνὸν ἀπ' ἀλλήλων, τὰ δὲ δρεπανηφόρα καλούμενα· εἶχον δὲ τὰ δρέπανα ἐκ τῶν ἀξό-

νων εἰς πλάγιον ἀποτεταμένα καὶ ὑπὸ τοῖς δίφροις εἰς γῆν βλέποντα, ὡς διακόπτειν, ὅτῳ ἐντυγχάνοιεν.

Καὶ ἐν τούτῳ Κῦρος παρελαύνων αὐτὸς σὺν Πίγρητι § 12 - 13 τῷ ἑρμηνεῖ καὶ ἄλλοις τρισὶν ἢ τέτταρσι τῷ Κλεάρχῳ ἐβόα ἄγειν τὸ στράτευμα κατὰ μέσον τὸ τῶν πολεμίων, ὅτι ἐκεῖ βασιλεὺς εἶη « καὶ τοῦτ' », ἔφη, « νικῶμεν, πάνθ' ἡμῖν πεποίηται ». Ὅρων δὲ ὁ Κλεάρχος τὸ μέσον στίφος καὶ ἀκούων Κύρου ἔξω ὄντα τοῦ εὐωνύμου βασιλέα — τοσοῦτον γὰρ πλήθει περιῆν βασιλεὺς, ὥστε μέσον τῶν ἑαυτοῦ ἔχων τοῦ Κύρου εὐωνύμου ἔξω ἦν — ἀλλ' ὅμως ὁ Κλεάρχος οὐκ ἤθελεν ἀποσπάσαι ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ τὸ δεξιὸν κέρασ, φοβούμενος μὴ κυκλωθεῖη ἐκατέρωθεν, τῷ δὲ Κύρῳ ἀπεκρίνατο, ὅτι αὐτῷ μέλοι, ὅπως καλῶς ἔχοι.

Καὶ ἐν τούτῳ τῷ καιρῷ τὸ μὲν βαρβαρικὸν στράτευμα § 14 - 16 ὁμαλῶς προῆει, τὸ δὲ Ἑλληνικόν, ἔτι ἐν τῷ αὐτῷ μένον, συντάττετο ἐκ τῶν ἔτι προσιόντων. Καὶ ὁ Κῦρος παρελαύνων οὐ πᾶν πρὸς αὐτῷ τῷ στρατεύματι κατεθεᾶτο ἐκατέρωσε ἀποβλέπων εἰς τε τοὺς πολεμίους καὶ τοὺς φίλους. Ἰδὼν δὲ αὐτὸν ἀπὸ τοῦ Ἑλληνικοῦ Ξενοφῶν Ἀθηναῖος, ὑπελάσας ὡς συναντῆσαι ἤρετο, εἴ τι παραγγέλλοι. Ὁ δὲ ἐπιστήσας εἶπε καὶ λέγειν ἐκέλευε πᾶσιν, ὅτι καὶ τὰ ἱερὰ καλὰ καὶ τὰ σφάγια καλὰ. Ταῦτα δὲ λέγων θορύβου ἤκουσε διὰ τῶν τάξεων ἰόντος καὶ ἤρετο, τίς ὁ θόρυβος εἶη. Ὁ δὲ εἶπεν, ὅτι τὸ σύνθημα παρέρχεται δεῦτερον ἤδη. Καὶ ὃς ἐθαύμασε, τίς παραγγέλλει, καὶ ἤρετο, ὅ,τι εἶη τὸ σύνθημα. Ὁ δ' ἀπεκρίνατο « Ζεὺς σωτὴρ καὶ νίκη ». Ὁ δὲ Κῦρος ἀκούσας « Ἀλλὰ δέχομαί τε », ἔφη, « καὶ τοῦτο ἔστω ». Ταῦτα δ' εἰπὼν εἰς τὴν αὐτοῦ χώραν ἀπήλαυσε.

Καὶ οὐκέτι τρία ἢ τέτταρα στάδια διειχέτην τὸ φάλαγγε § 17 - 20 ἀπ' ἀλλήλων, ἠνίκα ἐπαιάνιζόν τε οἱ Ἕλληνες καὶ ἤρχοντο ἀντίοι ἰέναι τοῖς πολεμίσις. Ὡς δὲ πορευομένων ἐξεκύμαινέ

τι τῆς φάλαγγος, τὸ ὑπολειπόμενον ἤρξατο δρόμῳ θεῖν· καὶ ἅμα ἐφθέγγαντο πάντες, οἷον τῷ Ἐνυαλίῳ ἐλελιζουσι, καὶ πάντες δὲ ἔθεον. Πρὶν δὲ τόξευμα ἐξικνεῖσθαι, ἐκκλίνουσι οἱ βάρβαροι καὶ φεύγουσι. Καὶ ἐνταῦθα δὴ ἐδίωκον μὲν κατὰ κράτος οἱ Ἕλληνες, ἐβόων δὲ ἀλλήλοις μὴ θεῖν δρόμῳ, ἀλλ' ἐν τάξει ἔπεσθαι. Τὰ δ' ἄρματα ἐφέροντο τὰ μὲν δι' αὐτῶν τῶν πολεμίων, τὰ δὲ καὶ διὰ τῶν Ἑλλήνων κενὰ ἡνιόχων. Οἱ δ' ἐπεὶ προΐδοιεν, δίσταντο· ἔστι δ' ὅστις καὶ κατελήφθη ὥσπερ ἐν ἵπποδρόμῳ ἐκπλαγείς· καὶ οὐδὲν μέντοι οὐδὲ τοῦτον παθεῖν ἔφασαν, οὐδ' ἄλλος δὲ τῶν Ἑλλήνων ἐν ταύτῃ τῇ μάχῃ ἔπαθεν οὐδεὶς οὐδέν, πλὴν ἐπὶ τῷ εὐωνύμῳ τοξευθῆναί τις ἐλέγετο. ✓

§ 21 - 24

Κῦρος δ' ὄρων τοὺς Ἕλληνας νικῶντας τὸ καθ' αὐτοὺς καὶ διώκοντας, ἠδόμενος καὶ προσκυνούμενος ἤδη ὡς βασιλεὺς ὑπὸ τῶν ἀμφ' αὐτόν, οὐδ' ὡς ἐξήχθη διώκειν, ἀλλὰ συνεισπειραμένην ἔχων τὴν τῶν σὺν ἑαυτῷ ἐξακοσίων ἱππέων τάξιν ἐπεμελεῖτο, ὅτι ποιήσει βασιλεὺς. Καὶ γὰρ ἤδει αὐτόν, ὅτι μέσον ἔχοι τοῦ Περσικοῦ στρατεύματος. Καὶ πάντες δ' οἱ τῶν βαρβάρων ἄρχοντες μέσον ἔχοντες τὸ αὐτῶν ἡγοῦνται, νομίζοντες οὕτω καὶ ἐν ἀσφαλεστάτῳ εἶναι, ἣν ἢ ἡ ἰσχὺς αὐτῶν ἐκατέρωθεν, καὶ εἴ τι παραγγεῖλαι χρήζοιεν, ἐν ἡμίσει ἂν χρόνῳ αἰσθάνεσθαι τὸ στράτευμα. Καὶ βασιλεὺς δὴ τότε μέσον ἔχων τῆς αὐτοῦ στρατιᾶς, ὅμως ἐξῶ ἐγένετο τοῦ Κῦρου εὐωνύμου κέρατος. Ἐπεὶ δ' οὐδεὶς αὐτῷ ἐμάχετο ἐκ τοῦ ἀντίου οὐδὲ τοῖς αὐτοῦ τεταγμένοις ἔμπροσθεν, ἐπέκαμπεν ὡς εἰς κύκλωσιν. Ἐνθα δὴ Κῦρος δείσας, μὴ ὀπισθεν γενόμενος κατακόψη τὸ Ἑλληνικόν, ἐλαύνει ἀντίος· καὶ ἐμβαλὼν σὺν τοῖς ἐξακοσίοις νικᾷ τοὺς πρὸ βασιλέως τεταγμένους καὶ εἰς φυγὴν ἔτρεψε τοὺς ἐξακισχιλίους καὶ ἀποκτεῖναι λέγεται αὐτὸς τῇ ἑαυτοῦ χειρὶ Ἄρταγέρσην τὸν ἄρχοντα αὐτῶν.

§ 25 - 27

Ὡς δ' ἡ τροπὴ ἐγένετο, διασπείρονται καὶ οἱ Κῦρου ἐξα-

κόσιοι εἰς τὸ διώκειν ὀρμήσαντες, πλὴν πάνυ ὀλίγοι ἀμφ' αὐτὸν κατελείφθησαν, σχεδὸν οἱ ὁμοτράπεζοι καλούμενοι. Σὺν τούτοις δὲ ὦν καθορᾷ βασιλέα καὶ τὸ ἀμφ' ἐκείνον στῖφος· καὶ εὐθὺς οὐκ ἠνέσχετο, ἀλλ' εἰπὼν « τὸν ἄνδρα ὀρῶ » ἔτεο ἐπ' αὐτὸν καὶ παῖει κατὰ τὸ στέρνον καὶ τιτρώσκει διὰ τοῦ θώρακος, ὡς φησι Κτησίας ὁ ἰατρός, καὶ ἰᾶσθαι αὐτὸς τὸ τραῦμά φησι. Παίοντα δ' αὐτὸν ἀκοντίζει τις παλτῶ ὑπὸ τὸν ὀφθαλμὸν βιαίως· καὶ ἐνταῦθα ἐμάχοντο καὶ βασιλεὺς καὶ Κῦρος καὶ οἱ ἀμφ' αὐτούς ὑπὲρ ἑκατέρου· καὶ ὁπόσοι μὲν τῶν ἀμφὶ βασιλέα ἀπέθνησκον, Κτησίας λέγει· παρ' ἐκείνῳ γὰρ ἦν. Κῦρος δὲ αὐτὸς τε ἀπέθανε καὶ ὀκτῶ οἱ ἄριστοι τῶν περὶ αὐτὸν ἔκειντο ἐπ' αὐτῶ. ✓

[Χαρακτηρισμὸς τοῦ Κύρου : Ὁ Κῦρος κατὰ τὴν παιδικὴν τὴν ἡλικίαν ἦτο σεμνὸς μεταξὺ τῶν συνομηλίκων του, εὐπειθὴς πρὸς τοὺς μεγαλύτερους του, φιλομαθὴς καὶ μελετηρὸς· ἠγάπα τὴν ἰππασίαν, τὴν θήραν, τὰς πολεμικὰς ἀσκήσεις καὶ ἦτο πολὺ ριψοκίνδυνος.

Ὅτε ἐνηλικιώθη καὶ ἔγινε σατραπῆς, ὑπῆρξε φιλαλήθης καὶ πιστὸς εἰς τὰς συναλλαγὰς, τὰς ὑποσχέσεις καὶ τὰς φιλίας. ἠγάπα τὴν ἀρετὴν καὶ τὴν δικαιοσύνην, κατεδίωκε τοὺς κακοὺς καὶ περιεποιεῖτο τοὺς δικαίως πλουτοῦντας καὶ οὐχὶ τοὺς αἰσχροκερδεῖς. Ἦτο εὐγνώμων εἰς τοὺς εὐεργέτας του καὶ μεγαλόδωρος εἰς τὰς εὐεργεσίας του. Δι' ὅλα αὐτὰ τόσον εἴλκυσε τὴν ἀγάπην τῶν γνωρίμων του, ὥστε πάντες ἦσαν πρόθυμοι νὰ ριψοκινδυνεύσουν ὑπὲρ αὐτοῦ.]

4. Συνέχεια τῆς μάχης. Δευτέρα νίκη τῶν Ἑλλήνων.

(10, 1 - 19)

Ἐνταῦθα δὴ Κύρου ἀποτέμνεται ἡ κεφαλὴ καὶ ἡ χεὶρ ἡ § 1-4 δεξιὰ. Βασιλεὺς δὲ καὶ οἱ σὺν αὐτῷ διώκων εἰσπίπτει εἰς τὸ Κῦρειον στρατόπεδον· καὶ οἱ μὲν μετὰ Ἀριαίου οὐκέτι ἴστανται, ἀλλὰ φεύγουσι διὰ τοῦ αὐτῶν στρατοπέδου εἰς τὸν στα-

Ομόν, ἔνθεν ὄρμηγντο. Βασιλεὺς δὲ καὶ οἱ σὺν αὐτῷ διαρπά-
 ζουσι πολλά. Ἐνταῦθα διέσχον ἀλλήλων βασιλεὺς τε καὶ οἱ
 Ἕλληγες ὡς τριάκοντα στάδια, οἱ μὲν διώκοντες τοὺς καθ'
 αὐτούς, οἱ δ' ἀρπάζοντες ὡς ἤδη πάντα νικῶντες.

§ 5 Ἐπεὶ δ' ἤσθοντο οἱ μὲν Ἕλληγες, ὅτι βασιλεὺς σὺν τῷ
 στρατεύματι ἐν τοῖς σκευοφόροις εἶη, βασιλεὺς δ' αὖ ἤκουσε
 Τισσαφέρνους, ὅτι οἱ Ἕλληγες νικῶεν τὸ καθ' αὐτούς καὶ
 εἰς τὸ πρόσθεν οἴχονται διώκοντες, ἔνθα δὴ βασιλεὺς μὲν
 ἀθροΐζει τε τοὺς ἑαυτοῦ καὶ συντάττεται, ὁ δὲ Κλέαργος
 ἐβουλεύετο Πρόξενον καλέσας, πλησιαίτατος γὰρ ἦν, εἰ πέμ-
 ποιέν τινας ἢ πάντες ἴοιεν ἐπὶ τὸ στρατόπεδον ἀρῆζοντες.

§ 6 - 8 Ἐν τούτῳ καὶ βασιλεὺς δῆλος ἦν προσίων πάλιν, ὡς ἐδό-
 κει, ὅπισθεν. Καὶ οἱ μὲν Ἕλληγες στραφέντες, παρεσκευά-
 ζοντο ὡς δεξόμενοι αὐτὸν ταύτῃ προσίοντα· ὁ δὲ βασιλεὺς
 ταύτῃ μὲν οὐκ ἤγεν, ἣ δὲ παρῆλθεν ἔξω τοῦ εὐωνύμου κέρα-
 τος, ταύτῃ καὶ ἀπῆγεν, ἀναλαβὼν καὶ τοὺς ἐν τῇ μάχῃ πρὸς
 τοὺς Ἕλληγας αὐτομολήσαντας καὶ Τισσαφέρνην καὶ τοὺς
 σὺν αὐτῷ. Ὁ γὰρ Τισσαφέρνης ἐν τῇ πρώτῃ συνόδῳ οὐκ
 ἔφυγεν, ἀλλὰ διήλασε παρὰ τὸν ποταμὸν κατὰ τοὺς Ἕλληγας
 πελταστάς· διελαύνων δὲ κατέκλιε μὲν οὐδένα, διαστάντες δ'
 οἱ Ἕλληγες ἔπαιον καὶ ἠχόντιζον αὐτούς· Ἐπισθένης δὲ
 Ἀμφιπολίτης ἤρχε τῶν πελταστῶν καὶ ἐλέγετο φρόνιμος γε-
 νέσθαι. Ὁ δ' οὖν Τισσαφέρνης, ὡς μείον ἔχων ἀπηλλάγη,
 πάλιν μὲν οὐκ ἀναστρέφει, εἰς δὲ τὸ στρατόπεδον ἀφικόμε-
 νος τὸ τῶν Ἑλλήνων ἐκεῖ συντυγχάνει βασιλεῖ, καὶ ὁμοῦ δὴ
 πάλιν συνταξάμενοι ἐπορεύοντο.

§ 9 - 10 Ἐπεὶ δ' ἦσαν κατὰ τὸ εὐωνύμιον τῶν Ἑλλήνων κέρας,
 ἔδειςαν οἱ Ἕλληγες, μὴ προσάγοιεν πρὸς τὸ κέρασ καὶ περι-
 πτύζαντες ἀμφοτέρωθεν αὐτούς κατακόψειαν· καὶ ἐδόκει αὐ-
 τοῖς ἀναπτύσσειν τὸ κέρασ καὶ ποιήσασθαι ὅπισθεν τὸν πο-
 ταμόν. Ἐν ᾧ δὲ ταῦτα ἐβουλεύοντο, καὶ δὴ βασιλεὺς παρελ-

θῶν εἰς τὸ αὐτὸ σχῆμα κατέσπῃσεν ἀντίαν τὴν φάλαγγα, ὥσπερ τὸ πρῶτον μαχοῦμενος ἦει.

Ὡς δὲ εἶδον οἱ Ἕλληνες ἐγγύς τε ὄντας καὶ παρατετα- § 11 - 15
γμένους, αὐθις παιανίσαντες ἐπῆσαν πολὺ ἔτι προθυμότερον ἢ τὸ πρόσθεν. Οἱ δ' αὖ βάρβαροι οὐκ ἐδέχοντο, ἀλλ' ἐκ πλείονος ἢ τὸ πρόσθεν ἔφευγον· οἱ δ' ἐπεδίωκον μέχρι κώμης τινός· ἐνταῦθα δ' ἔστησαν οἱ Ἕλληνες· ὑπὲρ γὰρ τῆς κώμης γήλοφος ἦν, ἐφ' οὗ ἀνεστράφησαν οἱ ἀμφὶ βασιλέα, πεζοὶ μὲν οὐκέτι, τῶν δὲ ἰππέων ὁ λόφος ἐνεπλήσθη, ὥστε τὸ ποιούμενον μὴ γιγνώσκειν. Καὶ τὸ βασιλείον σημεῖον ὄραῖν ἔφασαν ἀετὸν τινα χρυσοῦν ἐπὶ πέλτης ἀνατεταμένον. Ἐπεὶ δὲ καὶ ἐνταῦθ' ἐχώρουν οἱ Ἕλληνες, λείπουσι δὴ καὶ τὸν λόφον οἱ ἰππεῖς· οὐ μὴν ἔτι ἀθρόοι, ἀλλ' ἄλλοι ἄλλοθεν ἐψιλοῦτο δ' ὁ λόφος τῶν ἰππέων· τέλος δὲ καὶ πάντες ἀπεχώρησαν. Ὁ οὖν Κλέαρχος οὐκ ἀνεβίβαζεν ἐπὶ τὸν λόφον, ἀλλ' ὑπ' αὐτὸν στήσας τὸ στράτευμα πέμπει Λύκιον τὸν Συρακόσιον καὶ ἄλλον ἐπὶ τὸν λόφον καὶ κελεύει κατιδόντας τὰ ὑπὲρ τοῦ λόφου, τί ἐστίν, ἀπαγγεῖλαι. Καὶ ὁ Λύκιος ἤλασέ τε καὶ ἰδὼν ἀπαγγέλλει, ὅτι φεύγουσιν ἀνά κράτος. Σχεδὸν δέ, ὅτε ταῦτα ἦν, καὶ ἥλιος ἐδύετο.

Ἐνταῦθα δ' ἔστησαν οἱ Ἕλληνες καὶ θέμενοι τὰ ὄπλα § 16 - 19
ἀνεπαύοντο· καὶ ἅμα μὲν ἐθαύμαζον, ὅτι οὐδαμοῦ Κῦρος φαίνεται οὐδ' ἄλλος ἀπ' αὐτοῦ οὐδεὶς παρῆει· οὐ γὰρ ἤδεσαν αὐτὸν τεθνηκότα, ἀλλ' εἵκαζον ἢ διώκοντα οἴχεσθαι ἢ καταληψόμενον τι προεληλακέναι· ἅμα δ' ἐβουλεύοντο, εἰ αὐτοῦ μείναντες τὰ σκευοφόρα ἐνταῦθα ἄγοιτο ἢ ἀπίοιεν ἐπὶ τὸ στρατόπεδον. Ἐδοξεν αὐτοῖς ἀπίεσαι· καὶ ἀφικνοῦνται περὶ δείπνου ὄραν ἐπὶ τὰς σκηνάς. Ταύτης μὲν τῆς ἡμέρας τοῦτο τὸ τέλος ἐγένετο. Καταλαμβάνουσι δὲ τῶν τε ἄλλων χρημάτων τὰ πλεῖστα διηρπασμένα καὶ εἴ τι σιτίον ἢ ποτὸν ἦν, καὶ τὰς ἀμάξας μεστάς ἀλεύρων καὶ οἴνου, ἃς παρεσκευάσατο

Κῦρος, ἵνα, εἴ ποτε σφοδρὰ τὸ στράτευμα λάβοι ἔνδεια, διαδοίῃ τοῖς Ἑλλησιν — ἦσαν δ' αὐται τετρακόσαιο ἄμαξαι —, καὶ ταύτας τότε οἱ σὺν βασιλεῖ διήρπασαν. Ὡστε ἄδειπνοι ἦσαν οἱ πλεῖστοι τῶν Ἑλλήνων· ἦσαν δὲ καὶ ἀνάριστοι· πρὶν γὰρ δὴ καταλῦσαι τὸ στράτευμα πρὸς ἄριστον, βασιλεὺς ἐφάνη. Ταύτην μὲν οὖν τὴν νύκτα οὕτω διεγένοντο.

ΒΙΒΛΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

ΑΠΟ ΤΑ ΚΟΥΝΑΞΑ ΕΩΣ ΤΟΝ ΖΑΠΑΤΑΝ ΠΟΤΑΜΟΝ

(Σεπτέμβριος - 'Οκτώβριος τοῦ 401 π. Χ.)

5. Διαπραγματεύσεις τῶν Ἑλλήνων μετὰ τοῦ Ἀριαίου καὶ τοῦ Ἀρταξέρξου.

(1, 2 - 23)

Ἄμα δὲ τῇ ἡμέρᾳ συνελθόντες οἱ στρατηγοὶ ἐθαύμαζον, § 2-3
ὅτι Κῦρος οὔτε ἄλλον πέμποι σηματοῦντα, ὅτι χρῆ ποιεῖν,
οὔτε αὐτὸς φαίνοιτο. Ἔδοξεν οὖν αὐτοῖς συσκευασαμένοις, ἃ
εἶχον, καὶ ἐξοπλισαμένοις προῖέναι εἰς τὸ πρόσθεν, ἕως Κῦ-
ρω συμμείξειαν. Ἦδη δὲ ἐν ὁρμῇ ὄντων, ἅμα ἡλίῳ ἀνέχοντι
ἦλθε Προκλῆς ὁ Τευθρανίας ἄρχων καὶ Γλοῦς ὁ Ταμῶ. Οὗ-
τοι ἔλεγον, ὅτι Κῦρος μὲν τέθνηκεν, Ἀριαῖος δὲ πεφευγὸς
ἐν τῷ σταθμῷ εἶη μετὰ τῶν ἄλλων βαρβάρων, ὅθεν τῇ προ-
τεραίᾳ ὤρμηστο, καὶ λέγοι, ὅτι ταύτην μὲν τὴν ἡμέραν περι-
μενοῖεν αὐτούς, εἰ μέλλοιεν ἕκειν, τῇ δὲ ἄλλῃ ἀπιέναι φαίη
ἐπὶ Ἰωνίας, ὅθενπερ ἦλθε.

Ταῦτα ἀκούσαντες οἱ στρατηγοὶ καὶ οἱ ἄλλοι Ἕλληνες § 4-5
πυθθανόμενοι βαρέως ἔφερον. Κλέαρχος δὲ τάδε εἶπεν: « Ἄλλ'
ὄφελε μὲν Κῦρος ζῆν· ἐπεὶ δὲ τετελεύτηκεν, ἀπαγγέλλετε Ἀ-
ριαίῳ, ὅτι ἡμεῖς νικῶμέν τε βασιλέα καὶ, ὡς ὀράτε, οὐδεὶς
ἔτι ἡμῖν μάχεται, καί, εἰ μὴ ὑμεῖς ἦλθετε, ἐπορευόμεθα ἂν
ἐπὶ βασιλέα. Ἐπαγγελλόμεθα δὲ Ἀριαίῳ, ἐὰν ἐνθάδε ἔλθῃ,
εἰς τὸν θρόνον τὸν βασιλείου καθιεῖν αὐτόν· τῶν γὰρ μάχη
νικῶντων καὶ τὸ ἄρχειν ἐστί ». Ταῦτα εἰπὼν ἀποστέλλει τοὺς

ἀγγέλους καὶ σὺν αὐτοῖς Χειρίσοφον τὸν Λάκωνα καὶ Μένωνα τὸν Θετταλόν· καὶ γὰρ αὐτὸς Μένων ἐβούλετο· ἦν γὰρ φίλος καὶ ξένος Ἀριαίου.

§ 6 Οἱ μὲν ὄχοντο, Κλέαρχος δὲ περιέμενε· τὸ δὲ στράτευμα ἐπορίζετο σῖτον, ὅπως ἐδύνατο, ἐκ τῶν ὑποζυγίων κόπτοντες τοὺς βοῦς καὶ ὄνους· ξύλοις δὲ ἐχρῶντο μικρὸν προϊόντες ἀπὸ τῆς φάλαγγος, οὗ ἡ μάχη ἐγένετο, τοῖς τε οἰστοῖς πολλοῖς οὖσιν, οὓς ἠνάγκαζον οἱ Ἕλληνες ἐκβάλλειν τοὺς αὐτομολοῦντας παρὰ βασιλέως, καὶ τοῖς γέρροις καὶ ταῖς ἀσπίσι ταῖς ξυλῖναις ταῖς Αἰγυπτίαις· πολλὰ δὲ καὶ πέλται καὶ ἄμαξαι ἦσαν φέρεσθαι ἔρημοι· οἷς πᾶσι χρώμενοι κρέα ἔψοντες ἥσθιον ἐκείνην τὴν ἡμέραν.

§ 7 - 8 Καὶ ἤδη τε ἦν ἀμφὶ πλήθουσαν ἀγορὰν καὶ ἔρχονται παρὰ βασιλέως καὶ Τισσαφέρνους κήρυκες, οἱ μὲν ἄλλοι βάρβαροι, εἷς δὲ Ἕλληγν, Φαλῖνος, ὃς ἐτύγχανε παρὰ Τισσαφέρνει ὦν καὶ ἐντίμως ἔχων· καὶ γὰρ προσεποιεῖτο ἐπιστήμων εἶναι τῶν ἀμφὶ τάξεις τε καὶ ὀπλομαχίαν. Οὗτοι δὲ προσελθόντες καὶ καλέσαντες τοὺς τῶν Ἑλλήνων ἄρχοντας λέγουσιν, ὅτι βασιλεὺς κελεύει τοὺς Ἕλληνας, ἐπεὶ νικῶν τυγχάνει καὶ Κῦρον ἀπέκτονε, παραδόντας τὰ ὄπλα ἰόντας ἐπὶ τὰς βασιλέως θύρας εὐρίσκεσθαι, ἂν τι δύνωνται ἀγαθόν.

§ 9 - 11 Ταῦτα μὲν εἶπον οἱ βασιλέως κήρυκες· οἱ δὲ Ἕλληνες βαρέως μὲν ἤκουσαν, ὅμως δὲ Κλέαρχος τοσοῦτον εἶπεν, ὅτι οὐ τῶν νικῶντων εἶη τὰ ὄπλα παραδιδόναι· « ἄλλ' », ἔφη, « ὑμεῖς μὲν, ὧ ἄνδρες στρατηγοί, τούτοις ἀποκρίνασθε, ὅτι κάλλιστόν τε καὶ ἄριστον ἔχετε· ἐγὼ δὲ αὐτίκα ἤξω ». Ἐκάλεσε γὰρ τις αὐτὸν τῶν ὑπηρετῶν, ὅπως ἴδοι τὰ ἱερὰ ἐξηρημένα· ἔτυχε γὰρ θυόμενος. Ἐνθα δὲ ἀπεκρίνατο Κλεάνωρ ὁ Ἀρκὰς πρεσβύτατος ὦν, ὅτι πρόσθεν ἂν ἀποθάνοιεν ἢ τὰ ὄπλα παραδοῖεν. Πρόξενος δὲ ὁ Θηβαῖος· « Ἄλλ' ἐγὼ », ἔφη, « ὧ Φαλῖνε, θαυμάζω, πότερα ὡς κρατῶν βασιλεὺς αἰτεῖ τὰ

ὄπλα ἢ ὡς διὰ φιλίαν δῶρα. Εἰ μὲν γὰρ ὡς κρατῶν, τί δεῖ αὐτὸν αἰτεῖν καὶ οὐ λαβεῖν ἐλθόντα ; εἰ δὲ πείσας βούλεται λαβεῖν, λεγέτω, τί ἔσται τοῖς στρατιώταις, ἐὰν αὐτῷ ταῦτα χαρίσωνται ». Πρὸς ταῦτα Φαλῖνος εἶπε· « Βασιλεὺς νικᾶν ἡγεῖται, ἐπεὶ Κῦρον ἀπέκτονε. Τίς γὰρ αὐτῷ ἐστὶ τῆς ἀρχῆς ἀντιποιεῖται ; νομίζει δὲ καὶ ὑμᾶς ἑαυτοῦ εἶναι, ἔχων ἐν μέσῃ τῇ ἑαυτοῦ χώρα καὶ ποταμῶν ἐντὸς ἀδιαβάτων καὶ πλῆθος ἀνθρώπων ἐφ' ὑμᾶς δυνάμενος ἀγαγεῖν, ὅσον οὐδ', εἰ παρέχοι ὑμῖν, δύνασθε ἂν ἀποκατεῖναι ».

Μετὰ τοῦτον Θεόπομπος Ἀθηναῖος εἶπεν· « Ὡ Φαλῖνε, § 12 - 14
νῦν, ὡς σὺ ὀράς, ἡμῖν οὐδὲν ἔστιν ἀγαθὸν ἄλλο εἰ μὴ ὄπλα καὶ ἀρετή. Ὅπλα μὲν οὖν ἔχοντες οἴομεθα ἂν καὶ τῇ ἀρετῇ χρῆσθαι, παραδόντες δ' ἂν ταῦτα καὶ τῶν σωμάτων στερηθῆναι. Μὴ οὖν οἴου τὰ μόνα ἀγαθὰ ἡμῖν ὄντα ὑμῖν παραδώσειν, ἀλλὰ σὺν τούτοις καὶ περὶ τῶν ὑμετέρων ἀγαθῶν μαχοῦμεθα ». Ἀκούσας δὲ ταῦτα ὁ Φαλῖνος ἐγέλασε καὶ εἶπεν· « Ἀλλὰ φιλοσόφῳ μὲν ἔοικας, ὦ νεανίσκε, καὶ λέγεις οὐκ ἀχάριτα· ἴσθι μέντοι ἀνόητος ὢν, εἰ οἶει τὴν ὑμετέραν ἀρετὴν περιγενέσθαι ἂν τῆς βασιλέως δυνάμεως ».

Ἐν τούτῳ Κλέαρχος ἦκε καὶ ἠρώτησεν, εἰ ἤδη ἀποκε- § 15 - 18
κριμένοι εἶεν. Φαλῖνος δὲ ὑπολαβὼν εἶπεν· « Οὔτοι μὲν, ὦ Κλέαρχε, ἄλλος ἄλλα λέγει· σὺ δ' ἡμῖν εἶπέ, τί λέγεις ». Ὁ δ' εἶπεν· « Ἐγὼ σε, ὦ Φαλῖνε, ἄσμενος ἐόρακα, καὶ οἱ ἄλλοι δέ, οἶμαι, πάντες· σὺ τε γὰρ Ἕλληνα εἶ καὶ ἡμεῖς τοσοῦτοι ὄντες, ὅσους σὺ ὀράς· ἐν τοιούτοις δὲ ὄντες πράγμασι συμβουλευόμεθά σοι, τί χρὴ ποιεῖν περὶ ὧν λέγεις. Σὺ οὖν πρὸς θεῶν συμβούλευσον ἡμῖν, ὅ,τι σοι δοκεῖ κάλλιστον καὶ ἀριστον εἶναι, καὶ ὃ σοι τιμὴν οἶσει εἰς τὸν ἔπειτα χρόνον αἰετὸν λεγόμενον, ὅτι Φαλῖνός ποτε πεμφθεὶς παρὰ βασιλέως κελεύσων τοὺς Ἕλληνας τὰ ὄπλα παραδοῦναι συμβουλευομένοις συνεβούλεσεν αὐτοῖς τάδε. Οἴσθα δέ, ὅτι ἀνάγκη λέγεσθαι

ἐν τῇ Ἑλλάδι, ἃ ἂν συμβουλεύσῃς ». Ὁ δὲ Κλέαρχος ταῦτα ὑπήγγετο βουλόμενος καὶ αὐτὸν τὸν παρὰ βασιλείως πρεσβεύοντα συμβουλεύσαι μὴ παραδοῦναι τὰ ὄπλα, ὅπως εὐέλπιδες μᾶλλον εἶεν οἱ Ἕλληνες.

§ 19 Φαλίῳ δὲ ὑποστρέψας παρὰ τὴν δόξαν αὐτοῦ εἶπεν « Ἐγώ, εἰ μὲν τῶν μυρίων ἐλπίδων μία τις ὑμῖν ἐστὶ σωθῆναι πολεμοῦντας βασιλεῖ, συμβουλεύω μὴ παραδίδόναι τὰ ὄπλα· εἰ δ' ὅμως μηδεμίᾳ σωτηρίας ἐστὶν ἐλπίς ἄκοντος βασιλέως, συμβουλεύω σφῆζεσθαι ὑμῖν, ὅπη δυνατόν ».

§ 20 - 28 Κλέαρχος δὲ πρὸς ταῦτα εἶπεν « Ἄλλὰ ταῦτα μὲν δὴ σὺ λέγεις· παρ' ἡμῶν δὲ ἀπάγγελλε τάδε, ὅτι ἡμεῖς οἴομεθα, εἰ μὲν δέοι βασιλεῖ φίλους εἶναι, πλείονος ἂν ἄξιοι εἶναι φίλοι ἔχοντες τὰ ὄπλα ἢ παραδόντες ἄλλω, εἰ δὲ δέοι πολεμεῖν, ἄμεινον ἂν πολεμεῖν ἔχοντες τὰ ὄπλα ἢ ἄλλω παραδόντες ». Ὁ δὲ Φαλίῳ εἶπε· « Ταῦτα μὲν δὴ ἀπαγγελοῦμεν· ἀλλὰ καὶ τάδε ὑμῖν εἰπεῖν ἐκέλευσε βασιλεύς, ὅτι μένουσι μὲν ὑμῖν αὐτοῦ σπονδαὶ εἶεν, προῖοῦσι δὲ καὶ ἀπιοῦσι πόλεμος. Εἶπατε οὖν καὶ περὶ τούτου, πότερα μενεῖτε καὶ σπονδαὶ εἰσιν, ἢ ὡς πόλεμός ἐστι παρ' ὑμῶν ἀπαγγελῶ ». Κλέαρχος δ' ἔλεξεν « Ἀπάγγελλε τοίνυν καὶ περὶ τούτου, ὅτι καὶ ἡμῖν ταῦτά δοκεῖ, ἅπερ καὶ βασιλεῖ ». « Τί οὖν ταῦτά ἐστιν; », ἔφη ὁ Φαλίῳ. Ἀπεκρίνατο Κλέαρχος· « Ἦν μὲν μένομεν, σπονδαὶ εἰσιν, ἀπιοῦσι δὲ καὶ προῖοῦσι πόλεμος ». Ὁ δὲ πάλιν ἠρώτησε· « Σπονδὰς ἢ πόλεμον ἀπαγγελῶ; » Κλέαρχος δὲ ταῦτά πάλιν ἀπεκρίνατο· « Σπονδαὶ μὲν μένουσιν, ἀπιοῦσι δὲ καὶ προῖοῦσι πόλεμος ». Ὅ,τι δὲ ποιήσῃ, οὐ διεσήμηγε.

[Μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τοῦ Φαλίῳ ἐπιστρέψαντες οἱ ἀποσταλέντες εἰς τὸν Ἀρδιαῖον Προκλῆς καὶ Χειρίσοφος λέγουσιν εἰς τοὺς Ἕλληνας, ὅτι ὁ Ἀρδιαῖος τὴν μὲν βασιλείαν δὲν δέχεται, περιμένει ὅμως αὐτοὺς νὰ ἔλθουν ταύτην τὴν νύκτα, ἂν θέλουν ν' ἀναχωρήσουν. Ὁ Κλέαρχος ὀριστικὸν οὐδὲν ἀπαντᾷ· ἀλλὰ μετὰ κοινὴν ἀπόφασιν τῶν

στρατηγῶν καὶ λοχαγῶν μετὰ τὸ δεῖπνον προσέροχονται πρὸς τὸν Ἀρριαῖον καὶ ἐδῶ περὶ τὸ μεσονύκτιον συνάπτουν μὲ αὐτὸν φιλίαν καὶ συμμαχίαν καὶ ὀρκίζονται ἀμοιβαίως νὰ μὴ προδώσων ἀλλήλους· οἱ δὲ βάρβαροι ἐπὶ πλεον ὀρκίζονται νὰ τοὺς ὀδηγοῦν χωρὶς δόλον.

Μετὰ τοὺς ὄρκους κατὰ πρότασιν τοῦ Ἀρριαίου ἀποφασίζουσιν νὰ μὴ ἐπιστρέψωσιν διὰ τῆς αὐτῆς ὁδοῦ, κατὰ τὴν ὁποίαν θὰ ἔλειπον αἱ τροφαί, ἀλλὰ νὰ προτιμήσωσιν ἄλλην ὁδὸν μακροτέραν μὲν, ἀλλ' ἔχουσιν ἀφθονα τροφίμα, τὴν πρὸς βορρᾶν διὰ τῆς Βαβυλωνίας πεδιάδος.

Τὴν ἀκόλουθον ἡμέραν κατὰ τὴν πορείαν φαίνονται μὲν σημεῖα, ὅτι οἱ πολέμιοι δὲν ἀπείχον πολὺ, ἀλλὰ περὶ τὴν ἐσπέραν, χωρὶς νὰ γίνῃ συμπλοκή, κατασκηνοῦν μὲ πολὺν θόρυβον εἰς κόμας, ἀπὸ τὰς ὁποίας ὁ βασιλικὸς στρατὸς εἶχε διαρπάσει καὶ αὐτὰ ἀκόμη τὰ ξύλα τῶν οἰκιῶν. Ἀπὸ τὴν θορυβώδη δ' αὐτὴν κατασκήνωσιν τῶν Ἑλλήνων φοβηθέντες οἱ πλησιέστατα αὐτῶν κατασκηνοῦντες πολέμιοι ἀφήρουν τὰς σκηνάς των καὶ φεύγουσιν· ἐτρόμαξε δὲ, καθὼς φαίνεται, καὶ αὐτὸς ὁ βασιλεὺς μὲ τὴν προσέλευσιν αὐτὴν τοῦ στρατεύματος.]

6. Σπονδαὶ μεταξὺ βασιλέως καὶ Ἑλλήνων.

(3, 1-14, 17-29)

Ὁ δὲ δὴ ἔγραψα, ὅτι βασιλεὺς ἐξεπλάγη τῇ ἐφόδῳ, τῷδε § 1-2
δῆλον ἦν. Τῇ μὲν γὰρ πρόσθεν ἡμέρᾳ πέμπων τὰ ὄπλα παρὰ διδόναι ἐκέλευε, τότε δὲ ἅμα ἠλίω ἀνατέλλοντι κήρυκας ἐπεμψε περὶ σπονδῶν. Οἱ δὲ, ἐπεὶ ἦλθον πρὸς τοὺς προφύλακας, ἐζήτησαν τοὺς ἄρχοντας. Ἐπειδὴ δὲ ἀπήγγελλον οἱ προφύλακες, Κλέαρχος, τυχὼν τότε τὰς τάξεις ἐπισκοπῶν, εἶπε τοὺς προφύλαξι κελεύειν τοὺς κήρυκας περιμένειν, ἄχρι ἂν σχολάσῃ.

Ἐπεὶ δὲ κατέστησε τὸ στράτευμα, ὥστε ὀραῖσθαι πάντη § 3-5
φάλαγγα πυκνήν, τῶν ἀόπλων δὲ μηδένα καταφανῆ εἶναι, ἐχάλεσε τοὺς ἀγγέλους, καὶ αὐτὸς τε προῆλθε τοὺς τε εὐοπλοτάτους ἔχων καὶ εὐειδεστάτους τῶν αὐτοῦ στρατιωτῶν καὶ τοῖς ἄλλοις στρατηγοῖς ταῦτά ἔφρασεν. Ἐπεὶ δὲ ἦν πρὸς

τοῖς ἀγγέλοις, ἀνθρώπα, τί βούλονται. Οἱ δ' ἔλεγον, ὅτι περὶ σπονδῶν ἤκοιεν ἄνδρες, οἵτινες ἱκανοὶ ἔσονται τὰ τε παρὰ βασιλέως τοῖς Ἑλλησιν ἀπαγγεῖλαι καὶ τὰ παρὰ τῶν Ἑλλήνων βασιλεῖ. Ὁ δὲ ἀπεκρίνατο· « Ἀπαγγέλλετε τίνυν αὐτῷ, ὅτι μάχης δεῖ πρῶτον· ἄριστον γὰρ οὐκ ἔστιν οὐδ' ὁ τολμήσων περὶ σπονδῶν λέγειν τοῖς Ἑλλησι μὴ πορίσας ἄριστον ».

§ 6 - 7 Ταῦτα ἀκούσαντες οἱ ἄγγελοι ἀπήλαινον, καὶ ἤκον ταχύ· ὃ καὶ δῆλον ἦν, ὅτι ἐγγὺς ποῦ βασιλεὺς ἦν ἢ ἄλλος τις, ὃ ἐπετέκτατο ταῦτα πράττειν· ἔλεγον δέ, ὅτι εἰκότα δοκοῖεν λέγειν βασιλεῖ, καὶ ἤκοιεν ἡγεμόνας ἔχοντες, οἱ αὐτούς, ἐὰν σπονδαὶ γένωνται, ἄξουσιν, ἔνθεν ἔξουσι τὰ ἐπιτήδεια.

§ 8 - 9 Ἐπεὶ δὲ ταῦτα εἶπον, μεταστησάμενος αὐτοὺς ὁ Κλέαρχος ἐβουλεύετο σὺν τοῖς ἄλλοις στρατηγοῖς· καὶ ἐδόκει αὐτοῖς τὰς σπονδὰς ποιεῖσθαι ταχύ καὶ καθ' ἡσυχίαν ἐλθεῖν τε ἐπὶ τὰ ἐπιτήδεια καὶ λαβεῖν. Ὁ δὲ Κλέαρχος εἶπε· « Δοκεῖ μὲν κάμοι ταῦτα· οὐ μέντοι ταχύ γε ἀπαγγελῶ, ἀλλὰ διατρίψω, ἕως ἂν ὀκνήσωσιν οἱ ἄγγελοι, μὴ ἀποδόξῃ ἡμῖν τὰς σπονδὰς ποιήσασθαι· οἴμαι γε μέντοι », ἔφη, « καὶ τοῖς ἡμετέροις στρατιώταις τὸν αὐτὸν φόβον παρέσεσθαι ». Ἐπεὶ δὲ ἐδόκει καιρὸς εἶναι, ἀπήγγελλεν, ὅτι σπένδοιτο, καὶ εὐθὺς ἡγεῖσθαι ἐκέλευε πρὸς τὰ ἐπιτήδεια.

§ 10 - 14 Καὶ οἱ μὲν ἡγοῦντο, Κλέαρχος δ' εἶπετο ἔχων τὸ στράτευμα ἐν τάξει. Καὶ ἐνετύγχανον τάφροις καὶ αὐλῶσιν ὕδατος πλήρεσιν, ὡς μὴ δύνασθαι διαβαίνειν ἄνευ γεφυρῶν· ἀλλ' ἐποιοῦντο διαβάσεις ἐκ τῶν φοινίκων, οὓς ἠῦρισκον ἐκπεπωκότας, ἐνίους δὲ καὶ ἐξέκοπτον. Πορευόμενοι δὲ ἀφίκοντο εἰς κώμας, ὅθεν ἀπέδειξαν οἱ ἡγεμόνες λαμβάνειν τὰ ἐπιτήδεια. Ἐνῆν δὲ σῖτος πολὺς καὶ οἶνος φοινίκων καὶ ὄξος ἐψητὸν ἀπὸ τῶν αὐτῶν.

§ 15 - 20 Ἐνταῦθα ἔμειναν ἡμέρας τρεῖς· καὶ παρὰ μεγάλου βασι-

λέως ἦκε Τισσαφέρνης καὶ ὁ τῆς βασιλέως γυναικὸς ἀδελφὸς καὶ ἄλλοι Πέρσαι τρεῖς· δοῦλοι δὲ πολλοὶ εἶποντο. Ἐπεὶ δὲ ἀπήντησαν αὐτοῖς οἱ τῶν Ἑλλήνων στρατηγοί, ἔλεγε πρῶτος Τισσαφέρνης δι' ἑρμηνέως τοιάδε· « Ἐγώ, ὦ ἄνδρες Ἕλληνες, γείτων οἰκῶ τῇ Ἑλλάδι, καὶ ἐπεὶ ὑμᾶς εἶδον εἰς πολλὰ καὶ ἀμήχανα πεπτωκότας, εὖρημα ἐποιησάμην, εἴ πως δυναίμην παρὰ βασιλέως αἰτήσασθαι δοῦναι ἐμοὶ ἀποσῶσαι ὑμᾶς εἰς τὴν Ἑλλάδα. Οἶμαι γὰρ οὐκ ἂν ἀχαριστίαν μοι εἶναι οὔτε πρὸς ὑμῶν οὔτε πρὸς τῆς πάσης Ἑλλάδος. Ταῦτα δὲ γνοὺς ἡτούμην βασιλέα, λέγων αὐτῷ, ὅτι δικαίως ἂν μοι χαρίζοιτο, ὅτι αὐτῷ Κῦρόν τε ἐπιστρατεύοντα πρῶτος ἡγγεῖλα καὶ βοήθειαν ἔχων ἅμα τῇ ἀγγελίᾳ ἀφικόμην, καὶ μόνος τῶν κατὰ τοὺς Ἕλληνας τεταγμένων οὐκ ἔφυγον, ἀλλὰ διήλασα καὶ συνέμειξα βασιλεῖ ἐν τῷ ὑμετέρῳ στρατοπέδῳ. Καὶ περὶ μὲν τούτων ὑπέσχετό μοι βουλευσέσθαι· ἐρέσθαι δέ με ὑμᾶς ἐκέλευεν ἐλθόντα, τίνος ἔνεκεν ἐστρατεύσατε ἐπ' αὐτόν. Καὶ συμβουλεύω ὑμῖν μετρίως ἀποκρίνασθαι, ἵνα μοι εὐπρακτότερον ᾦ, ἐὰν τι δύνωμαι ἀγαθὸν ὑμῖν παρ' αὐτοῦ διαπράξασθαι ».

Μετὰ ταῦτα μεταστάντες οἱ Ἕλληνες ἐβουλεύοντο· καὶ § 21 - 23 ἀπεκρίναντο, Κλέαρχος δ' ἔλεγεν· « Ἡμεῖς οὔτε συνήλθομεν ὡς βασιλεῖ πολεμήσοντες οὔτε ἐπορευόμεθα ἐπὶ βασιλέα, ἀλλὰ πολλὰς προφάσεις Κῦρος ἠΐρισκεν, ὡς καὶ σὺ εὖ οἶσθα, ἵνα ὑμᾶς τε ἀπαρασκευοὺς λάβοι καὶ ἡμᾶς ἐνθάδε ἀγάγοι. Ἐπεὶ μέντοι ἤδη αὐτὸν ἐωρῶμεν ἐν δεινῷ ὄντα, ἡσχύνθημεν καὶ θεοὺς καὶ ἀνθρώπους προδοῦναι αὐτόν, ἐν τῷ πρόσθεν χρόνῳ παρέχοντες αὐτῷ ἡμᾶς αὐτοὺς εὖ ποιεῖν. Ἐπεὶ δὲ Κῦρος τέθνηκεν, οὔτε βασιλεῖ ἀντιποιοῦμεθα τῆς ἀρχῆς οὔτ' ἔστιν, ὅτου ἔνεκα βουλοίμεθα ἂν τὴν βασιλέως χώραν κακῶς ποιεῖν, οὐδ' αὐτὸν ἀποκτεῖναι ἂν ἐθέλοιμεν, πορευόμεθα δ' ἂν οἴκαδε, εἴ τις ἡμᾶς μὴ λυποίῃ· ἀδικοῦντα μέντοι πειρασόμεθα σὺν τοῖς θεοῖς ἀμύνασθαι· ἐὰν μέντοι τις ἡμᾶς

καὶ εὖ ποιῶν ὑπάρχη, καὶ τούτου εἰς γε δύναμιν οὐχ ἤττησόμεθα εὖ ποιῶντες ».

§ 24 - 27 Ὁ μὲν οὕτως εἶπεν· ἀκούσας δὲ ὁ Τισσαφέρνης, « Ταῦτα », ἔφη, « ἐγὼ ἀπαγγελῶ βασιλεῖ καὶ ὑμῖν πάλιν τὰ παρ' ἐκείνου· μέχρι δ' ἂν ἐγὼ ἦκω, αἱ σπονδαὶ μενόντων ἀγορὰν δὲ ἡμεῖς παρέξομεν ». Καὶ εἰς μὲν τὴν ὑστεραίαν οὐχ ἦκεν· ὥσθ' οἱ Ἕλληνας ἐφρόντιζον· τῇ δὲ τρίτῃ ἦκων ἔλεγεν, ὅτι διαπεπραγμένος ἦκοι παρὰ βασιλέως δοθῆναι αὐτῷ σφίξειν τοὺς Ἕλληνας, καίπερ πολλῶν ἀντιλεγόντων, ὡς οὐκ ἄξιον εἶη βασιλεῖ ἀφεῖναι τοὺς ἐφ' ἑαυτὸν στρατευσαμένους. Τέλος δὲ εἶπε· « Καὶ νῦν ἔξεστιν ὑμῖν πιστὰ λαβεῖν παρ' ἡμῶν ἢ μὴν φιλίαν παρέξειν ὑμῖν τὴν χώραν καὶ ἀδόλως ἀπάξειν εἰς τὴν Ἑλλάδα ἀγορὰν παρέχοντας· ὅπου δ' ἂν μὴ ἐξῆ πρίασθαι, λαμβάνειν ὑμᾶς ἐκ τῆς χώρας ἐάσομεν τὰ ἐπιτήδεια. Ὑμᾶς δὲ αὖ ἡμῖν δεήσει ὁμόσαι ἢ μὴν πορεύσεσθαι ὡς διὰ φιλίας ἀσινῶς σῖτα καὶ ποτὰ λαμβάνοντας, ὁπόταν μὴ ἀγορὰν παρέχωμεν· ἦν δὲ παρέχωμεν ἀγορὰν, ὠνούμενους ἔξειν τὰ ἐπιτήδεια ».

§ 28 - 29 Ταῦτα ἔδοξε, καὶ ὤμοσαν καὶ δεξιὰς ἔδωσαν Τισσαφέρνης καὶ ὁ τῆς βασιλέως γυναικὸς ἀδελφὸς τοῖς τῶν Ἑλλήνων στρατηγοῖς καὶ λοχαγοῖς καὶ ἔλαβον παρὰ τῶν Ἑλλήνων. Μετὰ δὲ ταῦτα Τισσαφέρνης εἶπε· « Νῦν μὲν δὴ ἄπειμι ὡς βασιλέα· ἐπειδὴν δὲ διαπράξωμαι, ἃ δέομαι, ἤξω ὡς ἀπάξων ὑμᾶς εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ αὐτὸς ἀπιὼν ἐπὶ τὴν ἑμαυτοῦ ἀρχήν ».

[Οἱ Ἕλληνας καὶ ὁ Ἀριαῖος περιμένοντες τὸν Τισσαφέρνην ἐστρατοπεδευμένοι πλησίον ἀλλήλων ἐπὶ 20 καὶ πλέον ἡμέρας κατὰ τὸ διάστημα αὐτὸ ἔρχονται εἰς τὸν Ἀριαῖον οἱ ἀδελφοὶ του καὶ ἄλλοι συγγενεῖς καὶ φέρουν εἰς αὐτὸν καὶ εἰς τοὺς ἄλλους διαβεβαίωσιν ἐκ μέρους τοῦ βασιλέως, ὅτι οὗτος δὲν θά φανῆ μνησίκακος πρὸς αὐτοὺς διὰ τὴν ἐκστρατείαν των μετὰ τοῦ Κόρου.

Μετὰ ταῦτα ὁ Ἀρσιαῖος καὶ οἱ ἄνθρωποι του φέρονται ψυχρῶς πρὸς τοὺς Ἕλληνας· ἔνεκα τούτου καὶ οἱ περισσότεροὶ ἐκ τῶν Ἑλλήνων ἦσαν μαζί των δυσηρεστημένοι καὶ προσερχόμενοι εἰς τὸν Κλέαρχον καὶ εἰς τοὺς ἄλλους στρατηγούς ἔλεγον, ὅτι εὐθὺς πρέπει ν' ἀναχωρήσουν, διότι εἶναι βέβαιοι, ὅτι ὁ βασιλεὺς μὲ κάθε τρόπον θὰ προσπαθήσῃ νὰ τοὺς καταστρέψῃ. Ὁ Κλέαρχος εἰς αὐτούς, πού ἔλεγον αὐτά, ἀποκρίνεται, ὅτι δὲν εἶναι συμφέρον των νὰ διαλύσουν τὴν συνθήκην.

Ἐν τῷ μεταξὺ ἔρχεται ὁ Τισσαφέρνης καὶ ὁ Ὀρόντας, ὁ γαμβρὸς τοῦ βασιλέως, μαζί μὲ τοὺς στρατοὺς των καὶ ἐπαναλαμβάνεται ἡ πορεία. Ὁ Ἀρσιαῖος ἐπορεύετο μὲ τὸ βαρβαρικὸν στράτευμα τοῦ Κύρου μαζί μὲ τὸν Τισσαφέρνην καὶ τὸν Ὀρόνταν καὶ ἐστρατοπέδευε μαζί μὲ ἐκεῖνους· οἱ Ἕλληνες ὅμως, ἐπειδὴ ὑπόπιτεον αὐτούς, ἐπορεύοντο μόνοι των καὶ ἐστρατοπέδευον μακρὰν των. Ἀφοῦ δὲ ἔφθασαν εἰς τὸ τεῖχος τῆς Μηδίας καὶ διήλθον αὐτὸ καὶ δύο διώρυγας, ἔρχονται εἰς τὴν Σιττάκην, πόλιν μεγάλην πλησίον τοῦ Τίγρητος ποταμοῦ, παρὰ τὴν ὁποίαν καὶ ἐστρατοπέδευσαν, ἐνῶ οἱ βάρβαροι προσηγηθέντες εἶχον διαβῆ τὸν ποταμόν. Ἀφοῦ δὲ διέβησαν ἔπειτα τοῦτον καὶ οἱ Ἕλληνες, φθάνουν εἰς τὴν πόλιν Ὠπιν.

Ἀπὸ τὴν Ὠπιν πορεύονται εἰς τὰς πλουσίας κόμας τῆς Παρυσάτιδος, τὰς ὁποίας ἐπέτρεψεν ὁ Τισσαφέρνης νὰ διαρπάσουν οἱ Ἕλληνες. Μετὰ ταῦτα ἔρχονται εἰς τὰς Καινάς, πόλιν πλουσίαν καὶ μεγάλην παρὰ τὸν Τίγρητα.]

7. α) Συνέντευξις Κλεάρχου καὶ Τισσαφέρνους.

(5, 1-21, 24-26)

Μετὰ ταῦτα ἀφικνοῦνται ἐπὶ τὸν Ζαπάταν ποταμόν, § 1-2
τὸ εὖρος τεττάρων πλέθρων. Καὶ ἐνταῦθα ἔμειναν ἡμέρας
τρεῖς· ἐν δὲ ταύταις ὑποψία μὲν ἦσαν, φανερά δὲ οὐδεμία
ἐφαίνετο ἐπιβουλή. Ἔδοξεν οὖν τῷ Κλεάρχῳ συγγενέσθαι
τῷ Τισσαφέρνει, εἴ πως δύναίτο παῦσαι τὰς ὑποψίας, πρὶν
ἐξ αὐτῶν πόλεμον γενέσθαι· καὶ ἔπεμψέ τινα ἐροῦντα, ὅτι
συγγενέσθαι αὐτῷ χρήζει. Ὁ δὲ ἐτοίμως ἐκέλευεν ἤκειν.

Ἐπειδὴ δὲ συνήλθον, λέγει ὁ Κλέαρχος τάδε· « Ἐγώ, § 3-6

ὦ Τισσαφέρην, οἶδα μὲν ἡμῖν ὄρκους γεγεννημένους καὶ δεξιάς δεδομένας μὴ ἀδικήσῃν ἀλλήλους· φυλαττόμενον δὲ σέ τε ὄρω ὡς πολεμίους ἡμᾶς καὶ ἡμεῖς ὄρωντες ταῦτα ἀντιφυλαττόμεθα. Ἐπεὶ δὲ σκοπῶν οὐ δύναμαι οὔτε σὲ αἰσθέσθαι πειρώμενον ἡμᾶς κακῶς ποιεῖν, ἐγὼ τε σαφῶς οἶδα, ὅτι ἡμεῖς γε οὐδὲ ἐπινοοῦμεν τοιοῦτον οὐδέν, ἔδοξέ μοι εἰς λόγους σοι ἔλθεῖν, ὅπως, εἰ δυνάμεθα, ἐξέλοιμεν ἀλλήλων τὴν ἀπιστίαν. Καὶ γὰρ οἶδα ἤδη ἀνθρώπους, οἳ φοβηθέντες ἀλλήλους οἱ μὲν ἐκ διαβολῆς, οἱ δὲ καὶ ἐξ ὑποψίας, φθάσαι βουλόμενοι πρὶν παθεῖν ἐποίησαν ἀνήκεστα κακὰ τοὺς οὔτε μέλλοντας οὔτ' ἂν βουλομένους τοιοῦτον οὐδέν. Τὰς οὖν τοιαύτας ἀγνωμοσύνας νομίζων συνουσίαις μάλιστα ἂν παύεσθαι ἤκω καὶ διδάσκειν σε βούλομαι, ὡς σὺ ἡμῖν οὐκ ὀρθῶς ἀπιστεῖς.

§ 7 » Πρῶτον μὲν γὰρ καὶ μέγιστον οἱ θεῶν ἡμᾶς ὄρκοι κωλύουσι πολεμίους εἶναι ἀλλήλοις· ὅστις δὲ τούτων σύννοιδεν αὐτῶ παρημεληκῶς, τοῦτον ἐγὼ οὔποτ' ἂν εὐδαιμονίσαιμι· τὸν γὰρ θεῶν πόλεμον οὐκ οἶδα οὔτ' ἀπὸ ποίου ἂν τάχους φεύγων τις ἀποφύγοι οὔτ' εἰς ποῖον ἂν σκότος ἀποδραίη οὔθ' ὅπως ἂν εἰς ἐχυρὸν χωρίον ἀποσταίῃ· πάντη γὰρ πάντα τοῖς θεοῖς ὑποχείρια καὶ πανταχῇ πάντων ἴσον οἱ θεοὶ κρατοῦσι.

§ 8 - 11 » Περὶ μὲν δὴ τῶν θεῶν τε καὶ τῶν ὄρκων οὕτω γιγνώσκω, παρ' οὓς ἡμεῖς τὴν φιλίαν συνθέμενοι κατεθέμεθα· τῶν δ' ἀνθρωπίνων σέ ἐγὼ ἐν τῷ παρόντι νομίζω μέγιστον εἶναι ἡμῖν ἀγαθόν. Σὺν μὲν γὰρ σοὶ πᾶσα ὁδὸς εὐπορος, πᾶς δὲ ποταμὸς διαβατός, τῶν τε ἐπιτηδείων οὐκ ἀπορία· ἄνευ δὲ σοῦ πᾶσα μὲν διὰ σκότους ἢ ὁδός· οὐδὲν γὰρ αὐτῆς ἐπιστάμεθα· πᾶς δὲ ποταμὸς δύσπορος, πᾶς δὲ ὄχλος φοβερός, φοβερῶτατον δ' ἐρημία· μεστή γὰρ πολλῆς ἀπορίας ἐστίν. Εἰ δὲ δὴ καὶ μανέντες σε κατακτείναιμεν, ἄρ' οὐκ ἂν, τὸν εὐεργέ-

την κατακτείναντες, πρὸς βασιλέα τὸν μέγιστον ἔφεδρον ἀγωνιζοίμεθα ; "Ὅσων δὲ δὴ καὶ οἶων ἂν ἐλπίδων ἐμαυτὸν στερήσαιμι, εἰ σέ τι κακὸν ἐπιχειρήσαιμι ποιεῖν, ταῦτα λέξω. Ἐγὼ γὰρ Κῦρον ἐπεθύμησά μοι φίλον γενέσθαι, νομίζων τῶν τότε ἰκανώτατον εἶναι εὖ ποιεῖν, ὃν βούλοιο· σέ δὲ νῦν ὁρῶ τὴν τε Κύρου δύναμιν καὶ χώραν ἔχοντα καὶ τὴν σαυτοῦ σφύζοντα, τὴν δὲ βασιλέως δύναμιν, ἣ Κῦρος πολεμιά ἐχρῆτο, σοὶ ταύτην σύμμαχον οὔσαν. Τούτων δὲ τοιούτων ὄντων, τίς οὕτω μαίνεται, ὥστε μὴ βούλεσθαι σοὶ φίλος εἶναι ;

» Ἀλλὰ μὴν ἐρῶ καὶ ταῦτα, ἐξ ὧν ἔχω ἐλπίδας καὶ σέ § 12 - 14
βουλήσεσθαι φίλον ἡμῖν εἶναι. Οἶδα μὲν γὰρ ὑμῖν Μυσοὺς λυπηροὺς ὄντας, οὓς νομίζω ἂν σὺν τῇ παρουσίᾳ δυνάμει ταπεινοὺς ὑμῖν παρασχεῖν· οἶδα δὲ καὶ Πισίδας· ἀκούω δὲ καὶ ἄλλα ἔθνη, πολλὰ τοιαῦτα εἶναι, ἃ οἶμαι ἂν παῦσαι ἐνοχλοῦντα ἀεὶ τῇ ὑμετέρᾳ εὐδαιμονίᾳ. Αἰγυπτίους δέ, οἷς μάλιστα ὑμᾶς νῦν οἶδα τεθυμωμένους, οὐχ ὁρῶ, ποία δυνάμει συμμαχῶ χρησάμενοι μᾶλλον ἂν κολάσαισθε ἢ τῇ νῦν σὺν ἐμοὶ οὔσῃ. Ἀλλὰ μὴν ἔν γε τοῖς πέριξ οἰκοῦσι σύ, εἰ μὲν βούλοιο τῷ φίλος εἶναι, μέγιστος ἂν εἴης, εἰ δὲ τίς σε λυποίῃ, ὡς δεσπότης ἂν ἀναστρέφοιο, ἔχων ἡμᾶς ὑπηρέτας, οἷ σοι οὐκ ἂν τοῦ μισθοῦ ἕνεκα μόνον ὑπηρετοῦμεν, ἀλλὰ καὶ τῆς χάριτος, ἣν σωθέντες ὑπὸ σοῦ σοὶ ἂν ἔχοιμεν δικαίως.

» Ἐμοὶ μὲν ταῦτα πάντα ἐνθυμουμένῳ οὕτω δοκεῖ θαυ- § 15
μαστόν εἶναι τὸ σέ ἡμῖν ἀπιστεῖν, ὥστε καὶ ἡδιστ' ἂν ἀκούσαιμι, τίς οὕτως ἐστὶ δεινὸς λέγειν, ὥστε σε πείσαι λέγων, ὡς ἡμεῖς σοὶ ἐπιβουλεύομεν ».

Κλέαρχος μὲν οὖν τοσαῦτα εἶπε· Τισσαφέρνης δὲ ὧδε § 16 - 19
ἀπεκρίνατο· « Ἀλλ' ἡδομαι μὲν, ὦ Κλέαρχε, ἀκούων σου φρονίμους λόγους· ταῦτα γὰρ γινώσκων, εἴ τι ἐμοὶ κακὸν βουλευοῖς, ἅμα ἂν μοι δοκεῖς καὶ σαυτῷ κακόνους εἶναι. Ἴνα δὲ μάθης, ὅτι οὐδ' ἂν ἡμεῖς δικαίως οὔτε βασιλεῖ οὔτ' ἐμοὶ

ἀπιστοῖτε, ἀντάκουσον. Εἰ γὰρ ὑμᾶς ἐβουλόμεθα ἀπολέσαι, ἄρα δοκοῦμέν σοι ἱππέων πλήθους ἀπορεῖν ἢ πεζῶν ἢ ὀπλίσεως, ἐν οἷς ὑμᾶς μὲν βλάπτειν ἱκανοὶ εἴμεν ἄν, ἀντιπᾶσχειν δὲ οὐδεὶς κίνδυνος ; Ἄλλὰ χωρίων ἐπιτηδεῖων ὑμῖν ἐπιτίθεσθαι ἀπορεῖν ἄν σοι δοκοῦμεν ; Οὐ τοσαῦτα μὲν πεδία, ἃ ὑμεῖς φίλια ὄντα σὺν πολλῷ πόνῳ διαπορεύεσθε, τοσαῦτα δὲ ὄρη ὁρᾶτε, ἃ ἡμῖν ἕξεστι προκαταλαβοῦσιν ἄπορα ὑμῖν παρέχειν, τοσοῦτοι δ' εἰσὶ ποταμοί, ἐφ' ὧν ἕξεστιν ἡμῖν ταμιεύεσθαι, ὅπόσοις ἄν ὑμῶν βουλόμεθα μάχεσθαι ; Ἐνίους δ' αὐτῶν οὐδ' ἄν παντάπασι διαβαῖτε, εἰ μὴ ἡμεῖς ὑμᾶς διαπορευόμεν. Εἰ δ' ἐν πᾶσι τούτοις ἠττώμεθα, ἀλλὰ τό γέ τοι πῦρ κρεῖττον τοῦ καρποῦ ἐστίν· ὃν ἡμεῖς δυναίμεθ' ἄν κατακαύσαντες λιμὸν ὑμῖν ἀντιτάξαι, ὃ ὑμεῖς οὐδ' εἰ πάνυ ἀγαθοὶ εἴτε μάχεσθαι ἄν δύναισθε.

§ 20 - 21

» Πῶς ἄν οὖν ἔχοντες τοσοῦτους πόρους πρὸς τὸ ὑμῖν πολεμεῖν, καὶ τούτων μηδένα ἡμῖν ἐπικίνδυνον, ἔπειτα ἐκ τούτων πάντων τοῦτον ἄν τὸν τρόπον ἐξελοίμεθα, ὅς μόνος μὲν πρὸς θεῶν ἀσεβῆς, μόνος δὲ πρὸς ἀνθρώπων αἰσχροῦς; Παντάπασι δὲ ἀπόρων ἐστὶ καὶ ἀμηχάνων καὶ ἐν ἀνάγκῃ ἐχομένων, καὶ τούτων πονηρῶν, οἵτινες ἐθέλουσι δι' ἐπιπορίας τε πρὸς θεοὺς καὶ ἀπιστίας πρὸς ἀνθρώπους πράττειν τι. Οὐχ οὗτος ἡμεῖς, ὦ Κλέαρχε, οὔτε ἀλόγιστοι οὔτε ἠλίθιοι ἐσμεν ».

§ 24 - 26

Ταῦτα εἰπὼν ἔδοξε τῷ Κλεάρχῳ ἀληθῆ λέγειν· καὶ εἶπεν· « Οὐκοῦν οἵτινες, τοιούτων ἡμῖν εἰς φιλίαν ὑπαρχόντων, πειρῶνται διαβάλλοντες ποιῆσαι πολεμίους ἡμᾶς, ἄξιοί εἰσι τὰ ἔσχατα παθεῖν ; » « Καὶ ἐγὼ μὲν γε », ἔφη ὁ Τισσαφέρνης, « εἰ βούλεσθέ μοι οἷ τε στρατηγοὶ καὶ οἱ λοχαγοὶ ἐλθεῖν, ἐν τῷ ἐμφανεῖ λέξω τοὺς πρὸς ἐμὲ λέγοντας, ὡς σὺ ἐμοὶ ἐπιβουλεύεις καὶ τῇ σὺν ἐμοὶ στρατιᾷ ». « Ἐγὼ δέ », ἔφη ὁ Κλέαρχος, « ἄξω πάντας, καὶ σοὶ αὖ δηλώσω, ὅθεν ἐγὼ περὶ σοῦ ἀκούω ». Ἐκ τούτων δὴ τῶν λόγων ὁ Τισσαφέρνης φιλοφρο-

νούμενος τότε μὲν μένειν τε αὐτὸν ἐκέλευε καὶ σύνδειπνον ἐποιήσατο.

β) Προσέλευσις εἰς τὴν σκηνὴν τοῦ Τισσαφέρνου πέντε στρατηγῶν καὶ εἴκοσι λοχαγῶν. Σύλληψις καὶ θανάτωσις αὐτῶν.

(5, 27 - 42)

Τῇ δὲ ὑστεραίᾳ ὁ Κλέαρχος ἐλθὼν ἐπὶ τὸ στρατόπεδον § 27 - 30 δῆλός τ' ἦν πάνυ φιλικῶς οἰόμενος διακειῖσθαι αὐτῷ Τισσαφέρνῃ, καί, ἃ ἔλεγεν ἐκεῖνος, ἀπήγγελλεν, ἔφη τε χρῆναι ἰέναι παρὰ Τισσαφέρνῃ, οὓς ἐκέλευε, καί, οἱ ἂν ἐλεγχθῶσι διαβάλλοντες τῶν Ἑλλήνων, ὡς προδότας τούτους καὶ κακόνους τοῖς Ἑλλήσιν ὄντας τιμωρηθῆναι. Ὑπόπτειε δὲ εἶναι τὸν διαβάλλοντα Μένωνα, εἰδὼς αὐτὸν καὶ λάθρα συγγεγεννημένον Τισσαφέρνει μετ' Ἀριαίου καὶ στασιάζοντα αὐτῷ καὶ ἐπιβουλεύοντα, ὅπως τὸ στράτευμα ἅπαν πρὸς αὐτὸν λαβῶν φίλος ἦ Τισσαφέρνει. Ἐβούλετο δὲ καὶ ὁ Κλέαρχος ἅπαν τὸ στράτευμα πρὸς ἑαυτὸν ἔχειν τὴν γνώμην καὶ τοὺς παραλυποῦντας ἐκποδῶν εἶναι. Τῶν δὲ στρατιωτῶν ἀντέλεγόν τινες αὐτῷ μὴ ἰέναι πάντας τοὺς λοχαγοὺς καὶ στρατηγοὺς μηδὲ πιστεύειν Τισσαφέρνει. Ὁ δὲ Κλέαρχος ἰσχυρῶς κατέτεινεν, ἕως διεπράξατο πέντε μὲν στρατηγοὺς ἰέναι, εἴκοσι δὲ λοχαγοὺς· συνηκολούθησαν δὲ ὡς εἰς ἀγορὰν καὶ τῶν ἄλλων στρατιωτῶν ὡς διακόσιοι.

Ἐπεὶ δὲ ἦσαν ἐπὶ ταῖς θύραις ταῖς Τισσαφέρνου, οἱ § 31 - 34 μὲν στρατηγοὶ παρεκλήθησαν εἰσω, Πρόξενος Βοιώτιος, Μένων Θετταλός, Ἀγίας Ἀρκάς, Κλέαρχος Λάκων, Σωκράτης Ἀχαιοὺς, οἱ δὲ λοχαγοὶ ἐπὶ ταῖς θύραις ἔμενον. Οὐ πολλῶ δ' ὕστερον ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ σημείου οἱ τ' ἔνδον συνελαμβάνοντο καὶ οἱ ἔξω κατεκόπησαν. Μετὰ δὲ ταῦτα τῶν βαρβάρων τινὲς ἱπέων διὰ τοῦ πεδίου ἐλαύνοντες, ὧτινι ἐντυγχάνοιεν Ἑλ-

λῆνι ἢ δούλῳ ἢ ἐλευθέρῳ, πάντας ἔκτεινον. Οἱ δὲ Ἕλληνες τὴν τε ἰππασίαν ἐθαύμαζον ἐκ τοῦ στρατοπέδου ὄρωντες καί, ὅτι ἐποίουν, ἠμφεργόουν, πρὶν Νίκαρχος Ἀρχὰς ἦκε φεύγων τετρωμένος εἰς τὴν γαστέρα, καὶ εἶπε πάντα τὰ γεγενημένα. Ἐκ τούτου δὴ οἱ Ἕλληνες ἔθεον ἐπὶ τὰ ὅπλα πάντες, ἐκπεπληγμένοι καὶ νομίζοντες αὐτίκα ἕξειν αὐτοὺς ἐπὶ τὸ στρατόπεδον.

§ 35 - 37

Οἱ δὲ πάντες μὲν οὐκ ἤλθον, Ἀριαῖος δὲ καὶ Ἀρτάοζος καὶ Μιθραδάτης, οἳ ἦσαν Κύρῳ πιστότατοι· ὁ δὲ τῶν Ἑλλήνων ἐρμηνεὺς ἔφη καὶ τὸν Τισσαφέρνους ἀδελφὸν σὺν αὐτοῖς ὄραν καὶ γινώσκειν· συνηκολούθουν δὲ καὶ ἄλλοι Περσῶν τεθωρακισμένοι εἰς τριακοσίους. Οὗτοι, ἐπεὶ ἐγγὺς ἦσαν, προσελθεῖν ἐκέλευον, εἴ τις εἶη τῶν Ἑλλήνων στρατηγὸς ἢ λοχαγός, ἵνα ἀπαγγεῖλωσι τὰ παρὰ βασιλείως. Μετὰ ταῦτα ἐξῆλθον φυλαττόμενοι τῶν Ἑλλήνων στρατηγοὶ μὲν Κλεάνωρ Ὀρχομένιος καὶ Σοφαίνετος Στυμφάλιος, σὺν αὐτοῖς δὲ Ξενοφῶν Ἀθηναῖος, ὅπως μάθοι τὰ περὶ Προξένου· Χειρίσοφος δὲ ἐτύγγανεν ἀπὼν ἐν κόμῃ τινὶ σὺν ἄλλοις ἐπισιτιζόμενος.

§ 38

Ἐπειδὴ δὲ ἔστησαν εἰς ἐπήκοον, εἶπεν Ἀριαῖος τάδε· « Κλέαρχος μὲν, ὃ ἄνδρες Ἕλληνες, ἐπεὶ ἐπιορκῶν τε ἐφάνη καὶ τὰς σπονδὰς λύων, ἔχει τὴν δίκην καὶ τέθνηκε, Πρόξενος δὲ καὶ Μένων, ὅτι κατήγγειλαν αὐτοῦ τὴν ἐπιβουλήν, ἐν μεγάλῃ τιμῇ εἰσιν. Ὑμᾶς δὲ βασιλεὺς τὰ ὅπλα ἀπαιτεῖ· ἑαυτοῦ γὰρ εἶναι φησιν, ἐπεὶπερ Κύρου ἦσαν τοῦ ἐκείνου δούλου ».

§ 39 - 42

Πρὸς ταῦτα ἀπεκρίναντο οἱ Ἕλληνες, ἔλεγε δὲ Κλεάνωρ ὁ Ὀρχομένιος· « ὦ κάκιστε ἀνθρώπων Ἀριαῖε καὶ οἱ ἄλλοι, ὅσοι ἦτε Κύρου φίλοι, οὐκ αἰσχύνεσθε οὔτε θεοὺς οὔτ' ἀνθρώπους, οἵτινες ὁμόσαντες ἡμῖν τοὺς αὐτοὺς φίλους καὶ ἐχθροὺς νομιεῖν, προδόντες ἡμᾶς σὺν Τισσαφέρνει τῷ ἀθεωτάτῳ τε καὶ πανουργοτάτῳ τοὺς τε ἄνδρας αὐτοὺς, οἷς ὤμνου-

τε, ἀπολωλέκατε καὶ τοὺς ἄλλους ἡμᾶς προδεδωκότες σὺν τοῖς πολεμίοις ἐφ' ἡμᾶς ἔρχεσθε ; » Ὁ δὲ Ἀριαῖος εἶπε· « Κλέαρχος πρόσθεν ἐπιβουλεύων φανερός ἐγένετο Τισσαφέρνει τε καὶ Ὀρόντα καὶ πᾶσιν ἡμῖν τοῖς σὺν τούτοις ». Μετὰ ταῦτα Ξενοφῶν τάδε εἶπε· « Κλέαρχος μὲν τοίνυν, εἰ παρὰ τοὺς ὅρκους ἔλυε τὰς σπονδάς, τὴν δίκην ἔχει· δίκαιον γὰρ ἀπόλλυσθαι τοὺς ἐπιτορκούντας· Πρόξενος δὲ καὶ Μένων ἐπεὶ περ εἰσὶν ὑμέτεροι μὲν εὐεργέται, ἡμέτεροι δὲ στρατηγοί, πέμψατε αὐτοὺς δεῦρο· δῆλον γάρ, ὅτι φίλοι γε ὄντες ἀμφοτέροις πειράσσονται καὶ ὑμῖν καὶ ἡμῖν τὰ βέλτιστα συμβουλευσαί ». Πρὸς ταῦτα οἱ βάρβαροι πολὺν χρόνον διαλεχθέντες ἀλλήλοις ἀπῆλθον οὐδὲν ἀποκρινάμενοι.

[Χαρακτηρισμὸς τῶν δολοφονηθέντων στρατηγῶν :

Ὁ Κλέαρχος ὑπῆρξεν ἐμπειροπόλεμος καὶ φιλοπόλεμος. Ἐπεξήτει τοὺς πολέμους, καὶ ὅτε ἀκόμη ἦτο δυνατόν καὶ ὄφειλε νὰ ζῆ ἐν εἰρήνῃ· ὄχι μόνον δὲν ἀπέφευγε τοὺς κινδύνους, ἀλλὰ καὶ μετὰ θάρρους ἐροῖπιτετο εἰς αὐτούς. Ἦτο τραχὺς καὶ αὐστηρὸς εἰς τοὺς στρατιώτας του. Ἐλεγεν, ὅτι ὁ στρατιώτης πρέπει νὰ φοβῆται περισσότερον τὸν ἀρχηγόν του, παρὰ τοὺς ἐχθρούς. Δι' αὐτὸ καὶ ὀλίγον τὸν ἠγάπων οἱ στρατιῶται· εἰς τὰς δυσκόλους ὁμως περιστάσεις πάντες ἀπέβλεπον πρὸς αὐτόν. Ἦτο περίπου πενήκοντα ἐτῶν, ὅτε ἀπέθανεν.

Ὁ Πρόξενος ὁ Βοιωτὸς ἦτο πεπαιδευμένος καὶ φιλόδοξος. Δὲν ἠθελε τὸ καθεὶ ν' ἀποκτήσῃ ἀδίκως, ἀλλ' ἐνόμιζεν, ὅτι ἔπρεπε νὰ ἐπιτύχῃ τοῦτο μὲ δικαιοσύνην καὶ τιμότητα. Νὰ ἀρχὴ χρηστῶν καὶ τιμίῳ ἀνθρώπων εἶχε τὴν δύναμιν· δὲν ἦτο ὁμως ἰκανὸς οὔτε σεβασμὸν οὔτε φόβον νὰ ἐμπνεύσῃ. Ἀπεναντίας ἐντρέπετο περισσότερον αὐτὸς τοὺς στρατιώτας του παρὰ οἱ στρατιῶταί του αὐτόν. Οἱ χρηστοὶ καὶ τίμοι τὸν ἠγάπων, ἀλλ' οἱ κακοὶ τὸν ἐξεμεταλλεύοντο. Ἦτο περίπου τριάκοντα ἐτῶν, ὅτε ἀπέθανεν.

Ὁ Μένων ὁ Θεσσαλὸς ἦτο φίλαρχος καὶ φιλόδοξος. Ἐπεξήτει τὴν ὑπεροχὴν διὰ τοῦ ψεύδους, τῆς ἐπιτορκίας, τῆς ἀπάτης καὶ τῆς διαβολῆς. Συνεκράτει τοὺς στρατιώτας του ἐπιτρέπων εἰς αὐτοὺς νὰ διαπράττουν κάθε ἀδικίαν. Δὲν ἐθανατώθη ὅπως οἱ ἄλλοι στρατηγοὶ δι'

ἀποκεφαλισμοῦ, ὁ ὁποῖος θεωρεῖται τάχιστος θάνατος, ἀλλ' ὡς κακὸς ἄνθρωπος ἐβασανίσθη ὀλόκληρον ἔτος καὶ ἔτσι εὔρε τὸ τέλος τῆς ζωῆς του.

Ἦ Ο Ἄγίας ὁ Ἀρκὰς καὶ ὁ Σωκράτης ὁ Ἀχαιὸς ἐπῆρξαν καλοὶ στρατηγοὶ καὶ καλοὶ φίλοι. Ἦσαν καὶ οἱ δύο περίπου τριάκοντα πέντε ἐτῶν, ὅτε ἀπέθανον.]

ΒΙΒΛΙΟΝ ΤΡΙΤΟΝ

ΑΠΟ ΤΟΝ ΖΑΠΑΤΑΝ ΠΟΤΑΜΟΝ ΕΩΣ ΤΑ ΟΡΙΑ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ ΤΩΝ ΚΑΡΔΟΥΧΩΝ

(Ὀκτώβριος - Νοέμβριος τοῦ 401 π. Χ.)

8. α) Ἄθυμία τῶν Ἑλλήνων. Ἐνθάρρυνσις τῶν λοχαγῶν
τοῦ Προξένου ὑπὸ τοῦ Ξενοφῶντος.

(1, 2 - 25)

Ἐπεὶ δὲ οἱ στρατηγοὶ συνειλημμένοι ἦσαν καὶ τῶν λοχα- § 2
γῶν καὶ τῶν στρατιωτῶν οἱ συνεπισπόμενοι ἀπωλώλεσαν, ἐν
πολλῇ δὴ ἀπορίᾳ ἦσαν οἱ Ἕλληνες ἐννοούμενοι, ὅτι ἐπὶ ταῖς
βασιλέως θύραις ἦσαν, κύκλῳ δὲ αὐτοῖς πάντῃ πολλὰ καὶ
ἔθνη καὶ πόλεις πολέμια ἦσαν, ἀγορὰν δὲ οὐδεὶς ἔτι παρέ-
ξειν ἔμελλεν, ἀπεῖχον δὲ τῆς Ἑλλάδος οὐ μεῖον ἢ μύρια στά-
δια, ἡγεμῶν δ' οὐδεὶς τῆς ὁδοῦ ἦν, ποταμοὶ δὲ διεῖργον ἀδιά-
βατοι ἐν μέσῳ τῆς οἴκαδε ὁδοῦ, προυδεδώκεσαν δὲ αὐτοὺς
καὶ οἱ σὺν Κύρῳ ἀναβάντες βάρβαροι, μόνοι δὲ καταλελειμ-
μένοι ἦσαν οὐδὲ ἵππέα οὐδένα σύμμαχον ἔχοντες, ὥστε εὐδηλον
ἦν, ὅτι νικῶντες μὲν οὐδένα ἂν κατακάνοιεν, ἠττηθέντων δὲ
αὐτῶν οὐδεὶς ἂν λειφθεῖη.

Ταῦτ' ἐννοούμενοι καὶ ἀθύμως ἔχοντες ὀλίγοι μὲν αὐ- § 3
τῶν εἰς τὴν ἐσπέραν σίτου ἐγεύσαντο, ὀλίγοι δὲ πῦρ ἀνέκαυ-
σαν, ἐπὶ δὲ τὰ ὄπλα πολλοὶ οὐκ ἤλθον ταύτην τὴν νύκτα, ἀνε-
παύοντο δέ, ὅπου ἐτύγχανεν ἕκαστος, οὐ δυνάμενοι καθεῦδειν
ὑπὸ λύπης καὶ πόθου πατρίδων, γονέων, γυναικῶν, παιδῶν,

οὐς οὐποτ' ἐνόμιζον ἔτι ὄψεσθαι. Οὕτω μὲν δὴ διακείμενοι πάντες ἀνεπαύοντο.

§ 4-5 Ἦν δὲ τις ἐν τῇ στρατιᾷ Ξενοφῶν Ἀθηναῖος, ὃς οὔτε στρατηγὸς οὔτε λοχαγὸς οὔτε στρατιώτης ὦν συνηκολούθει, ἀλλὰ Πρόξενος αὐτὸν μετεπέμψατο οἴκοθεν ξένος ὦν ἀρχαῖος· ὑπισχνεῖτο δὲ αὐτῷ, εἰ ἔλθοι, φίλον αὐτὸν Κύρω ποιήσειν, ὃν αὐτὸς ἔφη κρείττω ἑαυτῷ νομίζειν τῆς πατρίδος. Ὁ μέντοι Ξενοφῶν ἀναγνούς τὴν ἐπιστολὴν ἀνακοινοῦται Σωκράτει τῷ Ἀθηναίῳ περὶ τῆς πορείας. Καὶ ὁ Σωκράτης ὑποπτεύσας, μὴ τι πρὸς τῆς πόλεως ὑπαίτιον εἴη τὸ Κύρω φίλον γενέσθαι, ὅτι ἐδόκει ὁ Κῦρος προθύμως τοῖς Λακεδαιμονίοις ἐπὶ τὰς Ἀθήνας συμπολεμῆσαι, συμβουλευεῖ τῷ Ξενοφῶντι ἐλθόντα εἰς Δελφοὺς ἀνακοινῶσαι τῷ θεῷ περὶ τῆς πορείας.

§ 6-7 Ἐλθὼν δ' ὁ Ξενοφῶν ἐπήρητο τὸν Ἀπόλλω, τίμη ἂν θεῶν θύων καὶ εὐχόμενος κάλλιστα καὶ ἄριστα ἔλθοι τὴν ὁδόν, ἣν ἐπινοεῖ, καὶ καλῶς πράξας σωθεῖη. Καὶ ἀνειλέν αὐτῷ ὁ Ἀπόλλων θεοῖς, οἷς ἔδει θύειν. Ἐπεὶ δὲ πάλιν ἦλθε, λέγει τὴν μαντείαν τῷ Σωκράτει. Ὁ δ' ἀκούσας ἠτιᾶτο αὐτόν, ὅτι οὐ τοῦτο πρῶτον ἠρώτα, πότερον λῶν εἴη αὐτῷ πορεύεσθαι ἢ μένειν, ἀλλ' αὐτὸς κρίνας ἰτέον εἶναι τοῦτ' ἐπυρθάνετο, ὅπως ἂν κάλλιστα πορευθεῖη. « Ἐπεὶ μέντοι οὕτως ἤρου, ταῦτ' », ἔφη, « χρὴ ποιεῖν, ὅσα ὁ θεὸς ἐκέλευσεν ».

§ 8-10 Ὁ μὲν δὴ Ξενοφῶν οὕτω θυσάμενος, οἷς ἀνειλέν ὁ θεός, ἐξέπλει, καὶ καταλαμβάνει ἐν Σάρδεσι Πρόξενον καὶ Κῦρον μέλλοντας ἤδη ὀρμᾶν τὴν ἄνω ὁδόν, καὶ συνεστάθη Κύρω. Προθυμουμένου δὲ τοῦ Προξένου μεῖναι αὐτὸν καὶ ὁ Κῦρος συμπροθυμεῖτο, εἶπε δέ, ὅτι, ἐπειδὴν τάχιστα ἡ στρατεία λήξει, εὐθὺς ἀποπέμψει αὐτόν. Ἐλέγετο δὲ ὁ στόλος εἶναι εἰς Πισίδας. Ἐστρατεύετο μὲν δὴ οὕτως ἐξαπατηθεῖς — οὐχ ὑπὸ Προξένου· οὐ γὰρ ἤδει τὴν ἐπὶ βασιλέα ὀρμὴν οὐδὲ ἄλλος οὐδεὶς τῶν Ἑλλήνων πλὴν Κλεάρχου· ἐπεὶ μέντοι εἰς Κι-

λικίαν ἤλθον, σαρῆς πᾶσιν ἤδη ἐδόκει εἶναι, ὅτι ὁ στόλος εἶη ἐπὶ βασιλέα. Φοβούμενοι δὲ τὴν ὁδὸν καὶ ἄκοντες ὁμῶς οἱ πολλοὶ δι' αἰσχύνην καὶ ἀλλήλων καὶ Κύρου συνηκολούθησαν ὧν εἷς καὶ Ξενοφῶν ἦν.

Ἐπεὶ δὲ ἀπορία ἦν, ἐλυπεῖτο μὲν σὺν τοῖς ἄλλοις καὶ § 11-12 οὐκ ἐδύνατο καθεύδειν· μικρὸν δ' ὕπνου λαχὼν εἶδεν ὄναρ. Ἔδοξεν αὐτῷ, βροντῆς γενομένης, σκηπτὸς πεσεῖν εἰς τὴν πατρίαν οἰκίαν, καὶ ἐκ τούτου λάμπεσθαι πᾶσα. Περιφοβὸς δ' εὐθύς ἀνηγέρθη, καὶ τὸ ὄναρ τῇ μὲν ἔκρινεν ἀγαθόν, ὅτι ἐν πόνοις ὦν καὶ κινδύνοις φῶς μέγα ἐκ Διὸς ἰδεῖν ἔδοξε· τῇ δὲ καὶ ἐφοβεῖτο, ὅτι ἀπὸ Διὸς μὲν βασιλέως τὸ ὄναρ ἐδόκει αὐτῷ εἶναι, κύκλω δὲ ἐδόκει λάμπεσθαι τὸ πῦρ, μὴ οὐ δύναται ἐκ τῆς χώρας ἐξελθεῖν τῆς βασιλείας, ἀλλ' εἴργοιτο πάντοθεν ὑπὸ τινῶν ἀποριῶν.

Ὅποῖόν τι μὲν δὴ ἐστὶ τοιοῦτον ὄναρ ἰδεῖν, ἔξεστι § 13-14 σκοπεῖν ἐκ τῶν συμβάντων μετὰ τὸ ὄναρ. Γίγνεται γὰρ τάδε. Εὐθύς ἐπειδὴ ἀνηγέρθη, πρῶτον μὲν ἔννοια αὐτῷ ἐμπίπτει· « τί κατάκειμαι ; ἡ νύξ προβαίνει· ἅμα δὲ τῇ ἡμέρᾳ εἰκὸς τοὺς πολεμίους ἤξειν. Εἰ δὲ γενησόμεθα ἐπὶ βασιλεῖ, τί ἐμποδῶν πάντα μὲν τὰ χαλεπώτατα ἐπιδόντας, πάντα δὲ τὰ δεινότατα παθόντας μὴ οὐχὶ ὑβριζομένους ἀποθανεῖν ; Ὅπως δ' ἀμυνόμεθα, οὐδεὶς παρασκευάζεται οὐδὲ ἐπιμελεῖται, ἀλλὰ κατακεῖμεθα, ὥσπερ ἐξὸν ἡσυχίαν ἄγειν. Ἐγὼ οὖν τὸν ἐκ ποίας πόλεως στρατηγὸν προσδοκῶ ταῦτα πράξειν ; Ποίαν δ' ἡλικίαν ἐμαυτῷ ἐλθεῖν ἀναμένω ; Οὐ γὰρ ἔγωγ' ἔτι πρεσβύτερος ἔσομαι, ἐὰν σήμερον προδῶ ἐμαυτὸν τοῖς πολεμίους ».

Ἐκ τούτου ἀνίσταται καὶ συγκαλεῖ τοὺς Προξένους πρῶ- § 15-18 τον λοχαγούς. Ἐπεὶ δὲ συνῆλθον, ἔλεξεν· « Ἐγὼ, ὦ ἄνδρες λοχαγοί, οὔτε καθεύδειν δύναμαι, ὥσπερ, οἶμαι, οὐδ' ὑμεῖς, οὔτε κατακεῖσθαι ἔτι, ὁρῶν ἐν οἷσις πράγμασιν ἔσμεν. Οἱ μὲν γὰρ πολέμιοι δῆλον ὅτι οὐ πρότερον πρὸς ἡμᾶς τὸν πό-

λεμον ἐξέφεησαν, πρὶν ἐνόμισαν καλῶς τὰ ἑαυτῶν παρασκευά-
 σασθαι, ἡμῶν δ' οὐδείς οὐδέν ἀντεπιμελεῖται, ὅπως ὡς κάλ-
 λιστα ἀγωνιούμεθα. Καὶ μὴν εἰ ὑψησόμεθα καὶ ἐπὶ βασιλεῖ
 γενησόμεθα, τί οἰόμεθα πείσεσθαι; ὃς καὶ τοῦ ὁμομητρίου
 ἀδελφοῦ, καὶ τεθνηκότος ἤδη, ἀποτεμών τὴν κεφαλὴν καὶ
 τὴν χεῖρα ἀνεσταύρωσεν· ἡμεῖς δέ, οἳ κηδεμόνα μὲν οὐδένα
 ἔχομεν, ἐστρατεύσαμεν δὲ ἐπ' αὐτόν ὡς δοῦλον ἀντὶ βασιλείως
 ποιήσοντες καὶ ἀποκτενοῦντες, εἰ δυνάμεθα, τί ἂν οἰόμεθα
 παθεῖν; Ἄρ' οὐκ ἂν ἐπὶ πᾶν ἔλθοι, ὡς ἡμᾶς τὰ ἔσχατα αἰκι-
 σάμενος πᾶσιν ἀνθρώποις φόβον παράσχοι τοῦ στρατεύσαι
 ποτε ἐπ' αὐτόν; Ἄλλ' ὅπως τοι μὴ ἐπ' ἐκείνῳ γενησόμεθα,
 πάντα ποιητέον.

§ 19 - 20 » Ἐγὼ μὲν οὖν, ἕως μὲν αἱ σπονδαὶ ἦσαν, οὐποτε ἐπαυ-
 ὀμην ἡμᾶς μὲν οἰκτιρῶν, βασιλέα δὲ καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ μα-
 καρίζων, διαθεώμενος αὐτῶν, ὅσῃ μὲν χώραν καὶ οἶαν ἔχοιεν,
 ὡς δὲ ἄφθονα τὰ ἐπιτήδεια, ὅσους δὲ θεράποντας, ὅσα δὲ
 κτήνη, ὅσον δὲ χρυσόν, ὅσῃ δὲ ἐσθῆτα· τὰ δ' αὖ τῶν στρα-
 τιωτῶν ὁπότε ἐνθυμοίμην, ὅτι τῶν μὲν ἀγαθῶν τούτων οὐ-
 δενὸς μετέχοιμεν, εἰ μὴ πριαίμεθα, χρήματα δέ, ὧν ὠνησώ-
 μεθα, ἡδεῖν ἔτι ὀλίγους ἔχοντας, ἄλλως δὲ πῶς πορίζεσθαι τὰ
 ἐπιτήδεια ἢ ὠνουμένους ὄρκους ἡδεῖν κωλύοντας ἡμᾶς· ταῦτ'
 οὖν λογιζόμενος τὰς σπονδὰς μᾶλλον ἐφοβούμην ἢ νῦν τὸν
 πόλεμον.

§ 21 - 23 » Ἐπεὶ μέντοι ἐκείνοι ἔλυσαν τὰς σπονδὰς, λελύσθαι μοι
 δοκεῖ καὶ ἡ ἐκείνων ὕβρις καὶ ἡ ἡμετέρα ἀσάφεια. Ἐν μέσῳ
 γὰρ ἤδη κεῖται ταῦτα τὰ ἀγαθὰ ἄθλα, ὁπότεροι ἂν ἡμῶν
 ἄνδρες ἀμείνονες ᾖσιν, ἀγωνοθέται δ' οἱ θεοὶ εἰσιν, οἳ σὺν
 ἡμῖν, ὡς εἰκός, ἔσονται. Οὗτοι μὲν γὰρ αὐτοὺς ἐπιωρκήχασιν·
 ἡμεῖς δὲ πολλὰ ὀρῶντες ἀγαθὰ στεργῶς αὐτῶν ἀπειχόμεθα
 διὰ τοὺς τῶν θεῶν ὄρκους· ὥστε ἐξεῖναι μοι δοκεῖ ἰέναι ἐπὶ
 τὸν ἀγῶνα πολὺ σὺν φρονήματι μείζονι ἢ τούτοις. Ἐτι δ'

ἔχομεν σώματα ἰκανώτερα τούτων καὶ ψύχη καὶ θάλπη καὶ πόνους φέρειν· ἔχομεν δὲ καὶ ψυχὰς σὺν τοῖς θεοῖς ἀμείνονας· οἱ δὲ ἄνδρες καὶ τρωτοὶ καὶ θνητοὶ μᾶλλον ἡμῶν, ἣν οἱ θεοὶ ὥσπερ τὸ πρόσθεν νίκηγν ἡμῖν διδῶσιν.

» Ἄλλ' ἴσως γὰρ καὶ ἄλλοι ταῦτὰ ἐνθυμοῦνται, πρὸς τῶν § 24 - 25 θεῶν μὴ ἀναμένωμεν ἄλλους ἐφ' ἡμᾶς ἐλθεῖν παρακαλοῦντας ἐπὶ τὰ κάλλιστα ἔργα, ἀλλ' ἡμεῖς ἄρξωμεν τοῦ ἐξορμῆσαι καὶ τοὺς ἄλλους ἐπὶ τὴν ἀρετὴν· φάνητε τῶν λοχαγῶν ἄριστοι καὶ τῶν στρατηγῶν ἀξιοστρατηγότεροι. Κἀγὼ δέ, εἰ μὲν ὑμεῖς ἐθέλετε ἐξορμαῖν ἐπὶ ταῦτα, ἔπεσθαι ὑμῖν βούλομαι, εἰ δ' ὑμεῖς τάττετέ με ἡγεῖσθαι, οὐδὲν προφασίζομαι τὴν ἡλικίαν, ἀλλὰ καὶ ἀκμάζειν ἡγεῖσθαι ἀποτρέπειν ἀπ' ἐμαυτοῦ τὰ κακά ».

**β) Συνέλευσις τῶν διασωθέντων στρατηγῶν καὶ λοχαγῶν
τῶν Ἑλλήνων . Λόγος τοῦ Ξενοφῶντος καὶ
ἐκλογή νέων στρατηγῶν .**

(1, 32 - 47)

Ἄλλ' ἴσως γὰρ καὶ ἄλλοι ταῦτὰ ἐνθυμοῦνται, πρὸς τῶν § 24 - 25 θεῶν μὴ ἀναμένωμεν ἄλλους ἐφ' ἡμᾶς ἐλθεῖν παρακαλοῦντας ἐπὶ τὰ κάλλιστα ἔργα, ἀλλ' ἡμεῖς ἄρξωμεν τοῦ ἐξορμῆσαι καὶ τοὺς ἄλλους ἐπὶ τὴν ἀρετὴν· φάνητε τῶν λοχαγῶν ἄριστοι καὶ τῶν στρατηγῶν ἀξιοστρατηγότεροι. Κἀγὼ δέ, εἰ μὲν ὑμεῖς ἐθέλετε ἐξορμαῖν ἐπὶ ταῦτα, ἔπεσθαι ὑμῖν βούλομαι, εἰ δ' ὑμεῖς τάττετέ με ἡγεῖσθαι, οὐδὲν προφασίζομαι τὴν ἡλικίαν, ἀλλὰ καὶ ἀκμάζειν ἡγεῖσθαι ἀποτρέπειν ἀπ' ἐμαυτοῦ τὰ κακά ».

Ὁ μὲν ταῦτ' ἔλεξεν, οἱ δὲ λοχαγοὶ ἀκούσαντες ἡγεῖσθαι § 32 ἐκέλευον πάντες. Παρὰ δὲ τὰς τάξεις ἰόντες, ὅπου μὲν στρατηγὸς σῶος εἶη, τὸν στρατηγὸν παρεκάλουν, ὅπου δὲ οἴχοιτο, τὸν ὑποστράτηγον, ὅπου δ' αὖ λοχαγὸς σῶος εἶη, τὸν λοχαγόν.

Ἐπεὶ δὲ πάντες συνῆλθον, εἰς τὸ πρόσθεν τῶν ὅπλων § 33 - 34 ἐκαθέζοντο· καὶ ἐγένοντο οἱ συνελθόντες στρατηγοὶ καὶ λοχαγοὶ ἀμφὶ τοὺς ἑκατόν. Ὅτε δὲ ταῦτα ἦν, σχεδὸν μέσαι ἦσαν νύκτες. Ἐνταῦθα Ἰερώνυμος Ἡλεῖος πρεσβύτερος ὢν τῶν Προξένου λοχαγῶν ἤρχετο λέγειν ὧδε· « Ἡμῖν, ὦ ἄνδρες στρατηγοὶ καὶ λοχαγοί, ὀρῶσι τὰ παρόντα ἔδοξε καὶ αὐτοῖς συνελθεῖν καὶ ὑμᾶς παρακαλέσαι, ὅπως βουλευσάμεθα, εἴ τι δυναίμεθα ἀγαθόν. Λέξον δ' », ἔφη, « καὶ σύ, ὦ Ξενοφῶν, ἄπερ καὶ πρὸς ἡμᾶς ».

§ 35 - 36 Ἐκ τούτου λέγει τάδε Ξενοφῶν· « Ἀλλὰ ταῦτα μὲν δὴ πάντες ἐπιστάμεθα, ὅτι βασιλεὺς καὶ Τισσαφέρνης, οὓς μὲν ἡδυνήθησαν συνελήφασιν ἡμῶν, τοῖς δ' ἄλλοις δῆλον ὅτι ἐπιβουλεύουσιν, ὡς, ἣν δύνωνται, ἀπολέσωσιν. Ἡμῖν δέ γε, οἶμαι, πάντα ποιητέα, ὡς μήποτε ἐπὶ τοῖς βαρβάροις γενώμεθα, ἀλλὰ μᾶλλον ἐκεῖνοι ἐφ' ἡμῖν. Εὐ τοίνυν ἐπίστασθε, ὅτι ὑμεῖς τοσοῦτοι ὄντες, ὅσοι νῦν συνεληλύθατε, μέγιστον ἔχετε καιρὸν. Οἱ γὰρ στρατιῶται οὗτοι πάντες πρὸς ὑμᾶς βλέπουσι, κἂν μὲν ὑμᾶς ὀρωσιν ἀθυμοῦντας, πάντες κακοὶ ἔσονται, ἣν δὲ ὑμεῖς αὐτοὶ τε παρασκευαζόμενοι φανεροὶ ᾗτε ἐπὶ τοὺς πολεμίους καὶ τοὺς ἄλλους παρακαλῆτε, εὖ ἴστε, ὅτι ἔφονται ὑμῖν καὶ πειράσονται μιμεῖσθαι.

§ 37 - 38 » Ἴσως δέ τοι καὶ δίκαιόν ἐστιν ὑμᾶς διαφέρειν τι τούτων. Ὑμεῖς γὰρ ἔστε στρατηγοί, ὑμεῖς ταξίαρχοι καὶ λοχαγοί· καὶ ὅτε εἰρήνη ᾗν, ὑμεῖς καὶ χρήμασι καὶ τιμαῖς τούτων ἐπλεονεκτηεῖτε· καὶ νῦν τοίνυν, ἐπεὶ πόλεμός ἐστιν, ἀξιοῦν δεῖ αὐτούς ὑμᾶς ἀμείνους τε τοῦ πλήθους εἶναι καὶ προβουλεύειν τούτων καὶ προπονεῖν, ἣν που δέη. Καὶ νῦν πρῶτον μὲν οἶομαι ἂν ὑμᾶς μέγα ὠφελῆσαι τὸ στράτευμα, εἰ ἐπιμεληθεῖητε, ὅπως ἀντὶ τῶν ἀπολωλότων ὡς τάχιστα στρατηγοὶ καὶ λοχαγοὶ ἀντικατασταθῶσιν. Ἄνευ γὰρ ἀρχόντων οὐδὲν ἂν οὔτε καλὸν οὔτε ἀγαθὸν γένοιτο, ὡς μὲν συνελόντι εἶπειν, οὐδαμοῦ, ἐν δὲ τοῖς πολεμικοῖς παντάπασι. Ἡ μὲν γὰρ εὐταξία σώζειν δοκεῖ, ἡ δὲ ἀταξία πολλοὺς ἤδη ἀπολώλεκεν.

§ 39 - 42 » Ἐπειδὴν δὲ καταστήσησθε τοὺς ἄρχοντας, ὅσους δεῖ, ἣν καὶ τοὺς ἄλλους στρατιώτας συλλέγητε καὶ παραθαρρύνητε, οἶμαι ἂν ὑμᾶς πάνυ ἐν καιρῷ ποιῆσαι. Νῦν γὰρ ἴσως καὶ ὑμεῖς αἰσθάνεσθε, ὡς ἀθύμως μὲν ἦλθον ἐπὶ τὰ ὅπλα, ἀθύμως δὲ πρὸς τὰς φυλακὰς· ὥστε οὕτω γ' ἐχόντων τῶν στρατιωτῶν οὐκ οἶδα, ὅ,τι ἂν τις χρήσαιτο αὐτοῖς, εἴτε νυκτὸς δέοι εἴτε καὶ ἡμέρας. Ἦν δὲ τις τρέψη αὐτῶν τὰς γνώμας, ὡς μὴ

τοῦτο μόνον ἐνοῶνται, τί πείσονται, ἀλλὰ καὶ τί ποιήσουσι, πολὺ εὐθυμότεροι ἔσονται. Ἐπίστασθε γὰρ δὴ, ὅτι οὔτε πληθὸς ἔστιν οὔτε ἰσχύς ἢ ἐν τῷ πολέμῳ τὰς νίκας ποιούσα, ἀλλ' ὁπότεροι ἂν σὺν τοῖς θεοῖς ταῖς ψυχαῖς ἐρρωμενέστεροι ἴωσιν ἐπὶ τοὺς πολεμίους, τούτους ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ οἱ ἀντίοι οὐ δέχονται.

» Ἐντεθύμημαι δ' ἔγωγε, ὦ ἄνδρες, καὶ τοῦτο, ὅτι, ὁπόσοι § 43 - 44 μὲν πειρῶνται ζῆν ἐκ παντὸς τρόπου ἐν τοῖς πολέμοις, οὗτοι μὲν κακῶς τε καὶ αἰσχυρῶς ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἀποθνήσκουσιν, ὁπόσοι δὲ τὸν μὲν θάνατον ἐγνώκασι πᾶσι κοινὸν εἶναι καὶ ἀναγκαῖον ἀνθρώποις, περὶ δὲ τοῦ καλῶς ἀποθνήσκειν ἀγωνίζονται, τούτους ὁρῶ μᾶλλον πῶς εἰς τὸ γῆρας ἀφικνουμένους καί, ἕως ζῶσιν, εὐδαιμονέστερον διάγοντας. Ἄ καὶ ὑμᾶς δεῖ νῦν καταμαθόντας, ἐν τοιοῦτῳ γὰρ καιρῷ ἔσμεν, αὐτούς τε ἄνδρας ἀγαθοὺς εἶναι καὶ τοὺς ἄλλους παρακαλεῖν ». Ὁ μὲν ταῦτα εἰπὼν ἐπαύσατο.

Μετὰ δὲ τοῦτον εἶπε Χειρίσοφος· « Ἄλλὰ πρόσθεν μὲν, § 45 - 47 ὦ Ξενοφῶν, τοσοῦτον μόνον σε ἐγίγνωσκον, ὅσον ἤκουον Ἀθηναῖον εἶναι, νῦν δὲ καὶ ἐπαινῶ σε, ἐφ' οἷς λέγεις τε καὶ πράττεις, καὶ βουλοίμην ἂν ὅτι πλείστους εἶναι τοιοῦτους· κοινὸν γὰρ ἂν εἶη τὸ ἀγαθόν. Καὶ νῦν », ἔφη, « μὴ μέλλωμεν, ὦ ἄνδρες, ἀλλ' ἀπελθόντες ἤδη αἰρεῖσθε οἱ δεόμενοι ἄρχοντας, καὶ ἐλόμενοι ἦκετε εἰς τὸ μέσον τοῦ στρατοπέδου καὶ τοὺς αἰρεθέντας ἄγετε· ἔπειτ' ἐκεῖ συγκαλοῦμεν τοὺς ἄλλους στρατιώτας. Παρέστω δ' ἡμῖν », ἔφη, « καὶ Τολμίδης ὁ κῆρυξ ». Καὶ ἅμα ταῦτ' εἰπὼν ἀνέστη, ὡς μὴ μέλλοιτο, ἀλλὰ περαίνοντο τὰ δέοντα. Ἐκ τούτου ἠρέθησαν ἄρχοντες ἀντὶ μὲν Κλεάρχου Τιμασίων Δαρδανεύς, ἀντὶ δὲ Σωκράτους Ξανθικλῆς Ἀχαιός, ἀντὶ δὲ Ἀγίου Κλεάνωρ Ἀρκάς, ἀντὶ δὲ Μένωνος Φιλῆσιος Ἀχαιός, ἀντὶ δὲ Προξένου Ξενοφῶν Ἀθηναῖος.

9. Γενική συνέλευσις τοῦ στρατεύματος. Λόγοι ἐν αὐτῇ καὶ ἀποφάσεις.

(2, 1 - 39)

α) Λόγοι Χειρισόφου καὶ Κλεάνωρος.

(2, 1 - 6)

§ 1 - 3 Ἐπεὶ δὲ ἤρηντο, ἡμέρα τε σχεδὸν ὑπέβαινε καὶ εἰς τὸ μέσον τοῦ στρατοπέδου ἦγον οἱ ἄρχοντες· καὶ ἔδοξεν αὐτοῖς προφύλακας καταστήσαντας συγκαλεῖν τοὺς στρατιώτας. Ἐπεὶ δὲ οἱ στρατιῶται συνῆλθον, ἀνέστη πρῶτος μὲν Χειρισόφος ὁ Λακεδαιμόνιος καὶ ἔλεξεν ὧδε· « Ἄνδρες στρατιῶται, χαλεπὰ μὲν τὰ παρόντα, ὅποτε ἀνδρῶν στρατηγῶν τοιούτων στερόμεθα καὶ λοχαγῶν καὶ στρατιωτῶν, πρὸς δ' ἔτι καὶ οἱ ἀμφὶ Ἀριαῖον οἱ πρόσθεν σύμμαχοι ὄντες προδεδώκασιν ἡμᾶς· ὅμως δὲ δεῖ ἐν τῷ παρόντι ἄνδρας ἀγαθοὺς γίγνεσθαι καὶ μὴ ὑφίεσθαι, ἀλλὰ πειραῖσθαι, ὅπως, ἦν μὲν δυνώμεθα, καλῶς νικῶντες σφζώμεθα εἰ δὲ μὴ, καλῶς γε ἀποθνήσκωμεν, ὑποχείριοι δὲ μηδέποτε γενώμεθα ζῶντες τοῖς πολεμίοις. Οἶομαι γὰρ ἂν ἡμᾶς τοιαῦτα παθεῖν, οἷα τοὺς ἐχθροὺς οἱ θεοὶ ποιήσιν ».

4 - 6 Μετὰ τοῦτον Κλεάνωρ ὁ Ὀρχομένιος ἀνέστη καὶ ἔλεξεν ὧδε· « Ἄλλ' ὁρᾶτε μὲν, ὦ ἄνδρες, τὴν βασιλέως ἐπιτορλίαν καὶ ἀσέβειαν, ὁρᾶτε δὲ τὴν Τισσαφέρου ἀπιστίαν, ὅστις λέγων, ὡς γείτων τε εἶη τῆς Ἑλλάδος καὶ περὶ πλείστου ἂν ποιήσαιτο σῶσαι ἡμᾶς, καὶ ἐπὶ τούτοις αὐτὸς ὁμόσας ἡμῖν καὶ αὐτὸς δεξιὰς δούς, αὐτὸς ἐξαπατήσας συνέλαβε τοὺς στρατηγούς καὶ οὐδὲ Δία ξένιον ἠδέσθη, ἀλλὰ Κλεάρχῳ καὶ ὁμοτράπεζος γενόμενος, αὐτοῖς τούτοις ἐξαπατήσας τοὺς ἄνδρας ἀπολώλεκεν. Ἀριαῖος δέ, ὃν ἡμεῖς ἠθέλομεν βασιλέα καθίστάναι, καὶ ἐδώκαμεν καὶ ἐλάβομεν πιστὰ μὴ προδώσειν ἀλλήλους, καὶ οὗτος οὔτε τοὺς θεοὺς δείσας οὔτε Κῦρον τε-

θνηκότες αἰδεσθεῖς, τιμώμενος μάλιστα ὑπὸ Κύρου ζῶντος, νῦν πρὸς τοὺς ἐκεῖνου ἐχθίστους ἀποστάς, ἡμᾶς τοὺς Κύρου φίλους κακῶς ποιεῖν πειρᾶται. Ἀλλὰ τούτους μὲν οἱ θεοὶ ἀποτείσαιντο· ἡμᾶς δὲ δεῖ ταῦτα ὀρῶντας μήποτε ἐξαπατηθῆναι ἔτι ὑπὸ τούτων, ἀλλὰ μαχομένους, ὡς ἂν δυνώμεθα κράτιστα, τοῦτο, ὅτι ἂν δοκῇ τοῖς θεοῖς, πάσχειν ».

β) Λόγος Ξενοφῶντος.

(2, 7 - 32)

Ἐκ τούτου Ξενοφῶν ἀνίσταται ἐσταλμένος ἐπὶ πόλεμον, § 7 ὡς ἐδύνατο κάλλιστα, νομίζων, εἴτε νίκην διδοῖεν οἱ θεοί, τὸν κάλλιστον κόσμον τῶ νικᾶν πρόπειν, εἴτε τελευτᾶν δέοι, ὀρθῶς ἔχειν τῶν καλλίστων ἑαυτὸν ἀξιόσαντα, ἐν τούτοις τῆς τελευτῆς τυγχάνειν· τοῦ λόγου δὲ ἤρχετο ὧδε·

« Τὴν μὲν τῶν βαρβάρων ἐπιτοκίαν τε καὶ ἀπιστίαν λέ- § 8 γει μὲν Κλεάνωρ, ἐπίστασθε δὲ καὶ ὑμεῖς, οἶμαι. Εἰ μὲν οὖν βουλόμεθα πάλιν αὐτοῖς φιλικῶς χρῆσθαι, ἀνάγκη ἡμᾶς πολλὴν ἀθυμίαν ἔχειν ὀρῶντας καὶ τοὺς στρατηγούς, οἱ διὰ πίστεως αὐτοῖς ἑαυτοὺς ἐνεχείρισαν, οἷα πεπόνθασιν· εἰ μὲντοι διανοούμεθα σὺν τοῖς ὅπλοις ὧν τε πεποιθήκασι δίκην ἐπιθεῖναι αὐτοῖς καὶ τὸ λοιπὸν ἐκ παντὸς τρόπου πολεμεῖν αὐτοῖς, σὺν τοῖς θεοῖς πολλὰ ἡμῖν καὶ καλὰ ἐλπίδες εἰσὶ σωτηρίας ».

Τοῦτο δὲ λέγοντος αὐτοῦ πτάρνυται τις ἀκούσαντες δ' § 9 οἱ στρατιῶται πάντες μιᾷ ὀρμῇ προσεκύνησαν τὸν θεόν, καὶ ὁ Ξενοφῶν εἶπε· « Δοκεῖ μοι, ὦ ἄνδρες, ἐπεὶ περὶ σωτηρίας ἡμῶν λεγόντων οἰωνὸς τοῦ Διὸς τοῦ σωτῆρος ἐφάνη, εὐξασθαι τῶ θεῷ τούτῳ θύσειν σωτήρια, ὅπου ἂν πρῶτον εἰς φιλίαν χώραν ἀφικώμεθα, συνεπεύξασθαι δὲ καὶ τοῖς ἄλλοις θεοῖς θύσειν κατὰ δύναμιν. Καὶ ὅτῳ δοκεῖ τοῦτ' », ἔφη, « ἀνατεινάτω τὴν χεῖρα ». Καὶ ἀνέτειναν ἅπαντες. Ἐκ τούτου ἠῤῥξαντο καὶ ἐπαιάνισαν.

§ 10 Ἐπει δὲ τὰ τῶν θεῶν καλῶς εἶχεν, ἤρχετο πάλιν ᾧδε·
 « Ἐτύγχανον λέγων, ὅτι πολλαὶ καὶ καλαὶ ἐλπίδες ἡμῖν εἶεν
 σωτηρίας. Πρῶτον μὲν γὰρ ἡμεῖς μὲν ἐμπεδοῦμεν τοὺς τῶν
 θεῶν ὄρκους, οἱ δὲ πολέμιοι ἐπιωρκήκασι τε καὶ τὰς σπονδάς
 παρὰ τοὺς ὄρκους λελύκασιν. Ἐπει δὲ ταῦτα οὕτως ἔχει, εἰκὸς
 τοῖς μὲν πολεμίοις ἐναντίους εἶναι τοὺς θεοὺς, ἡμῖν δὲ συμ-
 μάχους, οἵπερ ἱκανοὶ εἰσι καὶ τοὺς μεγάλους ταχὺ μικροὺς
 ποιεῖν καὶ τοὺς μικροὺς, καὶ ἐν δεινοῖς ᾧσι, σφῶζειν εὐπετῶς,
 ὅταν βούλωνται.

§ 11 - 13 » Ἐπειτα δὲ ἀναμνήσω ὑμᾶς καὶ τοὺς τῶν προγόνων τῶν
 ἡμετέρων κινδύνους, ἵνα εἰδῆτε, ὡς ἀγαθοῖς τε ὑμῖν προσήκει
 εἶναι σφῶζονται τε σὺν τοῖς θεοῖς καὶ ἐκ πάνυ δεινῶν οἱ ἀγα-
 θοί. Ἐλθόντων μὲν γὰρ Περσῶν καὶ τῶν σὺν αὐτοῖς παμ-
 πληθεῖ στόλῳ ὡς ἀφανιούντων τὰς Ἀθήνας, ἀντιστῆναι αὐ-
 τοῖς Ἀθηναῖοι τολμήσαντες, ἐνίκησαν αὐτούς. Καὶ εὐξάμενοι
 τῇ Ἀρτέμιδι, ὀπίσους κατακάνοιεν τῶν πολεμίων, τσαυτάς
 χιμαίρας καταθύσειν τῇ θεῷ, ἐπεὶ οὐκ εἶχον ἱκανὰς εὐρεῖν,
 ἐψηφίσαντο κατ' ἐνιαυτὸν πεντακοσίας θύειν καὶ ἔτι νῦν
 ἀποθύουσιν. Ἐπειτα, ὅτε Εἰρένης ὕστερον ἀγείρας τὴν ἀνα-
 ρίθμητον στρατιάν ἤλθεν ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, καὶ τότε ἐνίκων
 οἱ ἡμέτεροι πρόγονοι τοὺς τούτων προγόνους καὶ κατὰ γῆν
 καὶ κατὰ θάλατταν. Ὡν ἔστι μὲν τεκμήρια ὄραν τὰ τρόπαια,
 μέγιστον δὲ μαρτύριον ἡ ἐλευθερία τῶν πόλεων, ἐν αἷς ὑμεῖς
 ἐγένεσθε καὶ ἐτρέφητε· οὐδένα γὰρ ἀνθρωπινὸν δεσπότην, ἀλλὰ
 τοὺς θεοὺς προσκυνεῖτε. Τοιούτων μὲν ἐστε προγόνων.

§ 14 - 16 » Οὐκ ἐρῶ δ' ὁμῶς τοῦτο, ὡς ὑμεῖς καταισχύνετε αὐτούς·
 ἀλλ' οὐπω πολλαὶ ἡμέραι, ἀφ' οὗ ἀντιταξάμενοι τούτοις τοῖς
 ἐκείνων ἐκγόνοις πολλαπλασίους ὑμῶν ἐνικάτε σὺν τοῖς θεοῖς.
 Καὶ τότε μὲν δὴ περὶ τῆς Κύρου βασιλείας μαχόμενοι ἄνδρες
 ἦτε ἀγαθοί· νῦν δ', ὅποτε περὶ τῆς ὑμετέρας σωτηρίας ὁ ἀγὼν
 ἐστὶ, πολὺ δῆπου ὑμᾶς προσήκει καὶ ἀμείνονας καὶ προθυ-

μοτέρους εἶναι. Ἀλλὰ μὴν καὶ θαρραλεωτέρους νῦν πρέπει εἶναι πρὸς τοὺς πολεμίους. Τότε μὲν γὰρ ἄπειροι ὄντες αὐτῶν, τό τε πλῆθος ἄμετρον ὄρωντες, ὅμως ἐτολμήσατε σὺν τῷ πατριῷ φρονήματι ἰέναι ἐπ' αὐτούς· νῦν δέ, ὅποτε καὶ πείραν ἤδη ἔχετε αὐτῶν, ὅτι οὐ θέλουσι καίπερ πολλαπλάσιοι ὄντες δέχεσθαι ὑμᾶς, τί ἔτι ὑμῖν προσήκει τούτους φοβεῖσθαι ;

» Μηδὲ μέντοι τοῦτο μείον δόξητε ἔχειν, ὅτι οἱ Ἀριαίου § 17 πρόσθεν σὺν ἡμῖν ταττόμενοι νῦν ἀφροστήκασιν. Ἐτι γὰρ οὗτοι κακίωνές εἰσι τῶν ὑφ' ἡμῶν ἠττημένων· ἔφυγον γοῦν πρὸς ἐκείνους καταλιπόντες ἡμᾶς. Τοὺς δὲ θέλοντας φυγῆς ἄρχειν πολὺ κρεῖττον σὺν τοῖς πολεμίους ταττομένους ἢ ἐν τῇ ἡμετέρα τάξει ὄραν.

» Εἰ δὲ τις ὑμῶν ἀθυμεῖ, ὅτι ἡμῖν μὲν οὐκ εἰσὶν ἵππεῖς, § 18 - 19 τοῖς δὲ πολεμίους πολλοὶ πάρειςιν, ἐνθυμήθητε, ὅτι οἱ μῦριοι ἵππεῖς οὐδὲν ἄλλο ἢ μῦριοί εἰσιν ἀνθρωποὶ· ὑπὸ μὲν γὰρ ἵππου ἐν μάχῃ οὐδεὶς πώποτε οὔτε δηχθεὶς οὔτε λακτισθεὶς ἀπέθανεν, οἱ δὲ ἄνδρες εἰσὶν οἱ ποιοῦντες, ὅ,τι ἂν ἐν ταῖς μάχαις γίγνηται. Οὐκοῦν τῶν ἵππέων πολὺ ἡμεῖς ἐπ' ἀσφαλεστέρου ὀχήματός ἐσμεν· οἱ μὲν γὰρ ἐφ' ἵππων κρέμανται φοβούμενοι οὐχ ἡμᾶς μόνον, ἀλλὰ καὶ τὸ καταπεσεῖν· ἡμεῖς δ' ἐπὶ γῆς βεβηκότες πολὺ μὲν ἰσχυρότερον παίσομεν, ἢν τις προσίη, πολὺ δὲ μᾶλλον, ὅτου ἂν βουλώμεθα, τευζόμεθα. Ἐνὶ δὲ μόνῳ προέχουσιν οἱ ἵππεῖς· φεύγειν αὐτοῖς ἀσφαλέστερόν ἐστιν ἢ ἡμῖν.

» Εἰ δὲ τὰς μὲν μάχας θαρρεῖτε, τοῦτο δὲ ἄχθεσθε, ὅτι § 20 - 21 οὐκέτι ἡμῖν Τισσαφέρνης ἡγήσεται οὐδὲ βασιλεὺς ἀγορὰν παρέξει, σκέψασθε, πότερον κρεῖττον Τισσαφέρνην ἡγεμόνα ἔχειν, ὃς ἐπιβουλεύων ἡμῖν φανερός ἐστιν, ἢ οὓς ἂν ἡμεῖς ἄνδρας λαβόντες ἡγεῖσθαι κελεύωμεν, οἱ εἴσονται, ὅτι, ἢν τι περὶ ἡμᾶς ἀμαρτάνωσι, περὶ τὰς ἑαυτῶν ψυχὰς καὶ σώματα ἀμαρτήσονται. Τὰ δὲ ἐπιτήδεια πότερον ὠνεῖσθαι κρεῖττον ἐκ τῆς

ἀγορᾶς, ἥς οὗτοι παρεῖχον, μικρὰ μέτρα πολλοῦ ἀργυρίου, μηδὲ τοῦτο ἐτι ἔχοντας, ἢ ἡμᾶς αὐτοὺς λαμβάνειν, ἦν περ κρατῶμεν, μέτρῳ χρωμένους, ὁπόσω ἂν ἕκαστος βούληται ;

§ 22

» Εἰ δὲ ταῦτα μὲν γινώσχετε, ὅτι κρείττονα, τοὺς δὲ ποταμοὺς ἄπορον νομίζετε εἶναι καὶ μεγάλως ἠγεῖσθε ἐξαπατηθῆναι διαβάντες, σκέψασθε, εἰ ἄρα τοῦτό ἐστι τὸ μωρότατον, ὧν πεποιθήκασιν οἱ βάρβαροι. Πάντες γὰρ ποταμοί, ἦν καὶ πρόσω τῶν πηγῶν ἄποροι ὄσι, προῖοῦσι πρὸς τὰς πηγὰς διαβατοὶ γίνονται οὐδὲ τὸ γόνυ βρέχοντες.

§ 23 - 24

» Εἰ δὲ μήθ' οἱ ποταμοὶ διήσουσιν ἠγεμῶν τε μηδεὶς ἡμῖν φανεῖται, οὐδ' ἐπὶ τούτῳ ἡμῖν γε ἄθυμητόν. Ἐπιστάμεθα μὲν γὰρ Μυσοὺς, οὓς οὐκ ἂν φαῖμεν βελτίους εἶναι, ὅτι ἐν τῇ βασιλέως χώρα πολλάς τε καὶ εὐδαίμονας καὶ μεγάλας πόλεις οἰκοῦσιν, ἐπιστάμεθα δὲ Πισίδας ὠσαύτως, Λυκάονας δὲ καὶ αὐτοὶ εἶδομεν, ὅτι ἐν τοῖς πεδίοις τὰ ἐρυμνὰ καταλαβόντες τὴν βασιλέως χώραν καρποῦνται· καὶ ἡμᾶς δ' ἂν ἔφην ἔγωγε χρῆναι μήπω φανεροὺς εἶναι οἴκαδε ὠρμημένους, ἀλλὰ κατασκευάζεσθαι ὡς αὐτοῦ που οἰκήσοντας. Οἶδα γάρ, ὅτι καὶ Μυσοῖς βασιλεὺς πολλοὺς μὲν ἠγεμόνας ἂν δοίη, πολλοὺς δ' ὀμήρους τοῦ ἀδύλου ἐκπέμψειν, καὶ ὁδοποιήσειέ γ' ἂν αὐτοῖς, καὶ εἰ σὺν τεθρίπποις βούλονται ἀπιέναι. Καὶ ἡμῖν γε οἶδα, ὅτι τρισάσμενος ταῦτ' ἂν ἐποίει, εἰ ἑώρα ἡμᾶς μένειν κατασκευαζομένους.

§ 25 - 26

» Ἀλλὰ γὰρ δέδοικα, μή, ἂν ἅπαξ μάθωμεν ἀργοὶ ζῆν καὶ ἐν ἀφθόνις βιοτεύειν, ἐπιλαθώμεθα τῆς οἴκαδε ὁδοῦ. Δοκεῖ οὖν μοι εἰκὸς καὶ δίκαιον εἶναι πρῶτον εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ πρὸς τοὺς οἰκείους πειρᾶσθαι ἀφικνεῖσθαι καὶ ἐπιδειῖναι τοῖς Ἕλλησιν, ὅτι ἐχόντες πένονται, ἐξὸν αὐτοῖς τοὺς νῦν σκληρῶς ἐκεῖ βιοτεύοντας ἐνθάδε κομισαμένους πλουσίους ὄραν.

§ 27 - 28

» Ἀλλὰ γάρ, ὦ ἄνδρες, πάντα ταῦτα τάγαθὰ δῆλον, ὅτι τῶν κρατούντων ἐστὶ· τοῦτο δὲ δεῖ λέγειν, ὅπως ἂν πορευοί-

μεθά τε ὡς ἀσφαλέςτατα καί, εἰ μάχεσθαι δεοί, ὡς κράτιστα μαχοίμεθα. Πρῶτον μὲν τοίνυν », ἔφη, « δοκεῖ μοι κατακαῦσαι τὰς ἀμάξας, ἃς ἔχομεν, ἵνα μὴ τὰ ζεύγη ἡμῶν στρατηγῆ, ἀλλὰ πορευώμεθα, ὅπη ἂν τῆ στρατιᾷ συμφέρη· ἔπειτα καὶ τὰς σκηνάς συγκατακαῦσαι. Αὗται γὰρ αὖ ὄχλον μὲν παρέχουσιν ἄγειν, συνωφελοῦσι δ' οὐδὲν οὔτε εἰς τὸ μάχεσθαι οὔτε εἰς τὸ τὰ ἐπιτήδεια ἔχειν. Ἐπι δὲ καὶ τῶν ἄλλων σκευῶν τὰ περιττὰ ἀπαλλάξωμεν, πλὴν ὅσα πολέμου ἕνεκεν ἢ σίτων ἢ ποτῶν ἔχομεν, ἵνα ὡς πλείστοι μὲν ἡμῶν ἐν τοῖς ὅπλοις ὦσιν, ὡς ἐλάχιστοι δὲ σκευοφορῶσι. Κρατουμένων μὲν γὰρ ἐπίστασθε, ὅτι πάντα ἀλλότρια· ἦν δὲ κρατῶμεν, καὶ τοὺς πολεμίους δεῖ σκευοφόρους ἡμετέρους νομίζειν.

» Λοιπὸν μοι εἰπεῖν, ὅπερ καὶ μέγιστον, νομίζω εἶναι. § 29-31
 Ὅρατε καὶ τοὺς πολεμίους, ὅτι οὐ πρόσθεν ἐξενεγκεῖν ἐτόλμησαν πρὸς ἡμᾶς πόλεμον, πρὶν τοὺς στρατηγοὺς ἡμῶν συνελαβόν, νομίζοντες, ὄντων μὲν τῶν ἀρχόντων καὶ ἡμῶν πειθομένων, ἱκανοὺς εἶναι ἡμᾶς περιγενέσθαι τῷ πολέμῳ, ληφθέντων δὲ τῶν ἀρχόντων, ἀναρχία ἂν καὶ ἀταξία ἡμᾶς ἀπολέσθαι. Δεῖ οὖν πολὺ μὲν τοὺς ἄρχοντας ἐπιμελεστέρας γενέσθαι τοὺς νῦν τῶν πρόσθεν, πολὺ δὲ τοὺς ἀρχομένους εὐτακτοτέρους καὶ πειθομένους μᾶλλον τοῖς ἄρχουσιν νῦν ἢ πρόσθεν· ἦν δὲ τις ἀπειθῆ, ψηφίσασθαι τὸν ἀεὶ ὑμῶν ἐντυγχάνοντα σὺν τῷ ἄρχοντι κολάζειν· οὕτως οἱ πολέμιοι πλείστον ἐψευσμένοι ἔσονται· τῆδε γὰρ τῆ ἡμέρα μυρίους ὕφονται ἀνθ' ἑνὸς Κλεάρχους τοὺς οὐδενὶ ἐπιτρέψοντας κακῶ εἶναι.

» Ἀλλὰ γὰρ καὶ περαίνειν ἤδη ὥρα· ἴσως γὰρ οἱ πολέμιοι § 32
 αὐτίκα παρέσσονται. Ὅτω οὖν ταῦτα δοκεῖ καλῶς ἔχειν, ἐπικυρωσάτω ὡς τάχιστα, ἵνα ἔργῳ περαίνηται· εἰ δὲ τι ἄλλο βέλτιον δοκεῖ ἢ τοῦτο, τολμάτω καὶ ὁ ἰδιώτης διδάσκειν πάντες γὰρ κοινῆς σωτηρίας δεόμεθα ».

γ) Προτάσεις Χειρισόφου καὶ Ξενοφώντος . Ἀποφάσεις
τῆς γενικῆς συνελεύσεως τοῦ στρατοῦ . Τελευταῖαι συστάσεις
τοῦ Ξενοφώντος πρὸς τὸ στράτευμα .

(2, 33 - 39)

- § 33 Μετὰ ταῦτα Χειρισόφος εἶπεν· « Εἰ μὲν τινος ἄλλου δεῖ
πρὸς τούτοις, οἷς λέγει Ξενοφῶν, καὶ αὐτίκα ἐξέσται σκο-
πεῖν· ἃ δὲ νῦν εἴρηκε, δοκεῖ μοι ἄριστον εἶναι ὡς τάχιστα
ψηφίσασθαι· καὶ ὅτω δοκεῖ ταῦτα, ἀνατεινάτω τὴν χεῖρα ».
Ἄνετειναν πάντες.
- § 34 - 36 Ἄναστὰς δὲ πάλιν εἶπε Ξενοφῶν· « ὦ ἄνδρες, ἀκούσατε
ῶν προσδεῖν δοκεῖ μοι. Δῆλον, ὅτι πορεύεσθαι ἡμᾶς δεῖ, ὅπου
ἔξομεν τὰ ἐπιτήδεια· ἀκούω δὲ κόμας εἶναι καλὰς οὐ πλέον
εἴκοσι σταδίων ἀπεχούσας· οὐκ ἂν οὖν θαυμάζοιμεν, εἰ οἱ
πολέμιοι, ὥσπερ οἱ δειλοὶ κύνες τοὺς μὲν παριόντας διώκουσί
τε καὶ δάκνουσιν, ἣν δύνωνται, τοὺς δὲ διώκοντας φεύγουσιν,
εἰ καὶ αὐτοὶ ἡμῖν ἀπιουῖσιν ἐπακολουθοῖεν. Ἴσως οὖν ἀσφα-
λέστερον ἡμῖν πορεύεσθαι πλαίσιον ποιησαμένους τῶν ὀπλιτῶν,
ἵνα τὰ σκευοφόρα καὶ ὁ πολὺς ὄχλος ἐν ἀσφαλεστέρω εἴη. Εἰ
οὖν νῦν ἀποδειχθείη, τίνας χρὴ ἡγεῖσθαι τοῦ πλαισίου καὶ τὰ
πρόσθεν κοσμεῖν καὶ τίνας ἐκ τῶν πλευρῶν ἐκατέρων εἶναι,
τίνας δ' ὀπισθοφυλακεῖν, οὐκ ἂν, ὅποτε οἱ πολέμιοι ἔλθοιεν,
βουλεύεσθαι ἡμᾶς δεοί, ἀλλὰ χρώμεθα ἂν εὐθὺς τοῖς στρατιώ-
ταις τεταγμένοις.
- § 37 - 38 » Εἰ μὲν οὖν ἄλλο τις βέλτιον ὄρᾳ, ἄλλως ἐχέτω· εἰ δὲ μή,
Χειρισόφος μὲν ἡγεῖσθω, ἐπειδὴ καὶ Λακεδαιμόνιός ἐστι· τῶν
δὲ πλευρῶν ἐκατέρων δύο τῶν πρεσβυτάτων στρατηγῶν ἐπιμε-
λείσθων· ὀπισθοφυλακῶμεν δ' ἡμεῖς οἱ νεώτατοι, ἐγὼ καὶ Τι-
μασίων, τὸ νῦν εἶναι. Τὸ δὲ λοιπὸν πειρώμενοι ταύτης τῆς τά-
ξεως βουλευσόμεθα, ὅ,τι ἂν αἰεὶ κράτιστον δοκῇ εἶναι. Εἰ δὲ τις
ἄλλο ὄρᾳ βέλτιον, λεξάτω ». Ἐπεὶ δ' οὐδεὶς ἀντέλεγεν, εἶπεν·
« Ὅτω δοκεῖ ταῦτα, ἀνατεινάτω τὴν χεῖρα ». Ἐδοξε ταῦτα.

« Νῦν τοίνυν », ἔφη, « ἀπιόντας ποιεῖν δεῖ τὰ δεδογμένα. § 39
 Καὶ ὅστις τε ὑμῶν τοὺς οἰκείους ἐπιθυμεῖ ἰδεῖν, μεμνήσθω
 ἀνὴρ ἀγαθὸς εἶναι· οὐ γὰρ ἔστιν ἄλλως τούτου τυχεῖν· ὅστις
 τε ζῆν ἐπιθυμεῖ, πειράσθω νικᾶν· τῶν μὲν γὰρ νικῶντων τὸ
 κατακαίνειν, τῶν δὲ ἠττωμένων τὸ ἀποθνήσκειν ἐστὶ· καὶ εἴ
 τις δὲ χρημάτων ἐπιθυμεῖ, κρατεῖν πειράσθω· τῶν γὰρ νι-
 κῶντων ἐστὶ καὶ τὰ ἑαυτῶν σώζειν καὶ τὰ τῶν ἠττωμένων
 λαμβάνειν ».

[Οἱ Ἕλληρες ἤρχισαν νὰ ἐκτελοῦν τὰ ἀποφασισθέντα εἰς τὸ προη-
 γούμενον κεφάλαιον, ὅτε προσέρχεται ὁ Πέροσης Μιθραδάτης, ὁ ὁποῖος
 προσποιεῖται φιλιαν πρὸς τοὺς Ἕλληνας καὶ ζητεῖ νὰ μάθῃ τοὺς σκο-
 πούς των. Οἱ Ἕλληρες ὁμως ἐνοήσαντες, ὅτι οὗτος εἶχεν ἀποσταλῆ
 ἀπὸ τοὺς Πέρσας, ὅπως κατασκοπεύσῃ αὐτούς, ἀποφασίζουσι νὰ ἔχουν
 πόλεμον, χωρὶς νὰ δέχονται διαπραγματεύσεις.

Μετὰ ταῦτα, ἀφοῦ διέβησαν τὸν Ζαπάταν, ἐμφανίζεται πάλιν ὁ
 Μιθραδάτης μὲ ἱππεῖς, τοξότας καὶ σφενδονήτας, οἱ ὁποῖοι ἐπιτίθεν-
 ται κατὰ τῶν Ἑλλήνων καὶ τραυματίζουν πολλοὺς ἐξ αὐτῶν. Οἱ Ἕλλη-
 νες στενοχωροῦνται διὰ τοῦτο καὶ κατὰ πρότασιν τοῦ Ξενοφῶντος
 καταρτίζουν καὶ αὐτοὶ σφενδονήτας καὶ ἱππεῖς.

Τὴν ἀκόλουθον ἡμέραν ἀφοῦ διέβησαν ἐπικίνδυνον χαράδραν, προσ-
 βάλλονται πάλιν ὑπὸ τοῦ Μιθραδάτου, ἀλλὰ ἀποκρούουσι τὴν προσβο-
 λὴν μὲ τοὺς σφενδονήτας καὶ ἱππεῖς, τοὺς ὁποῖους εἶχον παρασκευά-
 σει τὴν προηγουμένην ἡμέραν. Ἀνετόχλητοι φθάνουσι εἰς τὴν παρὰ τὸν
 Τίγρητα μεγάλην πόλιν Λάρισαν καὶ ἀπὸ ἐκεῖ τὴν ἐπομένην εἰς τὴν
 πόλιν Μέσπιλα.

Τὴν τρίτην ἡμέραν, ἐνῶ ἐπορεύοντο, ἐμφανίζεται ὁ Τισσαφέρης
 μὲ πολυάριθμον στρατόν· ἐπειδὴ δὲ παρηγοχλοῦντο ὑπὸ αὐτοῦ, μετα-
 βάλλουσι τὴν παράταξιν τοῦ στρατοῦ, διὰ νὰ γίνεταί ἡ πορεία των ἀσφα-
 λεστέρα· οὕτω πορεύονται τέσσαρας ἡμέρας.

Τὴν πέμπτην ἡμέραν πορευόμενοι διὰ μέσου ὑψηλῶν λόφων στε-
 νοχωροῦνται ὑπὸ τῶν βαρβάρων καὶ μὲ δυσκολίαν φθάνουσι εἰς κόμας,
 ὅπου μένουσι τρεῖς ἡμέρας· τὴν δὲ τετάρτην ἡμέραν, ἐπειδὴ πάλιν ἐνε-
 φανίσθη ὁ Τισσαφέρης εἰς τὴν πεδιάδα, καταφεύγουσι εἰς κόμην καὶ

ἀναμένονιν ἐκεῖ τοὺς πολεμίους· οὗτοι δὲ ἀποκρουσθέντες στρατοπεδεύονιν εἰς πολὺ μακρὰν ἀπόστασιν, διὰ ν' ἀποφύγουν τὴν συμπλοκὴν κατὰ τὴν νύκτα. Οἱ δὲ Ἕλληνες, ἀφοῦ ἐβεβαιώθησαν περὶ τῆς ἀναχωρήσεως τῶν βαρβάρων, ἀναχωροῦν καὶ αὐτοὶ καὶ πορεύονται τόσον μακρὰν, ὥστε τὰς δύο ἐπομένας ἡμέρας δὲν φαίνονται οἱ πολέμιοι.

Τὴν ἀκόλουθον ἡμέραν οἱ βάρβαροι καταλαμβάνουν θέσιν τιὰ ὑψηλοτέραν τοῦ μέρους, ἀπὸ τὸ ὁποῖον ἐσκόπευον νὰ διαβοῦν οἱ Ἕλληνες, δηλ. προεξοχὴν τινα ὄρους, ὑπὸ τὴν ὁποίαν ἦτο ἡ ἄγροσσα πρὸς τὴν πεδιάδα ὁδός. Ὁ Χειρίσοφος παρετήρησε τοῦτο καὶ δὲν ἤξευρε, τί νὰ πράξῃ. Ὁ Ξενοφῶν ὁμως ἀνακαλύπτει κορυφὴν τινα τοῦ ὄρους ὑψηλοτέραν τῆς προεξοχῆς καὶ ἀναβαίνει μὲ πελταστάς, διὰ νὰ καταλάβῃ αὐτήν· τοῦτο ὅτε εἶδον οἱ ἐπὶ τῆς προεξοχῆς πολέμιοι, ὁμοῦν καὶ αὐτοὶ εἰς τὴν κορυφὴν· ἀλλ' οἱ Ἕλληνες ἀμιλλώμενοι προκαταλαμβάνουν αὐτήν.]

**10. Διαμονὴ τῶν Ἑλλήνων ἐν τῇ πεδιάδι, τῇ μεταξὺ τοῦ Τίγρητος ποταμοῦ καὶ τῶν Καρδουχείων ὄρων.
Ἀπόφασις αὐτῶν περὶ τῆς περαιτέρω πορείας.**

(5, 1 - 18)

§ 1 - 3 Ἐνθα δὴ οἱ μὲν βάρβαροι στραφέντες ἔφευγον, ἢ ἕκαστος ἐδύνατο, οἱ δὲ Ἕλληνες κατεῖχον τὸ ἄκρον. Οἱ δὲ ἀμφὶ Τισσαφέρνην καὶ Ἀριαῖον ἀποτραπόμενοι ἄλλην ὁδὸν ᾤχοντο. Οἱ δὲ ἀμφὶ Χειρίσοφον καταβάντες εἰς τὸ πεδίον ἐστρατοπεδεύοντο ἐν κώμῃ μεστῇ πολλῶν ἐπιτηδείων. Ἦσαν δὲ καὶ ἄλλαι κῶμαι πολλαὶ πλήρεις πολλῶν ἐπιτηδείων ἐν τούτῳ τῷ πεδίῳ παρὰ τὸν Τίγρητα ποταμόν. Ἡνίκα δ' ἦν δείλη, ἐξαίφνης οἱ πολέμιοι ἐπιφαίνονται ἐν τῷ πεδίῳ, καὶ τῶν Ἑλλήνων κατέκοψάν τινες τῶν ἐσκεδασμένων ἐν τῷ πεδίῳ εἰς ἀρπαγὴν· καὶ γὰρ νομαὶ πολλαὶ βοσκημάτων διαβιβαζόμεναι εἰς τὸ πέραν τοῦ ποταμοῦ κατελήφθησαν. Ἐνταῦθα Τισσαφέρνης καὶ οἱ σὺν αὐτῷ καίειν ἐπεχείρησαν τὰς κώμας. Καὶ τῶν Ἑλλήνων μάλα ἠθύμῃσάν τινες φοβούμενοι, μὴ οὐκ ἔχοιεν, ὀπόθεν λαμβάνοιεν τὰ ἐπιτήδεια, εἰ οἱ πολέμιοι καίειεν.

Ὁ δὲ Ξενοφῶν ἐπεὶ ἀπὸ τοῦ ἄκρου κατέβη, παρελαύνων § 4 - 6 τὰς τάξεις ἔλεγεν· « Ὁράτε, ὦ ἄνδρες Ἕλληνες, τοὺς πολεμίους ἑὼντας τὴν χώραν ἤδη ἡμετέραν εἶναι ; Ἄ γάρ, ὅτε ἐσπένδοντο, διεπράττοντο, μὴ καίειν ἡμᾶς τὴν βασιλείωσ χώραν, ταῦτα νῦν αὐτοῖσι τοιοῦσι καίοντες ὡς ἄλλοτρίαν. Ἄλλ' ἐάν που καταλίπωσὶ γε αὐτοῖς τὰ ἐπιτήδεια, ὕψονται καὶ ἡμᾶς αὐτόσε πορευομένους. Ἄλλ', ὦ Χειρίσοφε », ἔφη, « δοκεῖ μοι ἐπιέναι ἐπὶ τοὺς καίοντας ». Ὁ δὲ Χειρίσοφος εἶπεν· « Οὐκ οὐκ ἐμοίγε δοκεῖ· ἀλλὰ καὶ ἡμεῖς », ἔφη, « καίωμεν, καὶ οὕτω θᾶττον παύσονται ».

Ἐπεὶ δὲ ἐπὶ τὸ στρατόπεδον ἀπῆλθον, οἱ μὲν ἄλλοι περὶ § 7 τὰ ἐπιτήδεια ἦσαν, στρατηγοὶ δὲ καὶ λοχαγοὶ συνῆσαν. Καὶ ἐνταῦθα πολλὴ ἀπορία ἦν. Ἐνθεν μὲν γὰρ ὕρη ἦν ὑπερύψηλα, ἐνθεν δὲ ὁ ποταμὸς τοσοῦτος τὸ βάθος, ὥστε μηδὲ τὰ δόρατα ὑπερέχειν πειρωμένοις τοῦ βάθους.

Ἀπορουμένοις δ' αὐτοῖς προσελθὼν τις ἀνὴρ Ῥόδιος εἶ- § 8 - 11 πεν· « Ἐγὼ θέλω, ὦ ἄνδρες, διαβιβάσαι ὑμᾶς ἀνὰ τετρακισχιλίους ὀπλίτας, ἐάν ἐμοί, ὧν δέομαι, παράσχητε καὶ τάλαντον μισθὸν πορίσητε ». Ἐρωτώμενος δέ, ὅτου δέοιτο, « Ἀσκῶν », ἔφη, « δισχιλίων δεήσομαι· πολλὰ δ' ὀρῶ πρόβατα καὶ αἴγας καὶ βοῦς καὶ ὄνους, ἃ ἀποδαρέντα καὶ φυσηθέντα ῥαδίως ἂν παρέχοι τὴν διάβασιν. Δεήσομαι δὲ καὶ τῶν δεσμῶν, οἷς χρῆσθε περὶ τὰ ὑποζύγια· τούτοις ζευξας τοὺς ἀσκούς πρὸς ἀλλήλους, ὁμίσας ἕκαστον ἀσκὸν λίθους ἀρτήσας καὶ ἀφείς ὡσπερ ἀγκύρας εἰς τὸ ὕδωρ, διαγαγῶν καὶ ἀμφοτέρωθεν δῆσας ἐπιβαλῶ ὕλην καὶ γῆν ἐπιφορήσω· ὅτι μὲν οὖν οὐ καταδύσεσθε, αὐτίκα μάλα εἴσεσθε· πᾶς γὰρ ἀσκὸς δύο ἄνδρας ἔξει τοῦ μὴ καταδῦναι· ὥστε δὲ μὴ ὀλισθάνειν, ἢ ὕλη καὶ ἢ γῆ σῆσει ».

Ἀκούσασι ταῦτα τοῖς στρατηγοῖς τὸ μὲν ἐνθύμημα χα- § 12 ριεν ἐδόκει εἶναι, τὸ δ' ἔργον ἀδύνατον· ἦσαν γὰρ οἱ κωλύ-

σοντες πέραν τοῦ ποταμοῦ πολλοὶ ἵππεῖς, οἱ εὐθὺς τοῖς πρώτοις οὐδὲν ἂν ἐπέτρεπον τούτων ποιεῖν.

§ 13 - 14 Ἐνταῦθα τὴν μὲν ὑστερίαν ἐπανεχώρουν εἰς τοῦμπαν εἰς τὰς ἀκαύστους κώμας κατακλύσαντες, ἔνθεν ἐξῆσαν ὥστε οἱ πολέμιοι οὐ προσήλκυνον, ἀλλ' ἐθεῶντο καὶ ὅμοιοι ἦσαν θαυμάζουσιν, ὅποι ποτὲ τρέψονται οἱ Ἕλληνες καὶ τί ἐν νῶ ἔχοιεν. Ἐνταῦθα οἱ μὲν ἄλλοι στρατιῶται ἐπὶ τὰ ἐπιτήδεια ἦσαν· οἱ δὲ στρατηγοὶ πάλιν συνῆλθον, καὶ συναγαγόντες τοὺς ἐαλωκότας ἤλεγχον τὴν κύκλω πᾶσαν χώραν, τίς ἐκάστη εἶη.

§ 15 - 16 Οἱ δὲ ἔλεγον, ὅτι ἡ μὲν πρὸς μεσημβρίαν ἐπὶ Βαβυλῶνα καὶ Μηδίαν φέροι, ἡ δὲ πρὸς ἑω ἐπὶ Σοῦσά τε καὶ Ἐκβάτανα, ἔνθα θερίζειν λέγεται βασιλεύς, ἡ δὲ πρὸς ἐσπέραν ἐπὶ Λυδίαν καὶ Ἰωνίαν, ἡ δὲ διὰ τῶν ὁρέων καὶ πρὸς ἄρκτον τετραμμένη εἰς Καρδούχους. Τούτους δὲ ἔφασαν οἰκεῖν ἀνά τὰ ὄρη καὶ πολεμικοὺς εἶναι καὶ βασιλεῖ οὐ πειθαρχεῖν, ἀλλὰ καὶ ἐμβαλεῖν ποτε εἰς αὐτοὺς βασιλικὴν στρατιάν δώδεκα μυριάδας· τούτων δ' οὐδένα ἀπονοσῆσαι διὰ τὴν δυσχωρίαν.

§ 17 - 18 Ἀκούσαντες ταῦτα οἱ στρατηγοὶ ἐκάθισαν χωρὶς τοὺς φάσκοντας εἰδέναι τὴν ἐκασταχόσε ὁδὸν οὐδὲν δῆλον ποιήσαντες, ὅποι πορευέσθαι ἔμελλον. Ἐδόκει δὲ τοῖς στρατηγοῖς ἀναγκαῖον εἶναι διὰ τῶν ὁρέων εἰς Καρδούχους ἐμβάλλειν· τούτους γὰρ διελθόντας ἔφασαν ἤξειν εἰς Ἀρμενίαν, χώραν μεγάλην καὶ εὐδαίμονα, ἧς Ὀρόντας ἤρχεν. Ἐντεῦθεν δ' εὐπορον ἔφασαν εἶναι, ὅποι τις ἐθέλοι, πορευέσθαι. Ἐπὶ τούτοις ἐθύσαντο, ἵνα, ὀπηνίκα δοκοίη, τὴν πορείαν ποιοῖντο· τὴν γὰρ ὑπερβολὴν τῶν ὁρέων ἐδεδοίκεσαν, μὴ προκαταληφθεῖη· καὶ παρήγγειλαν, ἐπειδὴ δειπνήσειαν, συσκευασάμενους πάντας ἀναπαύεσθαι, καὶ ἐπεσθαι, ἡνίκ' ἂν τις παραγέλλῃ.

ΒΙΒΛΙΟΝ ΤΕΤΑΡΤΟΝ

ΔΙΑ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ ΤΩΝ ΚΑΡΔΟΥΧΩΝ, ΤΩΝ ΑΡΜΕΝΙΩΝ
ΚΑΙ ΤΩΝ ΓΕΙΤΟΝΙΚΩΝ ΛΑΩΝ ΕΩΣ ΤΗΝ ΤΡΑΠΕΖΟΥΝΤΑ

(Νοέμβριος τοῦ 401 - Φεβρουάριος τοῦ 400 π. Χ.)

11. Πορεία τῶν Ἑλλήνων διὰ τῶν Καρδουχείων ὁρέων.

(1, 5 - 28)

Ἦνίκα δ' ἦν ἀμφὶ τὴν τελευταίαν φυλακὴν καὶ ἐλείπετο § 5-7
τῆς νυκτός, ὅσον σκοταίους διελθεῖν τὸ πεδίον, τηνικαῦτα
ἀναστάντες ἀπὸ παραγγέλλεως πορευόμενοι ἀφικνοῦνται ἅμα
τῇ ἡμέρᾳ πρὸς τὸ ὄρος. Ἐνθα δὲ Χειρίσοφος μὲν ἠγεῖτο τοῦ
στρατεύματος λαβὼν τὸ ἀμφ' αὐτὸν καὶ τοὺς γυμνήτας πάν-
τας, Ξενοφῶν δὲ σὺν τοῖς ὀπισθοφύλαξιν ὀπλίταις εἶπετο οὐ-
δένα ἔχων γυμνήτα· οὐδεὶς γὰρ κίνδυνος ἐδόκει εἶναι, μὴ τις
ἄνω πορευομένων ἐκ τοῦ ὀπισθεν ἐπίσποιτο. Καὶ ἐπὶ μὲν τὸ
ἄκρον ἀναβαίνει Χειρίσοφος, πρὶν τινὰς αἰσθέσθαι τῶν πο-
λεμιῶν· ἔπειτα δ' ὑφηγεῖτο· ἐφείπετο δὲ αἰεὶ τὸ ὑπερβάλλον
τοῦ στρατεύματος εἰς τὰς κώμας τὰς ἐν τοῖς ἄγχεσί τε καὶ
μυχοῖς τῶν ὁρέων.

Ἐνθα δὲ οἱ μὲν Καρδοῦχοι ἐκλιπόντες τὰς οἰκίας ἔχον- § 8-9
τες καὶ γυναῖκας καὶ παῖδας ἔφευγον ἐπὶ τὰ ὄρη. Τὰ δὲ ἐπιτή-
δεια πολλὰ ἐξῆν λαμβάνειν· ἦσαν δὲ καὶ χαλκώμασι παμπόλ-
λοις κατεσκευασμένοι αἱ οἰκίαι, ὧν οὐδὲν ἔφερον οἱ Ἕλληνες,
οὐδὲ τοὺς ἀνθρώπους ἐδίωκον ὑποφειδόμενοι, εἴ πως ἐθελή-
σειαν οἱ Καρδοῦχοι διέναι αὐτοὺς ὡς διὰ φιλίας τῆς χώρας,
ἐπεὶπερ βασιλεῖ πολέμιοι ἦσαν· τὰ μέντοι ἐπιτήδεια, ὅπου τις

ἐπιτυγχάνοι, ἐλάμβανον· ἀνάγκη γὰρ ἦν. Οἱ δὲ Καρδοῦχοι οὔτε καλούντων ὑπήκουον οὔτε ἄλλο φιλικὸν οὐδὲν ἐποίουν.

§ 10 - 11

Ἐπεὶ δὲ οἱ τελευταῖοι τῶν Ἑλλήνων κατέβαινον εἰς τὰς κώμας ἀπὸ τοῦ ἄκρου ἤδη σκοταῖοι — διὰ γὰρ τὸ στενὴν εἶναι τὴν ὁδὸν ὅλην τὴν ἡμέραν ἢ ἀνάβασις αὐτοῖς ἐγένετο καὶ κατὰβασις —, τότε δὴ συλλεγέντες τινὲς τῶν Καρδούχων τοῖς τελευταίοις ἐπετίθεντο, καὶ ἀπέκτεινάν τινας καὶ λίθοις καὶ τοξεύμασι κατέτρωσαν ὀλίγοι ὄντες· ἐξ ἀπροσδοκῆτου γὰρ αὐτοῖς ἐπέπεσε τὸ Ἑλληνικόν. Εἰ μέντοι τότε πλείους συνελήθησαν, ἐκινδύνευσεν ἂν διαφθαρῆναι πολὺ τοῦ στρατεύματος. Καὶ ταύτην μὲν τὴν νύκτα οὕτως ἐν ταῖς κώμας ἠϋλίσθησαν· οἱ δὲ Καρδοῦχοι πυρὰ πολλὰ ἔκαιον κύκλω ἐπὶ τῶν ὁρέων καὶ συνεώρων ἀλλήλους.

§ 12 - 14

Ἄμα δὲ τῇ ἡμέρᾳ συνελθοῦσι τοῖς στρατηγοῖς καὶ λοχαγοῖς τῶν Ἑλλήνων ἔδοξε τῶν τε ὑποζυγίων τὰ ἀναγκαῖα καὶ δυνατώτατα ἔχοντας πορεύεσθαι, καταλιπόντας τᾶλλα, καί, ὅσα ἦν νεωστὶ αἰχμάλωτα ἀνδράποδα ἐν τῇ στρατιᾷ, πάντα ἀφεῖναι. Σχολαίαν γὰρ ἐποίουν τὴν πορείαν πολλὰ ὄντα τὰ ὑποζύγια καὶ τὰ αἰχμάλωτα, πολλοὶ δὲ οἱ ἐπὶ τούτοις ὄντες ἀπόμαχοι ἦσαν, διπλάσιά τε ἐπιτήδεια ἔδει πορίζεσθαι καὶ φέρεσθαι, πολλῶν τῶν ἀνθρώπων ὄντων. Ἐπεὶ οὖν ταῦτα ἔδοξεν, ἐκήρυξαν οὕτω ποιεῖν. Ἐπεὶ δὲ ἀριστήσαντες ἐπορεύοντο, ὑποστήσαντές τινας ἐν τῷ στενῷ οἱ στρατηγοί, εἴ τι εὕρισκοιεν τῶν εἰρημένων μὴ ἀφειμένον, ἀφηροῦντο, οἱ δὲ στρατιῶται ἐπέιθοντο. Καὶ ταύτην μὲν τὴν ἡμέραν οὕτως ἐπορεύθησαν, τὰ μὲν μαχόμενοι, τὰ δὲ καὶ ἀναπαυόμενοι.

§ 15 - 18

Εἰς δὲ τὴν ὑστεραίαν γίγνεται χειμῶν πολὺς, ἀναγκαῖον δ' ἦν πορεύεσθαι· οὐ γὰρ ἦν ἱκανὰ τὰπιτήδεια. Καὶ ἠγεῖτο μὲν Χειρίσοφος, εἶπετο δὲ σὺν τοῖς ὀπισθοφύλαξι Ξενοφῶν. Καὶ οἱ πολέμιοι ἰσχυρῶς ἐπετίθεντο, καὶ στενῶν ὄντων τῶν χωρίων, ἐγγὺς προσιόντες ἐτόξευον καὶ ἐσφενδόνων· ὥστε

ήναγκάζοντο οί Έλληνες, επίδιώκοντες και πάλιν αναχάζοντες, σχολή πορεύεσθαι· και θαμινά παρήγγελλεν ο Ξενοφών υπομένειν, ότε οί πολέμιοι ισχυρώς επιτιθείντο. Ένταυθα ο Χειρίσοφος άλλοτε μέν, ότε παρεγγυώτο, υπέμενε, τότε δε ουχ υπέμενεν, άλλ' ήγε ταχέως και παρηγγύα έπεσθαι, ώστε δήλον ήν, ότι πράγμα τι είη· σχολή δ' ουκ ήν τώ Ξενοφώντι παρελθειν και ιδειν τό αίτιον τής σπουδής· ώστε ή πορεία όμοία φυγή έγίγνετο τοίς όπισθοφύλαξι. Και ένταυθα αποθνήσκει άνήρ αγαθός Λακωνικός Κλεώνυμος τοξευθείς δια τής άσπίδος και τής σπολάδος εις τάς πλευράς, και Βασίας Άρκάς διαμπερές εις την κεφαλήν.

Έπει δε άφίκοντο επί σταθμόν, ευθύς, ώσπερ είχεν, ο § 19 - 22 Ξενοφών έλθών προς τον Χειρίσοφον ήτιᾶτο αυτόν, ότι ουχ υπέμενεν, άλλ' ήναγκάζοντο φεύγοντες άμα μάχεσθαι. « Και νυν δύο καλώ τε και αγαθώ άνδρε τέθνατον και ουτε ανελέσθαι ουτε θάψαι έδυνάμεθα ». Άποκρίνεται ο Χειρίσοφος· « Βλέπον », έφη, « προς τά όρη και ιδέ, ως άβατα πάντα έστι· μία δ' όδός έστιν αύτη, ήν όρθς, όρθία, και επί ταύτην άνθρώπων όρᾶν έξεστί σοι όχλον τοσοῦτον, οί κατειληφότες φυλάττουσι την έκβασιν. Δια ταυτ' εγώ έσπευδον και δια τοῦτό σε ουχ υπέμενον, εί πως δυναίμην φθάσαι, πριν κατειληφθαι την υπερβολήν· οί δ' ήγεμόνες, ους έχομεν, ου φασιν είναι άλλην όδόν ». Ο δε Ξενοφών λέγει· « Άλλ' εγώ έχω δύο άνδρας. Έπει γάρ οί Καρδοῦχοι ήμιν πράγματα παρείχον, ενηδρεύσαμεν, υπερ ήμας και αναπνεῦσαι έποίησε, και απειτείναμέν τινας αυτών, και ζώντας προϋθυμήθημεν λαβεϊν αυτοῦ τούτου ένεκα, όπως ήγεμόσιν ειδόσι την χώραν χρησαι-μεθα ».

Και ευθύς αγαγόντες τους ανθρώπους ήλεγχον διαλαβόν- § 23 - 25 τες, εί τινα ειδεϊεν άλλην όδόν ή την φανεράν. Ο μέν ουν έτερος ουκ έφη, μάλα πολλών φόβων προσαγομένων· έπει δε

οὐδὲν ὠφέλιμον ἔλεγεν ὄρωντος τοῦ ἐτέρου κατεσφάγη. Ὁ δὲ λοιπὸς ἔλεξεν, ὅτι οὗτος μὲν οὐ φαίη διὰ ταῦτα εἰδέναι, ὅτι αὐτῷ ἐτύγχανε θυγάτηρ ἐκεῖ παρ' ἀνδρὶ ἐκδεδομένη· αὐτὸς δ' ἔφη ἠγγήσεσθαι δυνατὴν καὶ ὑποζυγίοις πορεύεσθαι ὁδόν. Ἐρωτώμενος δ', εἰ εἴη τι ἐν αὐτῇ δυσπάριτον χωρίον, ἔφη εἶναι ἄκρον, ὅ, εἰ μὴ τις προκαταλήψοιτο, ἀδύνατον ἔσεσθαι παρελθεῖν.

§ 26 - 28

Ἐνταῦθα δ' ἐδόκει συγκαλέσαντας τοὺς λοχαγοὺς τῶν ὀπλιτῶν καὶ τοὺς ταξίαρχους τῶν πελταστῶν λέγειν τε τὰ παρόντα καὶ ἐρωτᾶν, εἴ τις αὐτῶν ἔστιν, ὅστις ἀνὴρ ἀγαθὸς ἐθέλοι ἂν γενέσθαι καὶ ὑποστὰς ἐθελοντῆς πορεύεσθαι. Ὑφίσταται τῶν μὲν ὀπλιτῶν Ἀριστόνυμος Μεθυδριεὺς καὶ Ἀγασίας Στυμφάλιος, ἀντιστασιάζων δὲ αὐτοῖς Καλλίμαχος Παρράσιος ἔφη ἐθέλειν πορεύεσθαι προσλαβὼν ἐθελοντὰς ἐκ παντὸς τοῦ στρατεύματος· « ἐγὼ γάρ », ἔφη, « οἶδα, ὅτι ἔβρονται πολλοὶ τῶν νέων ἐμοῦ ἠγουμένου ». Ἐκ τούτου ἐρωτῶσιν, εἴ τις καὶ τῶν γυμνήτων ταξίαρχος ἐθέλοι συμπορεύεσθαι. Ὑφίσταται Ἀριστέας Χῖος, ὃς πολλαχοῦ πολλοῦ ἄξιος τῆ στρατιᾶ εἰς τὰ τοιαῦτα ἐγένετο.

12. Περικύκλωσις τῆς ὑπὸ τῶν Καρδούχων κατεχομένης διόδου καὶ ἄλωσις αὐτῆς. Ἀγῶνες τῶν ὑπὸ τὸν Ξενοφῶντα ὀπισθοφυλάκων.

(2, 1 - 23)

§ 1 - 2

Καὶ ἦν μὲν δαίλη, Ξενοφῶν δὲ καὶ Χειρίσοφος ἐκέλευον τοὺς ἐθελοντὰς ἐμφαρόντας πορεύεσθαι. Καὶ τὸν ἠγεμόνα δῆσαντες παραδιδόασιν αὐτοῖς, καὶ συντίθενται τὴν μὲν νύκτα, ἦν λάβωσι τὸ ἄκρον, τὸ χωρίον φυλάττειν, ἅμα δὲ τῇ ἡμέρᾳ τῇ σάλπιγγι σημαίνειν καὶ τοὺς μὲν ἄνω ὄντας ἰέναι ἐπὶ τοὺς κατέχοντας τὴν φανεράν ἐκβασιν, αὐτοὶ δὲ συμβοηθήσειν ἀναβαίνοντες, ὡς ἂν δύνωνται τάχιστα. Ταῦτα συνθέμενοι

οἱ μὲν ἐπορεύοντο πλῆθος ὡς δισχίλιοι· καὶ ὕδωρ πολὺ ἦν ἐξ οὐρανοῦ· Ξενοφῶν δὲ ἔχων τοὺς ὀπισθοφύλακας ἤγειτο πρὸς τὴν φανεράν ἔκβασιν, ὅπως ταύτῃ τῇ ὁδῷ οἱ πολέμιοι προσέχουεν τὸν νοῦν καὶ ὡς μάλιστα λάθοιεν τούτους οἱ περιμόντες.

Ἐπεὶ δὲ ἦσαν ἐπὶ χαράδρᾳ οἱ ὀπισθοφύλακες, ἦν ἔδει § 3-4
 διαβάντας πρὸς τὸ ἕρθιον ἀναβαίνειν, τηρικαῦτα ἐκυλίνδουν οἱ βάρβαροι ὀλοιστρόχους ἀμαξιαίους, οἱ φερόμενοι, πρὸς τὰς πέτρας παίοντες, διεσφενδονῶντο· καὶ παντάπασιν οὐδὲ πελάσαι οἶόν τ' ἦν τῇ εἰσόδῳ. Ἐνιοὶ δὲ τῶν λοχαγῶν, εἰ μὴ ταύτῃ δύναιτο, ἄλλῃ ἐπειρῶντο· καὶ ταῦτα ἐποίουν, μέχρι σκότος ἐγένετο· ἐπεὶ δὲ ᾤοντο ἀφανεῖς εἶναι ἀπίοντες, τότε ἀπῆλθον ἐπὶ τὸ δεῖπνον· ἐτύγχανον δὲ καὶ ἀνάριστοι ὄντες. Οἱ μέντοι πολέμιοι οὐδὲν ἐπαύσαντο δι' ὅλης τῆς νυκτὸς κυλινδοῦντες τοὺς λίθους· τεκμαίρεσθαι δ' ἐξῆν τῷ ψόφῳ.

Οἱ δ' ἔχοντες τὸν ἡγεμόνα κύκλῳ περιμόντες καταλαμ- § 5-6
 βάνουσι τοὺς φύλακας ἀμφὶ πῦρ κατημένους· καὶ τοὺς μὲν κατακαυόντες, τοὺς δὲ καταδιώξαντες αὐτοὶ ἐνταῦθ' ἔμενον οἰόμενοι τὸ ἄκρον κατέχειν. Οὐ μέντοι κατεῖχον, ἀλλὰ μαστὸς ἦν ὑπὲρ αὐτῶν, παρ' ὃν ἦν ἡ στενὴ αὕτη ὁδός, ἐφ' ἣ ἐκάθηντο οἱ φύλακες. Ἐφοδος δ' ὅμως αὐτόθεν ἐπὶ τοὺς πολεμίους ἦν, οἱ ἐπὶ τῇ φανερᾷ ὁδῷ ἐκάθηντο.

Καὶ τὴν μὲν νύκτα ἐνταῦθα διήγαγον· ἐπεὶ δ' ἡμέρα ὑπέ- § 7-8
 φαιεν, ἐπορεύοντο σιγῇ συντεταγμένοι ἐπὶ τοὺς πολεμίους· καὶ γὰρ ὁμίχλη ἐγένετο, ὥστε ἔλαθον ἐγγυὺς προσελθόντες. Ἐπεὶ δὲ εἶδον ἀλλήλους, ἢ τε σάλπιγξ ἐφθέγγετο καὶ ἀλαλάξαντες ἴεντο ἐπὶ τοὺς πολεμίους· οἱ δὲ οὐκ ἐδέξαντο, ἀλλὰ λιπόντες τὴν ὁδὸν φεύγουσιν· ὀλίγοι δὲ ἀπέθνησκον· εὐζωνοὶ γὰρ ἦσαν. Οἱ δὲ ἀμφὶ Χειρίσοφον ἀκούσαντες τῆς σάλπιγγος εὐθὺς ἴεντο κατὰ τὴν φανεράν ὁδόν· ἄλλοι δὲ τῶν στρατηγῶν κατὰ ἀτριβεῖς ὁδοὺς ἐπορεύοντο, ἢ ἔτυχον ἕκαστοι ὄντες, καὶ ἀναβάντες, ὡς ἐδύναντο, ἀνεῖλκον ἀλλήλους τοῖς

δόρασι. Καὶ οὗτοι πρῶτοι συνέμειξαν τοῖς προκαταλαβοῦσι τὴν ἔκβασιν.

§ 9 - 12

Ξενοφῶν δὲ ἔχων τῶν ὀπισθοφυλάκων τοὺς ἡμίσεις ἐπορεύετο ταύτῃ τῇ ὁδῷ, ἥπερ οἱ τὸν ἡγεμόνα ἔχοντες· εὐδοκία γὰρ ἦν τοῖς ὑποζυγίοις· τοὺς δὲ ἡμίσεις ὀπισθεν τῶν ὑποζυγίων ἔταξε. Πορευόμενοι δ' ἐντυγχάνουσι λόφῳ ὑπὲρ τῆς ὁδοῦ κατειλημμένῳ ὑπὸ τῶν πολεμίων, οὓς ἢ ἀποκόψαι ἦν ἀνάγκη ἢ διεξεῦχθαι ἀπὸ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων. Καὶ αὐτοὶ μὲν ἂν ἐπορεύθησαν, ἥπερ οἱ ἄλλοι, τὰ δὲ ὑποζύγια οὐχ οἷόν τ' ἦν ἄλλη ἢ ταύτῃ ἀναβῆναι. Ἐνθα δὴ παρακλειυσάμενοι ἀλήλοις προσβάλλουσι πρὸς τὸν λόφον ὀρθίοις τοῖς λόχοις, οὐ κύκλω, ἀλλὰ καταλιπόντες ἄφοδον τοῖς πολεμίοις, εἰ βούλοιντο φεύγειν. Καὶ ἕως μὲν αὐτοὶ ἀνέβαινον, ὅπῃ ἐδύνατο ἕκαστος, οἱ βάρβαροι ἐτόξευον καὶ λίθοις ἔβαλλον, ἐπεὶ δὲ ἐγγὺς ἐγένοντο, οὐ δέχονται αὐτούς, ἀλλὰ φυγῆ λείπουνσι τὸν λόφον. Καὶ τοῦτόν τε παρεληλύθεσαν οἱ Ἕλληνες καὶ ἕτερον ὄρωσιν ἔμπροσθεν λόφον κατεχόμενον· ἐπὶ τοῦτον αὖθις ἐδόκει πορεύεσθαι.

§ 13

Φοβηθεὶς δ' ὁ Ξενοφῶν, μή, εἰ ἔρημον καταλίποι τὸν ἐαλωκότα λόφον, πάλιν λαβόντες οἱ πολέμιοι ἐπιθεῖντο τοῖς ὑποζυγίοις παριοῦσιν — ἐπὶ πολὺ δ' ἦν τὰ ὑποζύγια ἅτε διὰ στενῆς τῆς ὁδοῦ πορευόμενα —, καταλείπει ἐπὶ τοῦ λόφου λοχαγούς Κηφισόδωρον Κηφισοφῶντος Ἀθηναῖον καὶ Ἀμφικράτην Ἀμφιδήμου Ἀθηναῖον καὶ Ἀρχαγόραν Ἀργεῖον φυγάδα, αὐτὸς δὲ σὺν τοῖς λοιποῖς ἐπορεύετο ἐπὶ τὸν δεύτερον λόφον, καὶ τῷ αὐτῷ τρόπῳ καὶ τοῦτον αἰροῦσιν.

§ 14 - 16

Ἐτι δ' αὐτοῖς τρίτος μαστός λοιπός ἦν πολὺ ὀρθιώτατος ὁ ὑπὲρ τῆς φυλακῆς, ἣ κατελήφθη τῆς νυκτὸς ἐπὶ τῷ πυρὶ ὑπὸ τῶν ἐθελοντῶν. Ἐπεὶ δ' ἐγγὺς ἐγένοντο οἱ Ἕλληνες, λείπουνσι οἱ βάρβαροι ἀμαχητὶ τὸν μαστόν, ὥστε θαυμαστόν πᾶσι γενέσθαι, καὶ ὑπώπτευσαν δείσαντας αὐτούς, μὴ κυκλω-

Θέντες πολιορκοῖντο, ἀπολιπεῖν. Οἱ δ' ἄρα ἀπὸ τοῦ ἄκρου καθορῶντες τὰ ὀπισθεν γιγνόμενα πάντες ἐπὶ τοὺς ὀπισθοφύλακας ἐχώρουν. Καὶ Ξενοφῶν μὲν σὺν τοῖς νεωτάτοις ἀνέβαινεν ἐπὶ τὸ ἄκρον, τοὺς δὲ ἄλλους ἐκέλευσεν ὑπάγειν, ὅπως οἱ τελευταῖοι λόχοι προσμείξειαν, καὶ προσελθόντας κατὰ τὴν ὁδὸν ἐν τῷ ὀμαλῷ θέσθαι τὰ ὄπλα.

Καὶ ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ ἦλθεν Ἀρχαγόρας ὁ Ἀργεῖος § 17 - 18 πεφευγῶς καὶ λέγει, ὡς ἀπεδιώχθησαν ἀπὸ τοῦ λόφου καὶ ὅτι τεθῆσσι Κηφισόδωρος καὶ Ἀμφικράτης καὶ οἱ ἄλλοι, ὅσοι μὴ ἀλάμενοι κατὰ τῆς πέτρας πρὸς τοὺς ὀπισθοφύλακας ἀφίκοντο. Ταῦτα δὲ διαπραξάμενοι οἱ βάρβαροι ἦκον ἐπ' ἀντίπορον λόφον τῷ μαστῷ· καὶ ὁ Ξενοφῶν διελέγετο αὐτοῖς δι' ἑρμηνέως περὶ σπονδῶν καὶ τοὺς νεκροὺς ἀπῆτει. Οἱ δὲ ἔφασαν ἀποδώσειν, ἐφ' ᾧ μὴ καίειν τὰς οἰκίας. Συνωμολόγει ταῦτα ὁ Ξενοφῶν.

Ἐν ᾧ δὲ τὸ μὲν ἄλλο στράτευμα παρῆει, οἱ δὲ ταῦτα § 19 - 21 διελέγοντο, πάντες οἱ ἐκ τούτου τοῦ τόπου πολέμιοι συνερύησαν ἐνταῦθα. Καὶ ἐπεὶ ἤρξαντο καταβαίνειν ἀπὸ τοῦ μαστοῦ πρὸς τοὺς ἄλλους, ἐνθα τὰ ὄπλα ἔκειτο, ἴεντο δὴ οἱ πολέμιοι πολλῷ πλήθει καὶ θορύβῳ· καὶ ἐπεὶ ἐγένοντο ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ μαστοῦ, ἀφ' οὗ Ξενοφῶν κατέβαινεν, ἐκυλίνδουν πέτρους· καὶ ἐνός μὲν κατέαξαν τὸ σκέλος, Ξενοφῶντα δὲ ὁ ὑπασπιστῆς ὁ ἔχων τὴν ἀσπίδα ἀπέλιπεν· ὁ ὀπλίτης δ' Εὐρύλοχος ὁ Λουσιεύς προσέδραμεν αὐτῷ καὶ πρὸ ἀμφοῖν προβεβλημένος τὴν ἀσπίδα ἀπεχώρει· καὶ οἱ ἄλλοι πρὸς τοὺς ἐν τῷ ὀμαλῷ συντεταγμένους ἀπῆλθον.

Ἐκ δὲ τούτου πᾶν ὁμοῦ ἐγένετο τὸ Ἑλληνικὸν καὶ ἐσκή- § 22 - 23 νησαν αὐτοῦ ἐν πολλαῖς καὶ καλαῖς οἰκίαις καὶ ἐπιτηδεῖοις δασιλέσει· καὶ γὰρ οἶνος πολὺς ἦν, ὥστε ἐν λάκκοις κονιατοῖς εἶχον. Ξενοφῶν δὲ καὶ Χειρίσοφος διεπράξαντο, ὥστε λαβεῖν τοὺς νεκροὺς ἀποδόντες τὸν ἡγεμόνα· καὶ πάντα ἐποίησαν

τοῖς ἀποθανοῦσιν ἐκ τῶν δυνατῶν, ὥσπερ νομίζεται ἀνδράσιν ἀγαθοῖς.

13. Διάβασις τοῦ Κεντρίτου ποταμοῦ.

(3, 1 - 23)

§ 1 - 2 Ταύτην δ' αὖ τὴν ἡμέραν ἠγλίσθησαν ἐν ταῖς κώμαις ταῖς ὑπὲρ πεδίου παρὰ τὸν Κεντρίτην ποταμόν, ὃς ὀρίζει τὴν Ἀρμενίαν καὶ τὴν τῶν Καρδούχων χώραν. Καὶ οἱ Ἕλληνες ἐνταῦθα ἀνέπνευσαν ἄσμενοι ἰδόντες πεδίον· ἀπεῖχε δὲ τῶν ὄρέων τῶν Καρδούχων ὁ ποταμὸς ἐξ ἧ ἑπτὰ στάδια. Τότε μὲν οὖν ἠγλίσθησαν μάλα ἠδέως καὶ τάπιτήδεια ἔχοντες πολλὰ καὶ τῶν παρεληλυθότων πόνων μνημονεύοντες· ἑπτὰ γὰρ ἡμέρας, ὅσασπερ ἐπορεύθησαν διὰ τῶν Καρδούχων, πάσας μαχόμενοι διετέλεσαν καὶ ἔπαθον κακά, ὅσα οὐδὲ τὰ σύμπαντα ὑπὸ βασιλέως καὶ Τισσαφέρνους. Ὡς οὖν ἀπηλλαγμένοι τούτων ἠδέως ἐκοιμήθησαν.

§ 3 - 5 Ἄμα δὲ τῇ ἡμέρᾳ ὀρώσιν ἰππέας που πέραν τοῦ ποταμοῦ ἐξωπλισμένους ὡς κωλύσοντας διαβαίνειν, πεζοὺς δ' ἐπὶ ταῖς ὄχθαις παρατεταγμένους ἄνω τῶν ἰππέων ὡς κωλύσοντας εἰς τὴν Ἀρμενίαν ἐκβαίνειν. Ἦσαν δ' οὗτοι Ὀρόντα καὶ Ἀρτούχα Ἀρμένιοι καὶ Μάρδοι καὶ Χαλδαῖοι μισθοφόροι. Ἐλέγοντο δὲ οἱ Χαλδαῖοι ἐλεύθεροί τε καὶ ἄλκιμοι εἶναι· ὅπλα δ' εἶχον γέρρα μακρὰ καὶ λόγχας. Αἱ δὲ ὄχθαι αὗται, ἐφ' ὧν παρατεταγμένοι οὗτοι ἦσαν, τρία ἢ τέτταρα πλέθρα ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ ἀπεῖχον· ὁδὸς δὲ μία ἢ ὀρωμένη ἦν ἄγουσα ἄνω ὥσπερ χειροποίητος· ταύτῃ ἐπειρῶντο διαβαίνειν οἱ Ἕλληνες.

§ 6 7 Ἐπεὶ δὲ πειρωμένοις τό τε ὕδωρ ὑπὲρ τῶν μαστῶν ἐφαίνετο καὶ τραχὺς ἦν ὁ ποταμὸς μεγάλοις λίθοις καὶ ὀλισθηροῖς καὶ οὗτ' ἐν τῷ ὕδατι τὰ ὅπλα ἐξῆν ἔχειν — εἰ δὲ μή, ἤρπαζεν ὁ ποταμὸς· ἐπὶ τε τῆς κεφαλῆς τὰ ὅπλα εἴ τις φέροι, γυμνοὶ ἐγίγνοντο πρὸς τὰ τοξεύματα καὶ τᾶλλα βέλη —, ἀνεχώρησαν

καὶ αὐτοῦ ἐστρατοπεδεύσαντο παρὰ τὸν ποταμὸν. Ἐνθα δὲ αὐτοὶ τὴν πρόσθεν νύκτα ἦσαν ἐπὶ τοῦ ὕρου, ἐώρων τοὺς Καρδούχους πολλοὺς συνειλεγμένους ἐν τοῖς ὅπλοις. Ἐνταῦθα δὴ πολλὴ ἀθυμία ἦν τοῖς Ἕλλησιν, ὁρῶσι μὲν τοῦ ποταμοῦ τὴν δυσπορίαν, ὁρῶσι δὲ τοὺς διαβαίνειν καλύσοντας, ὁρῶσι δὲ τοῖς διαβαίνουσιν ἐπικεισομένους τοὺς Καρδούχους ὕπισθεν.

Ταύτην μὲν οὖν τὴν ἡμέραν καὶ νύκτα ἔμειναν ἐν πολλῇ § 8 - 9 ἀπορίᾳ ὄντες. Ξενοφῶν δὲ ὄναρ εἶδεν ἔδοξεν ἐν πέδαις δεδέσθαι, αὐτὰι δὲ αὐτῷ αὐτόματοι περιρρυῆναι, ὥστε λυθῆναι καὶ διαβαίνειν, ὅποσον ἐβούλετο. Ἐπεὶ δὲ ὄρθρος ἦν, ἔρχεται πρὸς τὸν Χειρίσοφον καὶ λέγει, ὅτι ἐλπίδας ἔχει καλῶς ἔσεσθαι, καὶ διηγεῖται αὐτῷ τὸ ὄναρ. Ὁ δὲ ἤδετό τε καί, ὡς τάχιστα ἕως ὑπέβαινε, ἐθύοντο πάντες παρόντες οἱ στρατηγοὶ καὶ τὰ ἱερά καλὰ ἦν εὐθὺς ἐπὶ τοῦ πρώτου ἱερείου. Καὶ ἀπιόντες ἀπὸ τῶν ἱερῶν οἱ στρατηγοὶ παρήγγελλον τῇ στρατιᾷ ἀριστοποιεῖσθαι.

Καὶ ἀριστῶντι τῷ Ξενοφῶντι προσέτρεχον δύο νεανί- § 10 - 12 σκοι· ἤδεσαν γὰρ πάντες, ὅτι ἐξείη προσελθεῖν αὐτῷ καὶ ἀριστῶντι καὶ δειπνοῦντι καί, εἰ καθεύδοι, ἐπεγείραντα εἰπεῖν, εἴ τίς τι ἔχοι τῶν πρὸς τὸν πόλεμον. Καὶ τότε ἔλεγον, ὅτι τυγχάνοιεν φρύγανα συλλέγοντες ὡς ἐπὶ πῦρ, κάπειτα κατίδοιεν ἐν τῷ πέραν ἐν πέτραις καθηκούσαις ἐπ' αὐτὸν τὸν ποταμὸν γέροντά τε καὶ γυναῖκα καὶ παιδίσκας ὥσπερ μαρσίπους ἱματίων κατατιθεμένους ἐν πέτρᾳ ἀντρώδει. Ἴδοῦσι δὲ σφίσι δόξασι ἀσφαλὲς εἶναι διαβῆναι· οὐδὲ γὰρ τοῖς πολεμίοις ἵππεῦσι προσβατὸν εἶναι κατὰ τοῦτο. Ἐκδύντες δ' ἔφασαν ἔχοντες τὰ ἐγχειρίδια γυμνοὶ ὡς νευσόμενοι διαβαίνειν πορευόμενοι δὲ πρόσθεν διαβῆναι, πρὶν βρέξαι τὴν κοιλίαν· καὶ διαβάντες λαβόντες τὰ ἱμάτια πάλιν ἤκειν.

Εὐθὺς οὖν ὁ Ξενοφῶν αὐτὸς τε ἔσπενδε καὶ τοῖς νεανί- § 13 - 15 σκοις ἐγχεῖν ἐκέλευε καὶ εὐχεσθαι τοῖς φήνασι θεοῖς τά τε

ὄνειρατα καὶ τὸν πόρον ἐπιτελέσαι καὶ τὰ λοιπὰ ἀγαθὰ. Σπείσας δ' εὐθὺς ἤγε τοὺς νεανίσκους παρὰ τὸν Χειρίσοφον καὶ διηγούνται ταῦτά. Ἀκούσας δὲ ὁ Χειρίσοφος σπονδὰς ἐποίει· σπείσαντες δὲ τοῖς μὲν ἄλλοις παρήγγελλον συσκευάζεσθαι, αὐτοὶ δὲ συγκαλέσαντες τοὺς στρατηγούς ἐβουλεύοντο, ὅπως ἂν κάλλιστα διαβαῖεν καὶ τοὺς τε ἔμπροσθεν νικῶεν καὶ ὑπὸ τῶν ὀπίσθεν μηδὲν πάσχοιεν κακόν. Καὶ ἔδοξεν αὐτοῖς Χειρίσοφον μὲν ἡγεῖσθαι καὶ διαβαίνειν ἔχοντα τὸ ἥμισυ τοῦ στρατεύματος, τὸ δ' ἥμισυ ἔτι ὑπομένειν σὺν Ξενοφῶντι, τὰ δὲ ὑποζύγια καὶ τὸν ὄχλον ἐν μέσῳ τούτων διαβαίνειν.

§ 16 - 19 Ἐπεὶ δὲ ταῦτα καλῶς εἶχεν, ἐπορεύοντο — ἤγουντο δ' οἱ νεανίσκοι — ἐν ἀριστερᾷ ἔχοντες τὸν ποταμόν. Ὀδὸς δ' ἦν ἐπὶ τὴν διάβασιν ὡς τέτταρες στάδιοι. Πορευομένων δ' αὐτῶν ἀντιπαρήσαν αἱ τάξεις τῶν ἰππέων. Ἐπειδὴ δὲ ἦσαν κατὰ τὴν διάβασιν, ἔθεντο τὰ ὄπλα, καὶ αὐτὸς πρῶτος Χειρίσοφος, στεφανωσάμενος καὶ ἀποδὺς ἐλάμβανε τὰ ὄπλα καὶ τοῖς ἄλλοις πᾶσι παρήγγελλε, καὶ τοὺς λοχαγούς ἐκέλευεν ἄγειν τοὺς λόχους ὀρθίους, τοὺς μὲν ἐν ἀριστερᾷ, τοὺς δ' ἐν δεξιᾷ ἑαυτοῦ. Καὶ οἱ μὲν μάντις ἐσφαγιάζοντο εἰς τὸν ποταμόν· οἱ δὲ πολέμιοι ἐτόξευον καὶ ἐσφενδόνων· ἀλλ' οὐπω ἐξικνούντο· ἐπεὶ δὲ καλὰ ἦν τὰ σφάγια, ἐπαιάνιζον πάντες οἱ στρατιῶται καὶ ἀνηλάλαζον.

§ 20 - 22 Καὶ Χειρίσοφος μὲν ἐνέβαινε εἰς τὸν ποταμόν καὶ οἱ σὺν ἐκείνῳ· ὁ δὲ Ξενοφῶν τῶν ὀπισθοφυλάκων λαβὼν τοὺς εὐζωνοτάτους ἔθει ἀνά κράτος πάλιν ἐπὶ τὸν πόρον τὸν κατὰ τὴν ὁδὸν τὴν εἰς τὰ τῶν Ἀρμενίων ὄρη, προσποιούμενος ταύτη διαβάς ἀποκλείσειν τοὺς παρὰ τὸν ποταμόν ἰππέας. Οἱ δὲ πολέμιοι ὀρῶντες μὲν τοὺς ἀμφὶ Χειρίσοφον εὐπετῶς τὸ ὕδωρ περῶντας, ὀρῶντες δὲ τοὺς ἀμφὶ Ξενοφῶντα θέοντας εἰς τοῦμπαλιν, δείσαντες μὴ ἀποκλεισθῆισαν, φεύγουσιν ἀνά κράτος πρὸς τὴν ἄνω τοῦ ποταμοῦ ὁδόν. Ἐπεὶ δὲ εἰς αὐτὴν

ἀφίκοντο, ἔτεινον ἄνω πρὸς τὸ ὄρος. Λύκιος δ' ὁ τὴν τάξιν ἔχων τῶν ἱππέων καὶ Αἰσχίνης ὁ τὴν τάξιν τῶν πελταστῶν τῶν ἀμφὶ Χειρίσοφον ἐπεὶ ἐώρων ἀνά κράτος φεύγοντας, εἶποντο· οἱ δὲ στρατιῶται ἐβόων μὴ ἀπολείπεσθαι, ἀλλὰ συναναβαίνειν ἐπὶ τὸ ὄρος.

Χειρίσοφος δ' αὖ ἐπεὶ διέβη, τοὺς μὲν ἱππέας οὐκ ἐδίωκεν, εὐθὺς δὲ ἀναβαίνων κατὰ τὰς καθηκούσας ἐπὶ τὸν ποταμὸν ὄχθας ἐπήει ἐπὶ τοὺς ἄνω πολεμίους. Οἱ δὲ ἄνω, ὄρῶντες μὲν τοὺς ἑαυτῶν ἱππέας φεύγοντας, ὄρῶντες δ' ὀπλίτας ἑαυτοῖς ἐπιόντας, ἐκλείπουσι τὰ ὑπὲρ τοῦ ποταμοῦ ἄκρα. § 23

[Ὁ Ξενοφῶν, ἀφοῦ εἶδεν, ὅτι τὰ πέραν τοῦ ποταμοῦ ἐξειλίσσοντο καλῶς, τρέχει πρὸς τὸ εὐκολοδιάβατον πέρασμα. Οἱ Καρδοῦχοι βλέποντες, ὅτι οἱ ὑπὸ τὸν Ξενοφῶντα ὀπισθοφύλακες εἶχον μείνει ἐντεῦθεν τοῦ ποταμοῦ καὶ ὅτι ἦσαν ὀλίγοι, ὁμοῦν κατ' αὐτῶν· ἀλλ' ὁ Ξενοφῶν ἀποκρούει αὐτοὺς καὶ διαβαίνει καὶ αὐτὸς τὸν Κεντοίτην μὲ πληγόμενους ὀλίγους.]

14. Πορεία τῶν Ἑλλήνων διὰ τῆς δυτικῆς Ἀρμενίας. Εἰρηνικὴ καὶ ἐχθρικὴ συνάντησις αὐτῶν μετὰ τοῦ ὑποδιοικητοῦ τῆς Ἀρμενίας Τιριβάζου.

(4, 1 - 22)

Ἐπεὶ δὲ διέβησαν, συνταξάμενοι ἀμφὶ μέσον ἡμέρας ἐπορεύθησαν διὰ τῆς Ἀρμενίας πεδίον ἅπαν καὶ λείους γηλόφους οὐ μείον ἢ πέντε παρασάγγας· οὐ γὰρ ἦσαν ἐγγὺς τοῦ ποταμοῦ κῶμαι διὰ τοὺς πολέμους τοὺς πρὸς τοὺς Καρδοῦχους. Ἡ δὲ κόμη, εἰς ἣν ἀφίκοντο, μεγάλη τε ἦν καὶ βασιλείων εἶχε τῷ σατράπῃ καὶ ἐπὶ ταῖς πλείσταις οἰκίαις τύρσεις ἐπήσαν· ἐπιτήδεια δ' ἦν δαφυλῆ. Ἐντεῦθεν δ' ἐπορεύθησαν σταθμοὺς δύο παρασάγγας δέκα, μέχρι ὑπερῆλθον τὰς πηγὰς τοῦ Τίγρητος ποταμοῦ. Ἐντεῦθεν δ' ἐπορεύθησαν σταθμοὺς τρεῖς παρασάγγας πεντεκαίδεκα ἐπὶ τὸν Τηλεβόαν ποταμὸν. § 1 - 3

70
Οὗτος δ' ἦν καλὸς μὲν, μέγας δ' οὐ· κῶμαι δὲ πολλαὶ περὶ
τὸν ποταμὸν ἦσαν.

§ 4 - 6 Ὁ δὲ τόπος οὗτος Ἀρμενία ἐκαλεῖτο ἢ πρὸς ἑσπέραν.
Ἵππαρχος δ' ἦν αὐτῆς Τιρίβαζος, ὁ καὶ βασιλεῖ φίλος ὢν, καὶ
ὅποτε παρεῖη, οὐδεὶς ἄλλος βασιλέα ἐπὶ τὸν ἵππον ἀνέβαλλεν.
Οὗτος προσήλασεν ἵππεας ἔχων, καὶ προπέμψας ἑρμηνέα
εἶπεν, ὅτι βούλοιο διαλεχθῆναι τοῖς ἄρχουσι. Τοῖς δὲ στρα-
τηγοῖς ἔδοξεν ἀκοῦσαι· καὶ προσελθόντες εἰς ἐπήκοον ἠρώτων,
τί θέλει. Ὁ δὲ εἶπεν, ὅτι σπείσασθαι βούλοιο, ἐφ' ᾧ μήτε
αὐτὸς τοὺς Ἕλληνας ἀδικεῖν μήτε ἐκείνους καίειν τὰς οἰκίας,
λαμβάνειν τε τὰπιτήδεια, ὅσων δέουσι. Ἐδόξε ταῦτα τοῖς
στρατηγοῖς καὶ ἐσπείσαντο ἐπὶ τούτοις.

§ 7 - 9 Ἐντεῦθεν δ' ἐπορεύθησαν σταθμούς τρεῖς διὰ πεδίου πα-
ρὰσάγγας πεντεκαίδεκα· καὶ Τιρίβαζος παρηκολούθει σὺν τῇ
ἑαυτοῦ δυνάμει ἀπέχων ὡς δέκα σταδίους· καὶ ἀφίκοντο εἰς
βασιλεία καὶ κώμας περίξ πολλὰς πολλῶν τῶν ἐπιτηδείων
μεστάς. Στρατοπεδευομένων δ' αὐτῶν γίγνεται τῆς νυκτὸς
χιῶν πολλή· καὶ ἔωθεν ἔδοξε διασκηῆσαι τὰς τάξεις καὶ τοὺς
στρατηγούς κατὰ τὰς κώμας· οὐ γὰρ ἐώρων πολέμιον οὐδένα
καὶ ἀσφαλὲς ἐδόκει εἶναι διὰ τὸ πλῆθος τῆς χιῶνος. Ἐνταῦθα
εἶχον, ὅσα ἐστὶν ἀγαθὰ, ἱερεῖα, σῖτον, οἴνους παλαιούς εὐώ-
δεις, ἀσταφίδας, ὄσπρια παντοδαπά. Τῶν δὲ ἀποσκηδαννουμέ-
νων τινὲς ἀπὸ τοῦ στρατοπέδου ἔλεγον, ὅτι κατίδοιεν νύκτωρ
πολλὰ πυρὰ φαίνοντα.

§ 10 - 11 Ἐδόκει δὲ τοῖς στρατηγοῖς οὐκ ἀσφαλὲς εἶναι διασκη-
νοῦν, ἀλλὰ συναγαγεῖν τὸ στράτευμα πάλιν. Ἐντεῦθεν συν-
ῆλθον· καὶ γὰρ ἐδόκει διαίθριάζειν. Νυκτερευόντων δ' αὐτῶν
ἐνταῦθα, ἐπιπίπτει χιῶν ἄπλετος, ὥστε ἀπέκρυψε καὶ τὰ
ὄπλα καὶ τοὺς ἀνθρώπους κατακειμένους· καὶ τὰ ὑποζύγια
συνεπόδισεν ἢ χιῶν· καὶ πολλὸς ὄγκος ἦν ἀνίστασθαι· κατακει-
μένοις γὰρ αὐτοῖς ἀλειονὸν ἦν ἢ χιῶν ἐπιπεπτωκυῖα, εἰ μὴ

παραρρυσίη. Ἐπεὶ δὲ Ξενοφῶν ἐτόλμησε γυμνὸς ἀναστὰς σχιζεῖν ζύλα, τάχ' ἀναστὰς καὶ ἄλλος τις, ἐκείνου ἀφελόμενος τὴν ἀξίνην, ἔσχιζεν. Ἐκ δὲ τούτου καὶ ἄλλοι ἀναστάντες πῦρ ἔκαιον καὶ ἐχρίοντο· πολὺ γὰρ ἐνταῦθα ἠύρισκετο χρῆμα, ᾧ ἐχρῶντο ἀντ' ἐλαίου, σύειον καὶ σησάμινον καὶ ἀμυγδάλινον καὶ τερμίνθινον. Ἐκ δὲ τῶν αὐτῶν τούτων καὶ μύρον ἠύρισκετο. Μετὰ ταῦτα ἐδόκει πάλιν διασκηνητέον εἶναι εἰς οἰκίας. Ἐνθα δὴ οἱ στρατιῶται σὺν πολλῇ κραυγῇ καὶ ἡδονῇ ἦσαν ἐπὶ τὰς οἰκίας καὶ τὰ ἐπιτήδεια· ὅσοι δέ, ὅτε τὸ πρότερον ἀπῆσαν, τὰς οἰκίας ἐνέπρησαν ὑπὸ ἀτασθαλίας, δίκην ἐδίδοσαν κακῶς σκηνοῦντες.

Ἐντεῦθεν ἔπεμψαν νυκτὸς Δημοκράτην Τημνίτην ἄνδρας § 15 - 18 δόντες ἐπὶ τὰ ὄρη, ἔνθα ἔφασαν οἱ ἀποσκευασμένοι καθορᾶν τὰ πυρά· οὗτος γὰρ ἐδόκει καὶ πρότερον πολλὰ ἤδη ἀληθεῦσαι τοιαῦτα. Πορευθεὶς δὲ τὰ μὲν πυρά οὐκ ἔφη ἰδεῖν, ἄνδρα δὲ συλλαβῶν ἤκεν ἄγων ἔχοντα τόξον Περσικὸν καὶ φαρέτραν καὶ σάγαριν, οἶανπερ καὶ αἱ Ἀμαζόνες ἔχουσιν. Ἐρωτώμενος δὲ ποδαπὸς εἶη, Πέρσης μὲν ἔφη εἶναι, πορεύεσθαι δ' ἀπὸ τοῦ Τιριβάζου στρατοπέδου, ὅπως ἐπιτήδεια λάβοι. Οἱ δὲ ἡρώτων αὐτὸν τὸ στράτευμα, ὅπόσον τε εἶη καὶ ἐπὶ τίνι συνειλεγμένον. Ὁ δὲ εἶπεν, ὅτι Τιρίβαζος εἶη ἔχων τὴν τε ἑαυτοῦ δύναμιν καὶ μισθοφόρους Χάλυβας καὶ Ταόχους· παρεσκευάσθαι δὲ αὐτὸν ἔφη ὡς ἐπιθησόμενον τοῖς Ἑλλησιν ἐπὶ τῇ ὑπερβολῇ τοῦ ὄρους ἐν τοῖς στενοῖς, ἥπερ μοναχῇ εἶη πορεία.

Ἀκούσασι τοῖς στρατηγοῖς ταῦτα ἔδοξε τὸ στράτευμα § 19 - 22 συναγαγεῖν καὶ εὐθὺς φύλακας ἐν τῷ στρατοπέδῳ καταλιπόντες καὶ στρατηγὸν ἐπὶ τοῖς μένουσι Σοφαίνετον Στυμφάλιον ἐπορεύοντο ἔχοντες ἡγεμόνα τὸν ἀλόντα ἄνθρωπον. Ἐπειδὴ δὲ ὑπερέβαλλον τὰ ὄρη, οἱ πελτασταὶ προΐοντες καὶ κατιδόντες τὸ στρατόπεδον τῶν πολεμίων οὐκ ἔμειναν τοὺς ὀπλίτας,

ἀλλ' ἀνακραγόντες ἔθεον ἐπὶ τὸ στρατόπεδον. Οἱ δὲ βάρβαροι ἀκούσαντες τὸν θόρυβον οὐχ ὑπέμειναν, ἀλλ' ἔφρουγον· ὁμοῦς δὲ καὶ ἀπέθανόν τινες τῶν βαρβάρων καὶ ἵπποι ἐάλωσαν εἰς εἴκοσι καὶ ἡ σκιηὴ ἡ Τιριβάζου ἐάλω καὶ ἐν αὐτῇ κλιναὶ ἀργυρόποδες καὶ ἐκπώματα καὶ οἱ φάσκοντες εἶναι ἀρτοκόποι καὶ οἰνοχόοι. Ἐπειδὴ δὲ ἐπέθοντο ταῦτα οἱ τῶν ὀπλιτῶν στρατηγοί, ἐδόκει αὐτοῖς ἀπιέναι τὴν ταχίστην ἐπὶ τὸ στρατόπεδον, μὴ τις ἐπιθεσις γένοιτο τοῖς καταλελειμμένοις. Καὶ εὐθὺς ἀνακαλεσάμενοι τῇ σάλπιγγι ἀπῆσαν καὶ ἀφίκοντο αὐθημερὸν εἰς τὸ στρατόπεδον.

15. α) Κακουχίαι τῶν Ἑλλήνων κατὰ τὴν πορείαν αὐτῶν διὰ τῆς Ἀρμενίας.

(5, 1 - 22)

§ 1 - 2 Τῇ δ' ὑστεραίᾳ ἐδόκει πορευτέον εἶναι, ὅπῃ δύναιτο τάχιστα, πρὶν συλλεγῆναι τὸ στράτευμα τῶν πολεμίων πάλιν καὶ καταλαβεῖν τὰ στενά. Συσκευασάμενοι δ' εὐθὺς ἐπορεύοντο διὰ χιόνος πολλῆς ἠγεμόνας ἔχοντες πολλοὺς· καὶ αὐθημερὸν ὑπερβαλόντες τὸ ἄκρον, ἐφ' ᾧ ἔμελλεν ἐπιτιθεσθαι Τιριβάζος, κατεστρατοπεδεύσαντο. Ἐντεῦθεν δ' ἐπορεύθησαν σταθμοὺς τρεῖς παρασάγγας πεντεκαίδεκα ἐπὶ τὸν Εὐφράτην ποταμὸν καὶ διέβαινον αὐτὸν βρεχόμενοι πρὸς τὸν ὀμφαλόν. Ἐλέγοντο δ' οὐδ' αἰ πηγαὶ πρόσω εἶναι.

§ 3 - 6 Ἐντεῦθεν ἐπορεύοντο διὰ χιόνος πολλῆς καὶ πεδίου σταθμοὺς τρεῖς παρασάγγας δέκα. Ὁ δὲ τρίτος σταθμὸς ἐγένετο χαλεπός, καὶ ἄνεμος βορρᾶς ἐναντίος ἔπνει παντάπασι ἀποκαίων πάντα καὶ πηγνύς τοὺς ἀνθρώπους. Ἐνθα δὴ τῶν μάντεων τις εἶπε σφαγιάσασθαι τῷ ἀνέμῳ, καὶ σφαγιάζεται· καὶ πᾶσι δὴ περιφανῶς ἔδοξε λῆξαι τὸ χαλεπὸν τοῦ πνεύματος. Ἦν δὲ τῆς χιόνος τὸ βάθος ὀργυιᾶ· ὥστε καὶ τῶν ὑποζυγίων καὶ τῶν ἀνδραπόδων πολλὰ ἀπώλετο καὶ τῶν στρα-

τιωτῶν ὡς τριάκοντα. Διεγέροντο δὲ τὴν νύκτα πῦρ καίοντες· ξύλα δ' ἦν ἐν τῷ σταθμῷ πολλά· οἱ δὲ ὀψὲ προσιόντες ξύλα οὐκ εἶχον. Οἱ οὖν πάλαι ἤκοντες καὶ πῦρ καίοντες οὐ προσίεσαν πρὸς τὸ πῦρ τοὺς ὀψίζοντας, εἰ μὴ μεταδοῖεν αὐτοῖς πυρούς ἢ ἄλλο εἴ τι ἔχοιεν βρωτόν. Ἐνθα δὴ μετεδίδοσαν ἀλλήλοις, ὧν εἶχον ἕκαστοι. Ἐνθα δὲ τὸ πῦρ ἔκαίετο, διατηρομένης τῆς χιόνος, βόθροι ἐγίγνοντο μεγάλοι ἕως ἐπὶ τὸ δάπεδον· καὶ ἐνταῦθα δὴ ἐξῆν μετρεῖν τὸ βάθος τῆς χιόνος.

Ἐντεῦθεν δὲ τὴν ἐπιούσαν ἡμέραν ὅλην ἐπορεύοντο διὰ § 7 - 8 χιόνος, καὶ πολλοὶ τῶν ἀνθρώπων ἐβουλιμιάσαν. Ξενοφῶν δ' ὀπισθοφυλακῶν καὶ καταλαμβάνων τοὺς πίπτοντας τῶν ἀνθρώπων ἠγγύει, ὅτι τὸ πάθος εἶη. Ἐπειδὴ δὲ εἶπέ τις αὐτῷ τῶν ἐμπείρων, ὅτι σαφῶς βουλιμιῶσι, κἄν τι φάγωσιν, ἀναστήσονται, περιῶν περὶ τὰ ὑποζύγια, εἴ πού τι ὄρωή βρωτόν, διεδίδου τοῖς βουλιμιῶσιν. Ἐπειδὴ δέ τι ἐμφάγοιεν, ἀνίσταντο καὶ ἐπορεύοντο.

Πορευομένων δὲ Χειρίσοφος μὲν ἀμφὶ κνέφας πρὸς § 9 - 11 κόμην ἀφικνεῖται καὶ πρὸς τῇ κρήνῃ ἔμπροσθεν τοῦ ἐρύματος καταλαμβάνει γυναῖκας καὶ κόρας τῆς κόμης ὑδροφορούσας. Αὗται ἠρώτων αὐτούς, τίνες εἶεν. Ὁ δ' ἐρμηνεύς εἶπε περσιστί, ὅτι παρὰ βασιλέως πορεύονται πρὸς τὸν σατράπην. Αἱ δὲ ἀπεκρίναντο, ὅτι οὐκ ἐνταῦθα εἶη, ἀλλ' ἀπέχει ὅσον παρασάγγην. Οἱ δ', ἐπεὶ ὀψὲ ἦν, πρὸς τὸν κωμάρχην συνεισέρχονται εἰς τὴν κόμην σὺν ταῖς ὑδροφόροις. Χειρίσοφος μὲν οὖν καὶ ὅσοι ἐδυνήθησαν τοῦ στρατεύματος ἐνταῦθα ἐστρατοπεδεύσαντο, τῶν δ' ἄλλων στρατιωτῶν οἱ μὴ δυνάμενοι διατελέσαι τὴν ὁδὸν ἐνυκτέρευσαν ἄσιτοι καὶ ἄνευ πυρός· καὶ ἐνταῦθά τινες ἀπώλοντο τῶν στρατιωτῶν.

Ἐφείποντο δὲ τῶν πολεμίων συνειλεγμένοι τινὲς καὶ τὰ § 12 - 14 μὴ δυνάμενα τῶν ὑποζυγίων πορεύεσθαι ἤρπαζον καὶ ἀλλήλοις ἐμάχοντο περὶ αὐτῶν. Ἐλείποντο δὲ τῶν στρατιωτῶν

οἱ τε διεφθοαρμένοι ὑπὸ τῆς χιόνος τοὺς ὀφθαλμοὺς οἱ τε ὑπὸ τοῦ ψύχους τοὺς δακτύλους τῶν ποδῶν ἀποσεσηπότες. Ἦν δὲ τοῖς μὲν ὀφθαλμοῖς ἐπικούρημα τῆς χιόνος, εἴ τις μέλαν τι ἔχων πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν ἐπορεύετο, τοῖς δὲ ποσίν, εἴ τις κινοῖτο καὶ μηδέποτε ἡσυχίαν ἔχει καὶ εἰς τὴν νύκτα ὑπολύοιτο ὅσοι δὲ ὑποδεδεμένοι ἐκοιμῶντο, εἰσεδύοντο εἰς τοὺς πόδας οἱ ἱμάντες καὶ τὰ ὑποδήματα περιεπήγγυοντο· καὶ γὰρ ἦσαν, ἐπειδὴ ἐπέλιπε τὰ ἀρχαῖα ὑποδήματα, καρβάτιναι πεποιημένοι ἐκ τῶν νεοδάριων βοῶν.

§ 15 - 16 Διὰ τὰς τοιαύτας οὖν ἀνάγκας ὑπελείποντό τινες τῶν στρατιωτῶν· καὶ ἰδόντες μέλαν τι χωρίον διὰ τὸ ἐκλειοπέ-
ναι αὐτόθι τὴν χιόνα εἵκαζον τετηκέναι· καὶ ἐτετήκει διὰ κρήνην τινα, ἣ πλησίον ἤτριζεν ἐν νάπη. Ἐνταῦθ' ἐκτραπό-
μενοι ἐκάθηντο καὶ οὐκ ἔφρασαν πορεύεσθαι. Ὁ δὲ Ξενοφῶν ἔχων τοὺς ὀπισθοφύλακας, ὡς ἦσθετο, ἐδεῖτο αὐτῶν πάση τέγγῃ καὶ μηχανῇ μὴ ὑπολείπεσθαι λέγων, ὅτι ἔπονται πολλοὶ πολέμιοι συναλεγμένοι, καὶ τελευτῶν ἐχαλέπαινον. Οἱ δὲ σφάττειν ἑαυτοὺς ἐκέλευον· οὐ γὰρ ἂν δύνασθαι πορευθῆναι.

§ 17 - 18 Ἐνταῦθα ἔδοξε κράτιστον εἶναι τοὺς ἐπομένους πολε-
μίους φοβῆσαι, εἴ τις δύναιτο, ἵνα μὴ ἐπίοιεν τοῖς κάμνουσι. Καὶ ἦν μὲν σκότος ἤδη, οἱ δὲ προσῆσαν πολλῶν θορύβῳ περὶ ὧν ἤρπασαν διαφερόμενοι. Ἐνθα δὴ οἱ ὀπισθοφύλακες, ἅτε ὑγιαίνοντες, ἐξαναστάντες ἔδραμον ἐπὶ τοὺς πολέμιους· οἱ δὲ κάμνοντες ἀνακρυγόντες, ὅσον ἐδύναντο μέγιστον, τὰς ἀσπί-
δας πρὸς τὰ δόρατα ἐκρούσαν. Οἱ δὲ πολέμιοι δαίσαντες ἤκταν ἑαυτοὺς κατὰ τῆς χιόνος εἰς τὴν νάπην καὶ οὐδεὶς ἔτι οὐδα-
μοῦ ἐφθέγγετο.

§ 19 - 20 Καὶ Ξενοφῶν μὲν καὶ οἱ σὺν αὐτῷ εἰπόντες τοῖς ἀσθε-
νοῦσιν, ὅτι τῇ ὑστεραίᾳ ἤξουσὶ τινες ἐπ' αὐτοὺς, πορευόμενοι, πρὶν τέτταρα στάδια διελθεῖν, ἐντυγχάνουσιν ἐν τῇ ὁδῷ ἀνα-
παυομένοις ἐπὶ τῆς χιόνος τοῖς στρατιώταις ἐγκεικαλυμμέ-

νοις, και οὐδὲ φυλακὴ οὐδεμία καθειστήκει· και ἀνίστασαν αὐτούς. Οἱ δ' ἔλεγον, ὅτι οἱ ἔμπροσθεν οὐ προΐοιεν. Ὁ δὲ παριῶν και παραπέμπων τῶν πελταστῶν τοὺς ἰσχυροτάτους ἐκέλευε σκέψασθαι, τί εἶη τὸ κωλύον. Οἱ δὲ ἀπήγγελλον, ὅτι ὅλον οὕτως ἀναπαύοιτο τὸ στράτευμα. Ἐνταῦθα και οἱ περὶ Ξενοφῶντα ἠγύλισθησαν αὐτοῦ ἄνευ πυρὸς και ἄδειπνοι, φυλακὰς οἶας ἐδύναντο καταστησάμενοι.

Ἐπεὶ δὲ πρὸς ἡμέραν ἦν, ὁ μὲν Ξενοφῶν, πέμπτας πρὸς § 21 - 22 τοὺς ἀσθενοῦντας τοὺς νεωτάτους, ἀναστήσαντας ἐκέλευεν ἀναγκάζειν προΐεσαι. Ἐν δὲ τούτῳ Χειρίσοφος πέμπει τῶν ἐκ τῆς κόμης σκεψομένους, πῶς ἔχοιεν οἱ τελευταῖοι. Οἱ δὲ ἄσμενοι ἰδόντες τοὺς μὲν ἀσθενοῦντας τούτοις παρέδωσαν κομίζειν ἐπὶ τὸ στρατόπεδον, αὐτοὶ δὲ ἐπορεύοντο, και, πρὶν εἴκοσι στάδια διεληλυθέναι, ἦσαν πρὸς τῇ κόμῃ, ἔνθα Χειρίσοφος ἠγύλιζετο.

β) Αἱ μετὰ τὰς κακουχίας ἡμέραι ἀναψυχῆς τῶν Ἑλλήνων εἰς τὰς κόμας τῆς Ἀρμενίας.

(5, 23 - 36)

Ἐπεὶ δὲ συνεγένοντο ἀλλήλοις, ἔδοξε κατὰ τὰς κόμας § 23 - 24 ἀσφαλὲς εἶναι τὰς τάξεις σκηνοῦν. Και Χειρίσοφος μὲν αὐτοῦ ἔμενον, οἱ δὲ ἄλλοι διαλαχόντες, ἃς ἐώρων κόμας, ἐπορεύοντο ἕκαστοι τοὺς ἑαυτῶν ἔχοντες. Ἐνθα δὲ Πολυκράτης Ἀθηναῖος λοχαγὸς ἐκέλευσεν ἀφιέσαι ἑαυτὸν· και λαβὼν τοὺς εὐζώνους, θέων ἐπὶ τὴν κόμην, ἦν εἰλήχει Ξενοφῶν, καταλαμβάνει πάντας ἔνδον τοὺς κωμήτας και τὸν κωμάρχην και πῶλους εἰς δασμὸν βασιλεῖ τρεφομένους ἑπτακαίδεκα και τὴν θυγατέρα τοῦ κωμάρχου ἐνάτην ἡμέραν ἐκδεδομένην· ὁ δ' ἀνὴρ αὐτῆς λαγῶς ὄψατο θηράσων και οὐχ ἑάλω ἐν τῇ κόμῃ.

Αἱ δ' οἰκίαι ἦσαν κατάγειοι, τὸ μὲν στόμα ὡσπερ φρέα- § 25 - 27 τος, κάτω δ' εὐρεῖται· αἱ δὲ εἴσοδοι τοῖς μὲν ὑποζυγίοις ὄρου-

κταί, οἱ δὲ ἄνθρωποι κατέβαινον ἐπὶ κλίμακος. Ἐν δὲ ταῖς οἰκίαις ἦσαν αἶγες, οἶες, βόες, ὄρνιθες καὶ τὰ ἔκγονα τούτων· τὰ δὲ κτήνη πάντα χιλῶ ἔνδον ἐτρέφοντο. Ἦσαν δὲ καὶ πυροὶ καὶ κριθαὶ καὶ ὄσπρια καὶ οἶνος κρίθινος ἐν κρατῆρσιν. Ἐνῆσαν δὲ καὶ αὐταὶ αἱ κριθαὶ ἰσοχειλεῖς καὶ κάλαμοι ἐνέκειντο, οἱ μὲν μείζους, οἱ δὲ ἐλάττους, γόνατα οὐκ ἔχοντες· τούτους ἔδει, ὅποτε τις διψῶη, λαβόντα εἰς τὸ στόμα μύζειν. Καὶ πάνυ ἄκρατος ἦν ὁ κρίθινος οἶνος, εἰ μὴ τις ὕδωρ ἐπιχέοι· καὶ πάνυ ἡδὺ τῷ συμμαθόντι τὸ πῶμα ἦν.

§ 28 - 29

Ὁ δὲ Ξενοφῶν τὸν ἄρχοντα τῆς κώμης ταύτης σύνδειπνον ἐποιήσατο καὶ θαρρεῖν αὐτὸν ἐκέλευε λέγων, ὅτι οὔτε τῶν τέκνων στερήσοιτο τὴν τε οἰκίαν αὐτοῦ ἀντεμπλήσαντες τῶν ἐπιτηδείων ἀπίασιν, ἦν ἀγαθὸν τι τῷ στρατεύματι ἐξηγησάμενος φαίνηται, ἕως ἂν ἐν ἄλλῳ ἔθνει γένωνται. Ὁ δὲ ταῦτα ὑπισχνεῖτο καὶ φιλοφρονούμενος οἶνον ἔφρασεν, ἔνθα ἦν κατορωρυγμένος. Ταύτην μὲν οὖν τὴν νύκτα διασκηνήσαντες κατὰ τὰς κώμας οὕτως ἐκοιμήθησαν ἐν πᾶσιν ἀφθόνοισι πάντες οἱ στρατιῶται, ἐν φυλακῇ ἔχοντες τὸν κωμάρχην καὶ τὰ τέκνα αὐτοῦ ὁμοῦ ἐν ὀφθαλμοῖς.

§ 30 - 32

Τῆ δ' ἐπιούσῃ ἡμέρᾳ Ξενοφῶν λαβὼν τὸν κωμάρχην πρὸς Χειρίσοφον ἐπορεύετο· ὅπου δὲ παρίοι κώμην, ἐτρέπετο πρὸς τοὺς ἐν ταῖς κώμαις καὶ κατελάμβανε πανταχοῦ εὐωχουμένους καὶ εὐθυμουμένους καὶ οὐδαμόθεν ἀφίεσαν, πρὶν παραθεῖναι αὐτοῖς ἄριστον· πανταχοῦ δὲ παρετίθεσαν ἐπὶ τὴν αὐτὴν τράπεζαν κρέα ἄρνια, ἐρίφεια, χοίρεια, μόσχεια, ὀρνίθεια σὺν πολλοῖς ἄρτοις τοῖς μὲν πυρίνοις, τοῖς δὲ κριθίνοις. Ὅποτε δὲ τις φιλοφρονούμενός τῳ βούλοιο προπιεῖν, εἶλκεν ἐπὶ τὸν κρατῆρα, ἔνθεν ἐπικύψαντα ἔδει ῥοφούντα πίνειν ὡσπερ βοῦς. Καὶ τῷ κωμάρχῃ ἐδίδοσαν λαμβάνειν, ὅτι βούλοιο. Ὁ δὲ ἄλλο μὲν οὐδὲν ἐδέχετο, ὅπου δὲ τινα τῶν συγγενῶν ἴδοι, πρὸς ἑαυτὸν αἰεὶ ἐλάμβανεν.

Ἐπεὶ δ' ἦλθον πρὸς Χειρίσοφον, κατελάμβανον ἀκεί- § 33 - 34
 νους σκηνοῦντας ἐστεφανωμένους τοῦ ξηροῦ χιλοῦ στεφάνοις
 καὶ διακονοῦντας Ἀρμενίους παῖδας σὺν ταῖς βαρβαρικαῖς
 στολαῖς· τοῖς δὲ παισὶν ἐδείκνυσαν ὡσπερ ἐνεοῖς, ὅτι δέοι
 ποιεῖν. Ἐπεὶ δ' ἀλλήλους ἐφιλοφρονήσαντο Χειρίσοφος καὶ
 Ξενοφῶν, κοινῇ δὲ ἀνηρώτων τὸν κωμάρχην διὰ τοῦ περσί-
 ζοντος ἐρμηνέως, τίς εἶη ἡ χώρα. Ὁ δ' ἔλεγεν, ὅτι Ἀρμενία.
 Καὶ πάλιν ἠρώτων, τίνι οἱ ἵπποι τρέφονται. Ὁ δ' ἔλεγεν, ὅτι
 βασιλεῖ δασμός· τὴν δὲ πλησίον χώραν ἔφη εἶναι τὴν τῶν Χα-
 λύβων καὶ τὴν ὁδὸν ἔφραζεν, ἣ εἶη.

Καὶ αὐτὸν τότε μὲν ὤχετο ἄγων Ξενοφῶν πρὸς τοὺς § 35 - 36
 ἑαυτοῦ οἰκέτας καὶ ἵππον, ὃν εἰλήφει, παλαιότερον δίδωσι τῷ
 κωμάρχη ἀναθρέψαντι καταθῆσαι, ὅτι ἤκουεν αὐτὸν ἱερὸν
 εἶναι τοῦ Ἥλιου, δεδιώς μὴ ἀποθάνῃ· ἐκεκάκωτο γὰρ ὑπὸ
 τῆς πορείας· αὐτὸς δὲ τῶν πῶλων λαμβάνει καὶ τῶν ἄλλων
 λοχαγῶν ἔδωκεν ἐκάστω πῶλον. Ἦσαν δ' οἱ ταύτη ἵπποι μείο-
 νες μὲν τῶν Περσικῶν, θυμοειδέστεροι δὲ πολὺ. Ἐνταῦθα δὲ
 καὶ διδάσκει ὁ κωμάρχης περὶ τοὺς πόδας τῶν ἵππων καὶ
 τῶν ὑποζυγίων σακία περιτιθέναι, ὅταν διὰ τῆς χιόνος ἄγω-
 σιν· ἄνευ γὰρ τῶν σακίων κατεδύοντο μέχρι τῆς γαστροῦς.

[Ἀφοῦ διέμειναν οἱ Ἕλληνες ἑπτὰ ἡμέρας εἰς τὰς κόμας τῆς
 δυτικῆς Ἀρμενίας, ἐξακολουθοῦν τὴν πορείαν των διὰ μέσου ὄρεινης
 χιονοσκεποῦς χώρας ἔχοντες ὄδηγόν τὸν κωμάρχη καὶ διευθυνόμενοι
 ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας πρὸς τὰ ΒΑ· τὴν δὲ τρίτην ἡμέραν ὁ Χειρίσοφος ἐξ-
 οργισθεὶς κατὰ τοῦ κωμάρχου, διότι δὲν τοὺς ὠδήγησεν εἰς κόμας,
 τὸν κακοποιεῖ· διὰ τοῦτο οὗτος δραπετεύει τὴν νύκτα.

Μετὰ ταῦτα οἱ Ἕλληνες ἄνευ ὀδηγοῦ βαδίζοντες ἐπὶ ἑπτὰ ἡμέ-
 ρας φθάνουν εἰς τὸν Φᾶσιν ποταμόν· τοῦτον ἀφοῦ διέβησαν, μετὰ πο-
 ρεῖαν δύο ἡμερῶν εὐρίσκονται ἐνώπιον ὄρους καὶ βλέπουν, ὅτι Χάλυ-
 βες καὶ Τάοχοι καὶ Φασιανοὶ κατεῖχον τὴν διάβασιν αὐτοῦ. Οἱ Ἕλλη-
 νες μετὰ τολμηρὰς καὶ ἐπιπόνους ἐπιθέσεις τρέπουν αὐτοὺς εἰς φυ-

γὴν καὶ ἀφοῦ ὑπερέβησαν τὸ ὄρος καταβαίνουν εἰς κόμας γεμάτας ἀπὸ πολλὰ τροφίμα.

Μετὰ ταῦτα οἱ Ἕλληνες εἰσέρχονται εἰς τὴν χώραν τῶν Ταόχων. Πορευόμενοι δὲ ἐπὶ πέντε ἡμέρας κατηγάλωσαν τὰ τροφίμα καὶ δὲν ἠδύνατο νὰ πορισθοῦν ἄλλα· διότι οἱ Τάοχοι συσσωρεύσαντες αὐτὰ εἰς χωρία ὄχυρὰ οὐδὲν παρῆρχον. Διὰ τοῦτο οἱ Ἕλληνες ἀναγκάζονται νὰ ἐπιτεθοῦν κατὰ τινος τοιοῦτου χωρίου· κατορθώνουν δὲ μετὰ ἐπίμονον ἀγῶνα νὰ κυριεύσουν αὐτό.

Μετὰ ταῦτα διέρχονται ἐπὶ ἐπτὰ ἡμέρας τὴν χώραν τῶν Χαλόβων, λαοῦ γενναιοτάτου, καὶ φθάνουν εἰς τὸν ποταμὸν Ἀρπασον· τοῦτον ἀφοῦ διέβησαν, πορεύονται διὰ μέσου τῆς χώρας τῶν Σκυθηρῶν ἐπὶ τέσσαρας ἡμέρας καὶ φθάνουν εἰς κόμας, ἀπὸ τὰς ὁποίας ἐπρομηθεύθησαν τροφάς· μετὰ πορείαν ἄλλων τεσσάρων ἡμερῶν φθάνουν εἰς τὴν πόλιν Γυμνάδα.]

16. Ἀφίξεις τῶν Ἑλλήνων εἰς τὸ ὄρος Θήχην καὶ ἡ ἐξ αὐτοῦ θέα τῆς θαλάσσης.

(7, 19 - 27)

§ 19 - 20 Ὁ δὲ ταύτης ἄρχων τοῖς Ἕλλησιν ἡγεμόνα πέμπει, ὅπως διὰ τῆς ἑαυτῶν πολεμίας χώρας ἄγοι αὐτούς. Ἐλθὼν δ' ἐκεῖνος λέγει, ὅτι ἄξει αὐτούς πέντε ἡμερῶν εἰς ὄρος, ὅθεν ὄψονται θάλατταν· εἰ δὲ μὴ, τεθνάναι ἐπηγγείλατο. Καὶ ἡγούμενος, ἐπειδὴ ἐνέβαλλεν εἰς τὴν πολεμίαν, παρεκελεύετο καίειν καὶ φθεῖρειν τὴν χώραν· ᾧ καὶ δῆλον ἐγένετο, ὅτι τούτου ἕνεκεν ἔλθοι, οὐ τῆς τῶν Ἑλλήνων εὐνοίας.

§ 21 - 24 Καὶ ἀφικνοῦνται ἐπὶ τὸ ὄρος τῇ πέμπτῃ ἡμέρᾳ· ὄνομα δὲ τῷ ὄρει ἦν Θήχης. Ἐπεὶ δὲ οἱ πρῶτοι ἐγένοντο ἐπὶ τοῦ ὄρους, κραυγὴ πολλὴ ἐγένετο. Ἀκούσαντες δὲ Ξενοφῶν καὶ οἱ ὀπισθοφύλακες ᾤθησαν ἔμπροσθεν ἄλλους ἐπιτίθεσθαι πολεμίους· εἶποντο γὰρ ὀπισθεν οἱ ἐκ τῆς καιομένης χώρας καὶ αὐτῶν οἱ ὀπισθοφύλακες ἀπέκτεινάν τέ τινας καὶ ἐζώγρησαν ἐνέδραν ποιησάμενοι καὶ γέρρα ἔλαβον ὠμοβόεια ἀμφὶ τὰ

εἴκοσιν. Ἐπειδὴ δ' ἡ βοή πλείων τε ἐγίνετο καὶ ἐγγύτερον καὶ οἱ αἰεὶ ἐπιόντες ἔθεον δρόμῳ ἐπὶ τοὺς αἰεὶ βοῶντας καὶ πολλῶ μείζων ἐγίνετο ἡ βοή, ὅσῳ δὴ πλείους ἐγίνοντο, ἐδόκει δὴ μεῖζόν τι εἶναι τῷ Ξενοφῶντι, καὶ ἀναβάς ἐφ' ἵππον καὶ Λύκιον καὶ τοὺς ἱππέας ἀναλαβὼν παρεβόηθει· καὶ τάχα δὴ ἀκούουσι βοῶντων τῶν στρατιωτῶν « θάλαττα, θάλαττα » καὶ παρεγγυώντων. Ἐνθα δὴ ἔθεον πάντες καὶ οἱ ὀπισθοφύλακες καὶ τὰ ὑποζύγια ἠλαύνετο καὶ οἱ ἵπποι.

Ἐπεὶ δὲ ἀφίκοντο πάντες ἐπὶ τὸ ἄκρον, ἐνταῦθα δὴ πε- § 25 - 27
ριέβαλλον ἀλλήλους καὶ στρατηγούς καὶ λοχαγούς δακρύνοντες. Καὶ ἐξαίφνης, παρεγγυήσαντός τινος, οἱ στρατιῶται φέρουσι λίθους καὶ ποιοῦσι κολωνὸν μέγαν. Ἐνταῦθα ἀνέτιθεσαν δερμάτων πλῆθος ὠμοβοείων καὶ βακτηρίας καὶ τὰ αἰχμάλωτα γέρρα, καὶ ὁ ἡγεμὼν αὐτός τε κατέτεμνε τὰ γέρρα καὶ τοῖς ἄλλοις διεκελεύετο. Μετὰ ταῦτα τὸν ἡγεμόνα οἱ Ἕλληνες ἀποπέμπουσι δῶρα δόντες ἀπὸ κοινοῦ ἵππον καὶ φιάλην ἀργυρᾶν καὶ σκευὴν Περσικὴν καὶ δαρεικοὺς δέκα· ἥτει δὲ μάλιστα τοὺς δακτυλίους, καὶ ἔλαβε πολλοὺς παρὰ τῶν στρατιωτῶν. Κώμην δὲ δεῖξας αὐτοῖς, οὗ σκηνήσουσι, καὶ τὴν ὁδόν, ἣν πορεύσονται εἰς Μάκρωνας, ἐπεὶ ἑσπέρα ἐγένετο, ὄχετο ἀπιών.

[Ἀφοῦ κατέβησαν οἱ Ἕλληνες ἀπὸ τὸ ὄρος Θήχην, πορεύονται διὰ μέσον τῆς χώρας τῶν Μακρόνων· ἐδῶ ἀπαντῶν χωρίον δυσκολοδιάβατον καὶ ποταμὸν μὲ τὰς ὄχθας του καταφύτους ἀπὸ δένδρα. Τοῦτον ἐπιχειροῦν νὰ διαβοῦν, ἀλλὰ δὲν τὸ κατορθώνουν· διότι οἱ Μάκρωνες παροταταγμένοι εἰς τὴν ἀπέναντι ὄχθην ἐμποδίζουν τὴν διάβασιν μὲ λίθους, τοὺς ὁποίους ἔροπιτον κατ' αὐτῶν.

Εἰς τὴν δύσκολον αὐτὴν περίστασιν προσέρχεται εἰς τὸν Ξενοφῶντα κάποιος στρατιώτης πελταστής, ὁ ὁποῖος ἄλλοτε, καθὼς ἔλεγεν, ὑπηρέτει ὡς δούλος εἰς τὰς Ἀθήνας καὶ ὁ ὁποῖος ἐβεβαίωσεν, ὅτι ἐγνώριζε τὴν γλῶσσαν τῶν ἀνθρώπων τούτων. Γιὰ τῆς μεσιτείας αὐτοῦ οἱ Ἕλληνες συνάπτουν συνθήκας μὲ τοὺς Μάκρωνας.

Μετά ταῦτα οἱ Μάκρονες διευκολύνουν τὴν διάβασιν τῶν Ἑλλήνων καὶ ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας τοὺς συνοδεύουν, ἕως ὅτου τοὺς φέρουν εἰς τὰ ὄρια τῶν Κόλχων· ἐδῶ εὗρισκον μέγα ὄρος καὶ τοὺς Κόλχους παρατεταγμένους ἐπ' αὐτοῦ. Μετὰ τολμηρὰν ἐπίθεσιν τρέπουν καὶ αὐτοὺς εἰς φυγὴν· ἀφοῦ δὲ ἀνέβησαν εἰς τὸ ὄρος, κατασκηνοῦν εἰς κόμας, αἱ ὁποῖαι εἶχον ἄφθονα τὰ τροφίμα.]

17. Ἄφιξις τῶν Ἑλλήνων εἰς Τραπεζοῦντα.

(8, 22 - 28)

§ 22 - 24 Ἐντεῦθεν δ' ἐπορεύθησαν δύο σταθμοὺς παράσάγγας ἑπτὰ καὶ ἦλθον ἐπὶ θάλατταν εἰς Τραπεζοῦντα, πόλιν Ἑλληνίδα οἰκουμένην παρὰ τὸν Εὐξεινον Πόντον, Σινωπέων ἀποικίαν ἐν τῇ Κόλχων χώρᾳ. Ἐνταῦθα ἔμειναν ἡμέρας ἀμφὶ τὰς τριάκοντα ἐν τοῖς τῶν Κόλχων κόμμασι· κἀντεῦθεν ὁρμώμενοι ἐλήζοντο τὴν Κολχίδα. Ἀγορὰν δὲ παρεῖχον τῷ στρατοπέδῳ Τραπεζοῦντιοὶ καὶ ἐδέξαντό τε τοὺς Ἑλληνας καὶ ξένια ἔδωσαν βοῦς καὶ ἄλφιστα καὶ οἶνον. Συνδιεπράττοντο δὲ καὶ ὑπὲρ τῶν πλησίον Κόλχων τῶν ἐν τῷ πεδίῳ μάλιστα οἰκούντων καὶ ξένια καὶ παρ' ἐκείνων ἦλθον βόες.

§ 25 - 26 Μετὰ δὲ τοῦτο τὴν θυσίαν, ἣν ἠϋζαντο, παρεσκευάζοντο· ἦλθον δ' αὐτοῖς ἱκανοὶ βόες ἀποθῦσαι τῷ Διὶ σωτήρια καὶ τῷ Ἡρακλεῖ ἡγεμόσυνα καὶ τοῖς ἄλλοις θεοῖς, ἃ ἠϋζαντο. Ἐποίησαν δὲ καὶ ἀγῶνα γυμνικὸν ἐν τῷ ὄρει, ἐνθαπερ ἐσκήνουν. Εἶλοντο δὲ Δρακόντιον Σπαρτιάτην δρόμου τ' ἐπιμεληθῆναι καὶ τοῦ ἀγῶνος προστατῆσαι. Ἐπειδὴ δὲ ἡ θυσία ἐγένετο, τὰ δέρματα παρέδωκαν τῷ Δρακοντίῳ καὶ ἡγεῖσθαι ἐκέλευον, ὅπου τὸν δρόμον πεποιηκῶς εἶη. Ὁ δὲ δεῖξας, οὐπερ ἐστηκότες ἐτύγχανον, « Οὗτος ὁ λόφος », ἔφη, « κάλλιστος τρέχειν, ὅπου ἂν τις βούληται ». « Πῶς οὖν », ἔφασαν, « δυνήσονται παλαίειν ἐν οὗτω σκληρῷ καὶ δασεῖ ; » Ὁ δ' εἶπε· « Μᾶλλον τι ἀνιάσεται ὁ καταπεσών ».

Θάλαττα! Θάλαττα!
(Οι στρατιώται τοῦ Ξενοφώντος βλέποντες τὸν Πόντον)

§ 27 - 28

Ἦγωνίζοντο δὲ στάδιον μὲν παῖδες τῶν αἰχμαλώτων οἱ πλεῖστοι, δόλιχον δὲ Κρηῆτες πλείους ἢ ἑξήκοντα, πάλην δὲ καὶ πυγμαῖν καὶ παγκράτιον ἕτεροι· καὶ καλὴ θεὰ ἐγένετο· πολλοὶ γὰρ κατέβησαν καὶ, ἅτε θεωμένων τῶν ἑταίρων, πολλὴ φιλονικία ἐγένετο. Ἔθεον δὲ καὶ ἵπποι· καὶ ἔδει τοὺς ἵππεας κατὰ τοῦ πρανοῦς ἐλάσαντας καὶ παρὰ τὴν θάλατταν ὑποστρέψαντας πάλιν ἄνω πρὸς τὸν βωμὸν ἄγειν τοὺς ἵππους. Καὶ κάτω μὲν οἱ πολλοὶ ἐκυλινδοῦντο· ἄνω δὲ πρὸς τὸ ἰσχυρῶς ὄρθιον μόλις βιάδην ἐπορεύοντο οἱ ἵπποι· ἔνθα πολλὴ κραυγὴ καὶ γέλως καὶ παρακέλευσις ἐγένετο.

ΒΙΒΛΙΟΝ ΠΕΜΠΤΟΝ

ΑΠΟ ΤΗΝ ΤΡΑΠΕΖΟΥΝΤΑ ΕΩΣ ΤΑ ΚΟΤΥΩΡΑ

(Μάρτιος - Μάιος τοῦ 400 π. Χ.)

[Μετὰ τὰς θυσίας καὶ τοὺς ἀγῶνας οἱ Ἕλληνες συνελθόντες συσκέπτονται περὶ τῆς λοιπῆς πορείας τοῦ στρατεύματος· κατὰ τὴν σύσκεψιν αὐτὴν ἀποφασίζεται νὰ ἐπιστρέψουν εἰς τὴν Ἑλλάδα διὰ θαλάσσης καὶ ἀποστέλλεται ὁ Χειρίσοφος πρὸς τὸν ἐν Βυζαντίῳ ναύαρχον τῶν Λακεδαιμονίων Ἀναξίβιον, διὰ νὰ προμηθεύσῃ μεταγωγικὰ πλοῖα. Ἀλλὰ μέχρις ὅτου ταῦτα ἔλθουν, συμβουλεύει ὁ Ξενοφῶν νὰ λάβουν μέτρα, πῶς νὰ προμηθεύωνται τροφίμα ἐκ τῆς πολεμίας χώρας καὶ πῶς νὰ γίνωνται ἀσφαλῶς αἱ τοιαῦται ἐκδρομαί, προσέτι δὲ πῶς νὰ ἐξασφαλίσουν τὸ στρατόπεδον ἀπὸ ἐνδεχομένης ἐπιθέσεως τῶν πολεμιῶν. Ἐὰν δὲ τυχὸν ὁ Χειρίσοφος ἔλθῃ χωρὶς πλοῖα, συμβουλεύει νὰ παρασκευάσων ἀπὸ ἐδῶ ἀρκετὰ πλοῖα μεταγωγικά. Ἐν ἀποτυχίᾳ δὲ τούτου προτείνει νὰ παραγγείλουν εἰς τὰς παραλιακὰς πόλεις νὰ ἐπιδιορθώσων τὰς ἐν τῷ μεταξὺ δυσκολοδιαβάτους ὁδοὺς πρὸς εὐκολωτέραν ὁδοιπορίαν τοῦ στρατεύματος.

Καὶ τὰ μὲν ἄλλα ψηφίζονται· τὸ δὲ περὶ ὁδοιπορίας δὲν δέχονται οἱ στρατιῶται, διότι ἀπεστρέφοντο τὴν ὁδοιπορίαν· κρηφίως ὅμως ὁ Ξενοφῶν καταπέθει τὰς παραλιακὰς πόλεις νὰ ἐπισκευάσων τὰς ὁδοὺς. Μετὰ ταῦτα καταπλέουν μερικὰ πλοῖα εἰς Τραπεζοῦντα.

Ἐπειδὴ τὰ τροφίμα ἤρχισαν νὰ ἐξαντλοῦνται, εἰσβάλλουν οἱ Ἕλληνες εἰς τὴν πλησίον ὄρεινὴν χώραν τῶν Ἀριλῶν. Οἱ Ἀρίλαι, ἀφροῦ ἔκασαν ὅλα τὰ εὐκολοκρυέντα χωρία των, συρρέουν ὅλοι μὲ τὰ ὑπάρχοντά των εἰς χωρίον τι ὄχορόν, τὸ ὅποιον ἦτο ἡ πρωτεύουσά των. Ταύτην οἱ Ἕλληνες μετὰ μακρὰν μάχην κυριεύουν καὶ πυρπολοῦν τὴν δ' ἐπομένῃ ἐπανέρχονται εἰς τὴν Τραπεζοῦντα κομίζοντες τροφάς.]

18. "Αφιξις τῶν Ἑλλήνων εἰς Κερασσοῦντα. Διανομὴ τῶν ἐκ τῶν λαφύρων χρημάτων καὶ χρησιμοποίησις ὑπὸ τοῦ Ξενοφῶντος τῶν διὰ τοὺς θεοὺς παραδοθέντων εἰς αὐτὸν χρημάτων.

(3, 1 - 13)

§ 1 - 3 Ἐπεὶ δὲ οὔτε Χειρίσοφος ἤκεν οὔτε πλοῖα ἱκανὰ ἦν οὔτε τὰ ἐπιτήδεια ἐξῆν λαμβάνειν ἔτι, ἐδόκει ἀπιτέον εἶναι. Καὶ εἰς μὲν τὰ πλοῖα τοὺς τε ἀσθενοῦντας ἐνεβίβασαν καὶ τοὺς ὑπὲρ τετραράκοντα ἔτη καὶ παῖδας καὶ γυναῖκας καὶ τῶν σκευῶν, ὅσα μὴ ἀνάγκη ἦν ἔχειν. Καὶ Φιλήσιον καὶ Σοφαίνετον τοὺς πρεσβυτάτους τῶν στρατηγῶν εἰσβιβάσαντες τούτων ἐκέλευον ἐπιμελεῖσθαι· οἱ δὲ ἄλλοι ἐπορεύοντο· ἡ δὲ ὁδὸς ὠδοποιημένη ἦν. Καὶ ἀφικνοῦνται πορευόμενοι εἰς Κερασσοῦντα τριταῖοι, πόλιν Ἑλληνίδα ἐπὶ θαλάττῃ, Σινωπέων ἀποικὸν ἐν τῇ Κολχίδι χώρᾳ. Ἐνταῦθα ἔμειναν ἡμέρας δέκα· καὶ ἐξέτασις σὺν τοῖς ὅπλοις ἐγίγνετο καὶ ἀριθμὸς. Καὶ ἐγένοντο ὀκτακισχίλιοι καὶ ἐξακόσιοι. Οὗτοι ἐσώθησαν. Οἱ δὲ ἄλλοι ἀπώλοντο ὑπὸ τε τῶν πολεμίων καὶ χιόνος καὶ εἴ τις νόσφ.

§ 4 - 6 Ἐνταῦθα καὶ διαλαμβάνουσι τὸ ἀπὸ τῶν αἰχμαλώτων ἀργύριον γενόμενον. Καὶ τὴν δεκάτην, ἣν τῶ Ἀπόλλωνι ἐξεῖλον καὶ τῇ Ἐφεσίᾳ Ἀρτέμιδι, διέλαβον οἱ στρατηγοὶ τὸ μέρος ἕκαστος φυλάττειν τοῖς θεοῖς· ἀντὶ δὲ Χειρισόφου Νέων ὁ Ἀσιναιῖος ἔλαβε. Ξενοφῶν οὖν τὸ μὲν τοῦ Ἀπόλλωνος μέρος ἀνάθημα ποιησάμενος ἀνατίθησιν εἰς τὸν ἐν Δελφοῖς τῶν Ἀθηναίων θησαυρὸν καὶ ἐπέγραψε τό τε αὐτοῦ ὄνομα καὶ τοῦ Προξένου, ὃς σὺν Κλεάρχῳ ἀπέθανε· ξένος γὰρ ἦν αὐτοῦ. Τὸ δὲ τῆς Ἀρτέμιδος τῆς Ἐφεσίας, ὅτ' ἀπῆει σὺν Ἀγησιλάῳ ἐκ τῆς Ἀσίας εἰς Βοιωτίαν, καταλείπει παρὰ Μεγαβύζῳ, τῶ τῆς Ἀρτέμιδος νεωκόρῳ, ὅτι αὐτὸς κινδυνεύσων ἐδόκει ἰέναι, καὶ ἐπέστειλεν, ἣν μὲν αὐτὸς σωθῆ, αὐτῶ ἀποδοῦναι·

ἦν δέ τι πάθῃ, ἀναθεῖναι ποιησάμενον τῇ Ἀρτέμιδι, ὅτι οἷοιτο χαριεῖσθαι τῇ θεῷ.

Ἐπεὶ δ' ἔφρουγεν ὁ Ξενοφῶν καὶ κατόκει ἤδη ἐν Σκιλ- § 7 - 8
λοῦντι παρὰ τὴν Ὀλυμπίαν, ἀφικνεῖται Μεγάβυζος εἰς Ὀ-
λυμπίαν θεωρήσων, καὶ ἀποδίδωσι τὴν παρακαταθήκην αὐτῷ·
Ξενοφῶν δὲ λαβὼν χωρίον ὠνεῖται τῇ θεῷ, ὅπου ἀνεῖλεν ὁ
θεός. Ἐτυχε δὲ διαρρέων διὰ τοῦ χωρίου ποταμὸς Σελινοῦς.
Καὶ ἐν Ἐφέσῳ δὲ παρὰ τὸν τῆς Ἀρτέμιδος νεῶν Σελινοῦς
ποταμὸς παραρρεῖ. Καὶ ἰχθύες ἐν ἀμφοτέροις ἔνεισι καὶ κόγ-
χαι· ἐν δὲ τῷ ἐν Σκιλλοῦντι χωρίῳ καὶ θῆραι πάντων τῶν
θηρίων, ὅποσα ἐστὶν ἀγρευόμενα.

Ἐποίησε δὲ καὶ βωμὸν καὶ ναὸν ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ ἀργυρίου § 9 - 10
καὶ τὸ λοιπὸν δὲ αἰεὶ δεκατεύων τὰ ἐκ τοῦ ἀγροῦ ὠραῖα
θυσίαν ἐποίει τῇ θεῷ καὶ πάντες οἱ πολῖται καὶ οἱ πρόσχω-
ροι ἄνδρες καὶ γυναῖκες μετεῖχον τῆς ἐορτῆς. Παρεῖχε δὲ ἡ
θεὸς τοῖς σκηνοῦσιν ἄλφιτα, ἄρτους, οἶνον, τραγήματα, καὶ
τῶν θυομένων ἀπὸ τῆς ἱεράς νομῆς λάχος, καὶ τῶν θηρευομέ-
νων δέ. Καὶ γὰρ θήραν ἐποιοῦντο εἰς τὴν ἐορτὴν οἱ τε Ξενο-
φῶντος παῖδες καὶ οἱ τῶν ἄλλων πολιτῶν, καὶ ἄνδρες δὲ οἱ
βουλόμενοι συνεθήρων· καὶ ἠλίσκετο τὰ μὲν ἐξ αὐτοῦ τοῦ
ἱεροῦ χώρου, τὰ δὲ καὶ ἐκ τῆς Φολόης, σῦες καὶ δορκάδες καὶ
ἔλαφοι.

Ἔστι δὲ τὸ χωρίον, ἧ ἐκ Λακεδαίμονος εἰς Ὀλυμπίαν § 11 - 13
πορεύονται, ὡς εἴκοσι στάδιοι ἀπὸ τοῦ ἐν Ὀλυμπία Διὸς
ἱεροῦ. Ἐνὶ δ' ἐν τῷ ἱερῷ χώρῳ καὶ λειμῶν καὶ ὄρη δένδρων
μεστά, ἱκανὰ σῦς καὶ αἰγας καὶ βοῦς τρέφειν καὶ ἵππους, ὥστε
καὶ τὰ τῶν εἰς τὴν ἐορτὴν ἰόντων ὑποζύγια εὐωχεῖσθαι. Περὶ
δὲ αὐτὸν τὸν ναὸν ἄλλος ἡμέρων δένδρων ἐφυτεύθη. Ὁ δὲ
ναός, ὡς μικρὸς μέγλω, τῷ ἐν Ἐφέσῳ εἰκασται, καὶ τὸ ξόα-
νον ἔοικεν, ὡς κυπαρίττινον χρυσαῖον, τῷ ἐν Ἐφέσῳ. Καὶ στήλη
ἔστηκε παρὰ τὸν ναὸν γράμματα ἔχουσα.

ΠΕΡΟΣ Ο ΧΩΡΟΣ ΤΗΣ ΑΡΤΕΜΙΔΟΣ. ΤΟΝ ΕΧΟΝΤΑ ΚΑΙ ΚΑΡΠΟΥΜΕΝΟΝ ΤΗΝ ΜΕΝ ΔΕΚΑΤΗΝ ΚΑΤΑΘΥΕΙΝ ΕΚΑΣΤΟΥ ΕΤΟΥΣ. ΕΚ ΔΕ ΤΟΥ ΠΕΡΙΤΤΟΥ ΤΟΝ ΝΑΟΝ ΕΠΙΣΚΕΥΑΖΕΙΝ. ΑΝ ΔΕ ΤΙΣ ΜΗ ΠΟΙΗ ΤΑΥΤΑ, ΤΗ ΘΕΩ ΜΕΛΗΣΕΙ.

[Από τὴν Κερασσοῦντα οἱ Ἕλληρες ἐξακολοθοῦντες τὴν πορείαν φθάουν εἰς τὰ ὄρια τῆς χώρας τῶν Μοσσηνοίκων. Οὗτοι, ἐπειδὴ εἶχον μεγάλην πεποίθησιν εἰς τὴν ὀχυρότητα τῆς χώρας τῶν, δὲν ἤθελον νὰ ἐπιτρέφουν εἰς τοὺς Ἕλληρας νὰ διέλθουν δι' αὐτῆς. Τότε οἱ Ἕλληρες διὰ τῆς μεσιτείας ἐνὸς Τραπεζοντιῶ συμμαχοῦν μὲ τοὺς δυτικοὺς Μοσσηνοίκους, οἱ ὅποιοι ἦσαν ἐχθροὶ τῶν ἀνατολικῶν, τῶν ἐμποδιζόντων τὴν δίοδον. Μετὰ τὴν συμμαχίαν αὐτὴν οἱ Ἕλληρες ἐπιτίθενται κατὰ τῶν ἀνατολικῶν Μοσσηνοίκων, νικοῦν αὐτοὺς καὶ τὴν χώραν παραδίδουν εἰς τοὺς συμμαχοὺς τῶν.

Ἀπὸ τὴν χώραν τῶν Μοσσηνοίκων εἰσέρχονται διὰ μέσον τῆς χώρας τῶν Χαλδίων εἰς τὴν χώραν τῶν Τιβαρηνοῶν καὶ ταύτην ἀφ' οὗ διήλθον εἰρηρικῶς φθάουν μετὰ δύο ἡμέρας εἰς τὴν ἐλληνικὴν πόλιν Κοτύωρα, ἀποικίαν τῶν Σινωπέων. Ἐδῶ διαμένον τεσσαράκοντα πέντε ἡμέρας· κατὰ τὸ διάστημα αὐτὸ προσφέρουν θυσίας εἰς τοὺς θεοὺς καὶ τελοῦν ἱερὰς τελετὰς καὶ γυμνικοὺς ἀγῶνας· τὰ δὲ τροφίμα ἐλάμβανον διὰ τῆς βίας, ἄλλα μὲν ἐκ τῆς Παφλαγονίας, ἄλλα δὲ ἐκ τῶν περικύκλων τῶν Κοτυωριτῶν· διότι οἱ Κοτυωριταὶ οὔτε τροφὰς πρὸς ἀγορὰν παρεῖχον εἰς τοὺς Ἕλληρας οὔτε ἐδέχοντο εἰς τὴν πόλιν τῶν τοὺς ἀσθενεῖς.]

19. Αἱ ἐν Κοτυώροις διαπραγματεύσεις τῶν Σινωπέων πρέσβων μετὰ τῶν Ἑλλήνων.

(5, 7 - 25)

§ 7 - 9 Ἐν τούτῳ ἔρχονται ἐκ Σινώπης πρέσβεις, φοβούμενοι περὶ τῶν Κοτυωριτῶν τῆς τε πόλεως — ἦν γὰρ ἀποικία ἐκείνων καὶ φόρον ἐκείνοις ἔφερε - καὶ περὶ τῆς χώρας, ὅτι ἤκουον δηρουμένην. Καὶ ἐλθόντες εἰς τὸ στρατόπεδον τῶν Ἑλλήνων ἔλεγον· προηγόρει δὲ Ἐκατώνυμος, δεινὸς νομιζόμενος

εἶναι λέγειν· « Ἐπεμψεν ἡμᾶς, ὧ ἄνδρες στρατιῶται, ἡ τῶν Σινωπέων πόλις ἐπαινέσοντάς τε ὑμᾶς, ὅτι νικᾶτε, Ἕλλη-
νες ὄντες βαρβάρους, ἔπειτα δὲ συνησθησομένους, ὅτι διὰ πολ-
λῶν τε καὶ δεινῶν, ὡς ἡμεῖς ἠκούσαμεν, πραγμάτων σεσω-
σμένοι παρεγένεσθε. Ἄξιοῦμεν δέ, Ἕλληνες ὄντες καὶ αὐτοί,
ὑφ' ὑμῶν ὄντων Ἑλλήνων ἀγαθὸν μὲν τι πάσχειν, κακὸν δὲ
μηδέν· οὐδὲ γὰρ ἡμεῖς ὑμᾶς οὐδὲν πώποτε ὑπήρξαμεν κακῶς
ποιοῦντες.

» Κοτυωρῖται δὲ οὗτοί εἰσιν ἡμέτεροι ἄποικοι, καὶ τὴν § 10 - 12
χώραν ἡμεῖς αὐτοῖς ταύτην παραδεδώκαμεν βαρβάρους ἀφ-
λόμενοι· διὸ καὶ δασμὸν ἡμῖν φέρουσιν οὗτοι τεταχμένον καὶ
Κερασούντιοι καὶ Τραπεζούντιοι· ὥστε, ὅ,τι ἂν τούτοις κακὸν
ποιήσητε, ἡ Σινωπέων πόλις νομίζει πάσχειν. Νῦν δὲ ἀκούο-
μεν ὑμᾶς εἰς τε τὴν πόλιν βία εἰσεληλυθότας σκηνοῦν ἐν ταῖς
οἰκίαις καὶ ἐκ τῶν χωρίων βία λαμβάνειν, ὧν ἂν δέησθε,
οὐ πείθοντας. Ταῦτ' οὖν οὐκ ἀξιοῦμεν· εἰ δὲ ταῦτα ποιήσετε,
ἀνάγκη ἡμῖν καὶ Κορύλλαν καὶ Παφλαγόνας καὶ ἄλλον, ὄν-
τινα ἂν δυνώμεθα, φίλον ποιεῖσθαι ».

Πρὸς ταῦτα ἀναστὰς Ξενοφῶν ὑπὲρ τῶν στρατιωτῶν § 13 - 15
εἶπεν· « Ἄλλ' ἡμεῖς, ὧ ἄνδρες Σινωπεῖς, ἤκοιμεν ἀγαπῶντες,
ὅτι τὰ σώματα διεσωσάμεθα καὶ τὰ ὄπλα· οὐ γὰρ ἦν δυνα-
τὸν ἅμα τε χρήματα ἄγειν καὶ φέρειν καὶ τοῖς πολεμίοις μά-
χεσθαι. Καὶ νῦν, ἐπεὶ εἰς τὰς Ἑλληνίδας πόλεις ἤλθομεν, ἐν
Τραπεζοῦντι μὲν, παρεῖχον γὰρ ἡμῖν ἀγοράν, ὠνούμενοι εἶχο-
μεν τὰ ἐπιτήδεια, καὶ ἀνθ' ὧν ἐτίμησαν ἡμᾶς καὶ ξένια ἔδω-
καν τῇ στρατιᾷ, ἀντετιμῶμεν αὐτούς, καὶ εἴ τις τῶν βαρβάρων
αὐτοῖς φίλος ἦν, τούτων ἀπειχόμεθα· τοὺς δὲ πολεμίους αὐ-
τῶν, ἐφ' οὓς αὐτοὶ ἠγροῖντο, κακῶς ἐποιοῦμεν, ὅσον ἐδυνάμεθα.
Ἐρωτᾶτε δὲ αὐτούς, ὁποῖον τινῶν ἡμῶν ἔτυχον· πάρεσι γὰρ
ἐνθάδε, οὓς ἡμῖν ἠγεμόνας διὰ φίλιαν ἢ πόλιν συνέπεμψεν.

» Ὅποι δ' ἂν ἐλλθόντες ἀγοράν μὴ ἔχωμεν, ἄν τε εἰς βάρ- § 16 - 19

βαρον γῆν ἄν τε εἰς Ἑλληνίδα, οὐχ ὕβρει ἀλλὰ ἀνάγκη λαμβάνομεν τὰ ἐπιτήδεια. Καὶ Καρδούχους καὶ Ταόχους καὶ Χαλδαίους, καίπερ βασιλέως οὐχ ὑπηκόους ὄντας, ὅμως, καὶ μάλα φοβερούς ὄντας, πολεμίους ἐκτησάμεθα διὰ τὸ ἀνάγκην εἶναι λαμβάνειν τὰ ἐπιτήδεια, ἐπεὶ ἀγορὰν οὐ παρεῖχον. Μάκρωνας δέ, καίπερ βαρβάρους ὄντας, ἐπεὶ ἀγορὰν, οἷαν ἐδύναντο, παρεῖχον, φίλους τε ἐνομιζόμεν εἶναι καὶ βία οὐδὲν ἐλαμβάνομεν τῶν ἐκείνων. Κοτυωρίτας δέ, οὓς ὑμετέρους φατὲ εἶναι, εἴ τι αὐτῶν εἰλήφαμεν, αὐτοὶ αἴτιοί εἰσιν· οὐ γὰρ ὡς φίλοι προσεφέροντο ἡμῖν, ἀλλὰ κλείσαντες τὰς πύλας οὔτε εἴσω ἐδέχοντο οὔτε ἔξω ἀγορὰν ἔπειμπον· ἡτιῶντο δὲ τὸν παρ' ὑμῶν ἀρμοστήν τούτων αἴτιον εἶναι.

§ 20 - 21

» Ὁ δὲ λέγεις βία εἰσελθόντας σκηνοῦν, εὖ ἴσθι, ὅτι ἡμεῖς ἡξιοῦμεν τοὺς κάμνοντας εἰς τὰς οἰκίας δέξασθαι· ἐπεὶ δὲ οὐκ ἀνέωγον τὰς πύλας, ἧ ἡμᾶς ἐδέχετο αὐτὸ τὸ χωρίον, ταύτη εἰσελθόντες ἄλλο μὲν οὐδὲν βίαιον ἐποιήσαμεν, σκηνοῦσι δ' ἐν ταῖς οἰκίαις οἱ κάμνοντες τὰ αὐτῶν δαπανῶντες, καὶ τὰς πύλας φρουροῦμεν, ὅπως μὴ ἐπὶ τῷ ὑμετέρῳ ἀρμοστῆ ὄσιν οἱ κάμνοντες ἡμῶν, ἀλλ' ἐφ' ἡμῖν ἧ κομίσασθαι αὐτούς, ὅταν βουλώμεθα. Οἱ δ' ἄλλοι, ὡς ὁρᾶτε, σκηνοῦμεν ὑπαίθριοι ἐν τῇ τάξει, παρεσκευασμένοι, ἄν μὲν τις εὖ ποιῆ, ἀντευποιεῖν, ἄν δὲ κακῶς, ἀλέξασθαι.

§ 22 - 23

» Ἄ δὲ ἠπείλησας, ὡς, ἦν ὑμῖν δοκῆ, Κορύλαν καὶ Παφλαγόνας συμμάχους ποιήσεσθε ἐφ' ἡμᾶς, εὖ ἴσθι, ὅτι ἡμεῖς ἦν μὲν ἀνάγκη ἧ, πολεμήσομεν καὶ ἀμφοτέροις· ἡδὴ γὰρ καὶ ἄλλοις πολλαπλάσιους ὑμῶν ἐπολεμήσαμεν· ἄν δὲ δοκῆ ἡμῖν καὶ φίλον ποιεῖσθαι τὸν Παφλαγόναν — ἀκούομεν δὲ αὐτὸν καὶ ἐπιθυμεῖν τῆς ὑμετέρας πόλεως καὶ χωρίων τῶν ἐπιθαλασσιῶν —, πειρασόμεθα συμπράττοντες αὐτῷ, ὧν ἐπιθυμεῖ, φίλοι γίγνεσθαι.»

§ 24 - 25

Ἐκ τούτου μάλα μὲν δῆλοι ἦσαν οἱ συμπρέσβεις τῷ

Ἐκατωνόμῳ χαλεπαίνοντες τοῖς εἰρημένοις, παρελθὼν δ' αὐτῶν ἄλλος εἶπεν, ὅτι οὐ πόλεμον ποιησόμενοι ἤκοιεν, ἀλλὰ ἐπιδείξοντες, ὅτι φίλοι εἰσὶ. « Καὶ ξενίοις, ἦν μὲν ἔλθῃτε πρὸς τὴν Σινωπέων πόλιν, ἐκεῖ δεξόμεθα, νῦν δὲ τοὺς ἐνθάδε κελεύσομεν διδόναι, ἃ δύνανται· ὀρῶμεν γὰρ πάντα ἀληθῆ ὄντα, ἃ λέγετε ». Ἐκ τούτου ξενία τε ἔπεμπον οἱ Κοτυωρίται, καὶ οἱ στρατηγοὶ τῶν Ἑλλήνων ἐξένιζον τοὺς τῶν Σινωπέων πρέσβεις, καὶ πρὸς ἀλλήλους πολλά τε καὶ φιλικὰ διελέγοντο τά τε ἄλλα καὶ περὶ τῆς λοιπῆς πορείας ἀνεπυθάνοντο.

[Τὴν ἐπομένην συγκαλοῦν οἱ στρατηγοὶ τὸν στρατὸν εἰς συνέλευσιν καὶ τοὺς πρέσβεις τῶν Σινωπέων, ἵνα συσχεθῶν περὶ τῆς περαιτέρω πορείας, ἂν πρέπει νὰ κάμουν τὴν πορείαν διὰ ξηρᾶς ἢ διὰ θαλάσσης. Ἀποφασίζον νὰ γίνῃ ἡ πορεία διὰ θαλάσσης καὶ οἱ Σινωπεῖς ἀναλαμβάνουν νὰ χορηγήσουν τὰ ἀναγκαῖα πρὸς τοῦτο πλοῖα.

Ἐν τῷ μεταξὺ ὁ Ξενοφῶν κατηγορηθεὶς, ὅτι ἐκτόπησέ τινας καὶ ἐφέρετο ὑβριστικῶς, ἀπολογεῖται καὶ ἀποδεικνύει, ὅτι, ὅσας ἠραγκάσθη νὰ κτυπήσῃ τινὰ καὶ νὰ μεταχειρισθῇ βίαν, τὸ ἔκαμε πρὸς τὸ συμφέρον τοῦ στρατεύματος καὶ διατήρησιν τῆς πειθαρχίας· οὕτω π.χ. λέγει, ὅτι ἐκτόπησε στρατιώτας τινάς, διότι οὗτοι ἀφίροντες τὰς τάξεις των καὶ τρέχοντες ἤθελον νὰ ἀρπάζουν λάφυρα καὶ νὰ πλεονεκτοῦν. Ἀναφέρει δὲ καὶ ἄλλας περιστάσεις, κατὰ τὰς ὁποίας δικαίως μετεχειρίσθη βίαν. Τέλος ἐκφράζει τὸ παράπονον, ὅτι τὰ μὲν κακά, ὅσα ἔπαθον ἀπ' αὐτόν, ἐνθυμοῦνται, τὰ δὲ καλά, τὰ ὅποια ἔλαβον παρ' αὐτοῦ λησμονοῦν. « Ἄλλὰ μὴν », λέγει, « καλὸν γε καὶ δίκαιον καὶ ὄσιον καὶ ἡδιον τῶν ἀγαθῶν μᾶλλον ἢ τῶν κακῶν μεμνήσθαι ».]

B I B Λ I O N E K T O N

ΑΠΟ ΤΑ ΚΟΤΥΩΡΑ ΕΩΣ ΤΗΝ ΧΡΥΣΟΠΟΛΙΝ

(Μάϊος - Ὀκτώβριος τοῦ 400 π.Χ.)

20. Συνθῆκαι τῶν Ἑλλήνων μετὰ τῶν Παφλαγόνων.
Ἄφιξις εἰς τὴν Σινώπην καὶ ἐκλογή ἐνὸς ἄρχοντος.

(1, 1 - 22, 24 - 33)

§ 1 - 3 Ἐκ τούτου δὲ ἐν τῇ διατριβῇ οἱ μὲν ἀπὸ τῆς ἀγορᾶς ἔζων, οἱ δὲ καὶ ληζόμενοι ἐκ τῆς Παφλαγονίας. Ἐκλώπευον δὲ καὶ οἱ Παφλαγόνες εὖ μάλα τοὺς ἀποσκευασμένους καὶ τῆς νυκτὸς τοὺς πρόσω σκηνοῦντας ἐπειρῶντο κακουργεῖν καὶ πολεμικώτατα πρὸς ἀλλήλους εἶχον ἐκ τούτων. Ὁ δὲ Κορύλας, ὃς ἐτύγγανε τότε Παφλαγονίας ἄρχων, πέμπει παρὰ τοὺς Ἑλληνας πρέσβεις ἔχοντας ἵππους καὶ στολὰς καλὰς, λέγοντας, ὅτι Κορύλας ἔτοιμος εἶη τοὺς Ἑλληνας μῆτε ἀδικεῖν μῆτε ἀδικεῖσθαι. Οἱ δὲ στρατηγοὶ ἀπεκρίναντο, ὅτι περὶ μὲν τούτων σὺν τῇ στρατιᾷ βουλευσονται, ἐπὶ ξένια δὲ ἐδέχοντο αὐτοὺς· παρεκάλεσαν δὲ καὶ τῶν ἄλλων ἀνδρῶν, οὓς ἐδόκουν δικαιοτάτους εἶναι.

§ 4 - 6 Θύσαντες δὲ βοῦς τῶν αἰχμαλώτων καὶ ἄλλα ἱερεῖα εὐωχίαν μὲν ἀρκοῦσαν παρεῖχον, κατακείμενοι δὲ ἐν σκίμποσιν ἐδείπνουν καὶ ἔπινον ἐκ κερατίνων ποτηρίων, οἷς ἐνετύγγανον ἐν τῇ χώρᾳ. Ἐπεὶ δὲ σπονδαὶ τε ἐγένοντο καὶ ἐπαιάνισαν, ἀνέστησαν πρῶτον μὲν Θραῖκες καὶ πρὸς αὐτὸν ὠρχήσαντο σὺν ταῖς ὄπλοις καὶ ἤλλοντο ὑψηλά τε καὶ κούφως καὶ ταῖς μαχαίραις ἐχρῶντο· τέλος δὲ ὁ ἕτερος τὸν ἕτερον παίει, ὥς

πᾶσιν ἐδόκει· ὁ δ' ἔπεσε τεχνικῶς πῶς. Καὶ ἀνέκραγον οἱ Παφλαγόνες. Καὶ ὁ μὲν σκυλεύσας τὰ ὄπλα τοῦ ἑτέρου ἐξήκει ἄδων τὸν Σιτάλακ· ἄλλοι δὲ τῶν Θρακῶν τὸν ἕτερον ἐξέφερον ὡς τεθνηκότα· ὁ δὲ οὐδὲν ἐπεπόνθει.

Μετὰ τοῦτο Αἰνιᾶνες καὶ Μάγνητες ἀνέστησαν, οἱ ὠρ- § 7 - 8
χοῦντο τὴν καρπαίαν καλουμένην ἐν τοῖς ὄπλοις. Ὁ δὲ τρόπος τῆς ὀρχήσεως ἦν ὅδε· ὁ μὲν παραθόμενος τὰ ὄπλα σπείρει καὶ ζευγηλατεῖ πυκνὰ στρεφόμενος ὡς φοβούμενος, ληστής δὲ προσέρχεται· ὁ δ' ἐπειδὴν προῖδη, ἀπαντᾷ ἀρπάσας τὰ ὄπλα καὶ μάχεται πρὸ τοῦ ζεύγους· καὶ οὗτοι ταῦτ' ἐποιοῦν ἐν ρυθμῷ πρὸς τὸν αὐλόν· καὶ τέλος ὁ ληστής, δῆσας τὸν ἄνδρα, καὶ τὸ ζεῦγος ἀπάγει· ἐνίοτε δὲ καὶ ὁ ζευγηλάτης τὸν ληστήν· εἶτα παρὰ τοὺς βοῦς ζεύξας ὀπίσω τὰ χεῖρε δεδεμένον ἐλάυνει.

Μετὰ τοῦτο Μυσὸς εἰσῆλθεν ἐν ἑκατέρᾳ τῇ χειρὶ ἔχων § 9 - 11
πέλτην καὶ τοτὲ μὲν, ὡς δύο ἀντιταττομένων, μιμούμενος ὠρχεῖτο, τοτὲ δὲ ὡς πρὸς ἓνα ἐχρήτο ταῖς πέλταις, τοτὲ δ' ἐδινεῖτο καὶ ἐξεκυβίστα ἔχων τὰς πέλτας, ὥστε ὄψιν καλὴν φαίνεσθαι. Τέλος δὲ τὸ περσικὸν ὠρχεῖτο κρούων τὰς πέλτας καὶ ὠκλαζε καὶ ἐξάνιστατο· καὶ ταῦτα πάντα ἐν ρυθμῷ ἐποίει πρὸς τὸν αὐλόν. Μετὰ δὲ τοῦτον οἱ Μαντινεῖς καὶ ἄλλοι τινὲς τῶν Ἀρκιάδων ἀναστάντες ἐξοπλισάμενοι, ὡς ἐδύνατο κάλλιστα, ἤσαν τε ἐν ρυθμῷ πρὸς τὸν ἐνόπλιον ρυθμὸν αὐλούμενοι καὶ ἐπαιάνισαν καὶ ὠρχήσαντο, ὥσπερ ἐν ταῖς πρὸς τοὺς θεοὺς προσόδοις.

Ὁρῶντες δὲ οἱ Παφλαγόνες δεινὰ ἐποιοῦντο πάσας τὰς § 12 - 13
ὀρχήσεις ἐν ὄπλοις εἶναι. Ἐπὶ τούτοις ὄρων ὁ Μυσὸς ἐκπεπληγμένους αὐτοὺς ὀρχηστρίδα εἰσάγει ἐνσκευάσας, ὡς ἐδύνατο κάλλιστα, καὶ ἀσπίδα δούς κούφην αὐτῇ. Ἡ δὲ ὠρχήσατο πυρρήχην ἐλαφρῶς. Ἐνταῦθα κρότος ἦν πολὺς. Τῇ μὲν νυκτὶ ταύτῃ τοῦτο τὸ τέλος ἐγένετο.

§ 14 - 16 Τῇ δὲ ὑστεραία προσῆγον τοὺς πρέσβεις εἰς τὸ στρατεύμα· καὶ ἔδοξε τοῖς στρατιώταις μῆτε ἀδικεῖν Παφλαγῶνας μῆτε ἀδικεῖσθαι. Μετὰ τοῦτο οἱ μὲν πρέσβεις ὤχοντο· οἱ δὲ Ἕλληνες, ἐπειδὴ πλοῖα ἱκανὰ ἐδόκει παρεῖναι, ἀναβάντες ἐπλεον ἡμέραν καὶ νύκτα πνεύματι καλῶ ἐν ἀριστερᾷ ἔχοντες τὴν Παφλαγονίαν. Τῇ δ' ἄλλη ἀφικνούνται εἰς Σινώπην καὶ ὠρμίσαντο εἰς Ἀρμήνην τῆς Σινώπης. Σινωπεῖς δὲ οἰκοῦσι μὲν ἐν τῇ Παφλαγονικῇ, Μιλησίων δὲ ἀποικοὶ εἰσιν. Οὗτοι δὲ ξένια πέμπουσι τοῖς Ἕλλησιν ἀλφίτων μὲν μεδίμνους τρισχιλίους, οἴνου δὲ κεράμια χίλια καὶ πεντακόσια. Καὶ Χειρίσοφος ἐνταῦθα ἦλθε τρίηρη ἔχων. Καὶ οἱ μὲν στρατιῶται προσεδόκων ἄγοντά τι σφίσιν ἤκειν· ὁ δ' ἤγε μὲν οὐδέν, ἀπήγγελλε δέ, ὅτι ἐπαινοῖη αὐτοὺς καὶ Ἀναξίβιος ὁ ναύαρχος καὶ οἱ ἄλλοι καὶ ὅτι ὑπισχνεῖτο Ἀναξίβιος, εἰ ἀφίκοντο ἔξω τοῦ Πόντου, μισθοφορὰν αὐτοῖς ἔσσεσθαι.

§ 17 - 18 Καὶ ἐν ταύτῃ τῇ Ἀρμήνῃ ἔμειναν οἱ στρατιῶται ἡμέρας πέντε. Ὡς δὲ τῆς Ἑλλάδος ἐδόκουν ἐγγὺς γίγνεσθαι, ἤδη μᾶλλον ἢ πρόσθεν εἰσῆει αὐτοὺς, ὅπως ἂν καὶ ἔχοντές τι οἴκαδε ἀφίκοντο. Ἠγήσαντο οὖν, εἰ ἓνα ἔλοιτο ἄρχοντα, μᾶλλον ἂν, ἢ πολυαρχίας οὔσης, δύνασθαι τὸν ἓνα χρῆσθαι τῷ στρατεύματι καὶ νυκτὸς καὶ ἡμέρας, καί, εἴ τι δέοι λανθάνειν, μᾶλλον ἂν κρύπτεσθαι, καί, εἴ τι αὖ δέοι φθάνειν, ἤττον ἂν ὑστερίζειν· οὐ γὰρ ἂν λόγων δεῖν πρὸς ἀλλήλους, ἀλλὰ τὸ δόξαν τῷ ἐνὶ περαίνεσθαι ἂν· τὸν δ' ἔμπροσθεν χρόνον ἐκ τῆς νικῶσης ἔπραττον πάντα οἱ στρατηγοί.

§ 19 - 21 Ὡς δὲ ταῦτα διανοοῦντο, ἐτράποντο ἐπὶ τὸν Ξενοφῶντα· καὶ οἱ λοχαγοὶ ἔλεγον προσιώντες αὐτῷ, ὅτι ἡ στρατιὰ οὕτω γιγνώσκει καὶ εὐνοίαν ἐνδεικνύμενος ἕκαστος ἔπειθεν αὐτὸν ὑποστῆναι τὴν ἀρχήν. Ὁ δὲ Ξενοφῶν τῇ μὲν ἐβούλετο ταῦτα, νομίζων καὶ τὴν τιμὴν μεῖζω οὕτως ἑαυτῷ γίγνεσθαι παρὰ τοῖς φίλοις καὶ εἰς τὴν πόλιν τὸ αὐτοῦ ὄνομα μεῖζον ἀφίξε-

σθαι, ἴσως δὲ καὶ ἀγαθοῦ τινος ἂν αἴτιος τῇ στρατιᾷ γενέσθαι. Τὰ μὲν δὴ τοιαῦτα ἐνθυμήματα ἐπῆρεν αὐτὸν ἐπιθυμεῖν αὐτοκράτορα γενέσθαι ἄρχοντα. Ὅποτε δ' αὖ ἐνθυμοῖτο, ὅτι ἀδύνατον μὲν παντὶ ἀνθρώπῳ, ὕπη τὸ μέλλον ἔξει, διὰ τοῦτο δὲ καὶ κίνδυνος εἶη καὶ τὴν προειργασμένην δόξαν ἀποβαλεῖν, ἤπορεῖτο.

Ἀπορουμένῳ δὲ αὐτῷ ἔδοξε κράτιστον εἶναι τοῖς θεοῖς § 22 - 24 ἀνακοινῶσαι· καὶ παραστησάμενος δύο ἱερεῖα ἐθύετο τῷ Διὶ τῷ βασιλεῖ. Θυομένῳ δὲ αὐτῷ διαφανῶς ὁ θεὸς σημαίνει μῆτε προσδεῖσθαι τῆς ἀρχῆς μῆτε, εἰ αἰροῖντο, ἀποδέχεσθαι. Τοῦτο μὲν δὴ οὕτως ἐγένετο.

Ἡ δὲ στρατιὰ συνηλθε καὶ πάντες ἔλεγον ἓνα αἰρεῖσθαι· § 25 - 28 καὶ ἐπεὶ τοῦτο ἔδοξε, προὐβάλλοντο αὐτόν. Ἐπεὶ δὲ ἔδοκει δῆλον εἶναι, ὅτι αἰρήσονται αὐτόν, εἴ τις ἐπιψηφίζοι, ἀνέστη καὶ ἔλεγε τάδε· « Ἐγώ, ὦ ἄνδρες, ἡδομαι μὲν ὑφ' ὑμῶν τιμώμενος, εἴπερ ἀνθρωπός εἰμι, καὶ χάριν ἔχω καὶ εὐχομαι δοῦναί μοι τοὺς θεοὺς αἰτίον τινος ὑμῖν ἀγαθοῦ γενέσθαι· τὸ μέντοι ἐμὲ προκρηθῆναι ὑφ' ὑμῶν ἄρχοντα, Λακεδαιμονίου ἀνδρὸς παρόντος, οὔτε ὑμῖν μοι δοκεῖ συμφέρον εἶναι, ἀλλ' ἤττον ἂν διὰ τοῦτο τυγχάνειν, εἴ τι δέοισθε παρ' αὐτῶν· ἐμοὶ τε αὖ οὐ πάνυ τι νομίζω ἀσφαλὲς εἶναι τοῦτο· οἶδα γάρ, ὅτι καὶ τῇ πατρίδι μου οὐ πρόσθεν ἐπαύσαντο πολεμοῦντες, πρὶν ἐποίησαν πᾶσαν τὴν πόλιν ὁμολογεῖν Λακεδαιμονίους καὶ αὐτῶν ἡγεμόνας εἶναι. Ἐπεὶ δὲ τοῦτο ὡμολόγησαν, εὐθὺς ἐπαύσαντο πολεμοῦντες καὶ οὐκέτι πέρα ἐπολιόρησαν τὴν πόλιν. Εἰ οὖν ταῦτα εἰδὼς ἐγὼ δοκοίην, ὅπου δυναίμην, ἐνταῦθ' ἄκυρον ποιεῖν τὸ ἐκείνων ἀζώϊμα, ἐκεῖνο φοβοῦμαι, μὴ λίαν ἂν ταχὺ σωφρονισθείην.

» Ὁ δὲ ὑμεῖς ἐννοεῖτε, ὅτι ἤττον ἂν στάσις εἶη, ἐνός ἄρ- § 29 χοντος ἢ πολλῶν, εὖ ἴστε, ὅτι ἄλλον μὲν ἐλόμενοι οὐχ εὐρήσετε ἐμὲ στασιάζοντα· νομίζω γάρ, ὅστις ἐν πολέμῳ ὦν στα-

σιάζει πρὸς ἄρχοντα, τοῦτον πρὸς τὴν ἑαυτοῦ σωτηρίαν στασιάζειν· ἐὰν δὲ ἐμὲ ἔλησθε, οὐκ ἂν θαυμάσαιμι, εἴ τινα εὔροιτε καὶ ὑμῖν καὶ ἐμοὶ ἀχθόμενον ».

§ 30 - 31 Ἐπεὶ δὲ ταῦτα εἶπε, πολὺ πλείονες ἀνίσταντο λέγοντες, ὡς δέοι αὐτὸν ἄρχειν. Ἀγασίας δὲ Στυμφάλιος εἶπεν, ὅτι γελοῖον εἶη, εἰ οὕτως ἔχοι· « ἡ ὀργιοῦνται Λακεδαιμόνιοι καὶ ἐὰν σύνδειπνοι συνελθόντες μὴ Λακεδαιμόνιον συμποσίαρχον αἰρῶνται ; ἐπεὶ, εἰ οὕτω γε τοῦτο ἔχει », ἔφη, « οὐδὲ λοχαγεῖν ἡμῖν ἔξεστιν, ὡς ἔοικεν, ὅτι Ἀρκάδες ἐσμέν ». Ἐνταῦθα δὴ ὡς εὔειπόντος τοῦ Ἀγασίου ἀνεθορύβησαν. Καὶ ὁ Ξενοφῶν ἐπεὶ ἑώρα πλείονος ἐνδέον, παρελθὼν εἶπεν· « Ἄλλ', ὦ ἄνδρες », ἔφη, « ὡς πάνυ εἰδῆτε, ὁμνύω ὑμῖν θεοὺς πάντας καὶ πάσας, ἧ μὴν ἐγὼ, ἐπεὶ τὴν ὑμετέραν γνώμην ἡσθάνομην, ἐθυόμην, εἰ βέλτιον εἶη ὑμῖν τε ἐμοὶ ἐπιτρέψαι ταύτην τὴν ἀρχὴν καὶ ἐμοὶ ὑποστῆναι· καὶ μοι οἱ θεοὶ οὕτως ἐν τοῖς ἱεροῖς ἐσήμηξαν, ὥστε καὶ ἰδιώτην ἂν γινῶναι, ὅτι τῆς μοναρχίας ἀπέχεσθαί με δεῖ ».

§ 32 - 33 Οὕτω δὴ Χειρίσοφον αἰροῦνται. Χειρίσοφος δ' ἐπεὶ ἤρεθη, παρελθὼν εἶπεν· « Ἄλλ', ὦ ἄνδρες, τοῦτο μὲν ἴστε, ὅτι οὐδ' ἂν ἔγωγε ἐστασιάζον, εἰ ἄλλον εἴλεσθε. Ἐπεὶ μέντοι ἐμὲ εἴλεσθε », ἔφη, « καὶ ἐγὼ πειράσομαι, ὅτι ἂν δύνωμαι, ὑμᾶς ἀγαθὸν ποιεῖν. Καὶ ὑμεῖς παρασκευάζεσθε ὡς αὔριον, ἐὰν πλοῦς ἦ, ἀναξίόμενοι· ὁ δὲ πλοῦς ἔσται εἰς Ἡράκλειαν· ἅπαντας οὖν δεῖ ἐκεῖσε πειραῖσθαι κατασχεῖν· τὰ δ' ἄλλα, ἐπειδὴν ἐκεῖσε ἔλθωμεν, βουλευσόμεθα ».

Γ Ἀπὸ τὴν Σινόπην μετὰ διήμερον πλοῦν φθάνουν οἱ Ἕλληνες εἰς τὴν ἑλληνικὴν πόλιν Ἡράκλειαν ἐδῶ ἀπὸ τοῦς Ἡρακλεώτας, οἱ ὁποῖοι προθύμως τοὺς ἐφιλοξένησαν, ζητοῦν χορήματα. Ἐπειδὴ δὲ ὁ Χειρίσοφος καὶ ὁ Ξενοφῶν ἠγοοῦντο νὰ ἐξαναγκάσουν πόλιν ἑλληνικὴν νὰ δώσῃ χορήματα, γίνεται στάσις εἰς τὸ στρατεύμα καὶ διαίρεσις αὐτοῦ. Οἱ Ἀρκάδες καὶ οἱ Ἀχαιοί, οἱ ὁποῖοι ἦσαν περὶ τοὺς 4.500, ἐκ-

λέγουν δέκα στρατηγούς και λαβόντες πλοῖα ἀπὸ τοὺς Ἑρακλεώτας ἀποπλέουν εἰς τὸν λιμένα τῆς Κάλπης, ὁ Χειρίσοφος μὲ 2.100 στρατιώτας πορεύεται διὰ ξηρᾶς ἀνὰ τὴν παραλίαν και ὁ Ξενοφῶν μὲ 2.100 ἀποβιβάζεται εἰς τὰ ὄρια τῆς Θυράκης καὶ τῆς Ἑρακλεώτιδος και ἐξακολουθεῖ τὴν πορείαν διὰ ξηρᾶς.

Οἱ Ἀρκάδες και Ἀχαιοί, εὐθὺς ὡς ἀπεβιβάσθησαν τὴν νύκτα εἰς τὸν λιμένα τῆς Κάλπης, βαδίζουν εἰς τὰς πλησίον κειμένας θαλασσινὰς κόμας τὴν ἐπομένην δὲ πρωΐαν ἐπιτίθενται κατ' αὐτῶν πρὸς λαφυραγωγίαν και κατορθώνουν νὰ λάβουν πολλὰ λάφυρα ἄλλ' οἱ Θυράκες συναθροισθέντες καταδιώκουν αὐτοὺς και, ἀφοῦ ἐφόνησαν πολλοὺς, ἀναγκάζουν τοὺς λοιποὺς νὰ ὑποχωρήσουν εἰς τινα λόφον και ἐδῶ τοὺς πολιορκοῦν.

Τὴν πολιορκίαν τῶν Ἀρκάδων και Ἀχαιῶν μαθὼν ὁ Ξενοφῶν συναθροίζει τοὺς στρατιώτας του και προτρέπει αὐτοὺς νὰ σπεύσουν εἰς βοήθειαν τῶν πολιορκουμένων. Οἱ Θυράκες ἀντιληφθέντες τὴν βοήθειαν φεύγουν τὴν νύκτα και οὕτως οἱ Ἀρκάδες και οἱ Ἀχαιοὶ ἀπροσδοκίτως ἀπαλλαγέντες ἀπὸ τὴν πολιορκίαν τρέπονται πρὸς τὴν Κάλπην, ὅπου συναντοῦν τὸν Χειρίσοφον μετ' ὀλίγον δὲ καταθάνει ἐδῶ και ὁ Ξενοφῶν και χαίρουν ὅλοι διὰ τὴν συνάντησιν και συνένωσιν.

Συνενωθέντες πάλιν οἱ Ἕλληες στρατοπεδεύουν ταύτην τὴν ἡμέραν πλησίον τοῦ λιμένος τῆς Κάλπης. Τὴν δ' ἐπομένην ἐξέρχονται εἰς τὰ ἐνδότερα τῆς χώρας, διὰ νὰ εὔρουν τροφὰς και διὰ νὰ θάψουν τοὺς νεκροὺς. Ἀφοῦ δ' ἔθαψαν αὐτοὺς, τὴν ἀκόλουθον ἡμέραν συναθροισθέντες οἱ στρατιῶται πρῶτον μὲν ἀποφασίζουν νὰ θανατώσουν πάντα, ὅστις εἰς τὸ ἐξῆς ἤθελε κάμει λόγον περὶ διαιρέσεως τοῦ στρατοῦ, ἔπειτα δὲ ἐκλέγουν και πάλιν ὡς ἄρχοντας τοὺς παλαιοὺς στρατηγούς, ἀντὶ δὲ τοῦ Χειρίσοφου, ὁ ὁποῖος εἶχε ἀποθάνει, τὸν Νέωνα.

Ὁ Νέων βλέπων τοὺς στρατιώτας εἰς κακὴν κατάστασιν δι' ἔλλειψιν τροφίμων ἐξάγει δισχιλίους στρατιώτας πρὸς λαφυραγωγίαν ἄλλὰ οἱ Βιθυνοὶ Θυράκες βοηθούμενοι ὑπὸ τοῦ ἱππικοῦ τοῦ Φαροβάζου τρέπουν αὐτοὺς εἰς φυγὴν και φονεύουν περὶ τοὺς 500.

Τὴν ἐπομένην ἠναγκάσθησαν οἱ Ἕλληες νὰ ἀποσυρθοῦν εἰς ὄχρον θέσιν και ἐδῶ ὄχρροῦνται διὰ τάφρον και χαρακώματος· ἀφοῦ δὲ ἀγήκαν εἰς τὸ ὄχρωμένον στρατόπεδον τὸν Νέωνα μαζί μὲ τοὺς πρεσβυτέρους, ἔρχονται οἱ λοιποὶ ὑπὸ τὸν Ξενοφῶντα εἰς τὸν τόπον τῆς συμπλοκῆς και θάπτουν τοὺς νεκροὺς. Ἀλλὰ βλέπουν ἀπέναντί των ἐπιτιῶν λόφων συνεταγμένους τοὺς Βιθυνοὺς και τοὺς ἱππεῖς τοῦ Φαρ-

ναβάζον· ἐνθαρρυνθέντες ὑπὸ τοῦ Ξενοφῶντος ὁμοῖν κατ' αὐτῶν και τοὺς τρέπουν εἰς φυγὴν. Μετὰ τοῦτο περὶ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου, ἀφοῦ ἔστησαν τρόπαιον, ἐπιστρέφουν εἰς τὸ στρατόπεδον.

Μετὰ ταῦτα, ἀφοῦ ἐξησφαλίσθησαν ἀπὸ τὰς ἐπιθέσεις τῶν Βιθυνῶν, διαμένουν εἰς τὸν λιμένα τῆς Κάλπης· ἐξερχόμενοι δὲ εἰς τὰ πέριξ ἐλεηλάτουν αὐτὰ και ἔφερον εἰς τὸ στρατόπεδον ἀφθόνους τροφάς· ἄλλοτε δὲ ἐπρομηθεύοντο τροφὰς ἀγοράζοντες ἀπὸ τὰ καταπλέοντα εἰς τὸν λιμένα πλοῖα.

Ἐν τῷ μεταξὺ ἔρχεται ὁ Κλέανδρος, ὁ ἄριστος τοῦ Βυζαντίου, ὅστις ὑπόσχεται, εἰν οἱ θεοὶ τὸ ἐπιτρέψουν, νὰ ὀδηγήσῃ τοὺς Ἕλληνας εἰς τὴν Ἑλλάδα. Ἐπειδὴ ὅμως ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας θυσιάζων διὰ τὴν πορείαν δὲν εἶχε τὰς θυσίας εὐνοϊκάς δι' αὐτήν, ἀποφεύγει νὰ ὀδηγήσῃ τοὺς Ἕλληνας ὑποσχεθεὶς νὰ ὑποδεχθῇ αὐτούς, ὅσον δύναται καλύτερα, ὅταν φθάσουν εἰς τὸ Βυζάντιον. Καὶ οὗτος μὲν ἀνεχώρησεν. Οἱ δὲ Ἕλληνες πεζῇ διὰ τῆς Βιθυνίας πορευόμενοι μετὰ ἕξ ἡμέρας φθάνουν εἰς τὴν Χρυσόπολιν.]

ΒΙΒΛΙΟΝ ΕΒΔΟΜΟΝ

ΕΙΣ ΤΟ ΒΥΖΑΝΤΙΟΝ. ΑΠΟ ΤΟ ΒΥΖΑΝΤΙΟΝ ΕΙΣ ΤΗΝ ΘΡΑΚΗΝ
ΚΑΙ ΑΠΟ ΤΗΝ ΘΡΑΚΗΝ ΠΑΛΙΝ ΕΙΣ ΤΗΝ ΑΣΙΑΝ

(Ὀκτώβριος τοῦ 400 - Μάρτιος τοῦ 399 π. Χ.)

21. Οἱ Ἕλληνες ἐν Βυζαντίῳ.

(1, 2 - 32)

Ἐκ τούτου δὲ Φαρνάβαζος φοβούμενος τὸ στράτευμα, μὴ § 2 - 4
ἐπὶ τὴν αὐτοῦ χώραν στρατεύηται, πέμψας πρέσβεις πρὸς
Ἀναξίβιον τὸν ναύαρχον — ὁ δ' ἔτυχεν ἐν Βυζαντίῳ ὧν —
ἐδεῖτο διαβιβάσαι τὸ στράτευμα ἐκ τῆς Ἀσίας καὶ ὑπισχεῖτο
πάντα ποιήσειν αὐτῷ, ὅσα δέοι. Καὶ ὁ Ἀναξίβιος μετεπέμ-
ψατο τοὺς στρατηγούς καὶ λοχαγούς εἰς Βυζάντιον καὶ ὑπι-
σχεῖτο, εἰ διαβαῖεν, μισθοφορὰν ἔσσεσθαι τοῖς στρατιώταις.
Οἱ μὲν δὴ ἄλλοι ἔφασαν βουλευσάμενοι ἀπαργελεῖν, Ξενοφῶν
δὲ εἶπεν αὐτῷ, ὅτι ἀπαλλάξοιτο ἤδη ἀπὸ τῆς στρατιᾶς καὶ
βούλοιο ἀποπλεῖν. Ὁ δὲ Ἀναξίβιος ἐκέλευσεν αὐτὸν συνδια-
βάντα ἔπειτα οὕτως ἀπαλλάττεσθαι. Ἐφη οὖν ταῦτα ποιήσειν.

Σεύθης δὲ ὁ Θορᾶξ πέμπει Μηδοσάδην καὶ κελεύει Ξενο- § 5 - 6
φῶντα συμπροθυμεῖσθαι, ὅπως διαβῆ τὸ στράτευμα, καὶ ἔφη
οὐ μεταμελήσειν αὐτῷ ταῦτα συμπροθυμηθέντι. Ὁ δ' εἶπεν·
« Ἀλλὰ τὸ μὲν στράτευμα διαβήσεται· τούτου ἕνεκα μὴδὲν
τελείτω μήτε ἐμοὶ μήτε ἄλλῳ μηδενί· ἐπειδὴν δὲ διαβῆ, ἐγὼ
μὲν ἀπαλλάξομαι, πρὸς δὲ τοὺς διαμένοντας καὶ ἐπικαιρίους
ὄντας προσφερέσθω, ὡς ἂν αὐτῷ δοκῆ ».

§ 7 - 10

Ἐκ τούτου διαβαίνουσι πάντες εἰς τὸ Βυζάντιον οἱ στρατιῶται. Καὶ μισθὸν μὲν οὐκ ἐδίδου ὁ Ἀναξίβιος, ἐκήρυσσε δὲ λαβόντας τὰ ὄπλα καὶ τὰ σκεύη τοὺς στρατιώτας ἐξιέναι, ὡς ἀποπέμφων τε ἅμα καὶ ἀριθμὸν ποιήσων. Ἐνταῦθα οἱ στρατιῶται ἤχθοντο, ὅτι οὐκ εἶχον ἀργύριον ἐπισιτίζεσθαι εἰς τὴν πορείαν, καὶ ὀκνηρῶς συνεσκευάζοντο. Καὶ ὁ Ξενοφῶν, Κλεάνδρῳ τῷ ἀρμοστῇ ξένος γεγενημένος, προσελθὼν ἠσπάζετο αὐτὸν ὡς ἀποπλευσόμενος ἤδη. Ὁ δὲ αὐτῷ λέγει· « Μὴ ποιήσης ταῦτα· εἰ δὲ μή », ἔφη, « αἰτίαν ἔξεις, ἐπεὶ καὶ νῦν τινες ἤδη σὲ αἰτιῶνται, ὅτι οὐ ταχὺ ἐξέρχεται τὸ στράτευμα ». Ὁ δ' εἶπεν· « Αἴτιος μὲν ἔγωγε οὐκ εἰμὶ τούτου, ἀλλ' οἱ στρατιῶται αὐτοί, οἱ ἐπισιτισμοῦ δεόμενοι ἀθυμοῦσι πρὸς τὴν ἐξοδον ». « Ἄλλ' ὅμως », ἔφη, « ἐγὼ σοι συμβουλεύω ἐξελθεῖν μὲν ὡς συμπορευόμενον, ἐπειδὴν δ' ἐξῶ γένηται τὸ στράτευμα, τότε ἀπαλλάττεσθαι ». « Ταῦτα τοίνυν », ἔφη ὁ Ξενοφῶν, « ἐλθόντες πρὸς Ἀναξίβιον διαπραξόμεθα ». Οὕτως ἐλθόντες ἔλεγον ταῦτα.

§ 11 - 14

Ὁ δὲ ἐκέλευεν οὕτω ποιεῖν καὶ ἐξιέναι τὴν ταχίστην συσκευασαμένους καὶ προσανειπεῖν, ὅς ἂν μὴ παρῆ εἰς τὴν ἐξέτασιν καὶ εἰς τὸν ἀριθμὸν, ὅτι αὐτὸς αὐτὸν αἰτιάσεται. Ἐντεῦθεν ἐξῆσαν οἱ τε στρατηγοὶ πρῶτοι καὶ οἱ ἄλλοι. Καὶ ἄρδην πάντες πλὴν ὀλίγων ἐξῶ ἦσαν, καὶ Ἐτεόνικος εἰστήκει παρὰ τὰς πύλας, ὡς, ὅποτε ἐξῶ γένοιτο πάντες, συγκλείσων τὰς πύλας καὶ τὸν μοχλὸν ἐμβαλῶν. Ὁ δὲ Ἀναξίβιος συγκαλέσας τοὺς στρατηγοὺς καὶ τοὺς λοχαγοὺς ἔλεξε· « Τὰ μὲν ἐπιτήδεια », ἔφη, « λαμβάνετε ἐκ τῶν Θρακίων κωμῶν· εἰσὶ δὲ αὐτόθι πολλαὶ κριθαὶ καὶ πυροὶ καὶ τᾶλλα ἐπιτήδεια· λαβόντες δὲ πορεύεσθε εἰς Χερρόνησον, ἐκεῖ δὲ Κυνίσκος ὑμῖν μισθοδοτήσει ». Ἐπακούσαντες δὲ τινες τῶν στρατιωτῶν ταῦτα ἤ καὶ τῶν λοχαγῶν τις διαγγέλλει εἰς τὸ στράτευμα. Καὶ οἱ μὲν στρατηγοὶ ἐπυνθάνοντο περὶ τοῦ Σεύθου, πότερα

πολέμιος εἴη ἢ φίλος, καὶ πότερα διὰ τοῦ Ἱεροῦ ὄρους δέοι πορευέσθαι ἢ κύκλῳ διὰ μέσης τῆς Θωράκης.

Ἐν ᾧ δὲ ταῦτα διελέγοντο, οἱ στρατιῶται ἀναρπάσαντες § 15 - 17
τὰ ὄπλα θέουσι δρόμῳ πρὸς τὰς πύλας, ὡς πάλιν εἰς τὴν πό-
λιν εἰσιόντες. Ὁ δὲ Ἐτεόνικος καὶ οἱ σὺν αὐτῷ, ὡς εἶδον
προσθέοντας τοὺς ὀπλίτας, συγκλείουσι τὰς πύλας καὶ τὸν
μοχλὸν ἐμβάλλουσιν. Οἱ δὲ στρατιῶται ἔκοπτον τὰς πύλας καὶ
ἔλεγον, ὅτι ἀδικώτατα πάσχοιεν ἐκβαλλόμενοι εἰς τοὺς πολε-
μίους· κατασχίσειν τε τὰς πύλας ἔφασαν, εἰμὴ ἐκόντες ἀνοί-
ξουσιν. Ἄλλοι δὲ ἔθεον ἐπὶ θάλατταν καὶ παρὰ τὴν χηλὴν τὸ
τεῖχος ὑπερβάντες εἰσέρχονται εἰς τὴν πόλιν, ἄλλοι δέ, οἱ ἔτι
ἐτύγχανον ἔνδον ὄντες τῶν στρατιωτῶν, ὡς ὄρωσι τὰ ἐπὶ
ταῖς πύλαις πράγματα, διακόπτοντες ταῖς ἀξίαις τὸν μοχλόν,
ἀναπετανύασι τὰς πύλας, οἱ δ' εἰσπίπτουσιν.

Ὁ δὲ Ξενοφῶν, ὡς εἶδε τὰ γινόμενα, δείσας, μὴ ἐφ' ἀρ- § 18 - 20
παγὴν τράποιτο τὸ στράτευμα καὶ ἀνήκεστα κακὰ γένοιτο τῇ
πόλει καὶ ἑαυτῷ καὶ ταῖς στρατιώταις, ἔθει καὶ συνεισπίπτει
εἰσω τῶν πυλῶν σὺν τῷ ὄχλῳ. Οἱ δὲ Βυζάντιοι, ὡς εἶδον τὸ
στράτευμα βία εἰσπίπτον, φεύγουσιν ἐκ τῆς ἀγορᾶς, οἱ μὲν εἰς
τὰ πλοῖα, οἱ δὲ οἴκαδε, ὅσοι δὲ ἔνδον ἐτύγχανον ὄντες, ἔξω,
οἱ δὲ καθεῖλκον τὰς τριήρεις, ὡς ἐν ταῖς τριήρεσι σφύζοντο,
πάντες δὲ ὄνοντο ἀπολωλέναι, ὡς ἐαλωκυίας τῆς πόλεως. Ὁ
δὲ Ἐτεόνικος εἰς τὴν ἀκρόπολιν ἀποφεύγει. Ὁ δὲ Ἀναξίβιος
καταδραμὼν ἐπὶ θάλατταν ἐν ἀλιευτικῷ πλοίῳ περιέπλει εἰς
τὴν ἀκρόπολιν καὶ εὐθὺς μεταπέμπεται ἐκ Καλχηδόνος φρου-
ρούς· οὐ γὰρ ἱκανοὶ ἐδόκουν εἶναι οἱ ἐν τῇ ἀκροπόλει σχεῖν
τοὺς ἄνδρας.

Οἱ δὲ στρατιῶται, ὡς εἶδον Ξενοφῶντα, προσπίπτουσι § 21 - 21
πολλοὶ αὐτῷ καὶ λέγουσι· « Νῦν σοι ἔξεστιν, ὦ Ξενοφῶν, ἀν-
δρὶ γενέσθαι. Ἐχεις πόλιν, ἔχεις τριήρεις, ἔχεις χρήματα, ἔχεις
ἄνδρας τοσοῦτους. Νῦν ἄν, εἰ βούλοιο, σύ τε ἡμᾶς ὀνήσαις

καὶ ἡμεῖς σὲ μέγαν ποιήσαιμεν ». Ὁ δ' ἀπεκρίνατο· « Ἄλλ' εὖ γε λέγετε καὶ ποιήσω ταῦτα· εἰ δὲ τούτων ἐπιθυμεῖτε, θέσθε τὰ ὄπλα ἐν τάξει ὡς τάχιστα ». Καὶ αὐτὸς τε παρηγγύα ταῦτα καὶ τοὺς ἄλλους ἐκέλευε παρεγγυᾶν. Οἱ δὲ αὐτοὶ ὑφ' ἑαυτῶν ταττόμενοι οἷ τε ὀπλῖται ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ εἰς ὀκτὼ ἐγένοντο καὶ οἱ πελτασταὶ ἐπὶ τὸ κέρασ ἐκάτερον παρεδεδραμήκεσαν. Τὸ δὲ χωρίον, τὸ Θράκιον καλούμενον, ὡς κάλλιστον ἐκτάξασθαί ἐστιν, ἔρημον οἰκιῶν καὶ πεδινόν.

§ 25 Ἐπεὶ δὲ ἔκειτο τὰ ὄπλα καὶ κατηρεμίσθησαν, συγκαλεῖ ὁ Ξενοφῶν τὴν στρατιάν καὶ λέγει τάδε· « Ὅτι μὲν ὀργίζεσθε, ὦ ἄνδρες στρατιῶται, καὶ νομίζετε δεινὰ πάσχειν ἐξαπατώμενοι, οὐ θαυμάζω. Ἦν δὲ τῷ θυμῷ χαριζώμεθα καὶ Λακεδαιμονίους τε τοὺς παρόντας τῆς ἐξαπάτης τιμωρησώμεθα καὶ τὴν πόλιν τὴν οὐδὲν αἰτίαν διαρπάσωμεν, ἐνθυμεῖσθε, ἃ ἔσται ἐντεῦθεν.

§ 26 - 27 » Πολέμοι μὲν ἐσόμεθα ἀποδεδειγμένοι Λακεδαιμονίοις καὶ τοῖς συμμάχοις. Οἶος δ' ὁ πόλεμος ἂν γένοιτο, εἰκάξειν δὴ ἔξεστιν ἀναμνησθέντας τὰ νῦν δὴ γεγενημένα. Ἡμεῖς γὰρ οἱ Ἀθηναῖοι ἤλθομεν εἰς τὸν πόλεμον τὸν πρὸς Λακεδαιμονίους καὶ τοὺς συμμάχους ἔχοντες τριήρεις τὰς μὲν ἐν θαλάττῃ, τὰς δ' ἐν τοῖς νεωρίοις οὐκ ἐλάττους τριακοσίων, ὑπαρχόντων δὲ πολλῶν χρημάτων ἐν τῇ ἀκροπόλει καὶ προσόδου οὐσης κατ' ἐνιαυτὸν ἀπὸ τε τῶν ἐνδήμων καὶ τῆς ὑπερορίας οὐ μεῖον χιλίων ταλάντων· ἄρχοντες δὲ τῶν νήσων ἀπασῶν καὶ ἐν τε τῇ Ἀσίᾳ πολλὰς ἔχοντες πόλεις καὶ ἐν τῇ Εὐρώπῃ ἄλλας τε πολλὰς καὶ αὐτὸ τὸ Βυζάντιον, ὅπου νῦν ἐσμεν, ἔχοντες κατεπολεμήθημεν οὕτως, ὡς πάντες ὑμεῖς ἐπίστασθε.

§ 28 » Νῦν δὲ δὴ τί ἂν οἴομεθα παθεῖν, Λακεδαιμονίων μὲν καὶ τοὺς ἀρχαίους συμμάχους ἐχόντων, Ἀθηναίων δὲ καὶ τῶν ἐκείνοις τότε συμμάχων πάντων Λακεδαιμονίοις προσγε-

γενημένων, Τισσαφέρνους δὲ καὶ τῶν ἐπὶ θαλάττῃ ἄλλων βαρβάρων πάντων πολεμίων ἡμῶν ὄντων, πολεμιωτάτου δὲ αὐτοῦ τοῦ ἄνω βασιλέως, ὃν ἤλθομεν ἀφαιρησόμενοι τὴν ἀρχὴν καὶ ἀποκτενοῦντες, εἰ δυναίμεθα ; Τούτων δὲ πάντων ὁμοῦ ὄντων, ἔστι τις οὕτως ἄφρων, ὅστις οἶεται ἂν ἡμᾶς περιγενέσθαι ;

» Μὴ πρὸς θεῶν μαινώμεθα μηδ' αἰσχροῦς ἀπολώμεθα πο- § 29 - 31
λέμιοι ὄντες καὶ ταῖς πατρίσι καὶ τοῖς ἡμετέροις φίλοις τε καὶ οἰκείοις. Πάντες γὰρ οὗτοι ἐν ταῖς πόλεσιν εἰσι ταῖς ἐφ' ἡμᾶς στρατευσομέναις, καὶ δικαίως, εἰ βάρβαρον μὲν πόλιν οὐδεμίαν ἠθελήσαμεν κατασχεῖν, καὶ ταῦτα κρατοῦντες, Ἑλληνίδα δὲ πόλιν πρώτην, εἰς ἣν ἤλθομεν, ἐκπορθήσομεν. Ἐγὼ μὲν τοίνυν εὐχομαι, πρὶν ταῦτα ἐπιθεῖν ὑφ' ὑμῶν γενόμενα, μυρίας κατὰ τῆς γῆς ὀργυιάς γενέσθαι. Καὶ ὑμῶν δὲ συμβουλεύω Ἕλληνας ὄντας τοῖς τῶν Ἑλλήνων προεστηκόσι πειθόμενους πειρᾶσθαι τῶν δικαίων τυγχάνειν. Ἐὰν δὲ μὴ δύνησθε ταῦτα, ἡμᾶς δεῖ ἀδικουμένους τῆς γούν Ἑλλάδος μὴ στέρεσθαι. Καὶ νῦν μοι δοκεῖ πέμψαντας Ἀναξιβίῳ πρέσβεις εἰπεῖν, ὅτι ἡμεῖς οὐδὲν βίαιον ποιήσοντες εἰσεληλύθαμεν εἰς τὴν πόλιν, ἀλλ' εὐρησόμενοι, ἦν δυνώμεθα, παρ' ὑμῶν ἀγαθόν τι, εἰ δὲ μή, δηλώσοντές γε, ὅτι οὐκ ἐξαπατώμενοι, ἀλλὰ πειθόμενοι ἐξερχόμεθα ».

Ταῦτα ἔδοξε καὶ πέμπουσιν Ἱερώνυμόν τε Ἡλεῖον ἐ- § 32
ροῦντα ταῦτα καὶ Εὐρύλοχον Ἀρκάδα καὶ Φιλήσιον Ἀχαιόν. Οἱ μὲν ταῦτα ὥχοντο ἐροῦντες.

[Μετὰ ταῦτα ὁ Ξενοφῶν ἀποχωρεῖ ἀπὸ τοῦ στρατεύματος, παρουσιάζεται δὲ εἰς αὐτὸ κάποιος Θηβαῖος τευχодиότης, ὁ Κοιωτάδας, ὁ ὁποῖος ὑπόσχεται νὰ ἀδηγήσῃ τοὺς Ἕλληνας εἰς τὸ Δέλτα τῆς Θυράκης, παρέχων εἰς αὐτοὺς ἄφθονα τὰ τροφίμα· οἱ Ἕλληνες, ἐπειδὴ ὁ Ἀναξίβιος οὐδὲν ὠρισμένον ἀπήνησε, δέχονται τὸν Κοιωτάδαν ὡς στρατηγὸν καὶ ἐξέχονται ἐκ τοῦ Βυζαντίου· ἀλλ' ὁ Κοιωτάδας, ἐπειδὴ δὲν ἠδύ-

νατο να παρέχει τροφήν δι' ὅλον τὸ στράτευμα, παραιτεῖται ἀπὸ τὴν στρατηγίαν καὶ ἀναχωρεῖ.

Μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τοῦ Κοιρατάδα τὸ στράτευμα διέμενεν εἰς κόμας τῆς Θρακῆς κειμένης πέριξ τοῦ Βυζαντίου καὶ δὲν ἐγνώριζεν εἰς ποῖον μέρος νὰ διευθυνθῇ. Οἱ στρατηγοὶ ἐδιχονόουν, διότι ἄλλος μὲν ἤθελε νὰ ὀδηγήσῃ τὸν στρατὸν εἰς τὸν Σεύθην, τὸν ἡγεμόνα τῆς Θρακῆς, ἄλλος δὲ εἰς τὴν Θρακικὴν Χερσόνησον, ἄλλος δὲ ἤθελε γὰ διαβιβασθῇ πάλιν εἰς τὴν Ἀσίαν.

Ἐν τῷ μεταξὺ γθάνει εἰς τὸ Βυζάντιον ὁ ἀρμοστής Ἀρίσταρχος ὡς διάδοχος τοῦ Κλεάνδρου καὶ ὁ ναύαρχος Πῶλος ὡς διάδοχος τοῦ Ἀναξίβιον· τῇ συμβουλῇ τοῦ τελευταίου πωλεῖ ὁ Ἀρίσταρχος 400 ὑπολειφθέντας εἰς τὸ Βυζάντιον στρατιώτας τοῦ Κύρου. Ὁ δὲ Ἀναξίβιος, ἀφοῦ ἔπλευσεν εἰς τὸ Πάριον μαζὶ μὲ τὸν Ξενοφῶντα, ἀποστέλλει εἰς τὸν Φαρνάβαζον ἀπεσταλμένους, διὰ νὰ τοῦ ὑπενθυμίσῃ, ὅτι τοῦ εἶχεν ὑποσχεθῆ. Ἀλλ' ὁ Φαρνάβαζος, ἀφοῦ ἔμαθεν, ὅτι ἦλθεν ἄλλος ἀρμοστής εἰς τὸ Βυζάντιον, ὁ Ἀρίσταρχος, καὶ ὅτι ὁ Ἀναξίβιος δὲν ἦτο πλέον ναύαρχος, οὐδὲν μὲν ἀποκρίνεται εἰς τὸν Ἀναξίβιον, διεξάγει δὲ μὲ τὸν Ἀρίσταρχον διαπραγματεύσεις περὶ τοῦ Κυρίου στρατεύματος. Τότε ὁ Ἀναξίβιος, διὰ νὰ ἐκδικηθῇ, παρακινεῖ τὸν Ξενοφῶντα νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὸ στράτευμα καί, ἀφοῦ ὀδηγήσῃ ὅσον τὸ δυνατόν περισσοτέρους εἰς τὴν Πέρινθον, νὰ διαβιβάσῃ αὐτοὺς εἰς τὴν Ἀσίαν πρὸς καταπολέμησιν τοῦ Φαρναβάζου.

Ὁ Ξενοφῶν ἐπιστρέφει εἰς τὸ στράτευμα, οἱ δὲ στρατιῶται τὸν ὑποδέχονται μὲ μεγάλην χαρὰν καὶ εὐθὺς τὸν ἀκολουθοῦν, προθυμότατοι νὰ διαβιβασθοῦν ἐκ τῆς Θρακῆς εἰς τὴν Ἀσίαν. Ἀλλ' ὁ νέος ἀρμοστής Ἀρίσταρχος, ὅπως εὐχαριστήσῃ τὸν Φαρνάβαζον, ἐμποδίζει αὐτοὺς νὰ διαβιβασθοῦν.

Εἰς τοιαύτην ἀμηχανίαν εὐρεθεὶς ὁ Ξενοφῶν μεταβαίνει μαζὶ μὲ ἄλλους στρατιώτας εἰς τὸν Σεύθην, ἀπὸ τὸν ὁποῖον ἐπανειλημμένως εἶχε παρακληθῆ νὰ φέρῃ εἰς αὐτὸν τὸ στράτευμα. Ὁ Σεύθης, ἐπειδὴ ἐπεθύμει νὰ ἀνακτήσῃ τὴν πατρικὴν του ἀρχὴν, τὴν ὁποίαν εἶχε στερηθῆ, ὑπόσχεται εἰς τὸν Ξενοφῶντα, ὅτι καὶ μεγάλους μισθοὺς καὶ χώραν καὶ ἄλλα θὰ δώσῃ εἰς τοὺς στρατιώτας, ἐὰν τὸν βοηθήσουν πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ σκοποῦ του.]

22. Προσχώρησις τῶν Ἑλλήνων πρὸς τὸν Σεύθην
καὶ τὸ παρ' αὐτῷ δεῖπνον.

(3, 1-33)

Ἀκούσαντες ταῦτα καὶ δεξιὰς δόντες καὶ λαβόντες ἀπή- § 1-2
λαυνον· καὶ πρὸ ἡμέρας ἐγένοντο ἐπὶ στρατοπέδῳ καὶ ἀπήγ-
γειλαν ἕκαστοι τοῖς πέμψασιν. Ἐπεὶ δὲ ἡμέρα ἐγένετο, ὁ μὲν
Ἀρίσταρχος πάλιν ἐκάλει τοὺς στρατηγούς καὶ λοχαγούς· τοῖς
δ' ἔδοξε τὴν μὲν πρὸς Ἀρίσταρχον ὁδὸν ἑᾶσαι, τὸ δὲ στρα-
τευμα συγκαλέσαι. Καὶ συνῆλθον πάντες πλὴν οἱ Νέωνος·
οὔτοι δὲ ἀπεῖχον ὡς δέκα στάδια.

Ἐπεὶ δὲ συνῆλθον, ἀναστάς Ξενοφῶν εἶπε τάδε· « Ἄν- § 3-6
δρες, διαπλεῖν μὲν, ἔνθα βουλόμεθα, Ἀρίσταρχος τριήρεις
ἔχων κωλύει· ὥστε εἰς πλοῦα οὐκ ἀσφαλὲς ἐμβαίνειν· οὗτος δὲ
αὐτὸς κελεύει εἰς Χερρόνησον βίᾳ διὰ τοῦ Ἱεροῦ ὄρους πορεύ-
εσθαι· ἦν δὲ κρατήσαντες τούτου ἐκεῖσε ἔλθωμεν, οὔτε πωλή-
σειν ἔτι ὑμᾶς φησιν, ὥσπερ ἐν Βυζαντίῳ, οὔτε ἐξαπατήσεσθαι
ἔτι ὑμᾶς, ἀλλὰ λήψεσθαι μισθόν, οὔτε περιόψεσθαι ἔτι, ὥσπερ
νυνί, δεομένους τῶν ἐπιτηδείων. Οὗτος μὲν ταῦτα λέγει· Σεύ-
θης δὲ φησιν, ἂν πρὸς ἐκεῖνον ἦτε, εὖ ποιήσειν ὑμᾶς. Νῦν
οὖν σκέψασθε, πότερον ἐνθάδε μένοντες τοῦτο βουλευσεσθε
ἢ εἰς τὰ ἐπιτήδεια ἐπανελθόντες. Ἐμοὶ μὲν οὖν δοκεῖ, ἐπεὶ
ἐνθάδε οὔτε ἀργύριον ἔχομεν, ὥστε ἀγοράζειν, οὔτε ἄνευ
ἀργυρίου ἐᾶσι λαμβάνειν, ἐπανελθόντας εἰς τὰς κόμας, ὅθεν
οἱ ἥττους ἐᾶσι λαμβάνειν, ἐκεῖ, ἔχοντας τὰ ἐπιτήδεια, ἀκούον-
τας, ὅ,τι τις ἡμῶν δεῖται, αἰρεῖσθαι, ὅ,τι ἂν ἡμῖν δοκῇ κράτι-
στον εἶναι. Καὶ ὅτῳ », ἔφη, « ταῦτα δοκεῖ, ἀράτω τὴν χεῖρα ». Ἀνέτειναν ἅπαντες. « Ἀπιόντες τοίνυν », ἔφη, « συσκευά-
ζεσθε, καὶ ἐπειδὰν παραγγέλλῃ τις ἔπεσθε τῷ ἡγουμένῳ ».

Μετὰ ταῦτα Ξενοφῶν μὲν ἠγεῖτο, οἱ δ' εἶποντο. Νέων § 7-9
δὲ καὶ παρ' Ἀριστάρχου ἄγγελοι ἐπειθον ἀποτρέπεσθαι· οἱ

δ' οὐχ ὑπήκουον. Ἐπεὶ δ' ὅσον τριάκοντα σταδίου προελήλυθεσαν, ἀπαντᾷ Σεύθης. Καὶ ὁ Ξενοφῶν ἰδὼν αὐτὸν προσελάσαι ἐκέλευσεν, ὅπως, ὅτι πλείστων ἀκουόντων, εἴποι αὐτῷ, ἃ ἐδόκει συμφέρειν. Ἐπεὶ δὲ προσῆλθεν, εἶπε Ξενοφῶν· « Ἡμεῖς πορευόμεθα, ὅπου μέλλει ἔξειν τὸ στράτευμα τροφήν· ἐκεῖ δ' ἀκούοντες καὶ σοῦ καὶ τῶν ἀγγέλων τοῦ Ἀριστάρχου αἴρησόμεθα, ἃ ἂν κράτιστα δοκῆ εἶναι. Ἦν οὖν ἡμῖν ἡγήσῃ, ὅπου πλεῖστά ἐστιν ἐπιτήδεια, ὑπὸ σοῦ νομοῦμεν ξενίζεσθαι ». Καὶ ὁ Σεύθης ἔφη· « Ἀλλὰ οἶδα κόμας πολλὰς ἀθρόας καὶ πάντα ἐχούσας τὰ ἐπιτήδεια ἀπεχούσας ἡμῶν οὐ πολὺ ». « Ἡγοῦ τοίνυν », ἔφη ὁ Ξενοφῶν.

§ 10 - 12 Ἐπεὶ δ' ἀφίκοντο εἰς αὐτὰς τῆς δείλης, συνῆλθον οἱ στρατιῶται, καὶ εἶπε Σεύθης τοιάδε· « Ἐγὼ, ὦ ἄνδρες, δέομαι ὑμῶν στρατεῦσθαι σὺν ἐμοὶ καὶ ὑπισχνοῦμαι ὑμῖν δώσειν τοῖς στρατιώταις κυζικηνόν, λοχαγοῖς δὲ καὶ στρατηγοῖς τὰ νομιζόμενα· ἔξω δὲ τούτων τὸν ἄξιον τιμῆσω. Σιτία δὲ καὶ ποτά, ὥσπερ καὶ νῦν, ἐκ τῆς χώρας λαμβάνοντες ἔχετε· ὅποσα δ' ἂν ἀλίσκηται, ἀξιώσω αὐτὸς ἔχειν, ἵνα ταῦτα διατιθέμενος ὑμῖν τὸν μισθὸν πορίζω. Καὶ τὰ μὲν φεύγοντα καὶ ἀποδιδράσκοντα ἡμεῖς ἱκανοὶ ἐσόμεθα διώκειν καὶ ἀναζητεῖν· ἂν δὲ τις ἀνθιστῆται, σὺν ὑμῖν πειρασόμεθα χειροῦσθαι ». Ἐπήρετο ὁ Ξενοφῶν· « Πόσον δὲ ἀπὸ θαλάττης ἀξιώσεις συνέπεσθαί σοι τὸ στράτευμα ; » Ὁ δ' ἀπεκρίνατο· « Οὐδαμῇ πλεῖον ἑπτὰ ἡμερῶν, μεῖον δὲ πολλαχῆ ».

§ 13 - 14 Μετὰ ταῦτα ἐδίδото λέγειν τῷ βουλομένῳ· καὶ ἔλεγον πολλοὶ κατὰ ταῦτά, ὅτι παντὸς ἄξια λέγει Σεύθης· χεიმῶν γὰρ ἦν καὶ οὔτε οἶκαδε ἀποπλεῖν τῷ τοῦτο βουλομένῳ δυνατὸν ἦν, διαγενέσθαι τε ἐν φιλίᾳ οὐχ οἶόν τε, εἰ δέοι ὠνομήνους ζῆν, ἐν δὲ τῇ πολεμίᾳ διατρίβειν καὶ τρέφεσθαι ἀσφαλέστερον μετὰ Σεύθου ἢ μόνους. ὄντων δ' ἀγαθῶν τοσούτων, εἰ μισθὸν προσλήψοιντο, εὖρημα ἐδόκει εἶναι. Μετὰ ταῦτα

εἶπεν ὁ Ξενοφῶν· « Εἴ τις ἀντιλέγει, λεγέτω· εἰ δὲ μή, ἐπιψήφω ἐγὼ ταῦτα ». Ἐπεὶ δὲ οὐδεὶς ἀντέλεγεν, ἐπεψήφισε, καὶ ἔδοξε ταῦτα. Εὐθύς δὲ Σεύθη εἶπεν, ὅτι συστρατεύσονται αὐτῷ.

Μετὰ τοῦτο οἱ μὲν ἄλλοι κατὰ τάξεις ἐσκήνησαν, στρα- § 15 - 17
τηγούς δὲ καὶ λοχαγούς ἐπὶ δεῖπνον Σεύθης ἐκάλεσε, πλησίον κώμῃν ἔχων. Ἐπεὶ δ' ἐπὶ θύραις ἦσαν ὡς ἐπὶ δεῖπνον παριόντες, Ἡρακλείδης τις Μαρωνείτης, ὃς ἦν ἐκεῖ, προσίων ἐνὶ ἐκάστῳ, οὐστίνιας ᾤετο ἔχειν τι δοῦναι. Σεύθη, πρῶτον μὲν πρὸς Παριανούς τινας, οἳ παρῆσαν φιλίαν διαπραξόμενοι πρὸς Μήδοκον, τὸν Ὀδρυσῶν βασιλέα, καὶ δῶρα ἄγοντες αὐτῷ τε καὶ τῇ γυναικί, ἔλεγεν, ὅτι Μήδοκος μὲν ἄνω εἶη δώδεκα ἡμερῶν ἀπὸ θαλάττης ὁδόν, Σεύθης δ', ἐπεὶ τὸ στρατεύμα τοῦτο εἴληφεν, ἄρχων ἔσοιτο ἐπὶ θαλάττῃ. « Γείτων οὖν ὧν ἰκανώτατος ἔσται ὑμᾶς καὶ εὖ καὶ κακῶς ποιεῖν. Ἦν οὖν, σωφρονῆτε, τούτῳ δώσετε, ὅ,τι ἂν ἄγγητε· καὶ ἄμεινον ὑμῖν διακείσεται ἢ ἐὰν Μηδόκῳ, τῷ πρόσω οἰκοῦντι, διδῶτε ». Τούτους μὲν οὕτως ἐπειθεν.

Αὐθις δὲ Τιμασίῳνι τῷ Δαρδανεῖ προσελθόν, ἐπεὶ ἤκου- § 18 - 20
σεν αὐτῷ εἶναι καὶ ἐκπώματα καὶ τάπιδας βαρβαρικάς, ἔλεγεν, ὅτι νομίζοιτο, ὅποτε ἐπὶ δεῖπνον καλέσαι Σεύθης, δωρεῖσθαι αὐτῷ τοὺς κληθέντας. « Οὗτος δ' ἦν μέγας ἐνθάδε γένηται, ἰκανὸς ἔσται σε καὶ οἴκαδε καταγαγεῖν καὶ ἐνθάδε πλούσιον ποιῆσαι ». Τοιαῦτα παρήνει ἐκάστῳ προσίων. Προσελθόν δὲ καὶ Ξενοφῶντι ἔλεγε· « Σὺ καὶ πόλεως μεγίστης εἶ καὶ παρὰ Σεύθη τὸ σὸν ὄνομα μέγιστόν ἐστι, καὶ ἐν τῇδε τῇ χώρᾳ ἴσως ἀξιώσεις καὶ τείχη λαμβάνειν, ὥσπερ καὶ ἄλλοι τῶν ὑμετέρων ἔλαβον, καὶ χώραν ἄξιον οὖν σοι καὶ μεγαλοπρεπέστατα τιμῆσαι Σεύθην. Εὐνοὺς δέ σοι ὧν παραινῶ· εὖ οἶδα γάρ, ὅτι, ὅσῳ ἂν μείζω τούτῳ δωρήσῃ, τοσούτῳ μείζω ὑπὸ τούτου ἀγαθὰ πείσει ». Ἀκούων ταῦτα Ξενοφῶν ἠπόρει· διεβεβήκει γὰρ ἐκ Παρίου οὐκ ἔχων, εἰ μὴ παῖδα καὶ ἐφόδιον.

§ 21 - 22 Ἐπεὶ δὲ εἰσῆλθον τῶν τε Θυρακῶν οἱ κράτιστοι τῶν παρόντων καὶ οἱ στρατηγοὶ καὶ οἱ λοχαγοὶ τῶν Ἑλλήνων καὶ οἱ πρέσβεις, ὅσοι παρῆσαν ἀπὸ πόλεως, ἐκαθέζοντο μὲν κύκλῳ ἐπὶ τὸ δεῖπνον· ἔπειτα δὲ τρίποδες εἰσηνέχθησαν πᾶσιν· οὗτοι δ' ἦσαν κρεῶν μεστοὶ νενεμημένων, καὶ ἄρτοι ζυμῖται μεγάλοι προσπεπερονημένοι ἦσαν πρὸς τοῖς κρέασι. Μάλιστα δ' αἱ τράπεζαι κατὰ τοὺς ξένους αἰεὶ ἐτίθεντο· νόμος γὰρ ἦν. Καὶ πρῶτος τότε ἐποίει Σεύθης· ἀνελόμενος τοὺς ἑαυτῷ παρακειμένους ἄρτους διέκλα κατὰ μικρὸν καὶ ἐρρίπτει, οἷς αὐτῷ ἐδόκει, καὶ τὰ κρέα ὡσαύτως, ὅσον μόνον γεύσασθαι ἑαυτῷ καταλιπών. Καὶ οἱ ἄλλοι δὲ κατὰ ταῦτά ἐποίουν, καθ' οὓς αἱ τράπεζαι ἔκειντο.

§ 23 - 25 Ἄρκας δὲ τις, Ἀρύστας ὄνομα, φαγεῖν δεινός, τὸ μὲν διαρριπτεῖν εἶα χαίρειν, λαβὼν δὲ εἰς τὴν χεῖρα ὅσον τριχόινικον ἄρτον καὶ κρέα θέμενος ἐπὶ τὰ γόνατα ἐδείπνει. Κέρατα δὲ οἴνου περιέφερον, καὶ πάντες ἐδέχοντο· ὁ δ' Ἀρύστας, ἐπεὶ παρ' αὐτὸν φέρων τὸ κέρας ὁ οἰνοχόος ἦκεν, εἶπεν ἰδὼν τὸν Ξενοφῶντα οὐκέτι δειπνοῦντα, « Ἐκείνω », ἔφη, « δός· σχολάζει γὰρ ἤδη, ἐγὼ δὲ οὐδέπω ». Ἀκούσας Σεύθης τὴν φωνὴν ἠρώτα τὸν οἰνοχόον, τί λέγει. Ὁ δὲ οἰνοχόος εἶπεν· ἑλληνίζειν γὰρ ἠπίστατο. Ἐνταῦθα μὲν δὴ γέλως ἐγένετο.

§ 26 - 28 Ἐπεὶ δὲ προύχῳρει ὁ πότος, εἰσῆλθον ἀνὴρ Θυραξ ἵππον ἔχων λευκόν, καὶ λαβὼν κέρας μεστὸν εἶπε· « Προπίνω σοι, ὦ Σεύθη, καὶ τὸν ἵππον τοῦτον δωροῦμαι, ἐφ' οὗ καὶ διώκων, ὃν ἂν ἐθέλῃς, αἰρήσεις καὶ ἀποχωρῶν οὐ φοβήσει τὸν πολέμιον ». Ἄλλος παῖδα εἰσαγαγὼν οὕτως ἐδωρήσατο προπίνων, καὶ ἄλλος ἱμάτια τῇ γυναικί. Καὶ Τιμασίων προπίνων ἐδωρήσατο φιάλην τε ἀργυρᾶν καὶ τάπιδα ἀξίαν δέκα μῶν. Γνήσιππος δὲ τις Ἀθηναῖος ἀναστάς εἶπεν, ὅτι ἀρχαῖος εἶη νόμος κάλλιστος τοὺς μὲν ἔχοντας διδόναι τῷ βασιλεῖ τιμῆς

ένεκα, τοῖς δὲ μὴ ἔχουσι διδόναι τὸν βασιλέα « ἵνα καὶ ἐγώ », ἔφη, « ἔχω σοι δωρεῖσθαι καὶ τιμᾶν ».

Ὁ δὲ Ξενοφῶν ἤπορεῖτο, τί ποιήσει· καὶ γὰρ ἐτύγγχανεν § 29 - 31 ὡς τιμώμενος ἐν τῷ πλησιαιτάτῳ δίφρῳ Σεύθῃ καθήμενος. Ὁ δὲ Ἡρακλείδης ἐκέλευεν αὐτῷ τὸ κέρασ ὑρέξει τὸν οἰνοχρόον. Ὁ δὲ Ξενοφῶν ἀνέστη δεξιόμενος τὸ κέρασ καὶ εἶπεν « Ἐγὼ δέ σοι, ὦ Σεύθῃ, δίδωμι ἑμαυτὸν καὶ τοὺς ἐμούς τούτους ἐταίρους φίλους πιστούς, καὶ οὐδένα ἄκοντα, ἀλλὰ πάντας μᾶλλον ἔτι ἐμοῦ σοι βουλομένους φίλους εἶναι. Καὶ νῦν πάρεσιν οὐδέν σε προσαιτοῦντες, ἀλλὰ καὶ προϊέμενοι καὶ πονεῖν ὑπὲρ σοῦ καὶ προκινδυνεύειν ἑθέλοντες· μεθ' ὧν, ἂν οἱ θεοὶ θέλωσι, πολλὴν χώραν τὴν μὲν ἀπολήψει πατρώαν οὔσαν, τὴν δὲ κτήσει, πολλοὺς δὲ ἵππους, πολλοὺς δὲ ἄνδρας καὶ γυναῖκας κατακτήσει, οὓς οὐ λήξῃσθαι σε δεήσει, ἀλλ' αὐτοὶ φέροντες παρέσονται πρὸς σέ δῶρα ». Ἀναστάς ὁ Σεύθῃς συνεξέπτε τῷ Ξενοφῶντι.

Μετὰ ταῦτα εἰσῆλθον κέρασί τε οἷοις σημαίνουσιν αὐ- § 32 - 33 λοῦντες καὶ σάλπιγγιν ὠμοβοεῖαις ῥυθμούς τε καὶ οἶον μαγάδιδι σαλπίζοντες. Καὶ αὐτὸς Σεύθῃς ἀναστάς ἀνέκραγέ τε πολεμικὸν καὶ ἐξήλατο, ὥσπερ βέλος φυλαττόμενος, μάλα ἐλαφρῶς. Εἰσῆσαν δὲ καὶ γελωτοποιοί.

[Μετὰ τὸ δεῖνιον περὶ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου οἱ λοχαγοὶ ἀπέρχονται εἰς τὸ στρατόπεδον· ὁ δὲ Σεύθῃς καὶ οἱ στρατηγοὶ τῶν Ἑλλήνων ἐπιπίπτουν ἀνεπίστως κατὰ τῶν κωμῶν τῶν πολεμίων καὶ πολλὰ μὲν ἀνδράποδα, πολλὰ δὲ ζῶα συλλαμβάνουν.

Τὴν ἐπομένην ὁ Σεύθῃς κατακαίει τὰς κώμας καὶ στρατοπεδεύει εἰς τὴν πεδιάδα τῶν Θυνῶν· οὔτοι δέ, ἐπειδὴ ἐφοβήθησαν, ἐγκαταλείπουν τὰς κώμας τῶν καὶ καταφεύγουν εἰς τὰ ὄρη. Μετ' ὀλίγας δὲ ἡμέρας συνάπτουν εἰρήνην μὲ τὸν Σεύθῃν καὶ δίδουν ὀμήρους. Ἀλλὰ κατὰ τινα νύκτα κατελθόντες ἐκ τοῦ ὄρους οἱ Θυνοὶ ἐπιτίθενται κατὰ τινος ὑπ' αὐτὸ ἕψηλότερον κειμένης κώμης, ὅπου κατεσκήρωνεν ὁ Ξενοφῶν, καὶ πυρπολοῦν αὐτήν.

Τὴν ἐπομένῃν ὁ Ξενοφῶν μὲ τὸν στρατὸν του καὶ μὲ τὸν στρατὸν τοῦ Σεύθου καὶ μὲ πολλοὺς ἐκ τῶν Ὀδρουσῶν, οἱ ὅποιοι εἶχον προσέλθει εἰς τὸν Σεύθην, ἐκστρατεύει εἰς τὸ ὄρος, ὅπου εἶχον καταφύγει οἱ Θινοί. Οὕτοι, ὅτε ἀπὸ τοῦ ὄρους εἶδον νὰ ἐπέρχεται ἐναντίον των τόσον πολυ-ἀριθμος στρατός, φοβηθέντες καταβαίνουν καὶ μὲ παρακλήσεις ζητοῦν καὶ συνομολογοῦν εἰρήην μὲ τὸν Σεύθην.

Οἱ Ἕλληρες μὲ τὸν Σεύθην, ἀφοῦ διέβησαν τὰ ὄρη, ἔρχονται εἰς τὸ καλούμενον Δέλτα τῆς Θυράκης πρὸς τὰ βορειοδυτικὰ τοῦ Βυζαντίου. Ἐδῶ γεννῶνται δυσαρέσκαια μεταξὺ τῶν Ἑλλήνων καὶ τοῦ Σεύθου, διότι ὁ ταμίης τοῦ Σεύθου Ἡρακλείδης κατεκράτησε μέρος τοῦ μισθοῦ τῶν Ἑλλήνων. Τῇ ἐπεμβάσει τοῦ Ξενοφῶντος αἱ δυσαρέσκαια διελύθησαν καὶ ἐκστρατεύουν ὅλοι μαζὶ εἰς τὴν πρὸς βορρῶν πλησίον τοῦ Εὐξείνου Πόντου κειμένην χώραν μέχρι τοῦ Σαλμυδησοῦ. Ταύτην δὲ ἀφοῦ ὑπέταξαν, ἐπιστρέφουν καὶ στρατοπεδεύουν πλησίον τῆς Σηλυβρίας. Ἐδῶ ὁ Σεύθης, ἐπειδὴ ἐνόμισεν, ὅτι δὲν ἐχρειάζετο πλέον τοὺς Ἕλληνας, ἔπαυσε νὰ παρέχη μισθόν.

Κατ' ἐκείνον τὸν χρόνον ἀποφασίζουσιν οἱ Λακεδαιμόνιοι νὰ βοηθήσουν τὰς ἐν τῇ Ἀσίᾳ ἑλληνικὰς πόλεις κατὰ τοῦ Τισσαφρόνους καὶ ἀποστέλλουσιν μὲ τὸν σκοπὸν αὐτὸν εἰς τὴν Ἐφεσον τὸν Θίβρονα. Οὗτος ἐπειδὴ δὲν εἶχεν ἀρκετὸν στρατὸν, στέλλει δύο ἀνδρας εἰς τὴν Θυράκην, διὰ νὰ μισθώσουν ὑπὲρ τῶν Λακεδαιμονίων τοὺς Ἕλληνας.

Ὅτε ἔμαθον τοῦτο ὁ Ἡρακλείδης καὶ ὁ Σεύθης, οἱ ὅποιοι ἐπεθύμουν νὰ ἀπαλλαγῶν ἀπὸ τοὺς Ἕλληνας, ὀδηγοῦν τοὺς ἀπεσταλμένους τοῦ Θίβρονος εἰς τὸ στρατέυμα. Οἱ στρατιῶται μετ' εὐχαριστήσεως ἀκούουσιν τὰς προτάσεις τῶν ἀπεσταλμένων, μερικοὶ δὲ ἐκ τῶν Ἀρχάδων καὶ κατηγοροῦν τὸν Ξενοφῶντα, διότι δῆθεν ἐξ αἰτίας του τὸ στρατέυμα, ἐνῶ θὰ ἠδύνατο νὰ εὐρίσκειται ἐν Ἀσίᾳ μετὰ τῶν Λακεδαιμονίων, ἠναγκάσθη νὰ ὑπηρετῇ ἐν μέσῳ πολλῶν κακουχιῶν τὸν Σεύθην, ὅστις αὐτὸν μὲν ἔκαμε πλουσιώτατον, τὸν δὲ μισθὸν τῶν στρατιωτῶν ἀποστειρεῖ.

Ὁ Ξενοφῶν ἀποκρούει τὴν κατηγορίαν αὐτὴν διὰ πειστικωτάτου λόγου. Κατόπιν ὁμιλοῦν καὶ ἄλλοι ὑπὲρ τοῦ Ξενοφῶντος καὶ ἀπαιτοῦν νὰ εἰσπραχθῇ ὁ μισθός, τὸν ὅποιον κατεκράτει ὁ Σεύθης. Ταῦτα ἀκούσαντες ὁ Ἡρακλείδης καὶ ὁ Σεύθης ἀπῆλθον ἀπὸ τὸ ἑλληνικὸν στρατόπεδον ὁ δὲ Σεύθης ματαιῶς προσεπάθησε διὰ πολλῶν ὑποσχέσεων νὰ κρατήσῃ τὸν Ξενοφῶντα μετὰ χιλίων ὀπλιτῶν.

Μετὰ ταῦτα οἱ Ἕλληρες κατασκηρῶνον εἰς κόμας, ἀπὸ τὰς ὁ-

ποιίας ἐσκόπευον, ἀφοῦ προμηθευθοῦν ἀφθονώτατα τὰ πρὸς συντήρησίν των, νὰ κατέλθουν εἰς τὴν θάλασσαν· αἱ δὲ κῶμαι αὐταὶ εἶχον δωρηθῆ ἀπὸ τὸν Σεῦθην εἰς τὸν Μηδοσάδην. Οὗτος, ἐπειδὴ ἔβλεπεν, ὅτι αἱ κῶμαι του ἐλεηλατοῦντο ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων, ἀπαιτεῖ ἐν ὀνόματι τοῦ Σεῦθου νὰ μὴ λεηλατοῦν αὐτὰς καὶ ν' ἀπέλθουν ἐκ τῆς χώρας του.

Ὁ Ξενοφῶν ὁμιλεῖ πρὸς τὸν Μηδοσάδην μετὰ πολλῆς πικρίας, διότι οὗτος λέγει εἰς τοὺς Ἕλληνας νὰ ἐγκαταλείψουν τὴν χώραν, τὴν ὁποίαν ἄνευ αὐτῶν δὲν θὰ εἶχεν ὁ Σεῦθης· τὸν παραπέμπει δὲ εἰς τοὺς Λακεδαιμονίους, τοὺς ἄρχοντας τοῦ στρατεύματος. Ἐπειδὴ δὲ οἱ Λακεδαιμόνιοι ἀπήτησαν ἀπειλητικῶς νὰ δοθῆ εἰς τὸ στρατεύμα ὁ ὀφειλόμενος μισθός, ὁ Μηδοσάδης προτείνει νὰ ἀναθέσουν τὴν ὑπόθεσιν εἰς τὸν Σεῦθην.

Ὁ Ξενοφῶν ἐλθὼν εἰς τὸν Σεῦθην ἀποδεικνύει δι' ἰσχυρῶν ἐπιχειρημάτων, ὅτι καὶ τὸ δίκαιον καὶ ἡ τιμὴ καὶ τὸ συμφέρον του καὶ ἡ εὐημερία τοῦ κράτους του ὑπαγορεύουν εἰς αὐτὸν νὰ ἐκκληρώσῃ τὰς πρὸς τοὺς Ἕλληνας ὑποχρεώσεις του. Ὁ Σεῦθης πεισθεὶς εἰς τοὺς λόγους τοῦ Ξενοφῶντος ἀποδίδει τὰ ὀφειλόμενα, τὰ ὁποῖα οἱ Λακεδαιμόνιοι παραδίδουν εἰς τὸ στρατεύμα.

Μετὰ ταῦτα ὁ Ξενοφῶν ἠτοιμάζετο ν' ἀναχωρήσῃ εἰς τὴν πατρίδα του· ἀλλὰ οἱ φίλοι του προσελθόντες τὸν καταπέθουν νὰ παραμείνῃ, ἕως ὅτου παραδόσῃ τὸν στρατὸν εἰς τὸν Θίβρωνα.]

23. Ἐπιστροφή εἰς τὴν Ἀσίαν. Παράδοσις τοῦ στρατεύματος εἰς τὸν Θίβρωνα.

(8, 1 - 8, 24)

Ἐντεῦθεν διέπλευσεν εἰς Λάμψακον, καὶ ἀπαντᾷ τῷ Ξε- § 1 - 4 νοφῶντι Εὐκλείδης, μάντις Φλειάσιος, ὁ Κλεαγόρου υἱός· οὗτος συνήδeto τῷ Ξενοφῶντι, ὅτι ἐσέσωστο, καὶ ἡρώτα αὐτόν, πόσον χρυσίον ἔχει. Ὁ δ' αὐτῷ ἐπομόσας εἶπεν ἥ μὴν ἕξιν μηδὲ ἐφόδιον, εἰ μὴ ἀπόδοιτο τὸν ἵππον καὶ ἅ ἄμφ' αὐτὸν εἶχεν. Ὁ δ' αὐτῷ οὐκ ἐπίστευεν. Ἐπεὶ δ' ἐπεμφαν Λαμψακηνοὶ ξένια τῷ Ξενοφῶντι καὶ ἔθυσεν τῷ Ἀπόλλωνι, παρεστήσατο τὸν Εὐκλείδην· ἰδὼν δὲ τὰ ἱερά ὁ Εὐκλείδης εἶπεν,

ὅτι πείθοιτο αὐτῷ μὴ εἶναι χρήματα. « Ἄλλ' οἶδα », ἔφη, « ὅτι, κἂν μέλλῃ ποτὲ ἔσσεσθαι, φαίνεται τι ἐμπόδιον, ἂν μηδὲν ἄλλο, σὺ σαυτῷ ». Συνωμολόγει ταῦτα ὁ Ξενοφῶν. Ὁ δὲ εἶπεν· « Ἐμπόδιος γάρ σοι ὁ Ζεὺς ὁ μειλίχιός ἐστι », καὶ ἐπήρето, εἰ ἤδη θύσειεν, « ὥσπερ οἴκοι », ἔφη, « εἰώθειν ἐγὼ ὑμῖν θύεσθαι καὶ ὀλοκαυτεῖν ». Ὁ δ' οὐκ ἔφη, ἐξ ὅτου ἀπεδήμησε, τεθυκέναι τούτῳ τῷ θεῷ. Συνεβούλευσεν οὖν αὐτῷ θύεσθαι, ὥσπερ εἰώθει, καὶ ἔφη συνοίσειν ἐπὶ τὸ βέλτιον.

§ 5 - 6 Τῇ δὲ ὑστεραίᾳ, ὁ Ξενοφῶν προελθὼν εἰς Ὀφρύνιον ἐθύετο καὶ ὀλοκαύτει χοίρους τῷ πατρίῳ νόμῳ καὶ ἐκαλλιέρει. Καὶ ταύτῃ τῇ ἡμέρᾳ ἀφικνεῖται Βίων καὶ Ναυσικλείδης χρήματα δῶσοντες τῷ στρατεύματι, καὶ ξενοῦνται τῷ Ξενοφῶντι καὶ ἵππον, ὃν ἐν Λαμψάκῳ ἀπέδοτο πεντήκοντα δαρεικῶν, ὑποπτεύοντες αὐτὸν δι' ἔνδειαν πεπρακέναι, ὅτι ἤκουον αὐτὸν ἤδεσθαι τῷ ἵππῳ, λυσάμενοι ἀπέδοσαν καὶ τὴν τιμὴν οὐκ ἤθελον ἀπολαβεῖν.

§ 7 - 8 Ἐντεῦθεν ἐπορεύοντο διὰ τῆς Τρωάδος καὶ ὑπερβάντες καὶ Ἰδὴν εἰς Ἄντανδρον ἀφικνοῦνται πρῶτον, εἶτα παρὰ θάλατταν πορευόμενοι τῆς Μυσίας εἰς Θήβης πεδῖον. Ἐντεῦθεν δι' Ἀδραμυττίου καὶ Κυτωνίου εἰς Καίκου πεδῖον ἐλθόντες Πέργαμον καταλαμβάνουσι τῆς Μυσίας.

§ 24 Ἐν τούτῳ Θίβρων παραγενόμενος παρέλαβε τὸ στρατεύμα καὶ συμμερίζας αὐτὸ τῷ ἄλλῳ Ἑλληνικῷ ἐπολέμει πρὸς Τισσαφέρην καὶ Φαρνάβαζον.

Μ Ε Ρ Ο Σ Β΄

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

ΒΙΒΛΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ

(1, 1 - 11)

§ 1 - 2. γίγνομαι τινος γεννώμαι από τινα. — ὑποπτεύω τελευτήν τοῦ βίου προαισθάνομαι τὸ τέλος τῆς ζωῆς μου. — τῷ παῖδε ἀμφοτέρω = τοὺς παῖδας ἀμφοτέρους. — παρείναι, ἀπρμφ. τοῦ πάρειμι (παρὰ + εἰμι) εἶμαι παρών, παρευρίσκομαι. — μεταπέμπομαι προσκαλῶ. — ἀρχή ἢ χώρα, τὴν ὁποίαν διοικεῖ τις : ἡ σατραπεία. — σατράπης ἐλέγετο ὁ διοικητὴς μιᾶς ἐκ τῶν εἴκοσι μεγάλων διοικήσεων ἢ σατραπειῶν, εἰς τὰς ὁποίας ἦτο διηρημένον τὸ περσικὸν κράτος· ἡ σατραπεία τοῦ Κύρου περιελάμβανε τὴν Λυδίαν, τὴν Μεγάλην Φρυγίαν καὶ τὴν Καππαδοκίαν (βλ. χωρογρ. πίν.). — ἀπέδειξε, ἀόρ. τοῦ ἀποδείκνυμι διορίζω. — Καστωλὸς πόλις τῆς Λυδίας, πιθανῶς πλησίον τῶν Σάρδεων· ἡ πεδιάς τοῦ Καστωλοῦ (Καστωλοῦ πεδίον) ἦτο ὁ τόπος, ὅπου ἐγένοντο κατ' ἔτος αἱ ἐπιθεωρήσεις τῶν στρατευμάτων τῆς σατραπείας τοῦ Κύρου. — Τισσαφέρνης σατράπης τῆς Καρίας. — ὀπλιταὶ ἐκαλοῦντο οἱ βαρέως ὀπλισμένοι πεζοὶ στρατιῶται· οὗτοι ἔφερον κράνος, θώρακα, κνημίδας, ξίφος, ἀσπίδα καὶ δόρυ (βλ. πίν. III ἐν τέλει τοῦ βιβλίου). — Παρράσιος ὁ ἐκ τῆς Παρρασίας χώρας τῆς Ἀρκαδίας. — ἄρχων ἀρχηγός.

§ 3. κατέστη, ἀόρ. ὀριστ. τοῦ καθίσταμαι· καθίσταμαι εἰς τὴν βασιλείαν γίνομαι βασιλεύς. — ἐπιβουλεύω τινὶ ἐπιβουλεύομαι τινα, σχεδιάζω κακὸν ἐναντίον τινός. — ἀποκτενῶν, μέλλ. μτχ. τοῦ ἀποκτείνω· ὡς ἀποκτενῶν μὲ σκοπὸν νὰ (τὸν) φονεύσῃ. — ἔξαιτοῦμαί τινα ζητῶ ὡς ἰδικήν μου χάριν τὴν σωτηρίαν τινός : μὲ τὰς παρακλήσεις μου σφῶζω τινά. — ἀποπέμπω ἀποστέλλω.

§ 4 - 5. ἀτιμάζομαι προσβάλλομαι, ἐντροπιάζομαι. — βουλεύομαι σκέπτομαι. — ὅπως μήποτε ἔτι ἔσται ἐπὶ τῷ ἀδελφῷ πῶς νὰ μὴ εἶναι ποτὲ πλέον εἰς τὴν ἐξουσίαν τοῦ ἀδελφοῦ του. — δὴ ὡς

γνωστόν. — **ὑπάρχω** τινὶ εἶμι ἐξ ἀρχῆς ὑπέρ τινος, ὑποστηρίζω τινά. — **φιλῶ** ἀγαπῶ. — **ἀφικνοῦμαι** ἔρχομαι. — **ἀποπέμπομαι** κατευοδῶν ἀπὸ πλησίον μου. — **διατιθείς**, ἐνεστ. μτχ. τοῦ **διατίθημι** διαθέτω. — **οἱ παρ' ἑαυτῷ βάρβαροι** οἱ βάρβαροι τῆς σατραπείας του. — **ἐπιμελοῦμαι** τινος φροντίζω διὰ τινά. — **εὐνοϊκῶς ἔχω** τινὶ εὐνοϊκῶς διάκειμαι (εἶμι ἀφωσιωμένος) πρὸς τινά.

§ 6 - 7. **δύναμις** στρατιωτικὴ δύναμις, στράτευμα. — **ὡς ἐδύνατο μάλιστα ἐπικρυπτόμενος** ὅσον ἤμποροῦσε περισσότερον κρυφίως. — **ὅτι ἀπαρασκευότατος** ὅσον τὸ δυνατόν ἀπράσκευον. — **λαμβάνω** καταλαμβάνω, εὐρίσκω. — **συλλογὴ** συνάθροισις στρατοῦ, στρατολογία. — **φυλακὴ** φρουρά. — **τοῖς φρουράρχοις ἐκάστοις = ἐκάστῳ τῶν φρουράρχων** (τούτων, δηλ. τῶν φυλακῶν). — **λαμβάνω**, ἐδῶ : στρατολογῶ, προσλαμβάνω ὡς μισθοφόρος. — **ὅτι πλείστους καὶ βελτίστους** ὅσον τὸ δυνατόν περισσοτέρους καὶ γενναϊότερους. — **ὡς ἐπιβουλεύοντος Τισσ.** ταῖς πόλεσι διότι δῆθεν ὁ Τισσ. ἐπεβουλεύετο (αὐτάς) τὰς πόλεις. — **καὶ γὰρ** καθόσον μάλιστα. — **τὸ ἀρχαῖον** ἐξ ἀρχῆς, ἀρχικῶς. — **ἀφειστήκεσαν**, ὑπερσυντλκ. τοῦ ἀφίσταμαι ἀποστατῶ. — **προαισθόμενος**, ἀόρ. μτχ. τοῦ προαισθάνομαι. — **ἐκβάλλω** ἐξορίζω. — **ὑπολαμβάνω** τοὺς φεύγοντας λαμβάνω ὑπὸ τὴν προστασίαν μου τοὺς ἐξορίστους. — **πειρῶμαι** προσπαθῶ. — **κατάγω** τινὰ ἐπαναφέρω τινά (ἐξόριστον) εἰς τὴν πατρίδα του. — **ἐκπεπτωκότας**, πρkm. μτχ. τοῦ ἐκπίπτω ἐξορίζομαι. — **καὶ αὕτη** καὶ τοῦτο (τὸ ὅτι δηλ. ἐπολιόρκει τὴν Μίλητον). — **αὖ** πάλιν.

§ 8. **ἀξιῶ** προβάλλω τὴν ἀξίωσιν. — **οἱ = αὐτῷ** (τῷ Κύρῳ). — **συμπράττω** τινὶ τι βοηθῶ τινά εἰς τι. — **ἐπιβουλή** πρὸς τινά ἐχθρικὰ σχέδια ἐναντίον τινός. — **ἀμφὶ τὰ στρατεύματα** εἰς συντήρησιν τῶν στρατευμάτων. — **οὐδὲν ἄχθομαι** διόλου δὲν δυσχεραστοῦμαι. — **οἱ γιγνόμενοι δασμοὶ οἱ εἰσπραττόμενοι φόροι.** — **ἐκ τῶν πόλεων, ὧν = ἐκ τῶν πόλεων, ἄς.**

§ 9. **αὐτῷ** χάριν αὐτοῦ (τοῦ Κύρου). — **Χερρόνησος** ἢ Θρακικὴ Χερσόνησος ἢ παρὰ τὸν Ἑλλήσποντον. — **καταντιπέραν** ἀπέναντι. — **Ἄβυδος** ἀρχαία πόλις τῆς Τρωάδος εἰς τὸ στενότατον μέρος τοῦ Ἑλλήσποντου. — **φυγὰς** ἐξόριστος. — **συγγενόμενος**, ἀόρ. μτχ.

τοῦ **συγγίγνομαι** τινι σχετίζομαι μέ τινα. — **ἡγάσθη**, ἄορ. ὀριστ. τοῦ **ἄγαμαι** ἐκτιμῶ πολύ. — **μύριοι** δέκα χιλιάδες. — **δαρεικός** περσικόν νόμισμα χρυσοῦν κοπέν ἐπί τοῦ βασιλέως Δαρείου· εἶχεν ἀξίαν 20 δραχμῶν ἀττικῶν (ἡ ἀττικὴ δραχμὴ = 8 σημερινὰ χρυσαῖ). — **χρυσίον** χρυσαῖ νομίσματα, χρήματα. — **ὄρμῶμαι ἐκ Χερρονήσου** ἔχω τὴν Χερσόνησον ὡς ὄρμητήριον. — **ὑπὲρ Ἑλλησπόντου** ὑπὲρ ἄνω τοῦ Ἑλλησπόντου. — **συμβάλλομαι** τινι εἰς τὴν τροφήν συνεισφέρω εἰς τινα διὰ τὴν συντήρησιν. — **ἐκῶν, ἐκουῖσα, ἐκὸν** θέλων, ἐκουσίως, θεληματικῶς. — **τὸ στράτευμα λανθάνει** τρεφόμενον τὸ στράτευμα συντηρεῖται κρυφίως (χωρὶς νὰ τὸ ἀντιλαμβάνεται κανεὶς).

§ 10. **ξένος** φίλος (ἐκ ξένης χώρας). — **οἶκοι** ἐν τῇ πατρίδι. — **ἀντιστασιώτης** ἀντίπαλος πολιτικός. — **αἰτῶ** τινα ζητῶ παρά τινος. — **εἰς**, πρὸ τῶν ἀριθμητικῶν : ἕως. — **ξένος**, ἐδῶ : μισθοφόρος. — **τριῶν μηνῶν μισθὸν** χρήματα διὰ μισθοδοσίαν (τούτων, τῶν δισχιλίων περὶπου μισθοφόρων) τριῶν μηνῶν. — **περιγίγνομαι** τινος ὑπερισχύω τινός, καταβάλλω τινά. — **δέομαι** τινος παρακαλῶ τινα. — **πρόσθεν** πρότερον. — **καταλύω** πρὸς τινα συμφιλιώνομαι μέ τινα. — **συμβουλεύομαι** τινι ζητῶ τὴν συμβουλήν, τὴν γνώμην τινός.

§ 11. **κελεύω** τινά παραγγέλλω εἰς τινα. — **παραγίγνομαι** προσέρχομαι, ἔρχομαι πλησίον (τινός). — **ὡς βουλόμενος** διότι τάχα ἤθελε. — **Πισίδαι** κάτοικοι τῆς ἀρχαίας Πισιδίας, χώρας εἰς τὰ νότια τῆς Μ. Ἀσίας. — **πράγματα παρέχω** τινὶ ἐνοχλήσεις παρέχω εἰς τινα, ἐνοχλῶ τινα. — **Στυμφάλιος** ὁ ἐκ τῆς Στυμφάλου, πόλεως τῆς βορείου Ἀρκαδίας. — **ὡς πολεμήσων** διότι δῆθεν ἐσκόπευε νὰ πολεμήσῃ.

(2, 1 - 18)

§ 1. **δοκεῖ** μοι φαίνεται εἰς ἐμέ καλόν, ἀποφασίζω. — **ἤδη** πλέον. — **ἄνω** εἰς τὰ μεσόγεια, εἰς τὸ ἐσωτερικόν τῆς Ἀσίας. — **τὴν πρόφρασιν ποιῶμαι** προφασίζομαι. — **ὡς βουλόμενος**, ἐδῶ : ὅτι τάχα ἤθελε. — **ὡς ἐπὶ τούτους** δῆθεν ἐναντίον τούτων. — **ἤκειν** νὰ ἔλθῃ. — **συναλλαγέντι**, ἄορ. μτχ. τοῦ **συναλλάττομαι** πρὸς τινα συμφιλιώνομαι μέ τινα. — **οἱ οἶκοι** (ἀντιστασιῶται) οἱ ἐν τῇ πατρίδι πολιτι-

καὶ ἀντίπαλοι. — προειστήκει ἦτο ἀρχηγός· ὑπερσυντλ. τοῦ προ-
 ἴσταμαι. — ἐν ταῖς πόλεσι, δηλ. ταῖς Ἰωνικαῖς. — τὸ ξενικὸν τὸ
 μισθοφορικὸν στρατεύμα.

§ 2 - 3. καταπράττω φέρω εἰς καλὸν πέρας. — ἐφ' ἃ ἐκεῖνα, διὰ
 τὰ ὅποια. — παύομαι (τοῦ πολέμου) παύω τὸν πόλεμον. — κατα-
 γάγοι, ἀόρ. εὐκτ. τοῦ κατάγω (βλ. κεφ. 1, § 6 - 7, σελ. 114). — οἰ-
 καδε εἰς τὴν πατρίδα. — πιστεύω τινὶ ἔχω ἐμπιστοσύνην εἰς τινά. —
 παρῆσαν εἰς Σάρδεις ἦλθον εἰς τὰς Σάρδεις. — παραγίγνομαι (βλ.
 κεφ. 1, § 11, σελ. 115). — γυμνῆς (ἢ γυμνήτης) ἐκαλεῖτο ὁ ἐλαφρῶς
 ὠπλισμένος πεζὸς στρατιώτης, ὁ ὅποιος ἔφερον ἢ σφενδόνην (σφενδο-
 νήτης) ἢ ἀκόντιον (ἀκοντιστής) ἢ τόξον (τοξότης). — πελ-
 ταστής ἐκαλεῖτο ὁ φέρων δόρυ, ξίφος καὶ μικρὰν ἡμισελήνοειδῆ ἀσπί-
 δα, τὴν πέλτην. — στρατεύομαι ἀμφὶ Μίλητον πολιορκῶ τὴν Μί-
 λητον.

§ 4. ἡγοῦμαι νομίζω. — ἢ ὡς ἐπὶ Πισίδας παρὰ ὅση θὰ ἐχρειάζε-
 το ἐναντίον τῶν Πισιδῶν. — ἢ ἐδύνατο = ὡς ἐδύνατο (κεφ. 1, § 6 - 7,
 σελ. 114). — στόλος ἢ ἐτοίμασία πρὸς ἐκστρατεῖαν. — ἀντιπαρασκευ-
 ἀζομαι παρασκευάζομαι καὶ ἐγὼ ἐναντίον ἄλλου παρασκευαζομένου.

§ 5 - 6. ὀρμῶμαι ξεκινῶ. — ἐξελαύνω... ἐπὶ ἢ εἰς προχωρῶ...
 καὶ φθάνω εἰς. — σταθμός, ἢ λ. σημαίνει ἀπόστασιν διανυσμένην ἐντὸς
 μιᾶς ἡμέρας. — παρασάγγης μονὰς μετρήσεως μήκους παρὰ τοῖς Πέρ-
 σαις· ἰσοδυναμεῖ πρὸς 5 1/2, καὶ πλέον σημερινὰ χιλιόμετρα. — εὖρος
 πλάτος. — πλέθρον μονὰς μήκους τριάκοντα καὶ ἑνὸς μέτρων. — ἐξευ-
 γμένη ἑπτὰ πλοίοις ἀποτελουμένη ἀπὸ ἑπτὰ συνεζευγμένα πλοῖα. —
 Δόλοπες λαὸς θεσσαλικὸς πλησίον εἰς τὴν Πίνδον. — Αἰνιᾶνες λαὸς
 θεσσαλικὸς πλησίον τῆς Οἴτης καὶ τοῦ Σπερχειοῦ. — Ὀλύνθιοι κά-
 τοικοὶ τῆς Ὀλύνθου, ἀρχαίας πόλεως τῆς Χαλκιδικῆς Χερσονήσου.

§ 7 - 8. βασιλεία ἀνάκτορα. — παράδεισος περιπεφραγμένος τό-
 πος ἀναψυχῆς καὶ διασκεδάσεως, κατάφυτος καὶ πλήρης ἀγρίων ζώων. —
 μέγας βασιλεὺς ἐκαλεῖτο ὁ βασιλεὺς τοῦ περσικοῦ κράτους. — ἐρυ-
 μνὸς ὀχυρός. — ἐμβάλλω, ἐπὶ ποταμοῦ = χύνομαι.

§ 9 - 10. ἐξέτασις ἐπιθεώρησις. — ἀριθμὸς ἀρίθμησις. — γίγνο-

μαι ἐπὶ ποσῶν καὶ ἀριθμῶν : συμποσοῦμαι εἰς, ἀνέρχομαι εἰς. — Πέλ-
ται πόλις τῆς Φρυγίας. — τὰ Λύκαια ἑορτὴ πρὸς τιμὴν τοῦ Λυκαίου
Διὸς τελομένη ἐπὶ τοῦ Λυκαίου ὄρους ἐν Ἀρκαδίᾳ: θύω τὰ Λύκαια
μὲ θυσίας ἑορτάζω τὰ Λύκαια. — τίθημι ἀγῶνα διοργανῶνω (ἀθλητι-
κὸν) ἀγῶνα. — στλεγγίς κόσμημα τῆς κεφαλῆς ἐν εἶδει κτενίου. —
θεωρῶ τὸν ἀγῶνα παρίσταμαι ὡς θεατῆς εἰς τὸν ἀγῶνα.

§ 11 - 13. Καῦστρου πεδίον πόλις τῆς Φρυγίας. — ἰόντες, μτχ.
τοῦ ἔρχομαι. — αἱ θύραι (Κύρου) ἢ σκηνή (τοῦ Κύρου). — ἐλ-
πίδας λέγων διήγε διαρκῶς ἔλεγεν (εἰς αὐτούς) νὰ ἐλπίζουν. — δῆ-
λός εἰμι μετὰ μτχ. : εἶναι φανερόν ὅτι ἐγώ... — ἀνιῶμαι λυποῦμαι,
στενοχωροῦμαι. — πρὸς τοῦ τρόπου (τοῦ) Κύρου σύμφωνον πρὸς
τὸν χαρακτῆρα (ἴδιον τοῦ χαρακτῆρος) τοῦ Κ. — ἀποδίδωμι πλη-
ρώνω τὰ ὀφειλόμενα. — δ' οὖν ὀπωσθήποτε. — ἡ Κίλισσα ἢ βασίλισσα
τῆς Κιλικίας. — φυλακὴ σωματοφυλακὴ. — Ἀσπένδιος ὁ ἐκ τῆς
Ἀσπένδου, πόλεως τῆς Παμφυλίας εἰς τὴν Μ. Ἀσίαν.

§ 14 - 16. δεηθῆναι, ἀόρ. τοῦ δέομαί τινος (βλ. κεφ. 1, § 10,
σελ. 115). — νόμος (ἐστὶ) τινι ὑπάρχει συνήθεια εἰς τινα, συνηθί-
ζει τις. — ἐπὶ τεττάρων εἰς βάθος τεσσάρων ἀνδρῶν, εἰς τέσσαρας σει-
ράς. — θεωρῶ, ἐδῶ : ἐπιθεωρῶ. — παρελαύνω περνῶ ἔμπροσθεν. —
ἴλη τμημα ἵππικοῦ 64 ἀνδρῶν. — τάξις τμημα πεζικοῦ 100 ἀνδρῶν.
— ἄρμα πολεμικὸν ὄχημα μὲ δύο τροχοὺς, ὀπίσω μόνον ἀνοικτὸν καὶ
ἀσκεπές. — ἀρμάμαξα ὄχημα μὲ τέσσαρας τροχοὺς, ὀπίσω καὶ ἐπάνω
κλειστόν, εἰς δὲ τὰ πλάγια μόνον μὲ παραπετάσματα, χρησιμεῖον εἰς
τὰς ὁδοιπορίας πρὸς μεταφορὰν ἐπιφανῶν προσώπων, ἰδίως δὲ γυναι-
κῶν. — φοινοικοῦς κόκκινος. — ἐκκαλύπτομαι ξεσκεπάζομαι: ἀσπίς
ἐκκεκαλυμμένη ἀσπίς χωρὶς τὸ (συνήθως δερμάτινον) κάλυμά της.

§ 17 - 18. παρελαύνω τινὰ περνῶ ἔμπροσθέν τινος. — πρὸ τῆς
φάλαγγος μέσης πρὸ τοῦ μέσου τῆς φάλαγγος: φάλαγξ δὲ ὁ ὅλος
στρατὸς παρατεταγμένος πρὸς μάχην. — προβάλλομαι προτείνω. —
τὰ δπλα, δηλ. τὰ δόρατα (πρὸς ἐπίθεσιν) καὶ τὰς ἀσπίδας (πρὸς
ἄμυναν). — ἐπιχωρῶ προχωρῶ ὡς εἰς ἐπίθεσιν. — προλέγω τί τινι
ἀνακοινῶνω τι εἰς τινα. — ἐπῆσαν, πρτκ. τοῦ ἐπέρχομαι. — ἐκ

τούτου μετά τοῦτο. — τῶν στρατιωτῶν θάττον προϊόντων ἐπειδὴ οἱ στρατιῶται ἐπροχώρουν ταχύτερον (παρ' ὅσον ἔπρεπεν). — ἀπό τοῦ αὐτομάτου μόνοι των, χωρὶς καμίαν διαταγήν. — δρόμος ἐγένετο αὐτοῖς = ἔτρεξαν αὐτοί : τροχάδην διηρθύθησαν αὐτοί. — οἱ ἐν τῇ ἀγορᾷ οἱ ἄνθρωποι τῆς ἀγορᾶς, οἱ ἔμποροι. — τὰ ὠνια τὰ (πρὸς πώλησιν ἐν τῇ ἀγορᾷ) ἐμπορεύματα. — ἦσθη, ἀόρ. τοῦ ἦδομαι εὐχαριστοῦμαι.

(8, 1 - 27)

§ 1 - 3. πλήθω εἶμαι γεμᾶτος· ἦν ἀμφὶ ἀγορὰν πλήθουσαν ἦτο ἡ ὥρα, κατὰ τὴν ὁποίαν ἡ ἀγορὰ εἶναι γεμάτη ἀπὸ ἀνθρώπους (δηλ. ὁ χρόνος ἀπὸ 9 - 11½ π.μ. περίπου). — σταθμός κατάλυμα, τόπος (πρὸς διαμονὴν στρατιωτῶν). — καταλύω σταθμεύω. — ἠνίκα ὁπότε. — προφαίνομαι φαίνομαι μακρόθεν, προβάλλω. — ἐλαύνω τρέχω ἔφιππος. — ἀνά κράτος ὀλοταχῶς. — ἰδροῦντι τῷ ἵππῳ μὲ ἰδρωμένον τὸν ἵππον του. — ἐντυγχάνω τινὶ συναντῶ τινα. — τάραχος ταραχή. — δοκῶ νομίζω. — (βασιλέα) αὐτίκα ἐπιπεσεῖσθαι σφίσιν ἀτάκτοις (οὔσι) ὅτι ὁ βασιλεὺς ἀμέσως θὰ ἐπιπέσῃ κατ' αὐτῶν εὐρισκομένων εἰς ἀταξίαν. — παλτὸν ἀκόντιον. — καθίσταμαι τοποθετοῦμαι.

§ 4 - 7. σπουδὴ βία. — ἐχόμενος (δηλ. τοῦ Κλεάρχου) πλησίον τοῦ Κλ. (βλ. πίν. VII ἐν τέλει τοῦ βιβλίου). — ἔσχε, ἀόρ. τοῦ ἔχω καταλαμβάνω. — τὸ πελταστικὸν οἱ πελτασταί. — ὕπαρχος ὑπαρχηγός. — ὅσον περίπου. — παραμηρίδια μετάλλινα καλύμματα προφυλάσσοντα τοὺς μηρούς. — ψιλὴ ἀπροφύλακτος (ἄνευ δηλ. κράνους). — καθίσταμαι εἰς τὴν μάχην προσέρχομαι εἰς τὴν μάχην. — προμετωπίδια καὶ προστερνίδια ταῦτα ἦσαν μετάλλινα καλύμματα προφυλάσσοντα τὸ μέτωπον καὶ τὸ στέρνον (τὸ στῆθος) τῶν πολεμικῶν ἵππων. — Ἑλληνικὴ μάχαιρα αὕτη ἦτο ζίφος ὀλίγον κυρτὸν μὲ μίαν κόψιν.

§ 8 - 11. μέσον ἡμέρας μεσημβρία. — δείλη τὸ μετὰ μεσημβρίαν χρονικὸν διάστημα τῆς ἡμέρας, τὸ ὁποῖον ἐχωρίζετο ἐξ ἡμισείας εἰς δείλην πρωίαν καὶ δείλην ὀψίαν. — χρόνῳ συχνῶ ὕστερον μετὰ πολὺν χρόνον. — μελανία μαυρίλα. — ἐπὶ πολὺ εἰς μεγάλην ἐκ-

τασιν. — **τάχα** δὴ εὐθὺς πλέον. — **ἐχόμενοι** (δηλ. **τούτων ἦσαν**) κατόπιν τούτων ἦσαν. — **γεροφόροι** στρατιῶται φέροντες γέρρα· τὰ **γέρρα** ἦσαν τετράγωνοι ἐπιμήκεις ἀσπίδες πλεκταὶ ἀπὸ κλάδους ἰτέας ἢ λύγου· μερικὰ ἔθνη ἐπεκάλυπτον αὐτάς με ἀκατέργαστα δέρματα βοῶν. — **ἀσπίς ποδήρης** ἀσπίς μακρὰ ἕως εἰς τοὺς πόδας κάτω. — **πλαίσιον** παράταξις τοιαύτη, ὥστε νὰ σχηματίζεται τετράγωνον. — **διαλείπω** ἀπέχω. — **συχνὸν** (ἐπίρρ.) πολὺ. — **ἀποτεταμένα**, πρkm. τοῦ **ἀποτείνομαι** προεκτείνομαι. — **δίφρος** τὸ κύριον μέρος τοῦ ἄρματος, ὅπου ἐστέκετο ὁ ὀδηγῶν τὸ ἄρμα, ὁ ἡνίοχος (βλ. εἰκ. δρεπανηφόρου ἄρματος, πίν. IV ἐν τέλει τοῦ βιβλίου). — **βλέποντα** ἐστραμμένα. — **ὡς διακόπτειν = ὥστε διακόπτειν**· **διακόπτω** κόπτω εἰς δύο, κατακόπτω.

§ 12 - 13. **παρελαύνω** διέρχομαι (περνῶ) ἔφιππος. — **πάντα ἡμῖν πεποιήται** τὸ πᾶν ἔχομεν κατορθώσει. — **τὸ μέσον στίφος** τὸ ἐν τῷ κέντρῳ τῆς ἐχθρικῆς παρατάξεως στίφος (δηλ. τοὺς πρὸ τοῦ βασιλέως ὑπὸ τὸν Ἀρταγέρσην ἐξακισχιλίους ἵππεῖς). — **περιῆν**, πρtk. τοῦ **περίειμι** εἶμαι ὑπέρτερος, ὑπερέχω. — **τοῦ Κύρου εὐωνύμου** ἔξω ἦν (βλ. πίν. VII ἐν τέλει τοῦ βιβλίου). — **ἀποσπῶ** ἀπομακρύνω. — **ἐκατέρωθεν** καὶ ἀπὸ τὰ δύο μέρη. — **μέλει μοι** φροντίζω. — **ὅπως καλῶς ἔχοι** (τὸ **πρᾶγμα**) πῶς τὸ πρᾶγμα (ἡ **μάχη**) ν' ἀποβῆ καλῶς.

§ 14 - 16. **ὀμαλῶς** με κανονικὸν βᾶδισμα. — **προῆει**, πρtk. τοῦ **προέρχομαι** προχωρῶ. — **ἔτι ἀκόμη**. — **ἐν τῷ αὐτῷ** (**τόπῳ**) εἰς τὴν ἰδίαν θέσιν. — **οὐ πάνυ πρὸς τινι** οὐχὶ πολὺ πλησίον τινός. — **καταθεῶμαι** παρατηρῶ καλῶς. — **ἐκατέρωσε** καὶ πρὸς τὸ ἐν μέρος καὶ πρὸς τὸ ἄλλο. — **ἀποβλέπω** κατευθύνω τὸ βλέμμα μου. — **ὕπελάσας**, ἀόρ. τοῦ **ὕπελαύνω** προστρέχω πλαγίως ἔφιππος. — **ὡς συναντῆσαι = ὥστε συναντῆσαι**. — **ἤρητο**, ἀόρ. β' τοῦ **ἔρωτῶ**. — **ἐπιστήσας**, δηλ. **τὸν ἵππον ἐφίστημι** σταματῶ. — **ιερά** τὰ μαντικά σημεῖα τὰ φαινόμενα εἰς τὰ σπλάγχνα τῶν θυσιαζομένων ζώων. — **σφάγια** τὰ μαντικά σημεῖα τὰ παρατηρούμενα εἰς τὰ πρὸς θυσίαν ζῶα πρὸ τῆς σφαγῆς καὶ κατ' αὐτήν. — **ἰόντος** νὰ διέρχεται (νὰ περνᾷ). — **τὸ σύνθημα παρέρχεται** **δεύτερον** τὸ σύνθημα διέρχεται (διὰ τῶν τάξεων) διὰ δευτέρην φοράν· τὸ σύνθημα ἐδίδετο ὑπὸ τοῦ ἀρχηγοῦ εἰς τοὺς ἵσταμένους πλησίον τοῦ ἀνδραὶ καὶ κατόπιν μετεδίδετο ἀπὸ τὸν ἕνα

εἰς τὸν ἄλλον μέχρι τοῦ τελευταίου ἐν τῇ παρατάξει στρατιώτου· ἀπὸ τοῦτον δὲ πάλιν μετεδίδετο κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον ἀντιστρόφως μέχρι τοῦ ἀρχηγοῦ. — **καὶ ὅς καὶ οὗτος.** — **θαυμάζω** ἀποροῶ, παραξενύομαι. — **παραγγέλλω (τὸ σύνθημα)** δίδω τὸ σύνθημα. — **χώρα** θέσις.

§ 17 - 20. **στάδιον** ἀρχαία μονὰς μήκους· ἰσοδυναμεῖ πρὸς 185 περίπου μέτρα. — **τῷ φάλαγγε διειχέτην** = **αἱ δύο φάλαγγες διεῖχον· διεῖχω** ἀπέχω, εὐρίσκομαι μακράν. — **παιανίζω** ψάλλω τὸν παιᾶνα· **παιᾶν** ἄσμα πολεμικόν, τὸ ὁποῖον ἔψαλλον οἱ Ἕλληνες πρὸ τῆς μάχης πρὸς τιμὴν τοῦ Ἄρεως. — **ἤρχοντο**, πρτκ. τοῦ **ἄρχομαι** ἀρχίζω, κάμνω ἀρχήν. — **ἀντίος ἔρχομαί τινι** ἐπέρχομαι ἀντιμέτωπος κατὰ τινος. — **ἐκκυμαίνει τι τῆς φάλλαγος μέρος** τι τῆς παρατάξεως ἐξέρχεται πρὸς τὰ ἐμπρός ὡς κύμα. — **θέω** τρέχω· **δρόμῳ θέω** προχωρῶ μὲ ταχὺν βηματισμὸν (τροχάδην). — **φθέγγομαι** ἐκβάλλω κραυγὴν. — **οἶον ὅπως, καθὼς.** — **τῷ Ἐνυαλίῳ ἐλελίζουσι ἀλαλάζουσι** (φωνάζουσι ἀλαλά) ἐπικαλούμενοι τὸν Ἐνυάλιον· ὁ Ἐνυάλιος ἦτο θεὸς τοῦ πολέμου. — **τόξευμα ἐξικνεῖται** ριπτόμενον βέλος φθάνει εἰς τὸν σκοπὸν του. — **ἐκκλίνω** στρέφω τὰ νῶτα. — **ἐνταῦθα δὴ** τότε πλέον. — **κατὰ κράτος** μὲ ὅλην τὴν δύναμιν. — **προΐδοιεν**, ἀόρ. τοῦ **προορῶ** βλέπω ἐμπρός μου. — **δίισταμαι** διαχωρίζομαι, ἀφήνω διάστημα. — **ἔστιν ὅστις τίς, κάποιος.** — **κατελήφθη** ὑπὸ ἄρματος· ἀόρ. τοῦ **καταλαμβάνομαι** προφθάνομαι. — **ἰππόδρομος** ἵπποδρόμιον. — **ἐκπλαγεῖς**, ἀόρ. μτχ. τοῦ **ἐκπλήττομαι** τὰ χάνω.

§ 21 - 24. **τὸ καθ' αὐτοὺς τὸ ἀπέναντί των** στράτευμα (τῶν πολεμίων). — **οὐδ' ὡς οὐδὲ οὕτως, ἐν τούτοις δέν.** — **ἐξήχηθη**, ἀόρ. τοῦ **ἐξάγομαι** παρασύρομαι. — **συνεσπειραμένην**, πρκμ. μτχ. τοῦ **συσπειρῶμαι** συμπυκνοῦμαι. — **ἐπιμελοῦμαι** παρατηρῶ μὲ προσοχήν. — **ἦδει**, πρτκ. τοῦ **οἶδα** γνωρίζω. — **ἠγοῦμαι** διοικῶ. — **ἰσχύς** δύναμις, στρατός. — **χρῆζω** ἔχω ἀνάγκην. — **αἰσθάνομαι** λαμβάνω γινῶσιν. — **γίγνομαι ἔξω τινός** εὐρίσκομαι ἔξω τινός. — **ἐκ τοῦ ἀντίου** ἀπὸ τὸ ἀπέναντι μέρος. — **τοῖς ἐμπροσθεν αὐτοῦ τεταγμένοις**, ἐννοεῖ τοὺς ὑπὸ τὸν Ἄρταγέρσην 6.000 ἵππεῖς. — **ἐπικάμπτω** κάμνω καμπήν, στροφὴν. — **ὡς εἰς κύκλωσιν** ἵνα περικυκλώσῃ, καθὼς φαίνεται. — **δεισας**, ἀόρ. τοῦ **δέδοικα** ἢ **δέδια** φοβοῦμαι. — **γίγνομαι ὄπισθεν** ἔρ-

χομαι ἐκ τῶν ὀπισθεν. — ἐλαύνω ἀντίος (τινί) ἐπέρχομαι κατ' εὐθεΐαν ἐναντίον (τινός). — ἐμβάλλω ἐφορμῶ.

§ 25 - 27. ὁμοτράπεζοι εὐγενεῖς Πέρσαι ἀποτελοῦντες τὴν ἀκολουθίαν τοῦ Κύρου. — ἠνέσχετο, ἀόρ. τοῦ ἀνέχομαι συγκρατοῦμαι. — ἴεμαι ὀρμῶ. — παίω κτυπῶ. — τιτρώσκω πληγῶνω. — Κτησίας, οὗτος κατήγετο ἐκ τῆς Κνίδου, πόλεως τῆς Καρίας· αἰχμαλωτισθεὶς ὑπὸ τῶν Περσῶν ἔζησεν ἐπὶ 17 ἔτη (415 - 398 π.Χ.) ἐν τῇ περσικῇ αὐλῇ καὶ συνώδευσε τὸν βασιλέα Ἄρταξέρξην εἰς τὴν παρὰ τὰ Κούναξα μάχην· συνέγραψε τὰ Περσικά, δηλ. περσικὴν ἱστορίαν, τῆς ὁποίας ἀποσπάσματα μόνον σφύζονται. — ἰῶμαι θεραπεύω. — ἀκοντίζω παλτῶ ρίπτω ἀκόντιον καὶ με' αὐτὸ κτυπῶ. — βιαίως με' δύναμιν, δυνατά. — κεῖμαι κεῖμαι νεκρός.

(10, 1 - 19)

§ 1 - 4. ἐνταῦθα δὴ τότε λοιπὸν (δηλ. μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Κύρου). — ὠρμηντο, ὑπερσυντλκ. τοῦ ὀρμῶμαι ξεκινῶ. — διέσχον, ἀόρ. τοῦ διέχω (βλ. κεφ. 8, § 17 - 20, σελ. 120). — οἱ μὲν, δηλ. οἱ Ἕλληνες. — τοὺς καθ' αὐτούς (βλ. κεφ. 8, § 21 - 24, σελ. 120, «τὸ καθ' αὐτούς»). — ὡς πάντα νικῶντες με' τὴν ιδέαν, ὅτι καθ' ὅλην τὴν παράταξιν ἦσαν νικηταί.

§ 5. τὰ σκευοφόρα, κυρίως : τὰ ὑποζύγια τὰ μεταφέροντα τὰς ἀποσκευάς· ἔπειτα, ὅπως ἐδῶ : αἱ ἀποσκευαί. — εἰς τὸ πρόσθεν οἴχομαι πηγαίνω (βαδίζω) πρὸς τὰ ἐμπρός. — ἴοιεν, εὐκτ. τοῦ ἔρχομαι. — ἀρήγω βοηθῶ.

§ 6 - 8. ταύτη προσιόντα ἐὰν θὰ προσήρχετο ἀπὸ τούτου τοῦ μέρους (δηλ. ὀπισθεν). — ἄγω (ἀμτβτ.) προσέρχομαι, πορεύομαι. — ἦ (ἀπὸ ἐκεῖ) ὅπου. — παρέρχομαι προσπερνῶ. — ἀπάγω ἀποχωρῶ, ἀπέρχομαι. — ἀναλαμβάνω λαμβάνω μαζί μου. — σύνοδος συμπλοκή. — διήλασε (τοῦ διελαύνω) κατὰ τοὺς Ἕλληνας πελταστάς με' τὸ ἵππικόν του διήλθε διὰ μέσου τῶν Ἑλλήνων πελταστῶν (βλ. πίν. VII ἐν τέλει τοῦ βιβλίου). — κατέκανε, ἀόρ. τοῦ κατακαίνω φονεύω. — διαστάντες (τοῦ δίσταμαι) διανοίξαντες τὰς τάξεις των. — Ἀμφιπολίτης κάτοικος τῆς Ἀμφιπόλεως, ἀποικίας τῶν Ἀθη-

ναίων παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Στρυμόνος ἐν τῇ ἀνατολικῇ Μακεδονίᾳ. — φρόνιμος γίγνομαι ἐνεργῶ μετὰ περισκέψεως. — δ' οὖν ὅπωςδὴποτε. — μείον ἔχω μειονεκτῶ. — ἀπαλλάττομαι ἀπομακρύνομαι, ἀποχωρῶ. — πάλιν εἰς τὰ ὀπίσω. — ἀναστρέφω ἐπιστρέφω. — δὴ πλέον.

§ 9 - 10. προσάγω πρὸς τι ἐπέρχομαι κατὰ τινος. — περιπτύσσω περικυκλώνω. — ἀναπτύσσειν τὸ κέρας νὰ ἀναπτύξουν τὸ κέρας (νὰ δώσουν εἰς τὸ κέρας μεγαλυτέραν ἔκτασιν βλ. πίν. IX ἐν τέλει τοῦ βιβλίου). — ποιοῦμαι ὀπισθεν τὸν ποταμὸν παρατάσσομαι οὕτως, ὥστε νὰ ἔχω τὸν ποταμὸν ὀπισθὲν μου. — και δὴ τότε πλέον. — παρελθὼν, δηλ. τὸ εὐώνυμον κέρας τῶν Ἑλλήνων. — καθίστημι ἀντίαν τὴν φάλαγγα ἀντιπαρατάσσω τὴν φάλαγγα.

§ 11 - 15. τὸ πρόσθεν πρότερον. — δέχομαι ὑπομένω τὴν ἔφοδον, ἀνθίσταμαι. — ἐκ πλείονος ἀπὸ μεγαλυτέραν ἀπόστασιν. — ἐπιδιώκω καταδιώκω. — κώμης τινός, ἡ κώμη αὐτῆ ἦσαν τὰ Κούναξα. — ἀναστρέφομαι, ἐπὶ στρατιωτῶν : κάμνω στροφὴν καὶ στέκομαι ἀντιμέτωπος τοῦ ἐχθροῦ. — ἐνεπλήσθη, ἀόρ. τοῦ ἐμπίμπλαμαι πληροῦμαι, γεμίζω. — τὸ βασιλείον σημεῖον ἡ βασιλικὴ σημαία. — ἀνατεταμένος ἀνυψωμένος. — πέλτη, ἐδῶ : δόρυ. — ψιλῶ ἀπογυμνώνω, κενώνω. — τὰ ὑπὲρ τὰ πέραν. — ἐλαύνω τρέχω ἐφιππος. — ἀνὰ κράτος ὀλοταχῶς.

§ 16 - 19. τίθεμαι τὰ ὄπλα θέτω κάτω (καταθέτω) τὰ ὄπλα μου. — ἅμα μὲν... ἅμα δὲ ἀφ' ἑνὸς μὲν... ἀφ' ἑτέρου δέ. — θαυμάζω ἐκπλήσσομαι. — ἤδεσαν, πρτκ. τοῦ οἶδα. — παρῆει ἤρχετο (πρὸς αὐτούς). — εἰκάζω συμπεραίνω. — οἶχομαι ἔχω ἀπομακρυνθῆ. — τι κάποιαν θέσιν. — ἄγομαι μεταφέρω. — καταλαμβάνω εὐρίσκω. — χρήματα πράγματα. — σιτίον τρῶφιμον. — σφοδρὰ ἔνδεια μεγάλη ἔλλειψις. — διαδίδωμι διαμοιράζω. — ἀνάριστοι ἀγευμάτιστοι. — δὴ ὡς γνωστόν. — ἄριστον γεῦμα. — διαγίγνομαι διέρχομαι, περνῶ.

BIBLION ΔΕΥΤΕΡΟΝ

(1, 2 - 23)

§ 2 - 3. ἄμα τῇ ἡμέρᾳ μαζί με τὴν ἐμφάνισιν τῆς ἡμέρας, κατὰ τὰ ἡμερώματα. — σημανοῦντα, μέλλ. τοῦ σημαίνω παραγγέλλω. — χρῆ πρέπει. — συσκευάζομαι ἐτοιμάζω τὰ πράγματά μου, τὰς ἀποσκευάς μου. — προιέναι, ἀπρμφ. τοῦ προέρχομαι προχωρῶ. — εἰς τὸ πρόσθεν πρὸς τὰ ἔμπρός. — συμμείξιαν, ἀόρ. τοῦ συμμείγνυμι τινι συναντῶμαι μέ τινα. — ἐν ὄρμῃ εἶμι εἶμαι ἔτοιμος νὰ ξεκινήσω. — ὁ ἥλιος ἀνέχει ὁ ἥλιος ἀνατέλλει. — Τευθρανία χώρα τῆς Μ. Ἀσίας ἐν τῇ Μυσίᾳ. — Ταμῶς Αἰγύπτιος ἀκολουθήσας τὸν Κῦρον εἰς τὴν ἐκστρατείαν του κατὰ τοῦ Ἀρταξέρξου. — ὠρμητο, ὑπερσυντλκ. τοῦ ὀρμῶμαι ξεκινῶ. — ἐπὶ Ἰωνίας διὰ τὴν Ἰωνίαν. — ὄθενπερ ὀπόθεν ἀκριβῶς.

§ 4 - 5. βαρέως φέρω πολὺ λυποῦμαι. — ὦφеле Κῦρος ζῆν εἶθε νὰ ἔζη ὁ Κ. — ἐπαγγέλλομαι ὑπόσχομαι. — καθιεῖν, μέλλ. τοῦ καθίζω. — τῶν νικῶντων ἐστὶ εἰς τοὺς νικητὰς ἀνήκει. — τὸ ἄρχειν ἡ ἐξουσία.

§ 6. οἶχομαι ἔχω ἀπέλθει ὁ πρτκ. ψχόμην εἶχον ἀπέλθει ἢ (ὅπως ἐδῶ) ἀπῆλθον. — σῖτος τροφίμα. — κόπτω σφάζω. — ξύλα καύσιμα ξύλα. — μικρὸν ὀλίγον. — οὐ εἰς τὸν τόπον, ὅπου. — οἰστός βέλος. — ἐκβάλλω ρίπτω ἔξω ἀπὸ τὴν φαρέτραν (τὴν βελοθήκην). — γέρρα (βλ. βιβλ. Ι, κεφ. 8, § 8 - 11, σελ. 119). — πέλτη μικρὰ ἀσπίς πλεκτὴ ἀπὸ κλάδους δένδρων. — φέρεσθαι διὰ νὰ φέρονται : εἰς τὴν διάθεσιν τῶν θελώντων νὰ λάβουν αὐτάς. — ἔψω βράζω.

§ 7 - 8. ἀμφὶ πλήθουσιν ἀγορὰν (βλ. βιβλ. Ι, κεφ. 8, § 1 - 3, σελ. 118). — κήρυκες ἄνδρες ἀποστελλόμενοι πρὸς τοὺς πολεμίους, διὰ νὰ διαπραγματευθοῦν εἰρήνην· ἐθεωροῦντο πρόσωπα ἱερά καὶ ἀπαρα-

βίαστα, ὡς σημεῖον δὲ τοῦ ἀξιωματός των ἔφερον ράβδον ἰδίου σχήματος, ἢ ὅποια ἐκαλεῖτο κηρύκειον. — ἐντίμως ἔχω τιμῶμαι. — προσποιῶμαι ἰσχυρίζομαι. — ἐπιστήμων γνώστης. — τὰ ἀμφὶ τάξεις τὰ ἀφορῶντα εἰς τὴν τακτικὴν, εἰς τὴν τέχνην δηλ. τοῦ παρατάσσειν στρατόν. — ὄπλομαχία, κυρίως : μάχη δι' ὄπλων ἔπειτα, ὕπως ἐδῶ : τέχνη τοῦ πολέμου. — ἀπέκτονε, πρκμ. τοῦ ἀποκτείνω. — αἱ βασιλέως θύραι τὰ ἀνάκτορα (ἢ αὐλή) τοῦ βασιλέως. — εὕρισκεσθαι νὰ προσπαθοῦν νὰ εὑρουν (νὰ ἐπιτύχουν) διὰ τὸν ἑαυτὸν των.

§ 9 - 11. βαρέως με ἀγανάκτησιν. — οὐ τῶν νικῶντων ἐστὶ δὲν εἶναι ἴδιον τῶν νικητῶν. — κάλλιστον ἀξιοπρεπέστατον. — αὐτίκα ἀμέσως. — ἤξω θὰ ἐπανεέλθω. — τὰ ἱερά τὰ σπλάγγχνα τῶν σφαγίων. — ἐξηρημένα βγαλμένα (ἀπὸ τὴν κοιλίαν) πρκμ. τοῦ ἐξαιροῦμαι. — θαυμάζω δὲν δύνῃμαι νὰ ἐννοήσω. — πότερα διὰ ποῖον ἐκ τῶν δύο λόγων. — ὡς κρατῶν ὡς νικητῆς. — τί δεῖ τί ἀνάγκη εἶναι. — ἐὰν αὐτῷ ταῦτα χαρίζονται ἐὰν τοῦ κάμουν αὐτὴν τὴν χάριν. — ἀντιποιοῦμαι τινι τῆς ἀρχῆς διαμφοισθητῶ πρὸς τινὰ τὴν ἀρχὴν (τὴν βασιλείαν). — παρέχω παραδίδω.

§ 12 - 14. εἰ μὴ (κατόπιν ἀρνήσεως) παρὰ μόνον. — ἀρετὴ ἀνδρεία. — τὸ σῶμα ἢ ζωή. — οἶου, προστκτ. τοῦ οἶομαι. — ἔοικα ὁμοιάζω. — οὐκ ἄχαρις = χαρίεις χαριτωμένος, νόστιμος. — ἴσθι, προστκτ. τοῦ οἶδα. — περιγίγνομαι τινος ὑπερισχύω τινός, καταβάλλω τινά

§ 15 - 18. ὑπολαμβάνω λαμβάνω τὸν λόγον. — σὲ ἄσμενος ἐόρακα με χαρὰν σὲ εἶδα. — ἐν τοιοῦτοις πράγμασι εἰς τοιαύτας περιστάσεις. — συμβουλευομαι τινι ζητῶ τὴν συμβουλήν τινός. — πρὸς θεῶν δι' ὄνομα τῶν θεῶν. — δοκεῖ φαίνεται. — οἶσει, μέλλ. τοῦ φέρω. — οἶσθα γνωρίζεις. — ταῦτα ὑπήγετο (αὐτόν, δηλ. τὸν Φαλίνον) με τὰ μέσα αὐτὰ προσεπάθει νὰ ἐξαπατήσῃ τὸν Φ. — ὁ παρὰ βασιλέως πρεσβεύων ὁ ἀπεσταλμένος ἐκ μέρους τοῦ βασιλέως.

§ 19. ὑποστρέφω ἐπιτηδεῖως ξεφεύγω. — δόξα προσδοκία. — μυρία ἐλπίδες ἄπειροι ἐλπίδες. — ἄκοντος βασιλέως ἄνευ τῆς θελήσεως τοῦ βασιλέως. — ὄπη με ὅποιον τρόπον.

§ 20 - 23. **δέοι**, εὐκτ. τοῦ **δεῖ** εἶναι ἀνάγκη. — **πλείονος ἀξιός** εἰμι εἶμαι χρησιμώτερος. — **σπονδαί** ἀνακωχή, εἰρήνη. — **διασημαίνω** δηλώνω καθαρά.

(3, 1 - 14, 17 - 29)

§ 1 - 2. **ἔφοδος** προσέλευσις. — **τῶδε** ἀπὸ τὸ ἐξῆς. — **ἡ πρόσθεν ἡμέρα** ἡ προηγουμένη ἡμέρα. — **προφύλακες** φρουροί. — **ἐπισκοπῶ** ἐπιθεωρῶ. — **σχολάζω** εὐκαιρῶ.

§ 3 - 5. **καθίστημι** παρατάσσω. — **πάντη** καθ' ὅλην τὴν ἔκτασιν. — **προέρχομαι** προχωρῶ, παρουσιάζομαι. — **εὐοπλος** ὁ ἔχων ὡραῖα ὄπλα. — **φράζω** λέγω, παραγγέλλω. — **εἰμί** πρὸς τινι εὐρίσκομαι πλησίον τινός. — **ἀνερωτῶ** ἐρωτῶ. — **μάχης δεῖ** εἶναι ἀνάγκη μάχης : πρέπει νὰ γίνη μάχη. — **πορίζω** παρέχω, χορηγῶ.

§ 6 - 7. **ἀπελαύνω** ἀπέρχομαι ἔφιππος. — **ἦκον** ἐπέστρεψαν. — **ὦ ἐπετέτακτο** εἰς τὸν ὅποιον εἶχε δοθῆ διαταγή. — **πράττω** τι διαπραγματεύομαι τι. — **εἰκότα** λογικά. — **δοκῶ** φαίνομαι. — **ἡγεμῶν** ὁδηγός. — **ἐνθεν** (εἰς μέρη) ἀπὸ τὰ ὅποια.

§ 8 - 9. **μεθίσταμαι** τινὰ ἀπομακρύνω τινά. — **καθ' ἡσυχίαν** ἀνενοχλήτως, εἰρηνικῶς. — **ἔρχομαι ἐπὶ τὰ ἐπιτήδεια** πηγαίνω εἰς μέρη, ὅπου ὑπάρχουν τρόφιμα. — **διατρίβω** ἀργοπορῶ. — **ὄκνῶ** μὴ φοβοῦμαι μήπως. — **ἀποδόξῃ**, ἀόρ. τοῦ **ἀποδοκεῖ** ἀποδοκεῖ μοι (μετ' ἀπρμφ.) ἀποφασίζω νὰ μὴ. — **σπένδομαι** δέχομαι τὰς σπονδὰς (τὴν ἀνακωχὴν). — **ἡγοῦμαι** ὁδηγῶ.

§ 10 - 14. **ἐντυγχάνω** τινὶ συναντῶ τι. — **αὐλῶν** αὐλάκι. — **ὡς = ὥστε**. — **διάβασις** πρόχειρος γέφυρα. — **ἐκπεπτωκότες** ξερριζωμένοι καὶ πεσμένοι κατὰ γῆς. — **ἀποδείκνυμι** δεικνύω, ὀρίζω. — **ἔψητος** βρασμένος.

§ 17 - 20. **πίπτω** εἰς πολλὰ καὶ ἀμήχανα περιπίπτω εἰς πολλὰς καὶ ἀνυπερβλήτους δυσχερείας. — **εὕρημα** ποιοῦμαι θεωρῶ εὐτύχημά μου. — **αἰτοῦμαι** τινὰ **δοῦναί** μοι ζητῶ ἀπὸ τινὰ νὰ μοῦ ἐπιτρέψῃ. — **ἀποσφάζω** τινὰ ἐπαναφέρω τινὰ σῶον. — **ἀχαριστία** μοι ἔστι πρὸς τινος εὐρίσκω ἀχαριστίαν ἐκ μέρους τινός. — **γνούς**, ἀόρ.

τοῦ γινώσκω ταῦτα γινώσκω σχηματίζω ταύτην τὴν γνώμην. — αἰτοῦμαι βασιλέα παρακαλῶ τὸν βασιλέα. — χαρίζομαι τινι κάμνω χάριν εἰς τινα. — ἐπιστρατεύω ἐκστρατεύω. — κατὰ τοὺς Ἑλληνας ἀπέναντι τῶν Ἑλλήνων. — διήλασα, τοῦ διελαύνω διέρχομαι μὲ τὸ ἵππικόν μου διὰ μέσου τινός. — συνέμειξα, ἀόρ. τοῦ συμμειγνυμί τινι συναντῶμαι μὲ τινα. — ἐρέσθαι, ἀόρ. τοῦ ἐρωτῶ. — μετρίως μὲ μετριοπάθειαν. — εὐπρακτος εὐκατόρθωτος· εὐπρακτότερόν μοί ἐστι εὐκολώτερον κατορθώνω. — διαπράττομαι κατορθώνω, ἐπιτυγχάνω.

§ 21 - 23. μεταστάντες, ἀόρ. τοῦ μεθίσταμαι ἀπομακρύνομαι. — ἐπορευόμεθα = ἐβουλόμεθα πορευέσθαι. — λαμβάνω προλαμβάνω. — ἐν δεινῷ εἰμι εὐρίσκομαι εἰς δεινὴν (πολὴ δύσκολον) θέσιν. — παρέχοντες αὐτῷ ἡμᾶς αὐτοὺς ἐνῷ παρείχομεν τοὺς ἑαυτοὺς μας εἰς αὐτόν : ἐνῷ ἐδεχόμεθα παρ' αὐτοῦ. — εὖ ποιῶ εὐεργετῶ. — ἀντιποιοῦμαι τινι τῆς ἀρχῆς (βλ. βιβλ. II, κεφ. 1, § 9 - 11, σελ. 124). — οὔτε ἔστι (τι), ὅτου ἔνεκα οὔτε ὑπάρχει κανεὶς λόγος, διὰ τὸν ὁποῖον. — λυπῶ ἐνοχλῶ. — ἀδικῶ βλάπτω. — ἀμύνομαι ἀποκρούω. — ὑπάρχω εὖ ποιῶν τινα κάμνω ἀρχὴν νὰ εὐεργετῶ τινα. — ἠττώμαι τινος εὖ ποιῶν φαίνομαι κατώτερός τινος εἰς τὰς εὐεργεσίας. — εἰς γε δύναμιν κατὰ τὴν δύναμίν μας τοῦλάχιστον.

§ 24 - 27. ἀγοράν παρέχω παρέχω τροφίμα πρὸς ἀγοράν. — φροντίζω ἀνησυχῶ. — ἄξιον ἀξιοπρεπές. — ἔξεστι εἶναι δυνατόν. — πιστὰ λαμβάνω λαμβάνω διαβεβαιώσεις (ἐνόρκους). — ἦ μὴν τῷ ὄντι, ἀληθῶς. — ἀπάγω ὁδηγῶ. — ἔξῃ, ὑποτακτ. τοῦ ἔξεστι. — πρίασθαι, ἀόρ. τοῦ ὠνοῦμαι ἀγοράζω. — δεήσει, μέλλ. τοῦ δεῖ. — ὡς διὰ φιλίας (χώρας) ὅπως διὰ μέσου φιλικῆς χώρας. — ἀσινῶς ἀβλαβῶς : χωρὶς νὰ προξενῆτε βλάβην. — σῖτα τροφαί.

§ 28 - 29. ἄπειμι, μέλλ. τοῦ ἀπέρχομαι. — διαπράττομαι, ἃ δέομαι τελειώνω τὰς ὑποθέσεις μου.

(5, 1 - 21, 24 - 26, 27 - 42)

§ 1 - 2. Ζαπάτας, παραπόταμος τοῦ Τίγρητος. — ἐπιβουλή ἐχθρική ἐνέργεια. — συγγίγνομαι τινι συναντῶμαι μὲ τινα. — παύω

διαλύω. — έρουῶντα, μέλλ. τοῦ λέγω. — χρήζω ἐπιθυμῶ. — εἰτοιμῶς προθύμως.

§ 3-6. δεξιαί (χεῖρες) δίδονται ἀνταλλάσσονται χειραψία με διαβεβαιώσεις. — φυλάττομαι τινα προφυλάσσομαι ἀπό τινα. — ἀντιφυλαττόμεθα (ὑμᾶς) ἐπίσης προφυλασσόμεθα ἀπό σᾶς. — σκοπῶ ἐξετάζω, παρατηρῶ (τὰ συμβαίνοντα). — αἰσθέσθαι, ἀόρ. τοῦ αἰσθάνομαι ἀντιλαμβάνομαι. — ἐπινοῶ ἔχω κατὰ νοῦν. — ἔρχομαι εἰς λόγους τινί ἔρχομαι εἰς συνομιλίαν μετά τινος. — ἐξέλκοιμεν, ἀόρ. τοῦ ἐξαιρῶ ἐκβάλλω. — ἀπιστία δυσπιστία. — φθάνω προλαμβάνω. — κακόν (τι) ποιῶ τινι κάμνω κακόν εἰς τινα. — ἀνήκεστος ἀθεράπευτος, ἀνεπανόρθωτος. — μέλλω ἔχω κατὰ νοῦν, σκοπεύω. — ἀγνωμοσύνη παρανοήσεις, παρεξηγήσεις. — συνουσία συνομιλία. — ἦκω ἔχω ἔλθει. — διδάσκω τινά, ὡς ἀποδεικνύω (ἐξηγῶ) εἰς τινα ὅτι.

§ 7. σύννοια ἐμαυτῶ συναισθάνομαι. — τὸν θεῶν πόλεμον ὡς πρὸς τὸν πόλεμον με τοὺς θεοὺς. — ἀπὸ ποίου τάχους με ποίαν ταχύτητα. — ἀποφεύγω ξεφεύγω. — ἀποδραΐη, ἀόρ. τοῦ ἀποδιδράσκω καταφεύγω, κρύπτομαι. — ὅπως πῶς. — ἐχυρὸν χωρίον ὄχυρὸς τόπος. — ἀποσταίη, ἀόρ. τοῦ ἀφίσταμαι ἀπομακρύνομαι. — πάντη πανταχοῦ. — ἴσον ἐξ ἴσου. — κρατῶ τινος ἐξουσιάζω τι.

§ 8-11. οὕτω γινώσκω ταῦτα φρονῶ. — συντίθεμαι φιλίαν συνάπτω φιλίαν. — κατατίθεμαι ἐμπιστεύομαι. — πᾶσα ὁδὸς κάθε ὁδός. — εὐπορος εὐκολοδιάβατος. — ἀπορία ἔλλειψις. — πᾶσα ἡ ὁδὸς ὀλόκληρος ἡ ὁδός (τὴν ὁποίαν πρέπει νὰ διανύσωμεν). — διὰ σκότους σκοτεινή, ἄγνωστος. — ἐπίσταμαι γνωρίζω. — δύσπορος δυσκολοδιάβατος. — ὄχλος πλῆθος ἀνθρώπων. — ἐρημία ἀπομόνωσης. — μεστὸς πλήρης. — ἀπορία, ἐδῶ : ἀμηχανία, δυσκολία. — μανέντες, ἀόρ. τοῦ μαίνομαι τρελαίνομαι. — ἔφεδρος ἀντίπαλος. — σῶζω διατηρῶ.

§ 12-14. Μυσοί, κάτοικοι τῆς Μυσίας, χώρας εἰς τὰ ΒΔ τῆς Μ. Ἀσίας, ἀπέναντι τῆς Λέσβου. — λυπηρὸς ἐνοχλητικὸς. — ταπεινὸν παρέχω τινά ταπεινῶνω, ὑποτάσσω τινά. — Πισίδαι (βλ. βιβλ. I, κεφ. 1, § 11, σελ. 115). — τεθυμωμένους, πρκμ. τοῦ θυμοῦμαι τινι ἐξοργίζομαι κατὰ τινος. — μᾶλλον εὐκολώτερον. — κολάζομαι τινα

τιμωρῶ τινα. — **ἀλλὰ μὴν**, ἐδῶ : πρὸς δὲ τούτοις. — **ἐν τοῖς** μεταξύ τῶν. — **λυπῶ** ἐνοχλῶ. — **δεσπότης** κυρίαρχος. — **ἀναστρέφομαι** (συμπεριφέρομαι). — **ὕπηρετης** βοηθός. — **χάριν ἔχω** τινὶ χρεωστῶ εὐγνωμοσύνην εἰς τινα.

§ 15. **ἐνθυμοῦμαι** βάλλω εἰς τὸν νοῦν μου, ἀναλογίζομαι. — **οὕτω θαυμαστὸν** τόσον παράδοξον. — **καὶ** (ἐπιτατ.) **ἤδιστα** μὲ πολὺ μεγάλην εὐχαρίστησιν. — **δεινὸς λέγειν** ἱκανὸς εἰς τὸ λέγειν, ἱκανὸς ρήτωρ.

§ 16 - 19. **ταῦτα γινώσκω** = οὕτω γινώσκω (§ 8). — **βουλεύω κακὸν** τινὶ σκέπτομαι κακὸν κατὰ τινος. — **κακόνους εἶμι** τινὶ = **βουλεύω κακὸν** τινὶ. — **ἀντακούω** ἀκούω καὶ ἐγώ. — **ἀπολέσαι**, ἀόρ. τοῦ **ἀπόλλυμι** καταστρέφω. — **ἀπορῶ** στεροῦμαι. — **ὄπλις** ἐξὸπλις, ὄπλισμός. — **ἐν οἷς** μὲ τὰ ὅποια. — **ἀντιπάσχω** πάσχω ἔνεκα τῶν πράξεών μου. — **χωρῖα ἐπιτήδεια** θέσεις κατάλληλοι. — **διαπορεύομαι** διέρχομαι. — **ἔξεστιν ἡμῖν** δυνάμεθα ἡμεῖς. — **ἄπορος** ἀδιάβατος. — **ταμιεύομαι** ἀποχωρίζω. — **ὀπόσοις ὑμῶν** = **τοσοῦτους ὑμῶν, ὀπόσοις**. — **διαπορεύω** τινὰ διαβιβάζω τινὰ, διευκολύνω εἰς τινα τὴν διάβασιν. — **ἀλλὰ τὸ γέ τοι πῦρ...** ἐστὶ ἀλλὰ τοῦλάχιστον τὸ πῦρ εἶναι βεβαίως... — **κρείττων** ἰσχυρότερος. — **λιμὸς** πείνα. — **ἀγαθὸς** ἀνδρεῖος.

§ 20 - 21. **πόρος μέσον**. — **ἐξελοίμεθα**, ἀόρ. τοῦ **ἐξαιροῦμαι** ἐκλέγω, προτιμῶ. — **πρὸς θεῶν** ἐνώπιον τῶν θεῶν. — **ἄπορος καὶ ἀμήχανος** ὁ εὐρισκόμενος εἰς ἀπορίαν καὶ ἀμηχανίαν. — **ἐν ἀνάγκῃ ἔχομαι** ὑπὸ ἀνάγκης πιέζομαι. — **καὶ τούτων** πονηρῶν καὶ μάλιστα πονηρῶν. — **ἀπιστία** ἀθέτησις ὑποσχέσεως. — **ἀλόγιστος** ἀπερίσκεπτος.

§ 24 - 26. **τοιαῦτα ἡμῖν εἰς φιλίαν ὑπάρχει** ὑπάρχουν εἰς ἡμᾶς τοιοῦτοι (δηλ. ἰσχυροὶ) λόγοι, διὰ τὰ εἶμεθα φίλοι. — **πάσχω τὰ ἔσχατα** ὑφίσταμαι τὴν ἐσχάτην ποινήν, θανατώνομαι. — **ἐν τῷ ἐμφανεῖ** φανερά. — **φιλοφρονοῦμαι** δίδω ἀπόδειξιν τῶν φιλικῶν μου αἰσθημάτων. — **σύνδειπνον ποιοῦμαι** τινα συνδειπνῶ μετὰ τινος.

§ 27 - 30. **ἐλέγχομαι** (μετὰ μτχ.) ἀποδεικνύομαι, ὅτι. — **συγγί-**

γνομαί τινι (βλ. ἀνωτέρω § 1 - 2, σελ. 126).—στασιάζω τινί ἀντιπολιτευομαί τινα. — τὸ στράτευμα λαμβάνω πρὸς ἑμαυτὸν λαμβάνω μὲ τὸ μέρος μου τὸ στράτευμα. — ἔχω τὴν γνώμην πρὸς τινα εἶμαι προσηλωμένος πρὸς τινα. — παραλυπῶ παρενοχλῶ, παρεμβάλλω προσκόμματα. — ἐκποδῶν εἶμι ἐκβάλλομαι ἐκ τοῦ μέσου, ἐκλείπω. — ἰσχυρῶς κατατείνω πολὺ ἐπιμένω. — ὡς εἰς ἀγορὰν (δηλ. ἰόντες) ὡς νὰ ἐπορεύοντο, διὰ νὰ ἀγοράσουν τροφάς (ἐπομένως ἄσπλοι).

§ 31 - 34. ἐπὶ ταῖς θύραις πρὸ τῆς σκηνῆς. — παρακαλῶ προσκαλῶ. — εἶσω μέσα. — ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ σημείου κατόπιν τοῦ αὐτοῦ σημείου· τὸ σημεῖον ἦτο σημάϊα ἐρυθρὰ ἀνυψωθεῖσα ἐπὶ τῆς σκηνῆς τοῦ Τισσ. — ἡ ἵππασία τὸ τρέξιμον τῶν ἵππέων. — θαυμάζω τι ἐκπλήσσομαι μέ τι. — ἀμφιγνοῶ ἀμφιβάλλω, δὲν δύναμαι νὰ ἐνοήσω. — πρὶν ἕως ὅτου. — Νίκαρχος, εἷς ἐκ τῶν λοχαγῶν. — τετρωμένος, πρkm. τοῦ τιτρώσκομαι πληγώνομαι.

§ 35 - 37. ἐπισιτίζομαι προμηθεύομαι τροφάς.

§ 38. ἔστησαν, ἀόρ. τοῦ ἵσταμαι· ἵσταμαι εἰς ἐπήκοον ἵσταμαι εἰς ἀπόστασιν τοσαύτην, ὥστε νὰ ἀκούεται ἡ ὁμιλία. — φαίνομαι (μετὰ μτχ.) ἀποδεικνύομαι, ὅτι. — ἔχει τὴν δίκην ἔλαβε τὴν τιμωρίαν του, ἐτιμωρήθη.

§ 39 - 42. ὁμόσαντες, ἀόρ. τοῦ ὁμνυμι ὁρρίζομαι. — νομίζω τινὰ φίλον θεωρῶ τινα ὡς φίλον. — ἄθεος ἀσεβής. — ἀπολωλέκατε, πρkm. τοῦ ἀπόλλυμι καταστρέφω, φονεύω.— Ὅρόντας γαμβρὸς τοῦ Ἄρταξέρξου, σατράπης τῆς Ἀρμενίας. — δεῦρο ἐδῶ.

BIBΛION TPITON

(1, 2 - 25, 32 - 47)

§ 2. **συνεπιστόμενοι** ἄορ. τοῦ **συνεφέπομαι** συνακολουθῶ. — **ἀπωλώλεσαν**, ὑπερσυντλκ. τοῦ **ἀπόλλυμαι**. — **ἐννοοῦμαι** σκέπτομαι. — **ἐπὶ ταῖς θύραις** πλησίον τῆς πρωτευούσης. — **πάντη** πανταχοῦ. — **ἀγορὰν παρέχω** παρέχω τροφίμα πρὸς ἀγοράν. — **μείον** ὀλιγώτερον. — **ἡγεμῶν τῆς ὁδοῦ ὁδηγός**. — **διείργω ἐν μέσῳ** κεῖμαι ἐν μέσῳ καὶ διαχωρίζω. — **καταλελειμμένοι ἦσαν**, ὑπερσυντλκ. τοῦ **καταλείπομαι**. — **εὐδηλος** ὀλοφάνερος. — **κατακάνοιεν**, ἄορ. τοῦ **κατακαίνω** φανεύω. — **λειφθείη**, ἄορ. τοῦ **λείπομαι** ἀπομένω, μένω ἐν τῇ ζωῇ.

§ 3. **ἀθύμως ἔχω** ἀθυμῶ, στενοχωροῦμαι. — **σίτου γεύομαι** λαμβάνω τροφήν. — **ἀνακαίω** ἀνάπτω. — **ἐπὶ τὰ ὄπλα** εἰς τὸ στρατόπεδον. — **ἀναπαύομαι** κατακλίνομαι, πλαγιάζω. — **ὄψεσθαι**, μέλλ. τοῦ **ὄρω**. — **οὕτω διάκειμαι** εἰς τοιαύτην (ψυχικὴν) κατάστασιν εὐρίσκομαι.

§ 4 - 5. **μεταπέμπομαι** προσκαλῶ. — **οἰκοθεν** ἐκ τῆς πατρίδος. — **κρείττων** ὠφελιμώτερος. — **ἀνακοινοῦμαί τινι** συσκέπτομαι μετὰ τινος. — **ὑποπτεύω** φοβοῦμαι. — **μὴ εἶη (Ξενοφῶντι) ὑπαίτιόν τι πρὸς τῆς πόλεως** μήπως δώσῃ κάποια ἀφορμὴν κατηγορίας κατὰ τοῦ Ξεν. ἐκ μέρους τῶν συμπολιτῶν του. — **ἀνακοινῶ τινι** ζητῶ τὴν συμβουλὴν τινος, ἐρωτῶ τινα.

§ 6 - 7. **ἐπήρετο**, ἄορ. τοῦ **ἐπερωτῶ** ἐρωτῶ. — **ἔρχομαι τὴν ὁδὸν** διανύω τὴν ὁδόν, κάμνω τὸ ταξίδι. — **ἐπινοῶ** ἔχω κατὰ νοῦν. — **καλῶς πράττω** ἐπιτυγχάνω τὸν σκοπὸν μου. — **ἀνείλε** ἄορ. τοῦ **ἀναιρῶ** χρησιμοδοτῶ. — **πάλιν ἔρχομαι** ἐπανέρχομαι. — **μαντεία** χρησμός. — **αἰτιῶμαι** κατηγορῶ. — **λῶον** καλύτερον, συμφερότερον. —

ιτέον εἶναι ὅτι ἔπρεπε νὰ ταξιδεύσῃ. — **πυνθάνομαι τι ἐρωτῶ τι.** — ἤρου, ἄορ. τοῦ ἐρωτῶ.

§ 8 - 10. **καταλαμβάνω εὐρίσκω, συναντῶ.** — **ὄρμῳ τὴν ἄνω ὁδὸν** πορεύομαι πρὸς τὰ ἄνω (πρὸς τὰ μεσόγεια). — **προθυμοῦμαι** (μετ' ἀπρμφ.) προτρέπω νά. — **ἐπειδὰν τάχιστα** εὐθὺς ὡς. — **στόλος ἐκστρατεία.** — **ἦδει,** πρτκ. τοῦ **οἶδα,** — **ὄρμῃ** πορεία, ἐκστρατεία. — **τὴν ὁδὸν** τὰς δυσχερείας τῆς ὁδοιορίας.

§ 11 - 12. **μικρὸν ὀλίγον.** — **λαχῶν, ἄορ. τοῦ λαγχάνω** λαγχάνω ὕπνου κοιμῶμαι. — **ἔδοξεν αὐτῷ** τοῦ ἐφάνη. — **σκηπτὸς** κερραυνός. — **τῇ μὲν τῇ δέ** ἀφ' ἑνὸς μὲν... ἀφ' ἑτέρου δέ. — **πόνος** ταλαιπωρία. — **ἐφοβεῖτο ἢ μὴ οὐ δύναίτο** μήπως δὲν θὰ δύναται. — **εἰργῶ** ἐμποδίζω. — **πάντοθεν** ἀπὸ ὅλα τὰ μέρη. — **ἀπορία** δυσκολία, προσκόμματα.

§ 13 - 14. **ὁποῖόν τί ἐστι** ποῖαν περίπου σημασίαν ἔχει. — **ἔξεστι** εἶναι δυνατόν. — **σκοπῶ** ἐννοῶ, κρίνω. — **ἐννοία ἐμπίπτει** τινὶ σκέψις ἐπέρχεται εἰς τινά. — **τί κατάκειμαι** διατὶ εἶμαι πλαγιασμένος. — **γίγνομαι ἐπὶ τινι** περιέρχομαι εἰς τὴν ἐξουσίαν τινός. — **τί ἐμποδῶν (ἐστι μὴ οὐχὶ ὑβριζομένους ἀποθανεῖν** τί ἐμποδίζει νὰ φονευθῶμεν μὲ ὀνειδισμούς (ἐξευτελισμούς). — **τὰ χαλεπώτατα** τὰ τρομερώτατα. — **ἐπιδόντας** ἀφοῦ ἴδωμεν. — **ὅπως** πῶς. — **ἀμυνόμεθα** μέλλ. τοῦ ἀμύνομαι ὑπερασπίζω τὸν ἑαυτὸν μου. — **ὥσπερ ἐξόν** = ὥσπερ εἰ ἐξῆν ὡς νὰ ἐπετρέπετο. — **προσδοκῶ** (ὑποτακ.) νὰ περιμένω; — **ποῖαν ἡλικίαν ἐλθεῖν ἐμαυτῷ,** ὅτε συνέβαινον ταῦτα ὁ Ξεν. ἦτο τριάκοντα περίπου ἐτῶν. — **τῆμερον** σήμερον. — **προδίδωμι** παραδίδω.

§ 15 - 18. **ἐν οἷσι πράγμασι** εἰς ποῖαν κατάστασιν. — **ἐξέφηναν,** ἄορ. τοῦ ἐκφαίνω ἑκφαίνω πόλεμον φανερά ἀρχίζω, κηρύττω πόλεμον. — **οὐδέν, ἐπίορ.** — **ἀντεπιμελοῦμαι** φροντίζω ἐπίσης. — **ὕφησόμεθα,** μέλλ. τοῦ ὑφίεμαι παραμελῶ τὸν ἑαυτὸν μου. — **πείσεται,** μέλλ. τοῦ πάσχω. — **ἀνασταυρῶ** καρφῶνω ἐπάνω εἰς μακρὸν ξύλον. — **κηδεμῶν** προστάτης. — **ἐπὶ πᾶν ἔρχομαι** καταβάλλω κάθε δυνατὴν προσπάθειαν, κάμνω ὅ,τι ἤμπορῶ. — **αἰκίζομαι** τινά τὰ

ἔσχατα βασανίζω τινά σκληρότατα. — τοι βεβαίως. — ποιητέον ἡμῖν ἔστι) πρέπει νὰ πράξωμεν.

§ 19 - 20. διαθεῶμαι ἀκριβῶς παρατηρῶ. — ὡς πόσον. — ἐσθῆς (περιληπτ.) ἐνδύματα. — ἐνθυμοῦμαι σκέπτομαι. — πριαίμεθα, ἄορ. τοῦ ὠνοῦμαι ἀγοράζω. — ὦν ὠνησόμεθα μετὰ τὰ ὅποια νὰ ἀγοράσωμεν.

§ 21 - 23. ὕβρις αὐθαιρεσία. — ἀσάφεια ἀβεβαιότης. — ἄθλα ὡς βραβεῖα. — ὀπότεροι ἡμῶν διὰ τούτους ἐξ ἡμῶν τῶν δύο, οἱ ὅποιοι. — ἀμείνων ἀνδρειότερος. — ἀγωνοθέτης διοργανωτῆς ἀγῶνος, βραβευτῆς. — στερρῶς σταθερῶς. — ἐξεῖναι μοι δοκεῖ = δοκεῖ μοι ἐξεῖναι (ἡμῖν). — φρόνημα θάρρος. — θάλπος ζέστη. — τρωτὸς ὁ δυνάμενος νὰ πληγωθῆ. — θνητὸς ὁ δυνάμενος νὰ φονευθῆ. — μᾶλλον εὐκολώτερον.

§ 24 - 25. ἀλλ' ἴσως γὰρ ἀλλ' ἐπειδὴ ἴσως. — ἐφ' ἡμᾶς πρὸς ἡμᾶς. — παρακαλοῦντας, μέλλ. τοῦ παρακαλῶ παρακινῶ. — ἐξορμῶ παρακινῶ. — ἀρετὴ ἀνδρεία. — ἀξιοστράτηγος ἀξιος στρατηγός. — βούλομαι εἶμαι πρόθυμος. — τάσσω διατάσσω. — ἠγεῖσθαι νὰ τεθῶ ἐπὶ κεφαλῆς σας (ν' ἀναλάβω δηλ. ἐγὼ τὴν παρὸρμησιν τοῦ στρατοῦ πρὸς λῆψιν τῶν ἀναγκαίων ἀποφάσεων). — οὐδέν, ἐπίορ. — τὴν ἡλικίαν, τὴν σχετικῶς μικρὰν (§ 14) ἀπέναντι τῆς ἡλικίας τῶν περισσοτέρων ἐκ τῶν λοχαγῶν τοῦ Προξένου. — ἠγοῦμαι, ἐδῶ : νομίζω. — ἀκμάζω (μετ' ἀπρμφ.) ἔχω ἀρκετάς δυνάμεις, ὥστε νά. — τὰ κακὰ οἱ κίνδυνοι.

§ 32. παρακαλῶ προσκαλῶ. — ὀπόθεν ἀπὸ ὅποιαν τάξιν (σῶμα στρατοῦ). — οἰχομαι ἔχω ἐξαφανισθῆ, ἔχω φονευθῆ.

§ 33 - 34. εἰς τὸ πρόσθεν τῶν ὄπλων ἔμπροσθεν τοῦ στρατοπέδου.

§ 35 - 36. ἐπίσταμαι γνωρίζω. — ἡμῖν πάντα ποιητέα (ἔστι) τὰ πάντα πρέπει νὰ πράξωμεν. — μέγιστον καιρὸν σπουδαιοτάτην εὐκαιρίαν (νὰ φανῆτε ὠφέλιμοι εἰς τὸ στράτευμα). — βλέπω πρὸς τινα ἔχω ἐστραμμένα τὰ βλέμματά μου πρὸς τινα. — κακὸς δειλός. — ἴστε προσκτ. τοῦ οἶδα.

§ 37 - 38. διαφέρω τί τινος ὑπερέχω κατά τι ἀπό τινα. — τα-
ξίαρχος, οὗτος ἦτο ἀξιωματικός τῶν ἐλαφρῶς ὀπλισμένων στρατιω-
τῶν (πελταστῶν, τοξοτῶν, σφενδονητῶν) ἀντιστοιχῶν πρὸς τὸν λοχα-
γόν, ὅστις ἦτο ἀξιωματικός τῶν ὀπλιτῶν. — χρήματα μισθός· ὁ μι-
σθὸς τοῦ λοχαγοῦ ἦτο διπλάσιος, ὁ δὲ τοῦ στρατηγοῦ τετραπλάσιος τοῦ
μισθοῦ τοῦ στρατιώτου, ὅστις ἐλάμβανε κατὰ μῆνα ἓνα δαρεικὸν (= 20
ἀπτ. δρμ.). — πλεονεκτῶ τινός τι ἔχω (ἀπολαμβάνω) περισσότερον
ἀπό τινά τι. — ἀξιῶ κρίνω ἄξιον (δίκαιον). — προβουλεύω τινός
προνοῶ διὰ τὸ καλόν τινος. — προπονῶ τινος κοπιᾶζω ὑπὲρ τινος. —
μέγα ὠφελῶ πολὺ ὠφελῶ. — ὡς συνελόντι εἶπειν διὰ τὸ νὰ εἶπω
συντόμως. — εὐταξία πειθαρχία.

§ 39 - 42. καταστήσῃσθε, λόρ. τοῦ καθίσταμαι ἐκλέγω διὰ τὸν
ἑαυτὸν μου. — παραθαρρύνω ἐνθαρρύνω. — πάνυ ἐν καιρῷ ποιῶ
πολὺ ἐπίκαιρον πρᾶγμα κάμνω, πολὺ ὠφελῶ. — ἐπὶ τὰ ὄπλα (βλ. § 3,
σελ. 130). — φυλακὴ φρουρά. — οὕτως ἔχω εὐρίσκομαι εἰς τοιαύ-
την (ψυχικὴν) κατάστασιν. — χρῶμαί τινί τι χρησιμοποιοῦν τινα εἰς
τι. — νυκτὸς ἐν καιρῷ νυκτὸς. — τρέπω τὴν γνώμην τινός μετα-
βάλλω τὴν σκέψιν τινός. — ἐννοοῦμαι σκέπτομαι. — πείσονται, μέλλ.
τοῦ πάσχω. — ἐρρωμένος θαρραλέος, τολμηρὸς. — οἱ ἀντίοι = οἱ πο-
λέμιοι. — δέχομαι ὑπομένω τὴν ἔφοδον, ἀνθίσταμαι.

§ 43 - 44. ἐντεθύμῃμαι ἔχω παρατηρήσει. — ζῶ, ἐδῶ : φυλάττω
(σφῶζω) τὴν ζωὴν μου. — ἐκ παντὸς τρόπου μὲ κάθε τρόπον. —
ἐγνώκασι ἔχουν τὴν γνώμην, φρονοῦν. — ἀναγκαῖος ἀναπόφευκτος. —
καλῶς ἐνδόξως. — διάγω (τὸν βίον) ζῶ. — ἀγαθὸς ἀνδρεῖος.

§ 45 - 47. μέλλω ἀναβάλλω, βραδύνω. — ἦδη εὐθύς. — αἰροῦμαι
ἐκλέγω. — δέομαι στεροῦμαι. — συγκαλοῦμεν, μέλλ. — περαίνω φέ-
ρω εἰς πέρας, τελειώνω, ἐκτελῶ. — Δαρδανεύς ὁ ἐκ τῆς Δαρδάνου,
πόλεως τῆς Τρωάδος παρὰ τὸν Ἑλλήσποντον.

(2, 1 - 39)

§ 1 - 3. ἤρηντο, ὑπερσυντλκ. τοῦ αἰροῦμαι ἐκλέγομαι. — ἡμέρα
ὑποφαίνει ἀρχίζει νὰ ξημερώνῃ. — προφύλακες φρουροί. — χαλεπὸς
δύσκολος. — τὰ παρόντα ἢ παροῦσα κατάστασις. — ὁπότε ἐδῶ αἰτλγκ.:

ἐπειδή. — **ύφιρμαι** ἀποδειλιῶ. — **καλῶς** ἐνδόξως. — **ύποχείριος γίγνομαι τινι** περιέρχομαι εἰς τὴν ἐξουσίαν τινός.

§ 4 - 6. **περὶ πλείστου ποιῶμαι** τὰ μέγιστα ἐνδιαφέρομαι. — **ξένιον**. ὁ Ζεὺς καλεῖται **ξένιος** ὡς προστάτης τῶν ξένων. — **ἠδέσθη**, ἄορ. τοῦ **αἰδοῦμαι** σέβομαι. — **δομτράπεζος γίγνομαι τινι** τρώγω ἐπὶ τῆς ἰδίας τραπέζης μετὰ τινος. — **αὐτοῖς τούτοις δι'** αὐτῶν τούτων (τῶν λόγων, τῶν ὑποσχέσεων καὶ τῶν φιλοφρονήσεων). — **λαμβάνω πιστὰ** λαμβάνω διαβεβαιώσεις (ἐνόρκους). — **δείσας**, ἄορ. τοῦ **δέδοικα** ἢ **δέδια** φοβοῦμαι. — **μάλιστα** ἐξαιρετικῶς, ὅπως ἰδιαιτέρως. — **οἱ ἐχθιστοὶ ἐκεῖνου** οἱ μισητότατοι ἐχθροὶ ἐκεῖνου. — **ἀποστάς** ἄορ. τοῦ **ἀφίσταμαι** ἀποστατῶ, πηγαινῶ μετὰ τὸ μέρος ἄλλου. — **ἀποτείσαιντο**. ἄορ. τοῦ **ἀποτίνομαι** τιμωρῶ. — **κράτιστα** γενναϊότατα.

§ 7. **στέλλομαι ἐπὶ πόλεμον** ἐξοπλίζομαι πρὸς μάχην: ἐνδύομαι τὴν πολεμικὴν στολὴν μου. — **κόσμος** στολισμός. — **πρέπει** ἀρμόζει. — **δεῖ τελευτᾶν** εἶναι πεπρωμένον ν' ἀποθάνῃ. — **τῶν καλλίστων** = τοῦ καλλίστου κόσμου. — **ἄρχομαι τοῦ λόγου** ἀρχίζω νὰ ὁμιλῶ.

§ 8. **φιλικῶς χρῶμαι τινι** ἔχω φιλικὴν διάθεσιν πρὸς τινά. — **διὰ πίστεως** ἐξ ἐμπιστοσύνης. — **ἐγχειρίζω ἑμαυτὸν τινι** παραδίδω τὸν ἑαυτὸν μου εἰς τινά. — **δίκην ἐπιτίθημί τινι** τινος τιμωρῶ τινά διὰ τι. — **τὸ λοιπὸν** εἰς τὸ ἐξῆς.

§ 9. **μιᾶ ὄρμη** μετὰ μίαν κίνησιν, συγχρόνως. — **οἰωνός** σημεῖον (προδηλοῦν τὸ μέλλον). — **εὐχομαι** τάζω. — **θύω σωτήρια** (ἱερά) : προσφέρω θυσίαν διὰ τὴν σωτηρίαν. — **συνεπεύχομαι** τάζω προσέτι. — **ὄτω δοκεῖ** ὅστις ἐγκρίνει, ἐπιδοκιμάζει. — **ἀνατείνω** σηκώνω, ὑψώνω. — **παιανίζω** ψάλλω τὸν παιᾶνα: **παιᾶν** ἐδῶ: εὐχαριστήριος ὕμνος.

§ 10. **τὰ τῶν θεῶν καλῶς ἔχει** τὰ πρὸς τοὺς θεοὺς (θρησκευτικὰ) καθήκοντα ἐκτελοῦνται. — **ἐμπεδῶ** φυλάττω, τηρῶ. — **δεινὰ** κίνδυνοι. — **εὐπετῶς** εὐκόλως.

§ 11 - 13. **ἀναμνήσω** μέλλ. τοῦ **ἀναμνησκάω** τινά τι ἀνακαλῶ εἰς τὴν μνήμην τινός τι. — **προσῆκει τινι** ἀρμόζει εἰς τινά. — **πάνυ δει-**

νά μεγάλοι κίνδυνοι. — στόλος στρατός. — κατακάνοιεν, άόρ. τοῦ κατακαίνω φονεύω. — χίμαιρα αἶξ, κατσικά. — καταθύω θυσιάζω. — ἔχω (μετ' άπρμφ.) δύναμαι. — ψηφίζομαι άποφασίζω. — άποθύω προσφέρω τήν θυσίαν, τήν όποίαν έταξα. — άγείρω συναθροίζω. — ἔστι εἶναι δυνατόν. — τεκμήριον άπόδειξις. — τρόπαιον σημεῖον νίκης· άπετελεῖτο άπό όπλα τών πολεμίων, τά όποία άνηρτώντο εἰς δένδρον ἢ συνηθέστερον έστήνοντο έπί ξυλίνου στόλου. — μαρτύριον = τεκμήριον. — γίγνομαι γεννῶμαι. — δεσπότην ώς κυρίαρχον.

§ 14 - 16. έρῶ θέλω νά εἶπω. — άφ' οὔ άφ' ότου. — ἔκγονος άπόγονος. — άμετρος άμέτρητος. — πάτριον φρόνημα γενναιοψυχία κληρονομηθεῖσα παρά τών προγόνων. — πείραν ἔχω τινός εκ πείρας γνωρίζω περί τινος. — δέχομαι (βλ. κεφ. 1, § 39 - 42, σελ. 133).

§ 17. μεῖον ἔχω τι μειονεκτῶ εἰς τι. — άφεστήκασι, πρkm. τοῦ άφίσταμαι. — κακός δεῖλός. — γοῦν τούλάχιστον. — άρχω κάμνω άρχήν.

§ 18 - 19. πώποτε ποτέ έως τώρα. — δηχθείς άόρ. τοῦ δάκνομαι δαγκάνομαι. — όχημα πᾶν ό,τι φέρει ἢ ύποστηρίζει τι : βάσις, στήριγμα. — βέβηκα ἴσταμαι, πατῶ. — παίω κτυπῶ. — προσή, τοῦ προσέρχομαι. — μάλλον εύκολώτερον. — τευξόμεθα, μέλλ. τοῦ τυγχάνω (τινός) έπιτυγχάνω (τι), κατορθώνω (τι). — προέχω τινί ύπερέχω εἰς τι.

§ 20 - 21. θαρρῶ τι δέν φοβοῦμαι τι. — άχθομαι τοῦτο στενοχωροῦμαι διά τοῦτο. — εἴσονται, μέλλ. τοῦ οἶδα. — άμαρτάνω τι περί τινά κάμνω σφάλμα τι πρὸς βλάβην τινός, άπατῶ, βλάπτω τινά. — ψυχή ζωή. — εκ τῆς άγορᾶς, ἤς = ; (πρβλ. βιβλ. 1, κεφ. 1 § 8, σελ. 114: εκ τών πόλεων, ὦν) — μέτρον ποσότης. — άργύριον χρήματα. — κρατῶ νικῶ.

§ 22. άπορον δυσκολία, έμπόδιον. — εἰ άρα αν τυχόν δέν. — πρόσω μακράν.

§ 23 - 24. διήσουσι, μέλλ. τοῦ διήμι έπιτρέπω τήν διάβασιν. —

ἡμῖν ἀθυμητέον (ἐστί) = δεῖ ἡμᾶς ἀθυμεῖν. — βελτίων ἀνδρεῖότερος. — Λυκαόνες, κάτοικοι τῆς Λυκαονίας, μεσογείου χώρας τῆς Μ. Ἀσίας, ΒΔ τῆς Κιλικίας. — τὰ ἐρυμνά αἱ ὄχυραί θέσεις. — καρποῦμαι τὴν χώραν διαρπάζω, λεηλατῶ τὴν χώραν. — ὀρμῶμαι οἴκαδε ξέκινῶ διὰ τὴν πατρίδα. — κατασκευάζομαι τακτοποιοῦμαι, προετοιμάζομαι. — ὡς οἰκήσοντας ὡς ἐὰν ἐμέλλομεν νὰ κατοικήσωμεν. — ὀμήρους τοῦ ἀδόλως ἐκπέμψειν ὀμήρους διὰ τὴν ἀνευ δόλου ἀποχώρησίν των (ἐκ τῆς χώρας του): ὀμηρος δὲ ὁ ἄνθρωπος, ὁ ὁποῖος κρατεῖται ὡς ἐγγύησις. — ὀδοποιῶ τινι κατασκευάζω (ἐτοιμάζω) ὁδὸν διὰ τινα. — τέθριππον ἄμαξα συρομένη ὑπὸ τεσσάρων ἵππων. — τρισάσμενος μετὰ πολλῆς εὐχαριστήσεως.

§ 25 - 26. ἀλλὰ γὰρ ἐν τούτοις, ἀλλ' ὅμως. — ἐν ἀφθόνοις βιοτεύω ζῶ ἐν ἀφθονίᾳ, ζῶ ἔχων ἀφθονα τὰ πρὸς τὸ ζῆν ἀναγκαῖα. — ἐπιλαθώμεθα, λόρ. τοῦ ἐπιλανθάνομαι τινος λησμονῶ τι. — ἐκὼν πένομαι θέλω νὰ εἶμαι πτωχός. — ἔξον αὐτοῖς = εἰ καὶ ἔξεστιν αὐτοῖς ἐνῶ αὐτοὶ δύνανται. — σκληρῶς βιοτεύω ζῶ μὲ στερήσεις.

§ 27 - 28. ἀλλὰ γὰρ ἀλλὰ βεβαίως. — οἱ κρατοῦντες οἱ νικηταί. — ὅπως πῶς. — κράτιστα γενναιότατα. — ζεῦγος ὑποζύγιον. — στρατηγῶ τινος κανονίζω τὴν πορείαν τινός. — ὄπη ὄπου. — ὄχλος δυσκολία. — ἀπαλλάττω ἐξαφανίζω. — ἀλλότριος ἀνήκων εἰς ἄλλον, ξένος.

§ 29 - 31. λοιπὸν (ἐστί μοι εἰπεῖν ὑπολείπεται εἰς ἐμὲ νὰ εἶπω. — ἐξενεγκεῖν, λόρ. τοῦ ἐκφέρω· ἐκφέρω πόλεμον = ἐκφαίνω πόλεμον (κεφ. 1, § 15 - 18, σελ. 131). — περιγίγνομαι τῷ πολέμῳ ἐπικρατῶ, νικῶ ἐν τῷ πολέμῳ. — ἀταξία ἔλλειψις πειθαρχίας. — οἱ ἀρχόμενοι οἱ κατώτεροι, οἱ στρατιῶται. — μᾶλλον πειθόμενοι εὐπειθέστεροι. — ἀεὶ ἐκάστοτε. — κολάζω τιμωρῶ. — σὺν τῷ ἀρχοντι μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ ἀρχοντος. — ἐψευσμένοι ἔσσονται, τετελεσμ. μέλλ. τοῦ ψεύδομαι ἀπατῶμαι. — καχός (βλ. ἀνωτέρω § 17).

§ 32. περαίνω τελειώνω. — ὦρα καιρός. — αὐτίκα εὐθύς. — παρέσσονται, μέλλ. τοῦ πάρεμι ἐμφανίζομαι. — ὄτω δοκεῖ ὅστις φρονεῖ. — ἐργῷ περαίνεται τι ἐκτελεῖται τι. — ιδιώτης ἀπλοῦς στρατιώτης. — διδάσκω συμβουλεύω.

§ 33. δεῖ ὑπάρχει ἀνάγκη. — καὶ αὐτίκα καὶ εὐθὺς κατόπιν. — σκοπῶ ἐξετάζω. — ὅτω δοκεῖ (βλ. ἀνωτέρω § 9).

§ 34 - 36. ὧν προσδεῖν δοκεῖ μοι ὅσα νομίζω, ὅτι χρειάζονται ἀκόμη. — οἱ παριόντες οἱ παρερχόμενοι, οἱ διαβάται. — ἐπακολουθῶ καταδιώκω. — πλαίσιον ἢ παρατάξις, κατὰ τὴν ὁποίαν οἱ ὀπλιταὶ κατέχουν καὶ τὰς τέσσαρας πλευρὰς τῆς πορευομένης φάλαγγος, περικλείοντες ἐντὸς τοῦ τετραπλεύρου τὰ σκευοφόρα καὶ τὸν ὄχλον (τοὺς μὴ μαχίμους)· βλ. πίν. X ἐν τέλει τοῦ βιβλίου· ποιοῦμαι πλαίσιον τῶν ὀπλιτῶν παρατάσσω τοὺς ὀπλίτας ἐν τετραγώνῳ. — εἰ ἀποδειχθεῖ ἂν ἤθελεν ὀρισθῆ. — ἤγοῦμαι προηγοῦμαι. — τὰ πρόσθεν τὰ ἔμπροσθεν, τὸ μέτωπον τῆς παρατάξεως. — κοσμῶ διοικῶ.

§ 37 - 38. ἄλλως ἐχέτω κατ' ἄλλον τρόπον ἄς γίνη. — τὸ νῦν ἔχον ὅσο γιὰ τώρα. — τὸ λοιπὸν (βλ. § 8). — πειρῶμαί τιος δοκιμάζω τι. — ταύτης τῆς τάξεως, δηλ. τοῦ πλαισίου. — ἀεὶ (βλ. § 31).

§ 39. τὰ δεδογμένα τὰ ἀποφασισθέντα. — μέμνημαι (μετ' ἀπρμφ.) ἐνθυμοῦμαι νά, προσπαθῶ νά. — ἔστιν (βλ. § 11 - 13).

(5, 1 - 18)

§ 1 - 3. ἡ ὄπου. — τὸ ἄκρον ἢ κορυφή. — ἀποτρέπομαι ἄλλην ὁδὸν στρέφομαι πρὸς ἄλλην ὁδόν. — οἱ ἐσκεδασμένοι οἱ διεσκορπισμένοι. — νομαὶ ἀγέλαι, κοπάδια.

§ 4 - 6. παρελαύνω τινὰ περνῶ ἔμπροσθέν τιος. — ὅτε ἐσπένδοντο (περὶ τοῦ πράγμ. βλ. βιβλ. II, κεφ. 3, § 27, σελ. κειμ. 32). — διαπράττομαι ὁμολογῶ, ὀρίζω. — οὐκουν οὐδαμῶς.

§ 7. περὶ τὰ ἐπιτήδειά εἰμι ἀσχολοῦμαι εἰς τὴν προμήθειαν τῶν τροφίμων. — ἔνθεν μὲν... ἔνθεν δὲ ἀφ' ἑνὸς μὲν... ἀφ' ἑτέρου δέ. — ὄρη, τὰ Καρδούχεια. — ποταμός, ὁ Τίγρης. — πειρῶμαί τιος δοκιμάζω τι.

§ 8 - 11. δέομαί τιος ἔχω ἀνάγκην τιος, χρειάζομαί τι. — τάλαντον ποσὸν χρημάτων (ὄχι νόμισμα) 6.000 ἀττικῶν δραχμῶν. —

ἀποδαρέντα καὶ **φουσηθέντα** ἀφοῦ ἐκδαροῦν καὶ τὰ δέρματα αὐτῶν φουσκωθοῦν. — **παρέχω ῥαδίως τὴν διάβασιν** διευκολύνω τὴν διάβασιν. — **δεσμοὶ σχοινία** (τριχιές). — **ζεύγνυμι** δένω. — **ὀρμίζω** στερεώνω. — **ἀρτῶ** (-άω) κρεμῶ. — **ἀφείς** ἀόρ. τοῦ **ἀφίημι** ἀφήνω, ρίπτω. — **διάγω** φέρω ἀπὸ τὴν μίαν ὄχθην εἰς τὴν ἄλλην. — **ἀμφοτέρωθεν** καὶ ἀπὸ τὰς δύο ὄχθας. — **δήσας**. ἀόρ. τοῦ **δῶ** (-έω) δένω. — **ἐπιβάλλω** θέτω ἐπάνω. — **ὕλη** χαμόκλαδα, θάμνοι. — **γῆ** χῶμα. — **ἐπιφορῶ** ἐπισωρεύω. — **καταδύομαι** καταβυθίζομαι. — **αὐτίκα μάλα** τῶρα ἀμέσως. — **εἴσεσθε**, μέλλ. τοῦ **οἶδα** — **ἔξει τοῦ μὴ καταδύναι** (βρασάζων) θὰ ἐμποδίση ἀπὸ τὸ νὰ καταβυθισθοῦν. — **σχήσει** = **κωλύσει**

§ 12. **ἐνθύμημα** ἐπιπόνησις. — **χαρίεις** εὐφυής. — **τὸ ἔργον** ἡ ἐκτέλεσις.

§ 13 - 14. **ἐπαναχωρῶ** εἰς τοῦμπαλιν (= τὸ ἔμπαλιν) ἐπιστρέφω ὀπίσω. — **ἔνθεν** = **ταύτας ἐξ ὧν** — **θαυμάζω** ἀπορῶ, δὲν δύναμαι νὰ ἐννοήσω. — **ὅποι ποτὲ** εἰς ποῖον μέρος ἄραγε. — **οἱ ἐαλωκότες** οἱ αἰχμάλωτοι ἐννοοῦνται οἱ ἐγχώριοι αἰχμάλωτοι, οἱ ὅποιοι εἶχον συλληφθῆ ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων κατὰ τὴν πορείαν των. — **ἐλέγχω τὴν χώραν** ζητῶ πληροφορίας περὶ τῆς χώρας.

§ 15 - 16. **ἡ πρὸς ἔω** (ὁδὸς) ἡ πρὸς ἀνατολὰς ὁδὸς. — **θερίζω** διέρχομαι τὸ θέρος. — **πρὸς ἐσπέραν** πρὸς δυσμὰς. — **πειθαρχῶ** ὑπακούω. — **ἀπονοστῶ** ἐπιστρέφω εἰς τὴν πατρίδα μου. — **δυσχωρία** κακὴ φύσις τοῦ τόπου, κακοτοπία.

§ 17 - 18. **χωρὶς χωριστά**. — **φάσκων**, ἐνεστ. μτχ. τοῦ **φημί** — **ἡ ἐκασταχόσε ὁδὸς** ἡ πρὸς ἐκάστην χώραν ὁδὸς. — **εὐπορον** εὐκόλον. — **ἐπὶ τούτοις** σχετικῶς μὲ τοῦτο (ἂν δηλ. πρέπει νὰ εἰσβάλουν εἰς τὴν χώραν τῶν Καρδούχων). — **ὀπηνίκα δοκοίη** καθ' ὅποιαν ὥραν ἤθελε φανῆ καλόν. — **ὑπερβολὴ** διάβασις (ὑπεράνω ὁρέων).

BIBLION TETARTON

(1, 5 - 28)

§ 5 - 7. ἦν ἀμφὶ τὴν τελευταίαν φυλακὴν ἦτο περίπου ἡ ὥρα τῆς τελευταίας (νυκτερινῆς) φρουρᾶς· οἱ Ἕλληνες διήρουν τὴν νύκτα εἰς τρεῖς φυλακὰς· ἡ τρίτη φυλακὴ, ἡ ὁποία καὶ τελευταία λέγεται, κατὰ τὸν μῆνα τοῦτον τῆς εἰσβολῆς (περὶ τὰ μέσα τοῦ Νοεμβρίου) ἤρχιζε περὶ τὴν 2αν μετὰ τὸ μεσονύκτιον. — **λείπομαι** ὑπολείπομαι. — **ὄσον** = **τοσοῦτον** (χρονικὸν διάστημα) ὥστε — **σκοταῖος** μετὰ τὸ σκότος. — **τὸ πεδίον** τὸ μεταξὺ τῆς θέσεως τοῦ στρατοπέδου καὶ τοῦ ὕρου. — **τηνικαῦτα** τότε. — **ἀπὸ παραγγέλσεως** κατόπιν διαταγῆς προφορικῆς. — **ἄμα τῇ ἡμέρᾳ** (βλ. βιβλ. II, κεφ. 1, § 2 - 3, σελ. 123). — **τὸ ἀμφ' αὐτὸν** (**στράτευμα**) οἱ στρατιῶταί του. — **ἐπίσποιτο** ἀόρ. τοῦ **ἐφέπομαι** ἀκολουθῶ. — **τὸ ἄκρον** ἡ κορυφή. — **ὑψηγοῦμαι** προπορεύομαι βραδέως. — **τὸ αἰεὶ ὑπερβάλλον τοῦ στρατεύματος** τὸ μέρος τοῦ στρατεύματος, τὸ ὁποῖον ἐκάστοτε διέβαινε (τὸ ὕρος). — **τὸ ἄγκος** ἡ κοιλάς. — **ὁ μυχὸς** ἡ χαράδρα.

§ 8 - 9. **χαλκῶματα** χαλκᾶ σκεύη. — **κατασκευάζω** ἐφοδιάζω. — **φέρω τι** λαμβάνω καὶ φέρω τι μετ' ἐμοῦ, ἀρπάζω. — **ὑποφείδομαι** φείδομαι κάπως, δεικνύομαι ὀλίγον φειδωλὸς (ἐπιεικῆς). — **ὡς φιλίας** ὡς φιλικῆς. — **διέναι**. τοῦ **διήμι** τινα ἀφήνω τινα νὰ διέλθῃ. — **ἐπιτυγχάνω** εὐρίσκω. — **καλούντων** δηλ. τῶν Ἑλλήνων αὐτοῦς — **ὑπακούω** δίδω ἀπάντησιν, προσοχῆν.

§ 10 - 11. **ἐγένετο** διήρκεσε. — **τόξευμα** βέλος. — **κατατιτρώσκω** πληγώνω θανασίμως. — **ἐξ ἀπροσδοκῆτου** ἀπροσδοκῆτως, αἰφνιδίως. — **ἐπιπίπτω τινὶ** εἰσβάλλω εἰς τὴν χώραν τινός. — **τὸ Ἑλληνικὸν** (**στράτευμα**) οἱ Ἕλληνες. — **αὐλίζομαι** διανυκτερεύω. — **συνορῶ** κυρίως : βλέπω ὁμοῦ ἢ συγχρόνως· ἐδῶ : συνεννοοῦμαι (μετὰ πῦρά).

§ 12 - 14. **νεωσι** πρὸ ὀλίγου. — **ἀνδράποδον** δούλος. — **ἀφεῖναι** ἄορ. τοῦ ἀφίημι ἀφήνω. — **σχολαῖος** βραδύς. — **τὰ αἰχμάλωτα** οἱ αἰχμάλωτοι. — **οἱ ἐπὶ τούτοις ὄντες** οἱ ἐπιβλέποντες, φυλάσσοντες ταῦτα. — **ἀπόμαχος** ὁ μὴ λαμβάνων μέρος εἰς τὴν μάχην. — **φέρομαι** φέρω μαζί μου. — **ταῦτα ἔδοξε** ἀπεφασίσθησαν ταῦτα. — **ἀριστῶ** γευματίζω. — **ὑποστήσαντες** ἄορ. τοῦ ὑφίστημι τοποθετῶ κρυφίως. — **τὸ στενὸν ἢ στενὴ δίοδος**. — **τὰ μὲν τὰ δὲ ἄλλοτε μὲν... ἄλλοτε δέ.**

§ 15 - 18. **χειμῶν** κακοκαιρία. — **χωρίον** τόπος. — **ἐπιδιώκω** καταδιώκω. — **ἀναχάζω** ὀπισθοχωρῶ. — **σκολῆ** βραδέως. — **θαμινὰ** συχνά. — **ὑπομένω** σταματῶ, περιμένω. — **παρεγγυῶτο** εὐκτ. τοῦ **παρεγγυῶμαι**· **παρεγγυῶ** -άω παραγγέλλω, διατάσσω. — **ἄγω** προχωρῶ. — **πρᾶγμα** δυσκολία. — **σκολῆ τινί ἐστι** ἔχει τις καιρὸν. — **παρέρχομαι** προχωρῶ. — **σπολάς** δερμάτινος θώραξ. — **διαμπερές** (ἐπίρρ.) πέρα πέρα.

§ 19 - 22. ὡςπερ εἶχε ὅπως ἦτο (χωρὶς δηλ. ν' ἀποθέσῃ τὴν πανοπλίαν του). — **αἰτιῶμαι** κατηγορῶ. — **καλῶ τε καὶ ἀγαθῶ ἄνδρε** τέθνατον = **καλοὶ τε καὶ ἀγαθοὶ ἄνδρες** τεθῶσι. — **καλὸς καὶ ἀγαθὸς** εὐπατρίδης, εὐγενής. — **ἀνελέσθαι**, ἄορ. τοῦ ἀναιροῦμαι σηκώνω νεκρὰ σώματα (ἐκ τοῦ πεδίου τῆς μάχης). — **βλέπω** στρέφω τὸ βλέμμα μου. — **ἄβατος** ἀδιάβατος. — **ὄρθιος** ἀπότομος, ἀπόκρημνος. — **ὄχλος** πλῆθος. — **ἐκβασίς** ἐξοδος, πέρασμα. — **φθάνω** προσφθάνω, προλαμβάνω. — **ὑπερβολή** ἐξοδος, πέρασμα. — **ἡγεμῶν** ὁδηγός. — **πράγματα παρέχω τινί** παρέχω ἐνοχλήσεις εἰς τινα, ἐνοχλῶ τινα. — **λαβεῖν** = σ λαβεῖν.

§ 23 - 25. **ἐλέγχω** ἀνακρίνω, ἐρωτῶ. — **διαλαμβάνω** λαμβάνω χωριστά. — **ἢ τὴν φανεράν**, ὁδὸς φανερά ἐννοεῖται ἢ ὄρθια ὁδός, τὴν ὁποίαν οἱ Ἕλληνες εἶχον ἔμπροσθέν των. — **φόβοι** μέσα πρὸς ἐκφύβισιν. — **ἐκδίδωμι** θυγατέρα δίδω εἰς γάμον (ὑπανδρεύω) τὴν θυγατέρα μου. — **ἡγοῦμαι** ὁδὸν ὁδηγῶ δι' ὁδοῦ. — **δυσπάριτος** δυσκολοδιάβατος. — **χωρίον** (βλ. ἀνωτέρω § 15). — **παρέρχομαι** διέρχομαι.

§ 26 - 28. **ταξίαρχος** (βλ. βιβλ. III, κεφ. 1, § 37 - 38, σελ. 133).—

τὰ παρόντα ἢ παροῦσα κατάστασις. — ὑποστάς ἀόρ. τοῦ ὑφίσταμαι ἀναλαμβάνω. — Μεθυδριεύς ὁ ἐκ τοῦ Μεθυδρίου, πόλεως τῆς Ἀρκαδίας. — Στυμφάλιος (βλ. βιβλ. I, κεφ. 1, § 11, σελ. 115). — ἀντιστασιάζω παρουσιάζομαι ὡς ἀνταγωνιστής. — Παρράσιος (βλ. βιβλ. I, κεφ. 1, § 1 - 2, σελ. 113). — ἔφονται. μέλλ. τοῦ ἔπομαι. — πολλαχοῦ πολλάκις. — πολλοῦ ἄξιος γίγνομαι τινι σπουδαίας ὑψηρσίας προσφέρω εἰς τινα. — εἰς τὰ τοιαῦτα εἰς παρομοίας περιστάσεις.

(2, 1 - 23)

§ 1 - 2. ἐμπαγόντας ἀφοῦ φάγουν ἐν σπουδῇ. — δήσαντες, ἀόρ. τοῦ δῶ δένω. — συντίθεμαι συμφωνῶ. — σημαίνω τῇ σάλπιγγι δίδω σημεῖον διὰ τῆς σάλπιγγος. — ἄνω ὄντας ὅταν εἶναι (πλέον) ἐπάνω (δηλ. εἰς τὴν κορυφὴν). — φανερά ἔκβασις τὸ ἐπὶ τῆς φανεραῦς ὁδοῦ πέρασμα (βλ. πίν. V ἐν τέλει τοῦ βιβλίου). — αὐτοί, δηλ. ὁ Ξενοφῶν καὶ ὁ Χειρίσοφος. — συμβοηθῶ συγχρόνως σπεύδω πρὸς βοήθειαν. — ὕδωρ βροχή. — προσέχω τὸν νοῦν τινι ἔχω τὴν προσοχὴν μου ἐστραμμένην εἰς τι. — ὡς μάλιστα ὅσον ἠδύνατο περισσότερο. — λανθάνω τινὰ διαφεύγω τὴν προσοχὴν τινος. — οἱ περιόντες οἱ κύκλω πορευόμενοι (δισχίλιοι ἐθελονταί).

§ 3 - 4. τὸ ὄρθιον ὁ ἀνωφερὴς τόπος, ὁ ἀνήφορος. — κυλινδῶ (-έω) κυλίω. — ὀλοίτροχος στρογγύλος λίθος. — ἀμαξιαῖος ἀρκετὰ μεγάλος (ὥστε νὰ πληρώσῃ ὀλόκληρον ἄμαξαν). — φέρομαι κατακυλοῦμαι. — πταίω προσκρούω (σκοντάπτω). — πέτρα βράχος. — διασφενδονῶμαι ἐκτινάσσομαι εἰς τεμάχια. — οἶόν τέ ἐστι εἶναι δυνατόν. — πελάζω πλησιάζω. — ταύτη. ἄλλη εἰς τοῦτο τὸ μέρος... εἰς ἄλλο μέρος. — ἀνάριστοι ἀγευμάτιστοι. — τεκμαίρομαι τινι συμπεραίνω ἐκ τινος. — ψόφος κρότος.

§ 5 - 6. κύκλω περιόντες, διὰ τῆς στενῆς καὶ ὀμαλῆς ὁδοῦ, τῆς βατῆς καὶ εἰς ὑποζύγια (κεφ. 1, § 25)· βλ. πίν. V ἐν τέλει τοῦ βιβλίου. — καταλαμβάνω εὐρίσκω, συναντῶ. — κατακανόντες ἀόρ. τοῦ κατακαίνω φονεύω. — μαστός λόφος. — ἔφοδος ἐπὶ τοὺς πολεμίους ὁδὸς φέρουσα κατὰ τῶν πολεμίων. — αὐτόθεν ἀπὸ αὐτοῦ

(δηλ. ἀπὸ τοῦ τόπου, ὅπου ἐκάθηντο οἱ φύλακες). — οἱ ἐπὶ τῇ φανερά ὁδῶ (βλ. πίν. V ἐν τέλει τοῦ βιβλίου).

§ 7 - 8. **ἡμέρα ὑποφαίνει** ἀρχίζει νὰ ζημερώνῃ. — **ἔλαθον ἐγὺς προσιόντες** ἐπλησίασαν χωρὶς νὰ ἐννοηθοῦν. — **ἡ σάλπιγξ φθέγγεται ἡ σάλπιγξ ἤχει.** — **ἴεμαι ὀρμῶ.** — **δέχομαι ὑπομένω** τὴν ἐφοδον, ἀνθίσταμαι. — **εὐζωνος** ὁ ἐλαφρῶς ὀπλισμένος (καὶ ὡς τοιοῦτος δυνάμενος νὰ τρέχῃ εὐκολώτερον). — **ἀτριβῆς ἀπάτητος.** — **ἦ ὅπου.** — **ἀνέλκω ἀνασύρω,** τραβῶ ἐπάνω. — **συμμείγνυμι τινι** συνενώνομαι μέ τινα.

§ 9 - 12. **εὐδοος** εὐκολος πρὸς διάβασιν. — **ἀποκόπτω** ἐκδιώκω. — **διεζεῦχθαι** (τοῦ διαζεύγνυμαι) (αὐτοῖ) νὰ μένουν διεζευγμένοι (κεχωρισμένοι). — **ἦπερ οἱ ἄλλοι,** δηλ. οἱ ἀμφὶ Χειρίσοφον, διὰ τῆς φανεράς. — **παρακελεύονται ἀλλήλοις** ἐνθαρρύνουν ὁ εἰς τὸν ἄλλον (διὰ φωνῶν). — **προσβάλλω πρὸς τινα** ἐφορμῶ κατὰ τινος. — **ὄρθιοις τοῖς λόχοις,** τὸ στράτευμα κατὰ τὴν πορείαν ἐτάσσετο ὡς ἐξῆς: ὄχι μόνον αἱ ἐνωμοταί ἐβάδιζον ἡ μία κατόπιν τῆς ἄλλης, ἀλλὰ καὶ ὁ εἰς λόχος ὀπισθεν τοῦ ἄλλου (**πορεία κατὰ κέρας**) βλ. πίν. X ἐν τέλει τοῦ βιβλίου· ὁσάκις ὅμως ἦτο ἀνάγκη τὸ στράτευμα νὰ ἐπιτεθῆ (ὅπως ἐδῶ) κατὰ πολεμίων κατεχόντων ὕψωμά τι, τότε ἐσχηματίζοντο οἱ καλούμενοι **ὄρθιοι λόχοι**· κατὰ τὸν σχηματισμὸν τοῦταν αἱ ἐνωμοταί ἴσταντο ἡ μία ὀπισθεν τῆς ἄλλης, οἱ δὲ λόχοι ἐποποθετοῦντο ὁ εἰς παραπλεύρως τοῦ ἄλλου ἀφήνοντες ἐν τῷ μεταξύ μικρὰ κενὰ διαστήματα (βλ. πίν. X ἐν τέλει τοῦ βιβλίου). — **ἄφοδος** μέρος ἀνοικτὸν πρὸς ὑποχώρησιν. — **ὄπη** ἀπὸ ὅποιον μέρος. — **ἕτερον λόφον,** τὸν δεῦτερον (βλ. πίν. V ἐν τέλει τοῦ βιβλίου).

§ 13. **ἐαλωκῶς,** πρην. τοῦ **ἀλίσκομαι** κυριεύομαι. — **παριοῦσι** καθ' ἣν στιγμὴν (αὐτὰ) θὰ διήρχοντο : κατὰ τὴν διάβασιν των. — **ἐπὶ πολὺ ἦν** ἐπιανον (τὰ ὑποζύγια) μεγάλην ἔκτασιν. — **ἄτε πορευόμενα** διότι ἐπορευόντο. — **αἰρῶ** κυριεύω.

§ 14 - 16. **λοιπὸς ἦν** ὑπελείπετο. — **ὄρθιος** ἀπότομος. — **ἀμαχητὶ** χωρὶς μάχην. — **δεῖσαντας,** ἀόρ. τοῦ **δέδοικα ἢ δέδια.** — **ἄρα** ὅπως ἐφάνη κατόπιν. — **τὸ ἄκρον = ὁ μαστός** — **ἐπὶ τοὺς ὀπισθο-**

φύλακας, τοὺς κατέχοντας τὸν πρῶτον λόφον. — **ὑπάγω** βραδέως προχωρῶ. — **προσμείξιαν**, ἀόρ. τοῦ **προσμείγνυμι** πλησιάζω, προσέρχομαι. — **οἱ τελευταῖοι λόγοι**, δηλ. οἱ ὑπὸ τοῦ Ξεν. καταλειφθέντες ἐπὶ τοῦ πρώτου λόφου (§ 13). — **προέρχομαι** προχωρῶ. — **τὸ ὄμαλὸν** ἡ πεδιάς (εἰς τὴν ὁποίαν ἔφερον καὶ αἱ δύο ὁδοί, ἡ **φανερὰ** [§ 8] καὶ ἡ στενή· βλ. πίν. V ἐν τέλει τοῦ βιβλίου). — **τίθεμαι τὰ ὄπλα ἴσταμαι** (παρατεταγμένοι καὶ ἀναμένων διαταγᾶς).

§ 17 - 18. **ἀλάμενοι**. ἀόρ. τοῦ **ἄλλομαι** πηδῶ. — **κατὰ τῆς πέτρας** ἀπὸ τὸν βράχον (δηλ. ἀπὸ τὸν πρῶτον λόφον) κάτω. — **πρὸς τοὺς ὀπισθοφύλακας**. τοὺς ἡμίσεις τοὺς τεταγμένους ὀπισθεν τῶν ὑποζυγίων (§ 9). — **ἀντίπαρός τινι** ἀπέναντί τινος κείμενος. — **ἐφ' ᾧ** (μετ' ἀπρμφ.) ἐπὶ τῷ ὄρφ νά. — **συνομολογῶ τι** συναίνῳ νά πράξω τι, ὑπόσχομαί τι.

§ 19 - 21. **συνεργύησαν** συνέρρευσαν· ἀόρ. τοῦ **συρρέω**. — **ἐνταῦθα**, δηλ. εἰς τὸν ἀντίπεραν λόφον. — **ἐνθα τὰ ὄπλα ἔκειτο** ἐκεῖ, ὅπου εἶχον σταθῆ ἐν παρατάξει (δηλ. ἐν τῷ ὄμαλῳ· § 16). — **γίγνομαι ἐπὶ τῆς κορυφῆς** φθάνω εἰς τὴν κορυφήν. — **πέτρος** λίθος. — **κατέαξαν**, ἀόρ. τοῦ **κατάγνυμι** σπάζω. — **Λουσιεύς** ὁ ἐκ τῶν Λουσιῶν, πόλεως τῆς βορείου Ἀρκαδίας (παρὰ τὰ σημερινὰ Σουδενά). — **πρὸ ἀμφοῖν προβεβλημένος τὴν ἀσπίδα** προστατεύων μὲ τὴν ἀσπίδα του καὶ τοὺς δύο.

§ 22 - 23. **ὁμοῦ γίγνομαι** συνενώνομαι. — **σκηνῶ** (-έω) καταλύω. — **δαφιλῆς** ἄφθονος. — **κονιατὸς** ἀσβεστωμένος. — **ἀποδίδωμι** δίδω ὑπίσω. — **πάντα ποιῶ τοῖς ἀποθανοῦσι** ἀπονέμω πάσας τὰς τιμὰς εἰς τοὺς φονευθέντας. — **ἐκ τῶν δυνατῶν** κατὰ τὸ δυνατόν. — **νομίζεται** συνήθεια εἶναι.

(3, 1 - 23)

§ 1 - 2. **αὐλιζομαι** στρατοπεδεύω. — **ὀρίζω** χωρίζω. — **ἀναπνέω** αἰσθάνομαι ἀνακούφισιν, ἀναλαμβάνω θάρρος. — **ἄσμενος** μὲ χαράν. — **ἡδέως** εὐχαρίστως. — **μνημονεύω** ἀνακαλῶ εἰς τὴν μνήμην μου. — **διατελῶ** μαχόμενος διαρκῶς μάχομαι. — **τὰ σύμπαντα** ὅλα ὁμοῦ, ἐν συνόλῳ. — **ὡς ἀπηλλαγμένοι** ἐπειδὴ, ὡς ἐνόμιζον, εἶχον ἀπαλλαγῆ.

§ 3 - 5. που κάπου, εις κάποιον μέρος. — ὄχθαι, ἐδῶ : ὑψώματα (εις μικρὰν ἀπόστασιν ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ). — πεζοὺς... ἄνω τῶν ἰπέων (βλ. πίν. VI ἐν τέλει τοῦ βιβλίου). — Ὀρόντας, -α (βλ. βιβλ. II, κεφ. 5, § 39 - 42, σελ. 129). — Ἀρτούχας, -α, ἀρχηγὸς τῶν Μάρδων, ἔθνους ὀρεινοῦ καὶ ληστρικοῦ. — Χαλδαῖοι, φυλὴ Ἀρμενικῆ. — ἄλκιμος ἀνδρῆτος. — γέρρα (βλ. βιβλ. I, κεφ. 8, § 8 - 11, σελ. 119). — πλέθρον (βλ. βιβλ. I, κεφ. 2, § 5 - 6, σελ. 116). — ὁδὸς δὲ μία... (βλ. πίν. VI ἐν τέλει τοῦ βιβλίου). — χειροποίητος διὰ χειρῶν κατασκευασμένη, τεχνητὴ (ὄχι φυσικῆ). — ταῦτη εἰς αὐτὸ τὸ μέρος (ἀπέναντι τοῦ ὁποίου ἔκειτο ἡ ὁδὸς ἢ ἄγουσα πρὸς τὰ ἄνω).

§ 6 - 7. ἐφαίνετο, κατ' ἔννοιαν : ἔφθανεν. — τραχὺς ἀνώμαλος. — ὁ ποταμὸς ἢ κοίτη τοῦ ποταμοῦ. — γυμνοὶ ἀπροφύλακτοι, ἐκτεθειμένοι εἰς. — ἀναχωρῶ ἐπιστρέφω. — ἔνθα ἐκεῖ, ὅπου. — ἐν τοῖς ὅπλοις ἐνόπλιος, ὀπλισμένους. — δυσπορία τὸ δυσκολοδιάβατον. — ἐπιχεισομένους μέλλ. μτχ. τοῦ ἐπίκειμαι ἐπιτίθεμαι.

§ 8 - 9. ἔδοξεν (αὐτῶ) τοῦ ἐφάνη. — πέδαι (αἱ) δεσμά, ποδόδεσμα. — δεδέσθαι (τοῦ δοῦμαι) ὅτι ἦτο δεμένος. — αὐται δέ δηλ. ἔδοξαν — αὐτόματοι μόναι των. — περίρρυῆναι (ἀόρ. τοῦ περιρρέω ὅτι ἔπεσαν γύρω. — διαβαίνω, ἐδῶ : ἀνοίγω τὰ σκέλη μου. — ὄρθρος ὁ ὀλίγον πρὸ τῆς αὐγῆς χρόνος : τὰ (γλυκο) χαράγματα. — καλῶς ἔσσεσθαι ὅτι τὰ πράγματα θὰ λάβουν καλὴν ἐκβασιν (θὰ πᾶνε καλά). — ὡς τάχιστα εὐθὺς ὡς. — ἕως ὑποφαίνει ἢ αὐγὴ ἀρχίζει νὰ φαίνεται : ἀρχίζει νὰ ξημερώνη. — τὰ ἱερὰ ἢ θυσία. — τὸ ἱερεῖον τὸ θῦμα, τὸ θυσιασθὲν ζῆον. — ἀριστοποιοῦμαι = ἀριστῶ γεματίζω.

§ 10 - 12. ἤδεσαν πρτχ. τοῦ οἶδα. — ἐξείη, εὐκτ. τοῦ ἔξεστι ἐπιτρέπεται. — ἐπεγείρω σηκώνω ἐκ τοῦ ὕπνου. — τι τῶν πρὸς τὸν πόλεμον σχετικόν τι μὲ τὸν πόλεμον. — φρύγανα ξηροὶ κλάδοι θάμνων (κατάλληλοι διὰ καῦσιν). — ὡς ἐπὶ πῦρ διὰ νὰ ἀνάψουν φωτιάν. — κατίδοιεν, ἀόρ. τοῦ καθορῶ διακρίνω καλῶς. — τὸ πέραν τὸ ἀπέναντι μέρος. — πέτρα βράχος. — καθήκω ἐκτείνωμαι. — παιδίσκη νεαρὰ κόρη. — μάρσιπος μικρὸς σάκκος. — κατατίθεμαι τοποθετῶ. — ἀντρώδης σπηλαιώδης, πλήρης σπηλαίων. — δόξαι (ἔλεγον)

ὅτι ἐφάνη. — προσβατόν ἐστι τοῖς ἱππεῦσι εἶναι δυνατὸν νὰ πλησιάσουν οἱ ἱππεῖς. — κατὰ τοῦτο εἰς τοῦτο τὸ μέρος. — ἐκδύντες, ἀόρ. τοῦ ἐκδύομαι. — ἐγχειρίδιον μάχιρα. — νεύσομαι, μέλλ. τοῦ νέω καλυμβῶ· ὡς νευσόμενοι διότι ἐνόμιζον, ὅτι θὰ (ἀναγκασθῶν νὰ) καλυμβήσουν. — διαβαίνειν ὅτι προσεπάθουν νὰ διαβαίνουν. — πρόσθεν πρὶν βρέξαι χωρὶς νὰ βρέξουν.

§ 13 - 15. σπένδω κάμνω σπονδῆν (διὰ νὰ εὐχαριστήσω τὸν θεὸν ἢ ζητήσω τι παρ' αὐτοῦ)· σπονδῆ δὲ ἡ προσφορά ποτοῦ, δηλ. ὁ οἶνος, τὸν ὁποῖον χάριν τῶν θεῶν ἔχουν ἐκ τοῦ ποτηρίου. — τοῖς νεανίσκοις ἐγχεῖν νὰ χύσουν (οἶνον) εἰς τὰ ποτήρια τῶν (δύο) νεανίσκων (διὰ νὰ κάμουν καὶ αὐτοὶ σπονδῆν). — φήνασι, ἀόρ. τοῦ φαίνω φανερώνω. — πόρος διέβασις, πέρασμα. — καὶ τὰ λοιπὰ ἀγαθὰ, δηλ. αἰσίαν εἰς τὴν πατρίδα ἐπιστροφῆν. — σπονδὰς ἐποίει = ἔσπενδε — ὑπομένω μένω ὀπίσω. — ὄχλος οἱ μὴ μάχιμοι.

§ 16 - 19. ταῦτα καλῶς εἶχε ταῦτα ἐτακτοποιήθησαν. — ὁδὸς ἀπόστασις. — ἐπὶ τὴν διάβασιν μέχρι τοῦ μέρους τῆς διαβάσεως. — ἀντιπαρῆσαν (τοῦ ἀντιπαρέρχομαι) παρὰλλήλως ἐπορεύοντο (εἰς τὴν ἀπέναντι ὄχθην τοῦ ποταμοῦ). — αἱ τάξεις τῶν ἱππέων αἱ Ἰλαί τῶν (πολεμίων) ἱππέων. — τίθεμαι τὰ ὄπλα σταματῶ. — στεφανωσάμενος κατὰ τὴν συνήθειαν τῶν Λακεδαιμονίων. — ἀποδὺς (δηλ. τὸ ἱμάτιον) ἀφοῦ ἔβγαλε τὸ ἱμάτιόν του (τὸ ὁποῖον θὰ ἐφόρει ἕνεκα τοῦ χειμῶνος). — τοὺς λόχους ὀρθίους (βλ. βιβλ. IV, κεφ. 2, § 9 - 12, σελ. 142). — σφαγιαζομαι προσφέρω θυσίαν. — εἰς τὸν ποταμόν, ἐπίστευον οἱ παλαιοί, ὅτι ἐν ἐκάστῳ ποταμῷ κατῴκει θεὸς τις καὶ εἰς τοῦτον προσέφερον θυσίαν, ὁσάκις ἤθελον νὰ διαβοῦν αὐτὸν εὐκόλως καὶ ἀκινδύνως. — ἐξικνοῦντο, δηλ. τῶν Ἑλλήνων ἐξικνοῦμαι τινος φθάνω, κτυπῶ τινα. — τὰ σφάγια (βλ. βιβλ. I, κεφ. 8, § 14 - 16, σελ. 119). — παιανίζω (βλ. βιβλ. I, κεφ. 8, § 17 - 20, σελ. 120). — ἀναλαλάζω ἰσχυρῶς ἀλαλάζω, φωνάζω.

§ 20 - 22. εὐζωνος (βλ. βιβλ. IV, κεφ. 2, § 7 - 8, σελ. 142). — ἀνὰ κράτος δρομαίως, τροχάδην. — πάλιν ὀπίσω. — ἐπὶ τὸν πόρον ἐννοεῖ τὸ δύσκολον πέρασμα (§ 5 καὶ 6). — τὸν κατὰ τὴν ὁδὸν τὴν εἰς τὸ ὁποῖον (πέρασμα) εὕρισκετο ἀπέναντι τῆς ὁδοῦ, ἡ ὁποία ἐφε-

ρεν εἰς. — οἱ πολέμιοι. δηλ. ἰππεῖς. — εὐπετῶς εὐκόλως. — εἰς τοῦμπαλιν = τὸ ἔμπαλιν πρὸς τὰ ὀπίσω. — τείνω σπεύδω. — ἔπομαι, ἐδῶ : καταδιώκω. — οἱ δὲ στρατιῶται, δηλ. οἱ ὀπλίται τοῦ Χειρισόφου. — ἀπολείπομαι μένω ὀπίσω. — συναναβαίνειν, δηλ. τοῖς πολεμίοις ἰππεῦσι συναναβαίνω τινὶ συγχρόνως μέ τινα ἀναβαίνω.

§ 23. καθήκουσαι ὄχθαι = καθήκουσαι πέτραι. — ἐπὶ τοὺς ἄνω πολεμίους ἐννοοῦνται οἱ πεζοὶ οἱ παρατεταγμένοι ἄνω τῶν ἰπέων (§ 3· βλ. πίν. VI ἐν τέλει τοῦ βιβλίου). — ἄκρα ὑψώματα.

(4, 1 - 22)

§ 1 - 3. συνταξάμενοι συνταχθέντες εἰς τάξιν μάχης. — πεδῖον ἄπαν ὄλο πεδιάδα. — λεῖος ὀμαλός, ὄχι πετρώδης. — παρασάγῃς (βλ. βιβλ. I, κεφ. 2, § 5 - 6, σελ. 116). — βασιλείον ἀνάκτορον. — τῷ σατράπῃ, δηλ. τῷ Ὀρόντῃ (βλ. σελ. 129). — τύρσις - εως καὶ -ιος, ἢ πύργος. — σταθμός (βλ. βιβλ. I, κεφ. 2, § 5 - 6, σελ. 116). — ὑπερῆλθον ὑπερέβησαν. — Τηλεβόας, παραπόταμος τοῦ Εὐφράτου.

§ 4 - 6. ἡ πρὸς ἐσπέραν ἢ πρὸς δυσμάς, ἢ δυτική. — ὕπαρχος ὑποδιοικητής. — ὁπότε παρεῖη (βασιλεῖ ὀσάκις ἦτο πλησίον τοῦ βασιλέως. — ἀναβάλλω ἐπὶ τὸν ἵππον ἀναβιβάζω, βοηθῶ νὰ ἀναβῆ εἰς τὸν ἵππον. — προσελαύνω προσέρχομαι ἐφιππος. — εἰς ἐπήκοον (βλ. βιβλ. II, κεφ. 5, § 38, σελ. 129). — σπεισασθαι. ἀόρ. τοῦ σπένδομαι. — ἐφ' ᾧ (μετ' ἀπαρμφ.) ἐπὶ τῷ ὄρφ νά. — ἀδικῶ βλάπτω. — δέομαι τινος ἔχω ἀνάγκην τινός, χρειάζομαί τι. — ἐπὶ τούτοις με τούτους τοὺς ὄρους, με αὐτὰς τὰς συμφωνίας.

§ 7 - 9. δύναμις στρατός. — γίγνεται χιῶν πίπτει χιῶν. — ἔωθεν ἀπὸ πρωίας : πρωὶ πρωί. — διασκηνῶ (-έω) κατασκηνῶ χωριστά. — ἱερεῖον ζῶον πρὸς σφαγὴν. — παντοδαπός παντὸς εἶδους. — ἀποσχεδάννυμαι διασκορπίζομαι, ἀπομακρύνομαι. — νύκτωρ ἐπίρρ. : (κατὰ) τὴν νύκτα. — φαίνω φέγγω.

§ 10 - 14. διασκηνῶ (-όω) = διασκηνῶ (-έω). — ἐντεῦθεν χρονικ. : μετὰ ταῦτα. — διαιθριάζει ξαστερώνει, καλυτερεῖεὶ ὁ καιρός. —

νυκτερεύω διανυκτερεύω. — ἀπλετος ἄφθονος. — ἀποκρύπτω σκεπάζω. — καταχειμένους ἐφόσον ἦσαν ἐξηπλωμένοι κατὰ γῆς. — συμποδίζω δένω τὰ πόδια. — ὄκνος ὀκνηρία, ἀπροθυμία. — ἀλειινός θερμαντικός· ἀλειινὸν ἦν παρεῖχε θερμότητα. — εἰ μὴ παραρρυεῖη (τοῦ παραρρέω) ἐὰν δὲν ἤθελε καταρρεύσει (καταπέσει) ἀπὸ τὰ πλάγια. — γυμνός χωρὶς ἱμάτιον, μὲ χιτῶνα μόνον. — τάχα εὐθύς. — ἀφαιροῦμαι τινός τι ἀφαιρῶ (ἀρπάζω) ἀπὸ τινός τι. — χρίομαι ἀλείφομαι. — χρίμα χρίσμα, ἄλειμμα. — σύειον ἀπὸ πάχος χείρου. — σησάμινον ἀπὸ σουσάμι. — ἀμυγδάλινον ἀπὸ (πικρὰ) ἀμύγδαλα. — τερμίνθινον ἀπὸ τρεμεντίνα (ποῦ στάζει ὡς ρητίνη ἀπὸ τὴν τέρμινθον - δένδρον ρητινώδες). — μύρον ἔλαιον εὐώδες. — ἐνέπρησαν, ἀόρ. τοῦ ἐμπίμπρημι καίω. — ἀτασθαλία ἀπερισκεψία. — δίκην δίδωμι τιμωροῦμαι.

§ 15 - 18. Τημνίτης ὁ ἐκ τῆς Τήμνου, πόλεως αἰολικῆς. — ἀληθεύω δίδω ἀληθεῖς πληροφορίας. — ἤκε ἐπανῆλθε. — σάγαρις δίστομος πέλεκυς. — Ἄμαζόνες, νοοῦνται ἐδῶ εἰκόνες (γλυπταὶ) Ἄμαζόνων, τὰς ὁποίας ὁ Ξεν. ἔβλεπεν ἐν Ἀθήναις ὄν. — ποδαπὸς ἀπὸ ποῖον τόπον. — ἐπὶ τίνι πρὸς τίνα σκοπὸν. — Χάλυβες - Τάοχοι, λαοὶ αὐτόνομοι παρὰ τὴν Ἀρμενίαν. — ὑπερβολὴ διάβασις. — ἤπερ μοναχῆ εἶη πορεία ἀπὸ ὅπου μόνον ἤμποροῦσε νὰ περάσῃ κανεὶς.

§ 19 - 22. ἐπὶ τοῖς μένουσι ἐπὶ κεφαλῆς ἐκείνων, οἱ ὅποιοι ἔμενον. — ἀλόντα (ἐάλων) ἀόρ. τοῦ ἀλίσκομαι κυριεύομαι, λαφυραγωγῶμαι, συλλαμβάνομαι. — μένω περιμένω. — ἀνακραγόντες ἀόρ. τοῦ ἀνακράζω δυνατὰ φωνάζω. — ὑπομένω ἀνθίσταμαι. — ἔκπωμα ποτήριον. — ἀρτοκόπος ἀρτοποιός. — τὴν ταχίστην (ὁδὸν ; τάχιστα. — ἀνακαλοῦμαι τῇ σάλπιγγι διατάσσω νὰ δοθῇ διὰ τῆς σάλπιγγος τὸ σημεῖον τῆς ὑποχωρήσεως.

(5, 1 - 22, 23 - 36)

§ 1 - 2. ὄπη δύναιτο ὅσον ἠδύναντο. — πρὸς τὸν ὄμφαλὸν σχεδὸν μέχρι τοῦ ὄμφαλοῦ. — πρόσω μακράν.

§ 3 - 6. χαλεπὸς πλήρης κακουχιῶν. — ἀποκαίω ἐπὶ ὑπερβολικοῦ ψύχους: παγώνω, καίω. — πήγνυμι παγώνω. — σφαγιάζομαι

προσφέρω θυσίαν. — περιφανῶς ὀλοφάνερα. — λήγω παύω, κινά-
ζω. — τὸ χαλεπὸν ἢ σφοδρότης. — πνεῦμα ἄνεμος. — ὄργυιᾶ μέτρον
μήκους ὁ ποδῶν ἢ 1 μέτρον καὶ 85 ἑκατοστῶν. — διαγίγνομαι διέρχομαι,
περνῶ. — ὄψε ἀργά. — πάλαι πρότερον, πρὸ πολλῆς ὥρας. — προσίε-
σαν, πρκμ. τοῦ προσίημί τινα ἀφήνω τινα νὰ πλησιάσῃ. — ὀψίζω
ἔρχομαι ἀργά. — μεταδίδωμι (μετὰ γνκ. ἢ μετ' αἰτ.) δίδω μέρος ἐκ
τινος. — ὁ πυρὸς ὁ σῖτος. — βρωτὸν φαγώσιμον. — ἐνθα δὲ ἐκεῖ δὲ
ἔπου. — διατήκομαι διαλύομαι (λειώνω). — βόθρος λάκκος. — δάπε-
δον ἔδαφος.

§ 7 - 8. βουλιμιῶ παθαίνω βουλιμίαν, δηλ. ὑπερβολικὴν πεῖναν
καὶ ἐξάντλησιν τῶν δυνάμεων ἐξ ἀσιτίας. — καταλαμβάνω εὐρίσκω,
συναντῶ. — τὸ πάθος ἢ ἀσθένεια. — σαφῶς προφανῶς, ἀναμφιβό-
λως. — περιιών, μτχ. τοῦ περιέρχομαι. — διαδίδωμι διαμοιράζω.

§ 9 - 11. ἀμφὶ κνέφας περὶ τὴν ἀρχὴν τοῦ σκοτους (τῆς νυ-
κτός) : ὅτε ἐσκοτεῖναιζε. — ἔρυμα τεῖχος. — ὄσον περίπου. — κωμάρ-
χης ὁ προεστῶς, ὁ ἄρχων τῆς κώμης. — διατελῶ τὴν ὁδὸν διανύω
ὄλην τὴν ὁδόν.

§ 12 - 14. λείπομαι ὑπολείπομαι. — διαφθείρομαι τοὺς ὀ-
φθαλμοὺς βλάπτομαι εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς. — ἀποσεσηπότες, πρκμ.
τοῦ ἀποσήπομαι σαπίζω· οἱ ἀποσεσηπότες τοὺς δακτύλους ἐκεῖ-
νοι, τῶν ὁποίων οἱ δάκτυλοι εἶχον σαπίσει (εἶχον πάθει κρυοπαγή-
ματα). — ἐπικούρημα τῆς χιόνος βοήθημα, μέσον προφυλακτικὸν
κατὰ τῆς χιόνος. — ὑπολύομαι λύω, ἐκβάλλω τὰ ὑποδήματά μου. —
ὑποδοῦμαι (-έομαι) φορῶ τὰ ὑποδήματά μου. — εἰσδύομαι εἰσ-
χωρῶ, χώνομαι μέσα. — περιεπήγγυντο ἐπάγωναν περὶ τοὺς πόδας. —
ἐπιλείπει δὲν ὑπάρχει πλέον. — καρβάτιναι τσαρούχια. — νεόδαρ-
τος βουὸς δέρμα βουὸς νεογάρτου.

§ 15 - 16. ἀνάγκαι ταλαιπωρίαί, κακουχίαι. — εἰκάζω συμπε-
ραίνω. — τετηκέναι, πρκμ. τοῦ τήκομαι διαλύομαι (λειώνω). —
ἀτμίζω ἀναδίδω ἀτμούς. — νάπη κοιλάς δασώδης. — ἐκτρέπομαι
τρέπομαι ἔξω τῆς πορείας μου πρὸς ἄλλο μέρος : λοξοδρομῶ. — πάση
τέχνη καὶ μηχανῇ μὲ κάθε τρόπον καὶ μέσον. — τελευτῶν τελευ-
ταῖον. — χαλεπαίνω ὀργίζομαι.

§ 17 - 18. ἐπίοιεν, εὐκτ. τοῦ ἐπέρχομαι — οἱ κάμνοντες οἱ ἀσθενεῖς. — διαφέρομαι περί τινος φιλονικῶ διὰ τι. — ἤρπασαν (περὶ τοῦ πράγμ. βλ. § 12 - 14, σελ. κειμ. 73). — ἐξανίσταμαι σηκῶνομαι. — ἦκαν ἀόρ. τοῦ ἴημι ρίπτω. — κατὰ τῆς χιόνος κάτω διὰ τῆς χιόνος

§ 19 - 20. ἐπ' αὐτοὺς πρὸς παραλαβὴν αὐτῶν. — ἐγκαλύπτομαι σκεπάζομαι. — φυλακὴ φρουρά. — καθειστήκει, ὑπερσυντκ. τοῦ καθίσταμαι τοποθετοῦμαι. — προΐοιεν εὐκτ. τοῦ προέρχομαι προχωρῶ. — παριών, μτχ. τοῦ παρέρχομαι προχωρῶ. — παραπέμπω ἀποστέλλω. — σκέψασθαι, ἀόρ. τοῦ σκοποῦμαι ἐξετάζω, παρατηρῶ. — ὄλον τὸ στράτευμα, ἐκτὸς τῆς ὑπὸ τὸν Χειρίσοφον ἐμπροσθοφυλακῆς, ἢ ὅποια ἐστρατοπέδευεν ἐν τινι κώμῃ. — αὐλίζομαι στρατοπεδεύω.

§ 21 - 22. πρὸς ἡμέραν ἦν ἐπλησίαζε νὰ ξημερώσῃ. — ἄσμενοι με χαράν.

§ 23 - 24. συνεγένοντο ἀλλήλοις συνηνώθησαν. — σκηνῶ — ὡς κατασκηνῶ, καταλύω. — διαλαχόντες, ἀόρ. τοῦ διαλαγχάνω διαμοιράζω με κλῆρον. — κελεύω, ἐδῶ : παρακαλῶ. — εὐζωνος (βλ. κεφ. 2, § 7 - 8, σελ. 142). — εἰλήχει, ὑπερσυντκ. τοῦ λαγχάνω λαμβάνω με κλῆρον. — κωμήτης κάτοικος τῆς κώμης. — πῶλος ἵππος ἀδάμαστος, πουλάρι. — ἐνάτην ἡμέραν πρὸ ὀκτῶ ἡμερῶν. — ἐκδιδωμι θυγατέρα (βλ. κεφ. 1, § 23 - 25, σελ. 140).

§ 25 - 27. κατάγειος ὑπόγειος. — τὸ στόμα ἦσαν αἱ οἰκίαι) ὡσπερ (στόμα) φρέατος τὴν εἴσοδον εἶχον ὁμοίαν πρὸς στόμιον φρέατος. — ὄρυκτὸς ἐσκαμμένος. — οἷς (γνκ. οἶδος) πρόβατον. — τὰ ἐκγονα τὰ νεογνά, τὰ μικρά. — χιλὸς χλωρὸν χόρτον. — οἶνος κρίθινος ζῦθος. — κρατῆρ ἀγγεῖον. — ἰσοχειλὴς ἐπὶ τῆς αὐτῆς ἐπιφανείας με τὰ χεῖλη ἀγγείου κριθαὶ ἰσοχειλεῖς κόκκοι κριθῆς ἐπιπλέοντες ἐπάνω ἐπάνω. — ἐνέκειντο, τοῦ ἐγκειμαι κεῖμαι (εὐρίσκομαι) ἐντός. — γόνυ κόμβος (τοῦ καλάμου). — μύζω βυζάνω, ρουφῶ. — ἄκρατος, κυρίως : ὁ οἶνος, ὁ ὁποῖος δὲν εἶναι ἀναμειγμένος με ὕδωρ· ἔπειτα, ὅπως ἐδῶ : δυνατός. — συμμαθάνω συνηθίζω.

§ 28 - 29. σύνδειπνον ποιουμαί τινα συνδειπνῶ μετὰ τινος. —

ἀντεμπλήσαντες ἄορ. τοῦ ἀντεμπλήμι εἰς ἀνταμοιβήν γε-
μίζω. — **ἀπίασιν** μέλλ. τοῦ ἀπέρχομαι. — **ἐξηγοῦμαι ἀγαθόν τι**
παρέχω ὠφέλιμόν τινα ὑπηρεσίαν ὡς ὁδηγός. — **γίγνομαι ἐν τινι**
φθάνω εἰς τι. — **φιλοφρονοῦμαι** δίδω ἀπόδειξιν τῶν φιλικῶν μου
αἰσθημάτων. — **ἔφρασε**, ἄορ. τοῦ φράζω δεικνύω, φανερώω. —
κατορωρυγμένος (κατορύττομαι) καταχωμένος (κρυμμένος μέσα
εἰς τὴν γῆν). — **διασκηνώ** (-έω κατασκηνώ χωριστά. — **ἐν πᾶσιν**
ἀφθόνοις ἔχοντες τὰ πάντα ἄφθονα. — **ἐν φυλακῇ** ὑπὸ φρούρησιν,
αὐστηρὰν ἐπιτήρησιν. — **ἐν ὀφθαλμοῖς** πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν, ἐνώ-
πιόν των.

§ 30 - 32. ὅπου παρίοι τοῦ παρέρχομαι) κώμην ἀπ' ὅποιαν
κώμην ἐπερνοῦσε. — **τρέπομαι πρὸς τινα** ἐπισκέπτομαι τινα. — **εὐω-**
χοῦμαι τρώγω καὶ πίνω καλῶς. — **εὐθυμοῦμαι** εἶμαι εἰς εὐθυμίαν. —
πύρινος (ἄρτος) (ἄρτος) σιταρένιος. — **τῷ = τινι** — **προπίνω**
τινὶ πίνω εἰς ὑγείαν τινός. — **ἐπικύπτω** σκύπτω ἐπάνω.

§ 33 - 34. **σκηνώ**, ἐδῶ = **εὐωχοῦμαι** (§ 30). — **ξηρὸς χιλὸς**
ξηρὸν χορτάρι, σάνος· οἱ ἀρχαῖοι συνήθιζον κατὰ τὰ συμπόσια νὰ φο-
ροῦν στεφάνους ἀνθέων· ἐδῶ τὰ ἄνθη ἀντικατέστησεν ὁ **ξηρὸς χι-**
λὸς — **διακονῶ** ὑπηρετῶ. — **ἐνεὸς** κωφάλαλος. — **φιλοφρονοῦμαι**
τινα μὲ φιλόφρονας λόγους χαιρετίζω τινα. — **κοινη** ἀπὸ κοινοῦ, καὶ
οἱ δύο μαζί. — **περσίζω** ὁμιλῶ τὴν Περσικὴν γλῶσσαν. — **ἦ** ποῦ.

§ 35 - 36. **ἑαυτοῦ**, δηλ. τοῦ **κωμάρχου**. — **οἰκέται** οἰκογέ-
νεια, μέλη τῆς οἰκογενείας (τέκνα καὶ γυνή). — **παλαιότερος** ὀλίγον
παλαιός, γεροντικός. — **ἀνατρέφω ἵππον** τρέφω ἵππον καὶ τὸν δυ-
ναμώνω πάλιν (παχύνω). — **καταθύω** θυσιάζω. — **ιερὸς τοῦ Ἥλιου**
ἀφιερωμένος εἰς τὸν Ἥλιον· τὸν Ἥλιον οἱ Πέρσαι ἐλάτρευον ὡς θεὸν
(Μίθραν) καὶ εἰς αὐτὸν ἐθυσίαζον ἵππους. — **ἐκεκῶκωτο**, ὑπερσυντλκ.
τοῦ **κακοῦμαι** κακοπαθαίνω, ταλαιπωροῦμαι. — **οἱ ταύτη ἵπποι** οἱ
ἐν ταύτῃ τῇ χώρᾳ ἵπποι. — **μείων** μικρότερος. — **θυμοειδῆς** ζωη-
ρός. — **σακίον** μικρὸς σάκκος (ἀπὸ χονδρὸν ὕφασμα ἢ ἀπὸ δέρμα). —
καταδύομαι βυθίζομαι.

(7, 19 - 27)

§ 19 - 20. **διὰ τῆς χώρας** δηλ. τῶν Σκυθηῶν. — **τεθνάναι**

ἐπηγγείλατο ἐδήλωσεν, ὅτι προσφέρεται νά θανατωθῆ. — **ἐμβάλλω** εἰσβάλλω. — **παρακελεύομαι** προτρέπω. — **ᾧ** καί ἐκ τούτου δὲ ἀκριβῶς.

§ 21 - 24. γίγνομαι ἐπὶ τοῦ ὄρους φθάνω εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ ὄρους. — **ζωγρῶ** (- έω) συλλαμβάνω ζῶντα. — **γέρρα** (βλ. βιβλ. I, κεφ. 8, § 8 - 11, σελ. 119). — **ὠμοβόειος** ὁ ἐξ ἀκατεργάστου δέρματος βοός. — **οἱ ἀεὶ ἐπιόντες** οἱ ἐκάστοτε προσερχόμενοι (στρατιῶται). — **θέω δρόμῳ** προχωρῶ μὲ ταχὺν βηματισμὸν (τροχάδην). — **οἱ ἀεὶ βοῶντες** οἱ ἀκαταπαύστως κραυγάζοντες. — **ὄσῳ δὴ ὅσον** βέβαια. — **ἀναλαμβάνω** λαμβάνω μαζί μου. — **παραβοηθῶ** τρέχω εἰς βοήθειαν. — **τάχα δὴ** εὐθὺς πλέον. — **παρεγγυῶ** (-άω) προτρέπω. — **ἐλαύνω** κτυπῶ (ζῶν), διὰ νά βαδίζῃ ταχέως.

§ 25 - 27. τὸ ἄκρον ἢ κορυφή. — **περιβάλλω** ἐναγκαλιζομαι. — **κολωνός** ὕψωμα, λόφος. — **δέρματα ὠμοβόεια** ἀκατέργαστα δέρματα βοῶν. — **ἀνατίθημι** ἐπιθέτω, ἐπισωρεύω. — **αἰχμάλωτα** λαφυραγωγηθέντα. — **κατέτεμνε τὰ γέρρα**, ἵνα καταστήσῃ αὐτὰ ἄχρηστα. — **διακελεύομαι** προτρέπω. — **ἀποπέμπω** ἀπολύω. — **ἀπὸ κοινοῦ** ἀπὸ τοῦ κοινοῦ ταμείου: ἀπὸ τῶν χρημάτων καὶ τῶν λαφύρων τῶν ἀνηκόντων εἰς ὅλους. — **φιάλη** πλατὺ καὶ ἀβαθὲς ποτήριον. — **σκευὴ ἐνδυμασία**. — **ᾧ** χετο ἀπιῶν ἀπῆλθε.

(8, 22 - 28)

§ 22 - 24. **λήζομαι** ληλατῶ. — **ἀγορὰν παρέχω** παρέχω τρόφιμα πρὸς ἀγορὰν. — **ξένια** δῶρα φιλοξενίας. — **ἄλφιτα** κρίθινα ἄλευρα. — **συνδιαπράττομαι** διαπραγματεύομαι συγχρόνως.

§ 25 - 26. **ἦν ηὔξαντο** ἐδῶ ὁ ἀόρ. μὲ σημασ. ὑπερσυντλκ. (περὶ τοῦ πράγμ. βλ. βιβλ. III, κεφ. 2, § 9, σελ. κειμ. 49). — **ἀποθύω** προσφέρω τὴν θυσίαν, τὴν ὁποίαν ἐτάξα. — **σωτήρια** **ιερά**) θυσία διὰ τὴν σωτηρίαν. — **ἡγεμόσυνα** (**ιερά**) (θυσία) διὰ τὴν (ἀσφαλῆ καὶ εὐτυχῆ) ὁδηγίαν. — **δρόμος**, ἐδῶ: στάδιον. — **προστατῶ** εἶμαι προϊστάμενος, διευθύνω. — **τὰ δέρματα** τῶν θυσιασθέντων ζῴων (ὡς ἄθλα διὰ τοὺς νικητάς). — **κάλλιστος** καταλληλότατος. — **δασὺς** (τόπος· θαμνώδης) (τόπος). — **ἀνιῶμαι** πονῶ.

§ 27 - 28. **ἀγωνίζομαι στάδιον** ἀγωνίζομαι εἰς τὸν ἀπλοῦν δρόμον (ἀπὸ τῆς ἀφετηρίας μέχρι τοῦ τέρματος). — **δόλιχος** μακρὸς δρόμος, ἑπταπλάσιος τοῦ **σταδίου**. — **παγκράτιον** ἀγὼν πάλης καὶ πυγμαγῆς συγχρόνως. — **καλὴ θέα** ὠραῖον θέαμα. — **καταβαίνω** κατέρχομαι εἰς τὸ στάδιον : λαμβάνω μέρος εἰς τοὺς ἀγῶνας. — **οἱ ἑταῖροι** οἱ συστρατιῶται. — **φιλονικία** ἄμιλλα. — **ἔθειον ἵπποι** ἐγένετο ἵπποδρομία. — **τὸ πρηνές** ἢ κατωφέρεια, ὁ κατήφορος. — **ἐλαύνω** τρέχω μετὰ τὸν ἵππον μου. — **ὑποστρέφω** (ἀμτβτ.) στρέφομαι ὀπίσω. — **πρὸς τὸν βωμόν** οὗτος ὁ βωμός, ἐπὶ τοῦ ὁποίου εἶχον γίνει αἱ θυσίαι, εἶχεν ὀρισθῆ ὡς ἀφετηρία καὶ τέρμα τοῦ ἀγῶνος. — **κάτω** εἰς τὴν κάθοδον, εἰς τὸν κατήφορον. — **κυλινδοῦμαι** κυλίομαι. — **τὸ ἰσχυρῶς ὄρθιον** ἢ λίαν ἀνωφερῆς θέσις, ὁ πολὺς ἀνήφορος. — **παρακέλευσις** παρόρμησις, ἐνθάρρυνσις.

(3, 1 - 13)

§ 1 - 3. ἀπιτέον εἶναι = ὅτι ἔδει ἀπιέναι. — ὀδοποιοῦμαι, ἐπὶ ὁδῶν : κατασκευάζομαι καταλλήλως πρὸς χρῆσιν. — τριταῖοι τὴν τρίτην ἡμέραν. — ἐξέτασις σὺν τοῖς ὄπλοις ἐπιθεώρησις τῶν στρατιωτῶν μετὰ τῶν ὄπλων των. — ἐγένοντο συνεποσώθησαν, ἀνῆλθον εἰς. — καὶ εἴ τις ἀπώλετο νόσῳ καὶ μερικοὶ ἐκ νόσου.

§ 4 - 6. διαλαμβάνουσι μοιράζουσι μεταξὺ των. — τὰ αἰχμάλωτα ἢ λεία, τὰ λάφυρα (αἰχμάλωτοι, ζῶα, σκεύη κ.κ.) ἀπὸ τῶν αἰχμαλώτων ἐκ τῆς πωλήσεως τῶν λαφύρων. — ἀργύριον χρήματα. — γίγνομαι, ἐπὶ χρημάτων : εἰσπράττομαι. — ἡ δεκάτη (μερίς) τὸ δέκατον μέρος. — ἐξεῖλον, ἀόρ. τοῦ ἐξαίρω (ξε) χωρίζω. — τὸ μέρος ἕκαστος φυλάττειν διὰ τὴν φυλάττειν ἕκαστος τὸ ἀναλογοῦν εἰς αὐτὸν μέρος. — Ἀσιναῖος ὁ ἐκ τῆς Ἀσίνης, πόλεως τῆς Λακωνικῆς. — τὸ τοῦ Ἀπόλλωνος μέρος τὸ ὀρισθὲν διὰ τὸν Ἀπόλλωνα μέρος (τῶν χρημάτων). — ἀνάθημα ἀφιέρωμα. — ἀνατίθημι ἀφιερώνω. — ὁ ἐν Δελφοῖς Ἀθηναίων θησαυρὸς ἦτο οἰκοδόμημα, εἰς τὸ ὅποιον ἐφυλάσσοντο τὰ προσφερόμενα ἐξ Ἀθηνῶν εἰς Δελφοὺς ἀφιερώματα· τοιοῦτους θησαυροὺς εἶχον ἐν Ὀλυμπίᾳ καὶ Δελφοῖς πολλαὶ πόλεις. — ἀπήει εἰς Β τὸ 394 π.Χ. (βλ. εἰσαγ.). — νεωκόρος ἐπιμελητὴς καὶ φύλαξ τοῦ ναοῦ. — ἐπιστέλλω παραγγέλλω. — χαριεῖσθαι. μέλλ. τοῦ χαρίζομαι τι εἶμαι ἀρεστὸς εἰς τινα.

§ 7 - 8. φεύγω εἶμαι ἐξόριστος. — θεωρῶ (τοὺς ἀγῶνας) παρίσταμαι ὡς θεατὴς εἰς τοὺς ἀγῶνας. — παρακαταθήκη τὸ ἐμπιστευθὲν χρήμα. — χωρίον κτήμα. — ὠνοῦμαι ἀγοράζω. — ἀνεῖλε, ἀόρ. τοῦ ἀναίρω χρησιμοδοτῶ. — ὁ θεός, ὁ ἐν Δελφοῖς Ἀπόλλων. — κόγχη κογχύλιον. — ἀγρευόμενα θηράσιμα (τὰ ὅποια κυνηγῶν δύναται τις νὰ συλλάβῃ).

§ 9 - 10. ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ ἀργυρίου μὲ τὰ ἱερὰ χρήματα. — δεκατεύω τι λαμβάνω τὸ δέκατον μέρος ἕκ τινος. — ὠραῖος ὁ παραγόμενος ἢ γινόμενος κατὰ τὴν κατάλληλον ὥραν (ἐποχὴν) τοῦ ἔτους : ὠριμος· τὰ ἐκ τοῦ ἀγροῦ ὠραία οἱ ὠριμοὶ καρποὶ τοῦ κτήματός του. — οἱ πολῖται δηλ. οἱ Σκιλλούντιοι. — πρόσχωρος γείτων. — οἱ σκηνοῦντες οἱ συμποσιάζοντες. — τραγήματα ξηροὶ καρποὶ (καρῦδια, ἀμύγδαλα, κ.τ.τ.). — τὰ θυόμενα ἀπὸ τῆς ἱερᾶς νομῆς τὰ θυσιαζόμενα ζῶα, τὰ ὅποια ἐλαμβάνοντο ἐκ τῶν ἱερῶν βοσκημάτων (δηλ. τῶν ζώων, τῶν ἀνηκόντων εἰς τὸ ἱερόν τῆς Ἀρτέμιδος). — λάχος μερίδιον. — Φολόη, ὄρος μεταξὺ Ἡλίδος καὶ Ἀρκαδίας. — σὺς ἄγριος χοῖρος. — δορκὰς ζαρκάδι.

§ 11 - 13. ἔστι κεῖται. — ἦ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ, διὰ τῆς ὁποίας. — ἐνι = ἐνεστι. — λειμῶν λιβάδι. — εὐωχοῦμαι, ἐπὶ ζώων : τρέφομαι ἀφθόνως. — εἴκασμαι εἶμαι ὅμοιος. — ξόανον ξύλινον ἄγαλμα. — ἱερός ἐστι τῆς Ἀρτέμιδος ἀφιερωμένος εἶναι εἰς τὴν Ἀρτεμιν. — τὸν ἔχοντα . . . καταθύειν = ὁ ἔχων . . . καταθυέτω — ἐκάστου ἔτους κάθε χρόνο. — τὸ περιττὸν τὸ περίσσευμα. — τῇ θεῷ μελήσει ἢ θεὰ θὰ φρονίση, δηλ. ἢ θεὰ θὰ τιμωρήσῃ αὐτόν.

(5, 7 - 25)

§ 7 - 9. φέρω πληρώνω. — δηῶ καταστρέφω. — προηγοῦ ἀγορεύω ἐξ ὀνόματός τινος. — δεινὸς λέγειν ἱκανὸς ρήτωρ. — συνησθησομένους, μέλλ. τοῦ συνήδομαι συγχαίρω. — πράγματα δυσχέρειαι, κίνδυνοι. — σεσωσμένοι παρεγένεσθε σῶοι ἐφθάσατε ἐδῶ. — πάσχω ἀγαθὸν τι ἀπολαύω, λαμβάνω καλὸν τι. — πῶποτε ποτὲ ἕως τώρα. — ὑπάρχω κάμνω ἀρχὴν, πρῶτος ἀρχίζω.

§ 10 - 12. ἀφαιροῦμαί τινά τι ἀφαιρῶ παρά τινός τι. — βία . . . οὐ πείθοντας μὲ τὴν βίαν καὶ ὄχι μὲ τὸ καλό. — οὐκ ἀξιοῦμεν ἀποδοκιμάζομεν. — Κορύλας, ἄρχων τῆς Παφλαγονίας.

§ 13 - 15. ἀγαπῶντες εὐχαριστημένοι. — χρήματα πράγματα, λάφυρα (ζῶα, αἰχμάλωτοι, τρόφιμα κ.τ.τ.). — ἄγω καὶ φέρω ἀρπάζω (καὶ παίρνω μαζί μου). — ἀνθ' ὧν ἐτίμησαν ἡμᾶς διὰ τὰς τιμὰς, τὰς ὁποίας μῶς ἔκαμαν. — ἀντιτιμῶ τιμῶ καὶ ἐγὼ (τὸν τιμῶντά με). —

ἀπέχομαι τῶν φίλων δὲν βλάπτω, δὲν πειράζω τοὺς φίλους. — ποίων τινῶν ἡμῶν ἔτυχον σὰν τί λογῆς ἀνθρώπους μᾶς ἤϋραν (καλοὺς ἢ καχοὺς).

§ 16 - 19. ὕβρει ἐξ ἀλαζονείας. — τὰ ἐκείνων = τὰ πράγματα ἐκείνων — αἰτιῶμαι κατηγορῶ. — ἄρμοστής διοικητής.

§ 20 - 21. ἴσθι προσκτ. τοῦ οἶδα. — οἱ κάμνοντες οἱ ἀσθενεῖς. — ἦ. . . ταύτη ὅπου... ἐκεῖ. — ἡμᾶς ἐδέχετο αὐτὸ τὸ χωρίον αὐτὴ ἀφ' ἑαυτῆς ἢ θέσις μᾶς ἐδέχετο (μᾶς ἐπέτρεπε νὰ εἰσέλθωμεν). — εἰμι ἐπὶ τινι εἶμαι εἰς τὴν ἐξουσίαν τινός. — κομίζομαι λαμβάνω μαζί μου. — εὖ ποιῶ εὐεργετῶ. — ἀντευποιῶ ἀνταποδίδω τὴν εὐεργεσίαν. — ἀλέξομαι ἀποκρούω.

§ 22 - 23. ὁ Παφλαγῶν ὁ ἡγεμὼν τῶν Παφλαγόνων. — συμπράττοντες αὐτῷ, δηλ. ταῦτα συμπράττω τινὶ τι βοθηθῶ τινα εἰς τι.

§ 24 - 25. χαλεπαίνω τινὶ τοῖς εἰρημένοις ὀργίζομαι ἐναντίον τινός διὰ τοὺς λόγους τοῦ. — παρέρχομαι λαμβάνω τὸν λόγον. — ξενίζω φιλοξενῶ. — τά τε ἄλλα καὶ καὶ μεταξύ ἄλλων καί. — ἀναπυνθάνομαι ζητῶ πληροφορίας.

ΒΙΒΛΙΟΝ ΕΚΤΟΝ

(1, 1 - 22, 24 - 33)

§ 1 - 3. **έν τῇ διατριβῇ** κατὰ τὸν χρόνον τῆς διαμονῆς των (ἐν Κοτυώροις). — **ζῶ ἀπὸ τῆς ἀγορᾶς** ζῶ ἀγοράζων τὰ τρόφιμα. — **λήζομαι** διαρπάζω. — **κλωπεύω** κλέπτω, ληστεύω. — **ἀποσκεδάννυμαι** διασκορπίζομαι μακρὰν ἀπὸ τινος μέρους, ἀπομακρύνομαι. — **πρόσω** μακρὰν. — **κακουργῶ** βλάπτω. — **πολεμικῶς ἔχω** ἐχθρικῶς διάκειμαι. — **ἵππους καὶ στολὰς καλὰς**, διὰ νὰ δώσουν αὐτὰ εἰς τοὺς στρατηγούς τῶν Ἑλλήνων ὡς δῶρα. — **δέχομαι τινα ἐπὶ ξένια** φιλοξενῶ τινα. — **παρακαλῶ** προσκαλῶ. — **δοκῶ** νομίζω. — **δικαιοτάτους εἶναι** (παρακαλεῖσθαι) = **δικαιότατον εἶναι** (παρακαλεῖν).

§ 4 - 6. **αἰχμάλωτοι βόες**) λαφυραγωγηθέντες (βόες). — **ιερεῖον** ζῆλον σφαζόμενον πρὸς θυσίαν, σφάγιον. — **εὐωχία ἀρκοῦσα** συμπόσιον πλοῦσιον. — **κατακείμενοι**, οἱ ἀρχαῖοι ἔτρωγον οὐχὶ καθήμενοι, ἀλλὰ κατακεκλιμένοι ἐπὶ χαμηλῶν κλινῶν καὶ στηριζόμενοι ἐπὶ τοῦ ἀριστεροῦ ἀγκῶνος. — **σκίμπους** χαμηλὴ κλίνη. — **κεράτινος** καμωμένος ἀπὸ κέρας (βοός). — **παιανίζω** ψάλλω τὸν παιᾶνα· ἐδῶ **παιᾶν** ᾄσμα ψαλλόμενον ἐν συμποσίοις πρὸς τιμὴν τοῦ Ἀπόλλωνος. — **πρὸς αὐλὸν** κατὰ τὸν ἦχον τοῦ αὐλοῦ· ὁ αὐλὸς ἦτο σωλὴν ὅμοιος πρὸς τὸ σημερινὸν κλαρινέτον· κατεσκευάζετο ἐκ καλάμου ἢ ἐκ μετάλλου καὶ εἶχε τρεῖς ἢ τέσσαρας ὀπάς· ἐνίοτε ἀπετελεῖτο ἐκ δύο σωλῆνων συνδεδεμένων ἀναμεταξύ των. — **ὄρχοῦμαι** χορεύω. — **ἄλλομαι** πηδῶ. — **κούφως** ἐλαφρῶς. — **παίω** κτυπῶ. — **τεχνικῶς πῶς** μὲ κάποιον τέχνην. — **ἀνεκραγον**, ἀόρ. τοῦ **ἀνακράζω** ἐκβάλλω δυνατὴν κραυγὴν (τρόμου). — **σκυλεύω** ἀφαιρῶ τὰ ὄπλα ἀπὸ τοῦ νεκροῦ. — **ἔξῃει**. ἐκ τοῦ κύκλου τοῦ χοροῦ. — **τὸν Σιτάλκαν**. πολεμικὸν ᾄσμα, τὸ ὁποῖον ἐξῆμνει τὸν βασιλέα τῶν Θρακῶν Σιτάλκαν.

§ 7 - 8. **Αἰνιᾶνες** (βλ. βιβλ. I, κεφ. 2, § 5 - 6, σελ. 116). —

Μάγνητες, ἐκ τῆς Θεσσαλικῆς χερσονήσου Μαγνησίας. — **καρπαία** (δηλ. ὄρχησις), εἶδος ἀγροτικῆς χοροῦ. — **ὁ μὲν εἰς μὲν** (ἐκ τῶν χορευτῶν). — **παρὰ τίθεμαι τὰ ὄπλα** θέτω τὰ ὄπλα μου πλησίον μου κατὰ γῆς. — **πυκνὰ συχνά**. — **ληστής δὲ ἄλλος δὲ** (χορευτῆς) προσποιούμενος, ὅτι εἶναι ληστής. — **προορῶ** βλέπω ἐμπρός μου. — **ἀπαντῶ ὀρμῶ** (κατὰ τινος). — **δήσας**, ἀφ. τοῦ δῶ (-έω). — **τῷ χειρε** = τὰς χεῖρας — **ἐλαύνω** ὁδηγῶ.

§ 9 - 11. **πέλτη** μικρὰ ἐλαφρὰ ἀσπίς. — **τοτέ μὲν . . . τοτέ δὲ** ἄλλοτε μὲν . . . ἄλλοτε δέ. — **ὡς δύο ἀντιταττομένων**, μιμούμενος μιμούμενος μάχην πρὸς δύο δῆθεν ἀντιπάλους. — **δινοῦμαι** περιστρέφομαι. — **ἐκκυβιστῶ** κἀνω τοῦμπες. — **ὄψις** θέαμα. — **τὸ περσικὸν ὀρχοῦμαι** χορεύω τὸν περσικὸν χορὸν. — **ὀκλάζω** κάμπτω τὰ γόνατα. — **ἐξανίσταμαι** σηκώνομαι. — **ἦσαν ἐβάδιζον** τίνος ρῆμ. ; — **ἐνόπλιος** ρυθμὸς ρυθμὸς τῆς ἐνόπλου ὀρχήσεως. — **αὐλοῦμαι** συνοδεύομαι ὑπὸ αὐλοῦ. — **οἱ θεοί**, ἐδῶ : οἱ ναοὶ τῶν θεῶν. — **πρόσοδος** ἱερὰ πομπή (εἰς τὸν ναὸν μὲ χοροὺς καὶ ἄσματα).

§ 12 - 13. **δεινὰ ποιοῦμαι** θεωρῶ ὡς φοβερὰ, ἐκπληκτικά : ἐκπλήττομαι. — **ὄρχηστρίς** χορεύτρια. — **ἐνσκευάζω** ἐνδύω, στολιζῶ. — **πυρρίχη** ἐνόπλιος χορὸς. — **ἐλαφρῶς** μὲ εὐκινήσιαν. — **κρότος** (**χειρῶν**) χειροκροτήματα.

§ 14 - 16. **προσάγω** παρουσιάζω. — **ἀναβαίνω** ἐπιβιβάζομαι. — **ἡμέραν καὶ νύκτα** μίαν ἡμέραν καὶ μίαν νύκτα. — **πνεῦμα** καλὸν ἄνεμος οὐριος. — **ὀρμίζομαι** ἀγκυροβολῶ. — **Ἄρμηνη**, λιμὴν τῆς Σινώπης. — **μέδιμνος**, μέτρον χωρητικότητος στερεῶν = 38 περίπου ὀκ. (52 1/2 λίτρ.). — **κεράμιον**, μέτρον χωρητικότητος ὑγρῶν = 30 περίπου ὀκ. (39 λίτρ.). — **ἦλθε**, ἐκ Βυζαντίου, ὅπου εἶχεν ἀποσταλῆ, διὰ τὴν ζήτησιν πλοῖα ἀπὸ τὸν ναύαρχον τῶν Λακεδαιμονίων Ἀναξίβιον. — **μισθοφορὰ** μισθός.

§ 17 - 18. **εἰσῆι** αὐτοὺς ἤρχετο εἰς τὸν νοῦν των. — **ὅπως ἂν ἀφίκοιντο** πῶς ἦτο δυνατόν νὰ φθάσουν. — **χρῶμαι τῷ στρατεύματι** διοικῶ, χρησιμοποιοῦ τὸ στράτευμα. — **λανθάνω τι** μένω ἀπαράτητος ὡς πρὸς τι, κάμνω τι χωρὶς νὰ ἐννοηθῶ. — **μᾶλλον** εὐκο-

λώτερον. — φθάνω προλαμβάνω. — ὑστερίζω καθυστερῶ, βραδύνω. — τὸ δόξαν τῷ ἐνὶ τὸ ὑπὸ τοῦ ἐνὸς ἀποφασισθέν, ἢ ἀπόφασις τοῦ ἐνὸς. — περαίνομαι ἐκτελοῦμαι. — ἐκ τῆς νικώσης (δηλ. γνώμης) κατὰ πλειοψηφίαν.

§ 19 - 21. τρέπομαι ἐπὶ τινα στρέφομαι πρὸς τινα (διὰ νὰ τὸν παρακινῶσω). — γινώσκω φρονῶ. — ἐνδείκνυμαι δεικνύω, δίδω ἐνδείξεις. — ἐπειθεν προσεπάθει νὰ πείσῃ. — ὑποστῆναι, ἀύρ. τοῦ ὑφίσταμαι ἀναλαμβάνω. — τῇ μὲν ἀφ' ἐνὸς μὲν. — ἐνθύμημα σκέψις. — ἐπῆρην, πρτκ. τοῦ ἐπαίρω παρακινῶ. — αὐτοκράτωρ ἄρχων ἀπόλυτος, μόνος ἄρχων. — ἐνθυμοῦμαι σκέπτομαι. — ὅπη ἔξει πῶς θ' ἀποβῆ. — προειργασμένος ἀποκτηθεὶς πρότερον. — ἀποβάλλω χάνω. — ἀποροῦμαι εὐρίσκομαι εἰς ἀμηχανίαν : δὲν ἤξεύρω, τί νὰ κάμω.

§ 22 - 24. ἀνακοινῶ τινι ζητῶ τὴν συμβουλὴν τινος, ἐρωτῶ τινα. — παρίσταμαί τι διατάσσω νὰ φέρουν τι πλησίον μου. — δύο ἱερεῖα, ἕνα εὐθὺς προσφέρει δευτέρην θυσίαν, ἐὰν ἡ πρώτη δὲν ἀποβῆ εὐνοϊκῆ. — διαφανῶς ὀλοφάνερα. — σημαίνω δεικνύω διὰ σημείων, συμβουλεύω. — προσδέομαι τινος ἐπιζητῶ τι.

§ 25 - 28. προβάλλομαι προτείνω. — ἐπιψηφίζω θέτω τὸ ζήτημα εἰς ψηφοφορίαν. — εἶπερ ἀφοῦ βέβαια. — χάριν ἔχω ὑμῖν σᾶς ὀφείλω εὐγνωμοσύνην : σᾶς εὐχαριστῶ. — δοῦναί μοι νὰ μοῦ δώσουν τὴν εὐκαιρίαν. — προκρίνω προτιμῶ. — ἤττον δυσκολώτερον. — τυγχάνω ἐπιτυγχάνω. — δέομαι τι ἔχω ἀνάγκην τινά, χρειάζομαι τι. — οὐ πάνυ τι οὐδόλως. — πολεμοῦντες, τὸν Πελοπον. πόλεμον. — ὠμολόγησαν, κατὰ τὴν εἰρήνην τοῦ 404 π.Χ. — πέρα μακρότερον. — ἄκυρος ἄνευ κύρους, ἀνίσχυρος, μικρός. — ποιεῖν ὅτι προσπαθῶ νὰ καταστήσω. — σωφρονίζομαι ἔρχομαι εἰς φρόνησιν, τιμωροῦμαι.

§ 29. ἐννοῶ σκέπτομαι. — ἴστε προστκ. τοῦ οἶδα. — ἄχθομαι δυσχεραστοῦμαι.

§ 30 - 31. σύνδειπνος ὁ συνδειπνῶν, συνδαιτυμῶν. — συμποσάρχος πρόεδρος τοῦ συμποσίου· οὗτος ἐκλεγόμενος ὑπὸ τῶν συμπο-

τῶν διηύθουε τὰ τοῦ συμποσίου, ὠριζε δηλ. πόσον καὶ ποίου εἴδους οἶνον νὰ πίνουν, ποῖα παιγνίδια νὰ παίζουν, ποῖα ἄσματα νὰ ψάλλουν κ.τ.τ. — **λοχαγῶ** εἶμαι λοχαγός. — **ὡς ἔοικε** ὡς φαίνεται. — **ὡς εὖ εἰπόντος τοῦ Ἁγασίου** ἐπειδὴ, κατὰ τὴν γνώμην των, καλῶς ὠμίλησεν ὁ Ἁγ. — **ἀναθορυβῶ** μὲ θορυβώδεις φωνὰς ἐπιδοκιμάζω. — **πλείονος ἐνδέον** = ὅτι πλείονος ἐνδέοι· **πλείονος ἐνδεῖ** ὑπάρχει ἀνάγκη σπουδαιότερων ἐπιχειρημάτων. — **παρέρχομαι** λαμβάνω τὸν λόγον. — **ὡς πάνυ εἰδῆτε** (τοῦ οἶδα) ἵνα βεβαιωθῆτε. — **ὀμνύω ὑμῖν θεοὺς πάντας καὶ πάσας** σᾶς ὀρκίζομαι εἰς ὅλους τοὺς θεοὺς καὶ εἰς ὅλας τὰς θεάς. — **ἤ μὴν** βεβαίως. — **ἐπιτρέπω** ἀναθέτω. — **τὰ ἱερά** ἡ θυσία. — **ιδιώτης** ἄπειρος (τῆς μαντικῆς).

§ 32 - 33. **ἐὰν πλοῦς ἢ ἐὰν εἶναι οὐριος ἄνεμος πρὸς πλοῦν.** — **ἀνάγομαι** ἀποπλέω. — **Ἡράκλεια**, παράλιος πόλις τῆς Βιθυνίας παρὰ τὸν Εὐξείνιον. — **κατέχω** προσορμίζομαι.

ΒΙΒΛΙΟΝ ΕΒΔΟΜΟΝ

(1, 2 - 31)

§ 2 - 4. **μισθοφορὰ** μισθός. — **ἀπαλλάττομαι** ἀποχωρῶ, ἀποσύρομαι.

§ 5 - 6. **συμπροθυμοῦμαι** προθύμως ἐνεργῶ καὶ ἐγώ. — **μεταμέλει μοι** μετανοῶ. — **τελῶ** πληρώνω. — **τελείτω**, ὁ Σεύθης, ὅστις θὰ ὑπεσχέθη χρηματικὴν ἀμοιβὴν εἰς τὸν Ξ., ἂν οὗτος συνήργει εἰς τὴν διάβασιν τοῦ στρατεύματος. — **οἱ ἐπικαίριοι** τὰ σπουδαιότερα πρόσωπα ἐν τῷ στρατῷ (δηλ. οἱ στρατηγοὶ καὶ λοχαγοί). — **προσφέρομαι** (συμπερι) φέρομαι.

§ 7 - 10. **κηρύττω** διὰ κήρυκος παραγγέλλω. — **ὡς ἀποπέμφων** διότι δῆθεν εἶχε σκοπὸν νὰ στείλῃ αὐτοὺς ὑπίσω (εἰς τὴν πατρίδα των). — **ἀριθμὸν ποιῶ** ἀριθμῶ. — **ἄχθομαι** δυσαρεστοῦμαι. — **ἐπισιτίζομαι εἰς τὴν πορείαν** προμηθεύομαι τροφίμα διὰ τὴν πορείαν. — **ἀσπάζομαι** ἀποχαιρετιζῶ. — **ὡς ἀποπλευσόμενος** διότι εἶχε σκοπὸν νά... — **αἰτίαν ἔχω** κατηγοροῦμαι. — **αἰτιῶμαι** κατηγορῶ. — **ἀθυμῶ πρὸς τὴν ἔξοδον** δὲν ἔχω ὄρεξιν νὰ ἐξέλθω. — **ὡς συμπορευσόμενος** προσποιούμενος, ὅτι θά... — **ἔξω γίγνομαι** ἐξέρχομαι (ἐδῶ : ἐκ τοῦ Βυζαντίου). — **διαπράττομαι** τι κανονίζω τι.

§ 11 - 14. **τὴν ταχίστην** (ὀδὸν) τάχιστα. — **προσανειπεῖν** νὰ κηρύξουν προσέτι τοῦ ρ. **προσαναγορεύω**. — **ἑαυτὸν αἰτιάσεται** θὰ ἔχη νὰ κατηγορῇ τὸν ἑαυτὸν του (κατόπιν, ὅταν θὰ τιμωρηθῇ). — **ἄρδην** ἐντελῶς. — **συγκλείω** κλείω καλῶς. — **μοχλὸς** ξύλον παχὺ τιθέμενον ὀπισθεν τῆς θύρας ἀπὸ τοῦ ἐνὸς παραστάτου μέχρι τοῦ ἄλλου (ἀμπάρα). — **πυρὸς** σιτᾶρι. — **Κυνίσκος**, Σπαρτιάτης ἀρμυστής ἐν Χερρονήσῳ. — **ἐπακούω** ἀκούω μακρόθεν. — **διαγγέλλω** δι' ἀγγελιαφόρου γνωστοποιῶ. — **πυνθάνομαι** ζητῶ πληροφορίας. — **Ἱερὸν ὄρος**, ὄρος τῆς Θράκης. — **κύκλω** (τοῦ ὄρους) περὶ τὸ ὄρος.

§ 15 - 17. κόπτω κρούω, κτυπῶ. — **κατασχίζω** σπάζω, κάνω κομμάτια. — **χηλή** λίθοι προβεβλημένοι ἔμπροσθεν τοῦ τείχους πρὸς προφύλαξιν αὐτοῦ ἀπὸ τῶν κυμάτων (μῶλος). — **ἔνδον** ἐν τῇ πόλει. — **τὰ πράγματα** τὰ συμβαίνοντα. — **διακόπτω** συντρίβω, θραύω. — **ἀναπετάννυμι** ἀνοίγω. — **εἰσπίπτω** εἰσορμῶ.

§ 18 - 20. **ἀνήκεστος** ἀθεράπευτος, ἀνεπανόρθωτος. — **ὄχλος** πλῆθος (στρατιωτῶν). — **ἔνδον**, ἐδῶ : εἰς τὰ σπίτια των. — **καθέλω** σύρω ἐκ τῆς ξηρᾶς εἰς τὴν θάλασσαν. — **Ἐτεόνικος**, Λακεδαιμόνιος ὑποστράτηγος τοῦ Ἀναξιβίου. — **ἀποφεύγω** καταφεύγω. — **σχεῖν** (τοῦ **ἔχω**) νὰ ἀναχαιτίσουν, νὰ ἐμποδίσουν (ἀπὸ διαρπαγῶν κ.τ.τ.).

§ 21 - 24. **προσπίπτω** τινὶ προστρέχω, τροχάδην προσέρχομαι πρὸς τινα. — **ἔξεστί σοι** δύνασαι, ἔχεις εὐκαιρίαν. — **ἀνὴρ γίγνομαι** φαίνομαι (σπουδαῖος) ἀνὴρ. — **ὀνήσαις**, ἄορ. εὐκτ. τοῦ **ὀνίνημι** ὠφελῶ. — **τίθεμαι τὰ ὄπλα ἐν τάξει** παρατάσσομαι. — **παρεγγυῶ** παραγγέλλω, διατάσσω. — **εἰς ὀκτῶ ἐγένοντο** παρετάχθησαν εἰς βᾶθος ὀκτῶ ἀνδρῶν (εἰς ὀκτῶ σειράς). — **ἐπὶ τὸ κέρας ἐκάτερον** καὶ εἰς τὴν μίαν πτέρυγα καὶ εἰς τὴν ἄλλην. — **παρεδεδραμηέεσαν** ὑπερσυντλκ. τοῦ **πατρατρέχω** προστρέχω. — **τὸ χωρίον ὡς** (ἐπιτατ.) **κάλλιστον ἐκτάξασθαί ἐστι** τὸ μέρος (ὅπου παρετάχθησαν οἱ στρατιῶται) εἶναι κατ' ἐξοχὴν κατάλληλον εἰς παράταξιν στρατεύματος.

§ 25. **ἔκειτο τὰ ὄπλα** εἶχε γίνοι ἢ παράταξις. — **κατηρεμίζω** κάμνω τινὰ ἐντελῶς ἤρεμον, καθησυχάζω, καταπραῦνω. — **θαυμάζω** παραξενεύομαι. — **χαρίζομαι τῷ θυμῷ** παρασύρομαι ὑπὸ τῆς ὀργῆς μου. — **τιμωροῦμαι** τινα **τῆς ἐξαπάτης** ἐκδικοῦμαι τινα διὰ τὴν ἀπάτην. — **ἐντεῦθεν** μετὰ ταῦτα, κατόπιν.

§ 26 - 27. **ἀποδεδειγμένοι** κεκρηρυγμένοι. — **εἰκάζω** συμπεραίνω. — **νῦν δὴ** πρὸ ὀλίγου, τώρα δά. — **ἔρχομαι εἰς τὸν πόλεμον** ἀρχίζω τὸν πόλεμον. — **νεώριον** τόπος ἐστεγασμένος παρὰ τὴν θάλασσαν, ὅπου ἐφυλάσσοντο τὰ πλοῖα καὶ πάντα τὰ εἰς αὐτὰ ἀνήκοντα σκευή : ναύσταθμος. — **ἐν τῇ ἀκροπόλει** τότε — κατὰ τὴν ἔκρηξιν τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου — ὑπῆρχον ἐν αὐτῇ 6.000 τάλαντα. — **πρόσοδος** εἰσόδημα. — **τὰ ἔνδημα** οἱ φόροι τοῦ ἐσωτερικοῦ (δηλ. τῆς Ἀττικῆς). — **ὑπερορία** (γῆ) ἡ ἔξω τῶν συνόρων (τῆς Ἀτ-

τικῆς) χώρα : ἡ χώρα τῶν συμμάχων. — καταπολεμῶ διὰ πολέμου καταβάλλω, ὀλοσχερῶς νικῶ.

§ 28. τότε δηλ. κατὰ τὸν Πελοπονν. πόλεμον. — προσγίγνομαι τινι προστίθεμαι εἰς τινα. — πολεμιώτατος μέγιστος ἐχθρός. — ὁ ἄνω βασιλεὺς ὁ βασιλεὺς τῶν Περσῶν. — ὃν ἤλθομεν ἀφαιρησόμενοι κατὰ τοῦ ὁποίου ἐξεστρατεύσαμεν, διὰ τὸ νὰ ἀφαιρέσωμεν παρ' αὐτοῦ. — τούτων δὴ πάντων ὁμοῦ ὄντων ὅταν λοιπὸν ὅλοι αὐτοὶ εἶναι ἡνωμένοι (συμμαχοῦν) καθ' ἡμῶν. — περιγίγνομαι ὑπερισχῶ.

§ 29 - 31. μαίνομαι εἶμαι τρελλός. — εἰ ἀφοῦ. — καὶ ταῦτα καὶ μάλιστα. — κρατῶ εἶμαι νικητής. — ἐκπορθῶ λεηλατῶ, διαρπάζω. — πρὶν ἐπιδεινῆ προτοῦ ζήσω καὶ ἴδω. — μυρίαί ἀναρίθμητοι, ἄπειροι. — κατὰ τῆς γῆς γίγνομαι χώνομαι μέσα εἰς τὴν γῆν ὑποκάτω. — τῶν δικαίων τυγχάνω εὐρίσκω τὸ δίκαιόν μου. — γοῦν τοῦλάχιστον. — οὐδὲν βίαιον ποιήσοντες ἔχι διὰ τὸ νὰ διαπράξωμεν βίαια ἔργα. — εὐρίσκομαι εὐρίσκω (ἐπιτυγχάνω) διὰ τὸν ἑαυτὸν μου.

(3, 1 - 33)

§ 1 - 2. δεξιὰς δόντες καὶ λαβόντες ἀφοῦ ἀντήλλαξαν χειρῶν : ἀφοῦ συνῆψαν συνθήκην. — γίγνομαι ἐπὶ στρατοπέδῳ φθάνω εἰς τὸ στρατόπεδον. — πλὴν οἱ Νέωνος ὁ Νέων μαζί με ὀκτακοσίους περίπου ἄνδρας εἶχεν ἀποσυρθῆ ἀπὸ τὸ στρατεύμα καὶ εἶχε στρατοπεδεύσει χωριστά.

§ 3 - 6. αὐτός = ὁ αὐτός. — κρατῶ τινος γίνομαι κύριος τινος. — ἐξαπατήσασθαι = ἐξαπατηθήσασθαι. — περιορῶ παραβλέπω, ἀνέχομαι. — νυνὶ τώρα δά. — τοῦτο βουλευσέσθε θὰ ἀποφασίσετε περὶ τούτου (ἂν δηλ. πρέπει νὰ ὑπακούσετε εἰς τὸν Ἀρίσταρχον ἢ νὰ μεταβῆτε εἰς τὸν Σεύθην). — εἰς τὰ ἐπιτήδεια ἐκεῖ, ὅπου ὑπάρχουν τρῆφιμα (δηλ. εἰς τὰς παρὰ τὸ Βυζάντιον κώμας). — οἱ ἡττους οἱ ἀσθενέστεροι, οἱ μὴ δυνάμενοι νὰ ἀντεπεξέλθουν (κάτοικοι τῶν κωμῶν). — ὅ,τι τις ἡμῶν δεῖται εἰς τί μᾶς χρειάζεται καθένας (ἀπὸ τοὺς δύο). — ὅτω δοκεῖ ὅστις ἐγκρίνει, ἐπιδοκιμάζει. — ἀράτω ἄορ. προσκτ. τοῦ αἴρω ὑψώνω. — τὸ ἡγούμενον τὸ προπορευόμενον τμήμα (τοῦ στρατοῦ) : ἡ πρωτοπορία (τοῦ στρατοῦ).

§ 7 - 9. **ἔπειθον** = ἐπειρῶντο πείθειν (αὐτούς). — ἀποτρέπομαι ἐπιστρέφω. — ὅσον περίπου. — προσελαύνω πλησιάζω. — ὅτι πλειστών ἀκουόντων ἐνώπιον ὅσον τὸ δυνατὸν περισσοτέρων ἀχροατῶν. — κῶμαι ἀθροαί κῶμαι (κείμεναι) ὄχι μακρὰν ἢ μία ἀπὸ τὴν ἄλλην.

§ 10 - 12. **δέομαι ὑμῶν** πρβλ. § 6 « ὅ,τι ἡμῶν δεῖται ». — **κυζικηνός** νόμισμα ἴσης ἀξίας μὲ τὸν δαρεικόν. — **τὰ νομιζόμενα** τὸν συνήθη μισθὸν (δηλ. εἰς ἕκαστον μὲν λοχαγὸν δύο κυζικηνοὺς κατὰ μῆνα, εἰς ἕκαστον δὲ στρατηγὸν τέσσαρας). — **ἔξω ἐκτός, πλήν.** — **τιμῶ** ἀνταμείβω. — **διατίθεμαι** πωλῶ. — **χειροῦμαι** καταβάλλω, ὑποτάσσω. — **ἀπὸ θαλάττης**, δηλ. τῆς Προποντίδος. — **οὐδαμῇ** εἰς κανὲν μέρος. — **πολλαχῇ** εἰς πολλὰ μέρη.

§ 13 - 14. **δίδωμί τινι λέγειν** ἐπιτρέπω εἰς τινὰ νὰ ὁμιλήσῃ. — **κατὰ ταῦτα** κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον, ὁμοίως. — **παντὸς ἀξία** παντὸς λόγου ἀξία, ἀξιόλογα. — **διαγίγνομαι ἐν φιλίᾳ χώρᾳ** διαμένω εἰς φιλικὴν χώραν. — **προσλαμβάνω** λαμβάνω προσέτι, ἐπὶ πλεόν. — **εὐρημα** κέρδος ἀνέλπιστον. — **ἀντιλέγω** ἔχω ἄλλην γνώμην. — **ἐπιψηφίζω ταῦτα** θέτω τὸ ῥήτημα τοῦτο εἰς ψηφοφορίαν.

§ 15 - 17. **σκηνῶ** ἐδῶ = εὐωχοῦμαι τρώγω καὶ πίνω καλῶς. — **πλησίον** δηλ. τῶν κωμῶν, εἰς τὰς ὁποίας κατεσκήνουν οἱ Ἕλλ. — **ἐπὶ θύραις** παρὰ τὰς θύρας (τῆς ἐν τῇ κώμῃ κατοικίας τοῦ Σεύθου). — **ὡς ἐπὶ δεῖπνον παριόντες** ἐτοιμαζόμενοι νὰ εἰσέλθουν διὰ τὸ δεῖπνον. — **Μαρωνείτης** ὁ ἐκ τῆς Μαρωνείας, πόλεως τῆς Θράκης. — **Παριανοί** κάτοικοι τοῦ Παρίου, πόλεως ἐπὶ τῆς ἀσιατικῆς παραλίας τῆς Προποντίδος. — **διαπράττομαι φιλίαν πρὸς τινὰ** συνάπτω φιλίαν μετὰ τινος. — **᾽Οδρύσαι**, λαὸς Θρακικός. — **ἄνω** εἰς τὰ μεσόγεια, εἰς τὰ ἐνδότερα (τῆς Θράκης). — **ἄμεινον διακείσεται** (ἀπρὸς.) ὑμῖν θὰ εἶναι καλύτερα διὰ σᾶς. — **πρόσω** μακρὰν.

§ 18 - 20. **αὐθις δὲ** ἔπειτα δέ. — **ἔκπωμα** ποτήριον. — **τάπις** -ιδος τάπησ. — **νομιζέται** συνήθεια εἶναι. — **δωροῦμαι** χάμνω (προσφέρω) δῶρα. — **καταγαγεῖν** ὁ Τιμασίων ἦτο ἐξόριστος (περὶ τοῦ ρ. **κατάγω** βλ. βιβλ. I, κεφ. 1, § 6 - 7 σελ. 114). — **τείχη** ὠχυρωμέ-

νοι τόποι, φρούρια. — ὡσπερ και ἄλλοι τῶν ὑμετέρων, ὁ Ἡρακλείδης ὑπονοεῖ τὸν Ἀλκιβιάδην. — χώρα γῆ, κτῆμα. — ἀξιόν (ἔστι) = πρέπον (ἔστι ἀρμόζει. — πείσει, μέλλ. τοῦ πάσχω· πάσχω ἀγαθὸν ἀπολαύω, λαμβάνω καλόν. — εἰ μὴ (κατόπιν ἀρνήσεως) παρὰ μόνον. — παῖς δοῦλος, ὑπηρέτης. — ἐφόδιον τὰ ἀναγκαιοῦντα ὕδοιπορικὰ ἔξοδα.

§ 21 - 22. οἱ κράτιστοι οἱ πρῶτιστοι, οἱ διαπρεπέστατοι. — τρίπους - οδος, τραπέζι μὲ τρεῖς πόδας. — κρέα νενεμημένα κρέατα κομματιασμένα. — ζυμίτης ἔνζυμος. — προσπεπερονημένοι (τοῦ προσπερονῶμαι πρὸς τοῖς κρέασι καρφωμένοι (περασμένοι) μαζί μὲ τὰ κρέατα εἰς ὄβελους. — αἱ τράπεζαι, δηλ. οἱ τρίποδες. — κατὰ τοὺς ξένους πρὸ τῶν ξένων. — νόμος συνήθεια. — ἀναιροῦμαι σηκώνω, λαμβάνω. — διακλῶ (-άω) κόπτω. — κατὰ μικρὸν εἰς μικρὰ τεμάχια. — ῥιπτῶ -έω) - ῥίπτω. — κατὰ ταυτὰ (βλ. § 13). — καθ' οὓς πρβλ. « κατὰ τοὺς ξένους ».

§ 23 - 25. φαγεῖν δεινὸς φοβερὸς φαγεῖν. — διαρριπτῶ ρίπτω ἐδῶ και ἐκεῖ, διανέμω. — ἐῷ τι χαίρειν ἀφήνω κάτι νὰ πάη στο καλὸ, ἀδιαφορῶ περί τινος. — ὄσον τριχοίνικον ἄρτον ἄρτον περίπου τριῶν χοινίκων ἢ χοῖνιζ μέτρον χωρητικότητος στερεῶν = 315 δράμια σημερινά ἢ μία χοῖνιζ σίτου ἦτο τὸ καθημερινὸν σιτηρέσιον ἀνδρός. — κέρας ποτήριον ἐκ κέρατος. — σχολάζω κάθημαι ἀργός, δὲν κάμνω τίποτε. — οὐδέπω σχολάζω) δὲν εὐκαιρῶ ἀκόμη.

§ 26 - 28. αἰρῶ συλλαμβάνω. — φιάλη πλατὺ και ἀβαθεὸς ποτήριον.

§ 29 - 31. ἀποροῦμαι εὐρίσκομαι εἰς ἀμηχανίαν : δὲν ἤξεύρω, τί νὰ κάμω. — δίφρος κάθισμα ἄνευ ἐρεισινώτου, « σκαμνί ». — δρέγω προτείνω, προσφέρω. — ἐταῖρος σύντροφος. — οὐδέν σε προσαιτῶ οὐδέν ζητῶ ἐπὶ πλέον παρὰ σοῦ. — προῖεμαι προσφέρω τὸν ἑαυτὸν μου, ἀφοσιοῦμαι. — προκινδυνεύω ὑπὲρ τινος ὑπομένω κινδύνους ὑπὲρ τινος. — ἀπολαμβάνω λαμβάνω ὀπίσω, ἀνακτῶ. — κτήσει, μέλλ. τοῦ κτῶμαι. — κατακτῶμαι ἀποκτῶ διὰ τὸν ἑαυτὸν μου ἐντελῶς : ἔχω ὑπὸ τὴν πλήρη κατοχὴν μου. — παρέσονται πρὸς σέ θὰ ἔλθουν πρὸς σέ. — συνεκπίνω τινὶ πίνω συγχρόνως μὲ κάποιον ὄλον (τὸ ποτόν).

§ 32 - 33. κέρασι. . οἷοις σημαίνουσι με τοιαῦτα κέρατα, με τὰ ὅποια δίδονται ἐν τῷ στρατοπέδῳ σημεῖα. — **σάλπιγγες ὠμοβό-
εiai** σάλπιγγες καμωμένοι ἀπὸ ἀκατέργαστον βόειον δέριμα· αὐταὶ ἦσαν εἶδος τι ἀσκαύλου ἢ γάϊδας. — **οἶος μαγάδιδι** ὅπως με τὴν μά-
γαδιν ἢ μάγαδις ἦτο μουσικὸν ὄργανον με εἴκοσι χορδὰς, εἶδος ἄρ-
πας. — **ἀνακράζω πολεμικὸν** ἐκβάλλω πολεμικὴν κραυγὴν. — **ἐξάλ-
λομαι** ἀναπηδῶ. — **ἐλαφρῶς** με εὐκινήσιαν.

(8, 1 - 8, 24)

§ 1 - 4. **Λάμφακος**, πόλις τῆς Τρωάδος παρὰ τὸν Ἑλλήσπον-
τον. — **Φλειάσιος** ὁ ἐκ τοῦ Φλειοῦντος, πόλεως τῆς βορείου Πελο-
ποννήσου. — **συνήδομαι τινι** συγχαίρω τινά. — **χρυσίον** χρήματα. —
ἐπομόσας εἶπε ἐβεβαίωσε μεθ' ὄρκου. — **ἦ μὴν** τῷ ὄντι, ἀληθῶς. —
ἐφόδιον (βλ. κεφ. 3, § 18 - 20, σελ. 164). — **ἀπόδοιτο**, ἀόρ. τοῦ
ἀποδίδομαι πωλῶ. — **ἃ ἀμφ' αὐτὸν εἶχε**, δηλ. τὰ περιττὰ ἐνδύ-
ματα, σκευή, ὅπλα. — **παρίσταμαι τινα** προσκαλῶ τινα, ὅπως παρα-
στῆ. — **τὰ ἱερά** τὰ σπλάγχχνα τῶν σφαγίων. — **σύ σαυτῶ**, ὑπονοεῖ τὸν
ἀφιλοχρήματον χαρακτῆρα τοῦ Ξεν. — **μειλίχιος** πρᾶος, εὐμενής. —
οἴκοι, δηλ. ἐν Ἀθήναις. — **δλοκαυτῶ** προσφέρω θυσίαν διὰ τοῦ πυ-
ρὸς ἀπὸ θύματα ὀλόκληρα. — **σunoίσειν**, μέλλ. τοῦ **συμφέρει**· συμ-
φέρει ἐπὶ τὸ βέλτιον ἀποβαίνει εἰς καλόν.

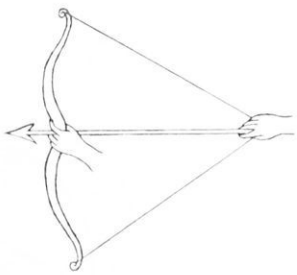
§ 5 - 6. **Ἵοφρύνιον**, πόλις τῆς Τρωάδος. — **πᾶτριος νόμος** συν-
ήθεια τῆς πατρίδος. — **καλλιερῶ** ἔχω εὐνοϊκὰ σημεῖα ἐν τῇ θυσίᾳ. —
Βίων καὶ Ναυσικλείδης, ἀποσταλέντες ὑπὸ τοῦ Θίβρωνος. — **ξε-
νοῦμαι τινι** φιλοξενοῦμαι ὑπὸ τινος. — **πεπρακέναι**, πρkm. τοῦ **πω-
λῶ**. — **λύομαι** ἐξαγοράζω.

§ 7 - 8. **Ἴδη**, ὄρος τῆς Τρωάδος. — **Ἄντανδρος**, πόλις τῆς
Τρωάδος. — **Ἄδραμύτιον**, πόλις τῆς Μυσίας. — **Κυτώνιον** αἱ σημε-
ριναὶ Κυδωνίαι (τουρκ. Ἀϊβαλί). — **Κάϊκος**, ποταμὸς τῆς Μυσίας
καὶ Λυδίας. — **καταλαμβάνω Πέργαμον** φθάνω εἰς τὴν Π.

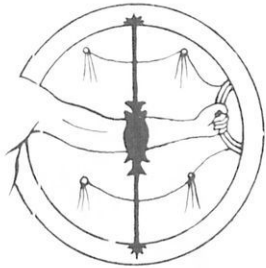
§ 24. **συμμείξας**, ἀόρ. τοῦ **συμμίγνυμι** τί τινι συνενώνω τι
μέ τι.

Δόρυ

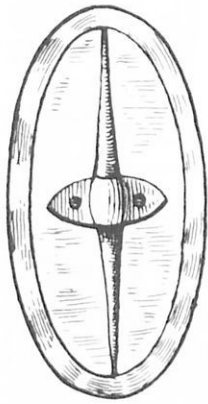
Τόξον

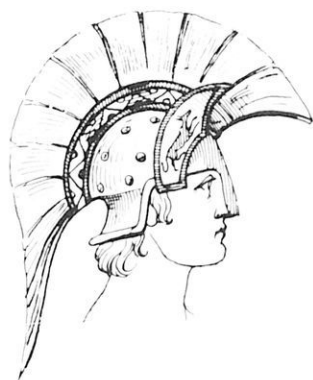
Ἄσπις στρογγύλη

Ἄκόντιον

Ἄσπις ῥοσειδής

Κράνη

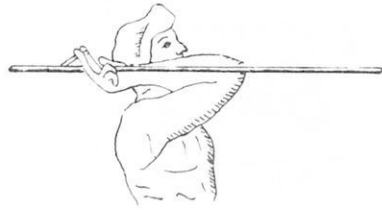
Θώραξ

Κνημῖς

Πελταστής

'Ακονιστής

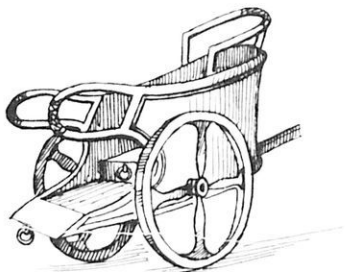
Σφενδονήτης

Τοξότης

'Οπλίτης

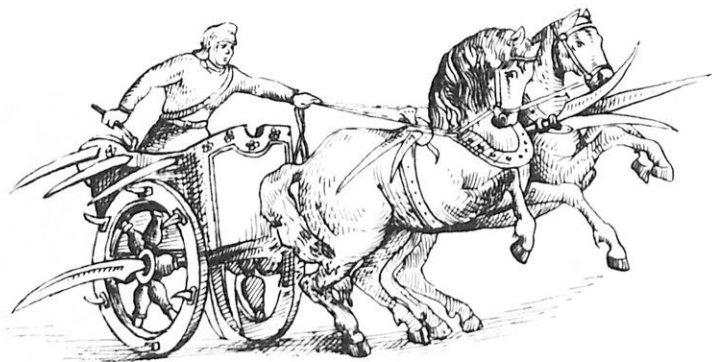
"Άρμα

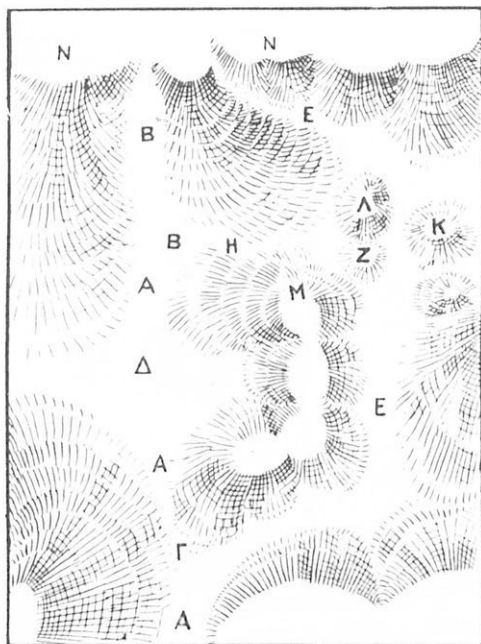
"Άμαξα

Δαρείος

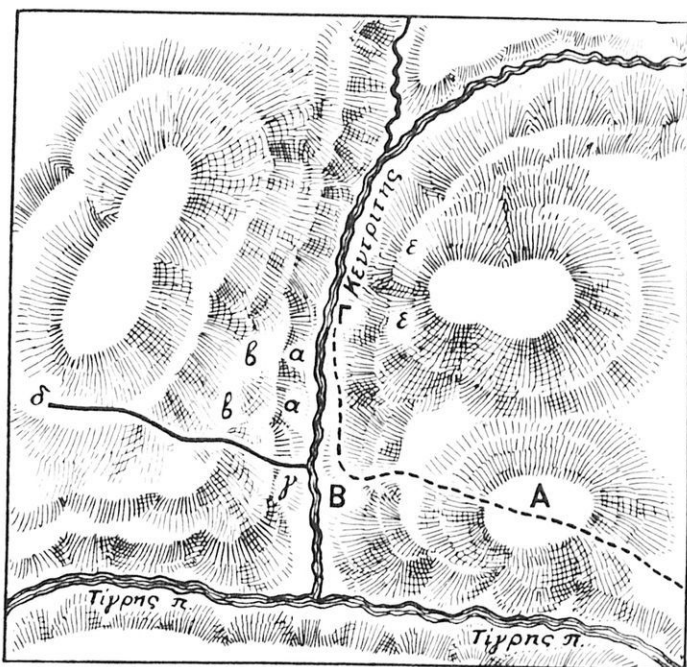

"Άρμα δρεπανηφόρον

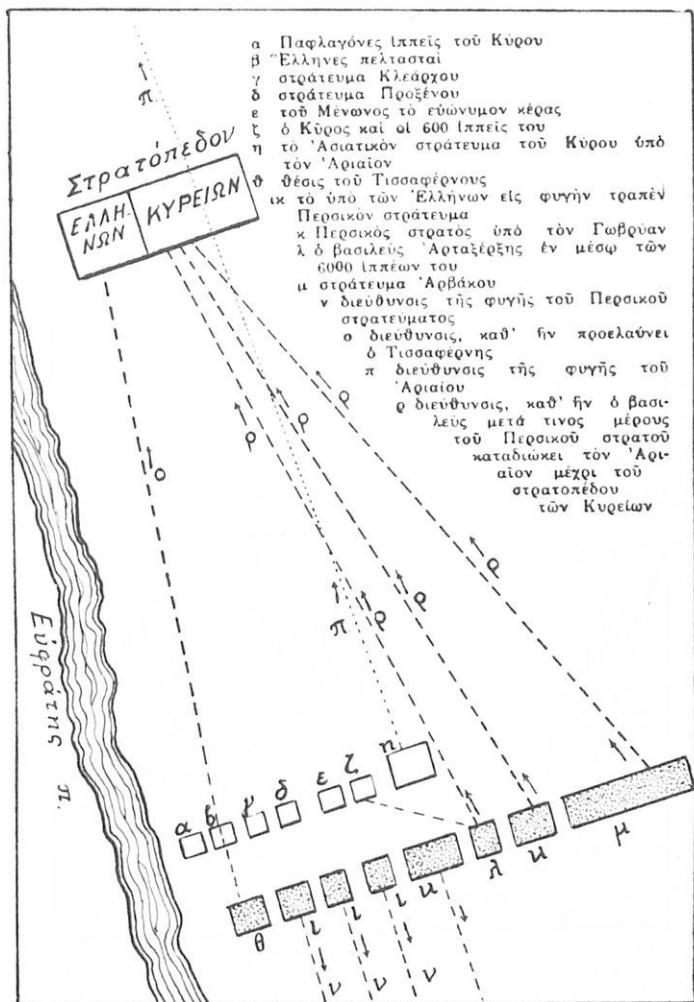
Πορεία τῶν Ἑλλήνων διὰ τῶν Καρδουχείων ὄρεων

A ἡ φανερά ὁδὸς	H ἡ ἐπὶ τοὺς πολεμίους ἐφοδὸς
B ἡ ὀρθία ὁδὸς ἢ ἡ φανερὰ ἐκβάσις	Θ οἱ ἐπὶ τῇ φανερᾷ ὁδῷ πολεμίαι
Γ ὁ σταθμὸς	I ὁ πρῶτος λόφος
Δ ἡ χαράδρα	K ὁ δεύτερος λόφος
E ἡ στενὴ ὁδὸς (εὐοδοτάτη τοῖς ὑποζυγίοις)	Λ ὁ τρίτος μαστὸς πολὺ ὀρθιώτατος
Z οἱ φύλακες	M ὁ ἀντίπορος λόφος
	N τὸ ὄμαλόν

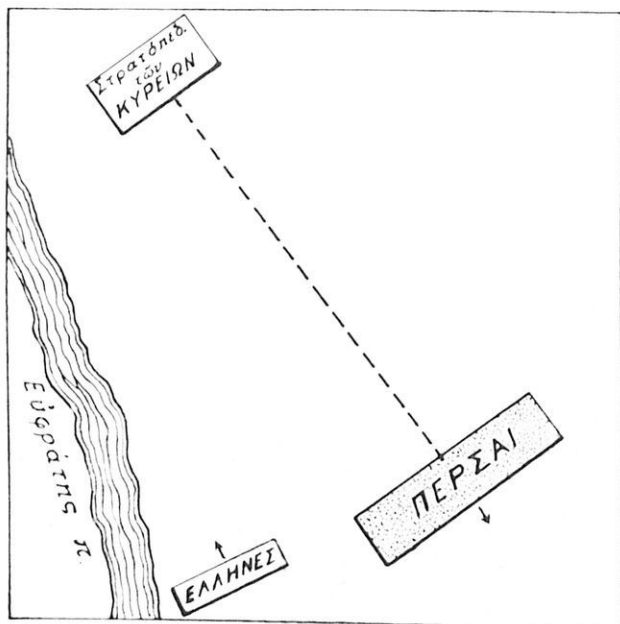
Διάβασις τοῦ Κεντρίτου ποταμοῦ

- Α Αἱ ὑπὲρ ἀνω τῆς πεδιάδος κῶμαι, εἰς τὰς ὁποίας εἶχον καταλύσει οἱ Ἕλλη-
νες
- Β Θέσις, εἰς τὴν ὅποιαν ἐστρατοπέδευσαν οἱ Ἕλληνες μετὰ τὴν ματαιωθεῖ-
σαν προσπάθειάν των νὰ διαβοῦν τὸν Κεντρίτην. Ἀπέναντι ἐκεῖτο ἡ ὁδὸς γὰρ
ἡ ἀγούσα πρὸς τὰ ἄνω
- Γ Τὸ εὐκολοδιάβατον πέρασμα τοῦ Κεντρίτου τὸ ἀνακαλυφθὲν ὑπὸ τῶν δύο
νεανίσκων
- αα Οἱ βάρβαροι ἱππεῖς εἰς τὴν ἀπέναντι ἔχθην
- ββ Οἱ βάρβαροι πεζοὶ τεταγμένοι ἄνωθεν τῶν ἱππέων
- εε Οἱ Καρδοῦχοι

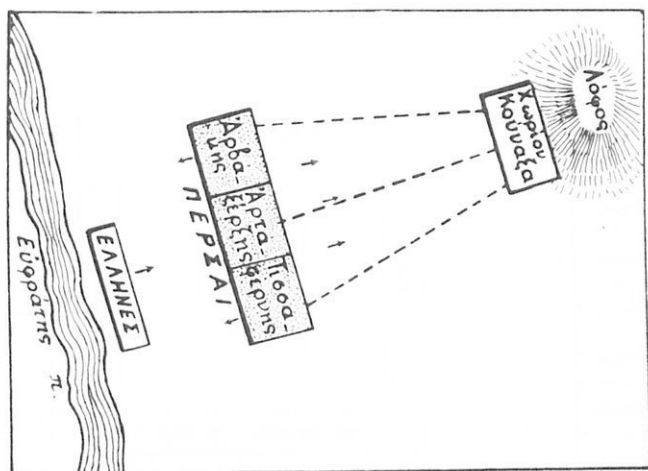
Ἡ παρὰ τὰ Κούναξα μάχη

Εὐθὺς ὡς ὁ ἑλληνικὸς στρατὸς (α-ε) ἤρχισε τὴν προσβολήν, οἱ ἀπέναντι ἰστάμενοι Πέρσαι (ι-κ) τρέπονται εἰς φυγήν καταδιωκόμενοι ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων κατὰ τὴν διεύθυνσιν ν, ἐνῶ συγχρόνως ὁ Τισσαφέρνης μετὰ μέρους τινὸς τοῦ στρατοῦ του (θ) διέρχεται ἔφιππος διὰ μέσου τῶν Ἑλλήνων πελταστῶν (β) κατὰ τὴν διεύθυνσιν ο πρὸς τὸ ἑλληνικὸν στρατόπεδον. Ἐν τῷ μεταξῷ ἐφορμᾷ ὁ Κύρος (ζ) κατὰ τοῦ βασιλέως Ἀρταξέρξου (λ), ἀλλὰ φονεύεται. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Κυροῦ ὁ Ἀριαῖος (η), καταδιωκόμενος ὑπὸ τοῦ βασιλέως κατὰ τὴν διεύθυνσιν ρ, φεύγει κατὰ τὴν διεύθυνσιν π πέραν τοῦ στρατοπέδου τῶν Κυρείων.

Συνέχεια τῆς μάχης. Μετακινήσεις τῶν στρατευμάτων.

Ὁ βασιλεὺς εἰσβάλλει εἰς τὸ στρατόπεδον τῶν Κυρείων καὶ διαρπάζει αὐτό· ἐνωθεὶς δὲ ἐν τῷ ἑλληνικῷ στρατοπέδῳ μετὰ τοῦ Τισσαφέρνηου ἀνασυντάττει τὸν στρατὸν του καὶ ἐπιστρέφει διὰ τῆς αὐτῆς ὁδοῦ, διὰ τῆς ὁποίας εἶχε προελάσει μέχρι τοῦ στρατοπέδου τῶν Κυρείων. Οἱ νικηταὶ Ἕλληνες ἔπαυσαν ἐν τῷ μεταξύ τὴν καταδίωξίν των καὶ κάμνουν στροφήν, ὅτε εἶδον τοὺς ἐχθροὺς προχωροῦντας.

Μεταβολή τῆς παρατάξεως τῶν ἀντιπάλων.

Δευτέρα νίκη τῶν Ἑλλήνων

Οἱ Ἕλληνες, ἐπειδὴ παρατήρησαν, ὅτι ἐπερχόμενος ὁ βασιλεὺς ἐβάδιζεν ἔξω τοῦ κέρατος τοῦ στρατοῦ των, φοβηθέντες μὴ παρικυκλωθοῦν, ἀναπτύσσουν τὴν παρατάξιν των καὶ λαμβάνουν τοιαύτην θέσιν, ὥστε νὰ ἔχουν τὸν ποταμὸν Εὐφράτην ὄχι πλέον εἰς τὰ πλάγια, ἀλλ' ὀπισθὲν των. Ἡ μεταβληθεῖσα αὕτη παρατάξις τῶν Ἑλλήνων ἀναγκάζει τὸν βασιλέα νὰ ἀντιπαρατάξῃ κατὰ τῶν Ἑλλήνων τὸν στρατὸν του εἰς τὸ ἴδιον σχῆμα, ὅπως κατ' ἀρχὰς ἐπῆρχετο, ἵνα πολεμήσῃ. Ἀλλ' οἱ Πέρσαι φεύγουν ἐκ νέου καταδιωκόμενοι ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων μέχρι κώμης τινὸς (τῶν Κουράζων) κεκμηῆς εἰς τοὺς πρόποδας λόφου τινός.

1 λόχος	1 ἔνωμ.
	2 ἔνωμ.
	3 ἔνωμ.
	4 ἔνωμ.

2 λόχος	1 ἔνωμ.
	2 ἔνωμ.
	3 ἔνωμ.
	4 ἔνωμ.

3 λόχος	1 ἔνωμ.
	2 ἔνωμ.
	3 ἔνωμ.
	4 ἔνωμ.

4 λόχος	1 ἔνωμ.
	2 ἔνωμ.
	3 ἔνωμ.
	4 ἔνωμ.

κτλ.

Σχηματισμός ὀρθίων λόχων

1 λόχος	1 ἔνωμ.
	2 ἔνωμ.
	3 ἔνωμ.
	4 ἔνωμ.
2 λόχος	1 ἔνωμ.
	2 ἔνωμ.
	3 ἔνωμ.
	4 ἔνωμ.
3 λόχος	1 ἔνωμ.
	2 ἔνωμ.
	3 ἔνωμ.
	4 ἔνωμ.
4 λόχος	1 ἔνωμ.
	2 ἔνωμ.
	3 ἔνωμ.
	4 ἔνωμ.

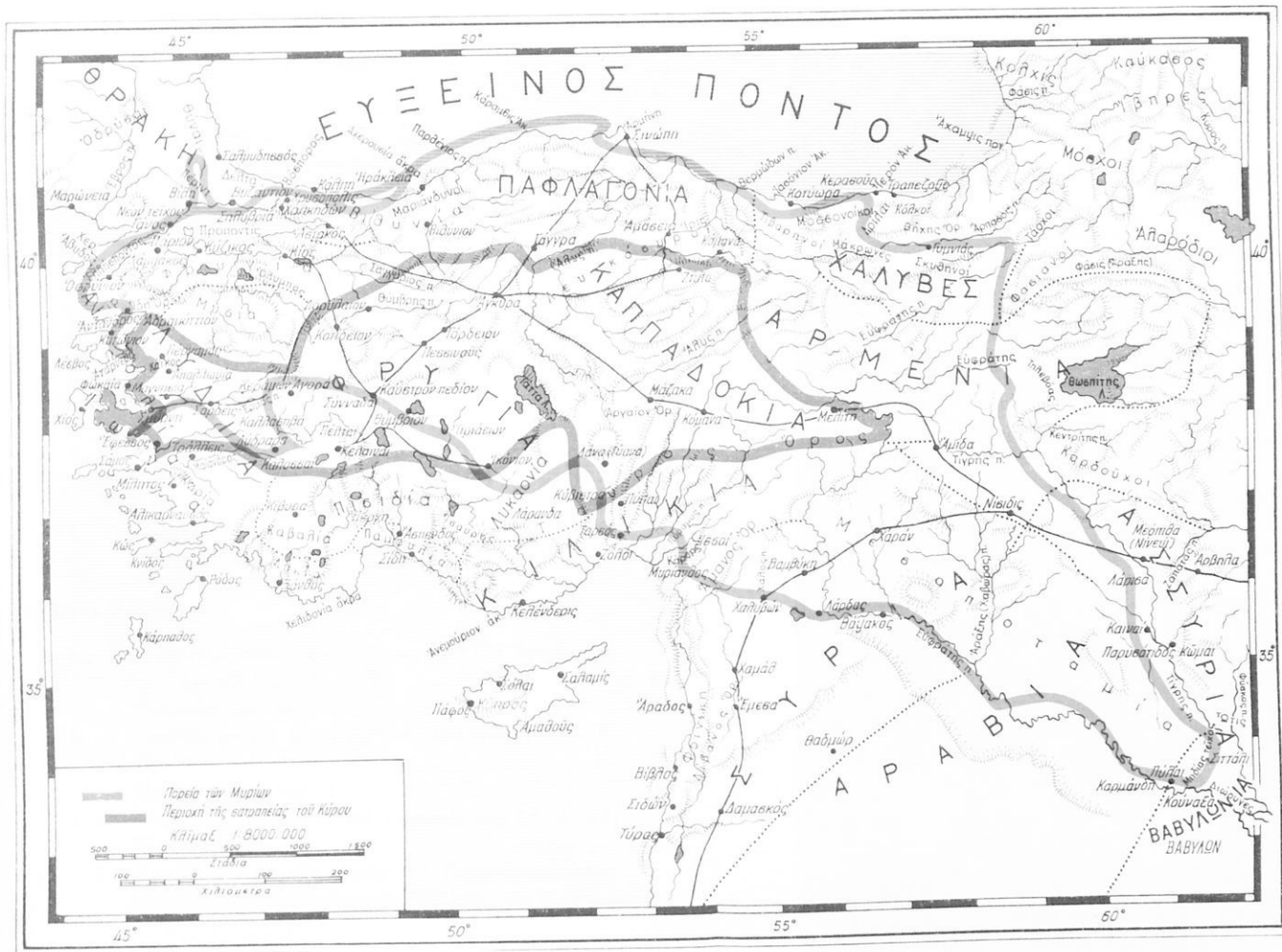
κτλ.

Πορεία κατὰ κέρας

Πλαίσιον ἐν τῷ στρατῷ
τῶν Μυρίων

ΧΩΡΟΓΡΑΦΙΚΟΣ ΠΙΝΑΞ ΕΙΣ ΤΗΝ ΑΝΑΒΑΣΙΝ ΤΟΥ ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ

ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

		Σελίς
Εισαγωγή		
1.	Βίος τοῦ Ξενοφῶντος	5
2.	Ξενοφῶντος Κύρου Ἀνάβασις	6
 Βιβλίον πρῶτον		
1.	Αἰτία τῆς ἐκστρατείας τοῦ Κύρου κατὰ τοῦ Ἀρταξέρξου καὶ προπαρασκευαί δι' αὐτήν (1, 1 - 11)	9
2.	Συγκέντρωσις τῶν Ἑλλήνων μισθοφόρων εἰς τὰς Σάρδεϊς. Ἀναχώρησις τοῦ στρατεύματος ἐκ τῶν Σάρδεων καὶ πορεία αὐτοῦ διὰ τῆς Λυδίας καὶ Φρυγίας (2, 1-18) Περὶληψις τῶν κεφ. 2 (§ 19-27), 3, 4, 5 (§ 1-10) καὶ 7	11 15
3.	Ἡ παρὰ τὰ Κούναξα μάχη. Νίκη τῶν Ἑλλήνων καὶ θάνατος τοῦ Κύρου (8, 1-27)	17
	Περὶληψις τοῦ κεφ. 9	21
4.	Συνέχεια τῆς μάχης. Δευτέρα νίκη τῶν Ἑλλήνων (10, 1-19)	21
 Βιβλίον δεύτερον		
5.	Διαπραγματεύσεις τῶν Ἑλλήνων μετὰ τοῦ Ἀριαίου καὶ τοῦ Ἀρταξέρξου (1, 2-23)	25
	Περὶληψις τοῦ κεφ. 2	28
6.	Σπονδαὶ μεταξὺ βασιλέως καὶ Ἑλλήνων (3, 1-14, 17 - 29)	29
	Περὶληψις τοῦ κεφ. 4	32
7. α.	Συνέντευξις Κλεάρχου καὶ Τισσαφέρνου (5, 1 - 21, 24 - 26)	33
β.	Προσέλευσις εἰς τὴν σκηνὴν τοῦ Τισσαφέρνου πέντε στρατηγῶν καὶ εἴκοσι λοχαγῶν. Σύλληψις καὶ θανάτωσις	

αὐτῶν (5, 27 - 42)	37
Περίληψις τοῦ κεφ. 6	39

Βιβλίον τρίτον

8. α. Ἀθυμία τῶν Ἑλλήνων. Ἐνθάρρυνσις τῶν λοχαγῶν τοῦ Προξένου ὑπὸ τοῦ Ξενοφῶντος (1, 2 - 25) ..	41
β. Συνέλευσις τῶν διασωθέντων στρατηγῶν καὶ λοχαγῶν τῶν Ἑλλήνων. Λόγος τοῦ Ξενοφῶντος καὶ ἐκλογὴ νέων στρατηγῶν (1, 32 - 47)	45
9. Γενικὴ συνέλευσις τοῦ στρατεύματος. Λόγοι ἐν αὐτῇ καὶ ἀποφάσεις (2, 1 - 39)	48
Περίληψις τῶν κεφ. 3 καὶ 4	55
10. Διαμονὴ τῶν Ἑλλήνων ἐν τῇ πεδιάδι, τῇ μεταξὺ τοῦ Τίγρητος ποταμοῦ καὶ τῶν Καρδουχείων ὀρέων. Ἀποφάσεις αὐτῶν περὶ τῆς περαιτέρω πορείας (5, 1 - 18)	56

Βιβλίον τέταρτον

11. Πορεία τῶν Ἑλλήνων διὰ τῶν Καρδουχείων ὀρέων (1, 5 - 28)	59
12. Περικύκλωσις τῆς ὑπὸ τῶν Καρδούχων κατεχομένης διόδου καὶ ἄλωσις αὐτῆς. Ἀγῶνες τῶν ὑπὸ τὸν Ξενοφῶντα ὀπισθοφυλάκων (2, 1 - 23)	62
13. Διάβασις τοῦ Κεντρίτου ποταμοῦ (3, 1 - 23)	66
Περίληψις τῶν λοιπῶν παραγράφων (25 - 34) τοῦ 3ου κεφ.	69
14. Πορεία τῶν Ἑλλήνων διὰ τῆς δυτικῆς Ἀρμενίας. Εἰρηνικὴ καὶ ἐχθρικὴ συνάντησις αὐτῶν μετὰ τοῦ ὑποδιοικητοῦ τῆς Ἀρμενίας Τιριβάζου (4, 1 - 22)	69
15. α. Κακουχίαι τῶν Ἑλλήνων κατὰ τὴν πορείαν αὐτῶν διὰ τῆς Ἀρμενίας (5, 1 - 22)	72
β. Αἱ μετὰ τὰς κακουχίας ἡμέραι ἀναψυχῆς τῶν Ἑλλήνων εἰς τὰς κόμας τῆς Ἀρμενίας (5, 23 - 36)	75
Περίληψις τῶν κεφ. 6 καὶ 7 (§ 1 - 18)	77
16. Ἄφιξις τῶν Ἑλλήνων εἰς τὸ ὄρος Θήχην καὶ ἡ ἐξ αὐτοῦ θέα τῆς Θαλάσσης (7, 19 - 27)	78

	Σελ.
Περίληψις τοῦ κεφ. 8 (§ 1 - 21)	79
17. Ἄφιξις τῶν Ἑλλήνων εἰς Τραπεζοῦντα (8, 22 - 28)	80
Βιβλίον πέμπτον	
Περίληψις τῶν κεφ. 1 καὶ 2	83
18. Ἄφιξις τῶν Ἑλλήνων εἰς Κερασσοῦντα. Διανομὴ τῶν ἐκ τῶν λαφύρων χρημάτων καὶ χρησιμοποίησις ὑπὸ τοῦ Ξενοφῶντος τῶν διὰ τοὺς θεοὺς παραδοθέντων εἰς αὐτὸν χρημάτων (3, 1 - 13)	84
Περίληψις τῶν κεφ. 4 καὶ 5 (§ 1 - 6)	86
19. Αἱ ἐν Κοτυώροις διαπραγματεύσεις τῶν Σινωπέων πρέσβειων μετὰ τῶν Ἑλλήνων (5, 7 - 25)	86
Περίληψις τῶν κεφ. 7 (§ 1 - 14) καὶ 8	89
Βιβλίον ἕκτον	
20. Συνθῆκαι τῶν Ἑλλήνων μετὰ τῶν Παφλαγόνων. Ἄφιξις εἰς τὴν Σινώπην καὶ ἐκλογή ἐνὸς ἄρχοντος (1, 1 - 22, 24 - 33)	90
Περίληψις τῶν κεφ. 2, 3, 4, 5 καὶ 6	94
Βιβλίον ἑβδομον	
21. Οἱ Ἕλληνες ἐν Βυζαντίῳ (1, 2 - 32)	97
Περίληψις τῶν κεφ. 1 (§ 33 - 40) καὶ 2	101
22. Προσχώρησις τῶν Ἑλλήνων πρὸς τὸν Σεῦθην καὶ τὸ παρ' αὐτῷ δεῖπνον (3, 1 - 33)	103
Περίληψις τῶν κεφ. 3 (§ 34 - 48), 4, 5, 6 καὶ 7.	107
23. Ἐπιστροφὴ εἰς τὴν Ἀσίαν. Παράδοσις τοῦ στρατεύματος εἰς τὸν Θίβρωνα (8, 1 - 8, 24)	109
Ἑρμηνευτικαὶ σημειώσεις	111
Πίνακες	167
Περιεχόμενα	177

